

Inspraakbundel

**Zienswijzen op ontwerpbesluit omgevingsvergunning 'Schoonebeek-447'
en/of ontwerp-instemmingsbesluit 'Gewijzigd Winningsplan
Schoonebeek-Gas'**

Inspraakpunt Bureau Energieprojecten
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN
www.bureau-energieprojecten.nl

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
Kennisgeving.....	4

MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE ZIENSWIJZEN:

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale zienswijzen	8
Alfabetisch overzicht organisaties en zienswijzen	9
Zienswijze 0001 tot en met 0015	10

Woord vooraf

Van vrijdag 14 juni 2024 tot en met donderdag 25 juli 2024 lagen het ontwerpbesluit omgevingsvergunning 'Schoonebeek-447' en het ontwerp-instemmingsbesluit 'Gewijzigd Winningsplan Schoonebeek-Gas' ter inzage. In deze periode kon u hierop reageren.

Ontwerp-omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek-447

Op 21 april 2023 heeft de NAM een aanvraag, ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), ingediend voor een omgevingsvergunning om de waterinjectie in Schoonebeek uit te breiden. Het gaat om een aanvraag om de bestaande inrichting Schoonebeek-447 (hierna: SCH-447) gelegen in de gemeente Emmen aan te passen. Deze aanpassing is nodig om naast het productiewater dat vrijkomt bij de gaswinning ook het productiewater van de oliewinning uit het olieveld SchoonebeekOlie in het gasreservoir te injecteren. De aanvraag gaat over het boren van twee nieuwe waterinjectieputten (aangeduid als SCH-4473 en SCH-4474) en het plaatsen van twee waterinjectiepompen inclusief bijbehorende leidingen en installaties. Voor de aanleg en het gebruik van de installaties op de locatie is een aanpassing van de geldige omgevingsvergunning nodig.

De staatssecretaris is van plan de gevraagde vergunning te verlenen.

M.e.r.-notitie en m.e.r.-beoordelingsbesluit

Ter voorbereiding van de aanvraag omgevingsvergunning heeft de NAM op 27 januari 2023 een mededeling (aanmeldnotitie) ingediend bij het Ministerie van EZK. Het doel van de aanmeldnotitie was om, voorafgaand aan het indienen van de omgevingsvergunning, te onderzoeken of het opstellen van een milieueffectrapportage noodzakelijk is. In de aanmeldnotitie zijn de mogelijke milieueffecten bij de voorgenomen werkzaamheden beschreven. Gelet op de informatie in de aanmeldnotitie, de beperkte en het tijdelijke karakter van de potentiële milieueffecten van de diepboringen, zijn belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu niet te verwachten. Gelet hierop heeft de staatssecretaris op 20 maart 2023 (kenmerk PDGGO-DTDO / MER-22008) besloten dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld. Het m.e.r.-beoordelingsbesluit en de aanmeldnotitie zijn gepubliceerd op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek-mer en liggen samen met het ontwerpbesluit ter inzage.

Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Schoonebeek-Gas

De NAM heeft, naast de aanvraag voor een omgevingsvergunning ten behoeve van de waterinjectie, op 15 juli 2022 een verzoek tot instemming met een gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend. Op 12 juni 2023 heeft de NAM een aangepaste versie van het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend.

De NAM wil de winning uit het gasveld voortzetten om het nog resterende gas (minder dan 3,5% van de totale omvang van het gasveld) te winnen. Hoewel waterinjectie geen onderdeel vormt van het winningsplan maar van de hierboven genoemde omgevingsvergunning, zijn de gevolgen van de gaswinning en de waterinjectie op de bodembeweging in samenhang en integraal beoordeeld.

Sinds 1958 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Schoonebeek-Gas vanaf meerdere, al bestaande mijnbouwlocaties rondom Schoonebeek. Het gasveld Schoonebeek-Gas ligt op zo'n 3 km diepte binnen de bestaande winningsvergunning Schoonebeek in de provincie Drenthe, in de gemeenten Coevorden en Emmen, en in het verzorgingsgebied van het waterschap Vechtstromen.

De staatssecretaris is van plan de gevraagde instemming te verlenen. De instemming betreft een productieperiode van de gaswinning uit het gasveld Schoonebeek tot en met 31 december 2033.

Waar kon u de stukken inzien?

U kon van vrijdag 14 juni tot en met donderdag 25 juli 2024 de ontwerpbesluiten met de bijbehorende documenten inzien op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek.

Het was ook mogelijk om een papieren versie van het ontwerp-instemmingsbesluit en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning te lezen. U kon hiervoor contact opnemen met medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Informatieavond

Om omwonenden zo goed mogelijk te informeren over de inhoud van de ontwerpbesluiten organiseerde het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) op maandag 17 juni 2024 een informatieavond in de Dorpskerk te Schoonebeek (Europaweg 116, Schoonebeek).

Van 18:15 uur tot 19:15 uur werden een aantal korte presentaties gegeven. De presentaties gaven informatie over verschillende onderwerpen rond de aangevraagde vergunningen. Na afloop van de presentaties kon u verder in gesprek gaan met medewerkers van het Ministerie van EZK, de NAM, TNO en het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM).

Zienswijzen

Op het ontwerp-instemmingsbesluit en het ontwerpbesluit zijn binnen de reactietermijn in totaal 15 zienswijzen binnengekomen en 1 eensluidende zienswijze. De zienswijzen zijn integraal opgenomen in deze inspraakbundel. U kunt deze inspraakbundel downloaden van www.bureau-energieprojecten.nl.

Wat zijn de vervolgstappen?

Alle zienswijzen worden betrokken bij de definitieve besluiten op het winningsplan en de omgevingsvergunning. In een Nota van Antwoord wordt opgenomen of en op welke manier de zienswijzen in het betreffende definitieve besluit zijn verwerkt. De definitieve besluiten worden te zijner tijd aangekondigd in de Staatscourant en in huis-aanhuisbladen. Als u een geldige zienswijze heeft ingediend, krijgt u daarnaast een brief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat met informatie over de publicatie van het definitieve besluit.

Wilt u meer weten?

Voor meer informatie over de ontwerp-omgevingsvergunning en het ontwerp-instemmingsbesluit kunt u op werkdagen bellen tussen 10:00 en 12:00 uur naar 070 379 69 70 om een afspraak in te plannen. Een e-mail sturen aan mijnbouwvergunningen@minezk.nl onder vermelding 'ontwerpbesluiten Schoonebeek' is ook mogelijk. Voor algemenere informatie over olie- en gaswinning kunt u terecht op de websites www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek, www.nlog.nl/olie-en-gas of www.nam.nl/gas-en-olie.

Kennisgeving publicatie ontwerpbesluit omgevingsvergunning Schoonebeek-447 & ontwerp instemmingsbesluit gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (hierna: Staatssecretaris) is van plan twee besluiten te nemen voor geplande activiteiten van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) bij Schoonebeek, namelijk:

- een ontwerpbesluit omgevingsvergunning voor de locatie Schoonebeek-447;
- een ontwerp-instemmingsbesluit op het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas.

Van vrijdag 14 juni tot en met donderdag 25 juli 2024 liggen deze ontwerpbesluiten samen met de aanvragen en ingediende adviezen ter inzage.

Ontwerp-omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek-447

Op 21 april 2023 heeft de NAM een aanvraag, ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), ingediend voor een omgevingsvergunning om de waterinjectie in Schoonebeek uit te breiden. Het gaat om een aanvraag om de bestaande inrichting Schoonebeek-447 (hierna: SCH-447) gelegen in de gemeente Emmen aan te passen. Deze aanpassing is nodig om naast het productiewater dat vrijkomt bij de gaswinning ook het productiewater van de oliewinning uit het olieveld Schoonebeek-Olie in het gasreservoir te injecteren. De aanvraag gaat over het boren van twee nieuwe waterinjectieputten (aangeduid als SCH-4473 en SCH-4474) en het plaatsen van twee waterinjectiepompen inclusief bijbehorende leidingen en installaties. Voor de aanleg en het gebruik van de installaties op de locatie is een aanpassing van de geldige omgevingsvergunning nodig.

De staatssecretaris is van plan de gevraagde vergunning te verlenen.

M.e.r.-notitie en m.e.r.-beoordelingsbesluit

Ter voorbereiding van de aanvraag omgevingsvergunning heeft de NAM op 27 januari 2023 een mededeling (aanmeldnotitie) ingediend bij het Ministerie van EZK. Het doel van de aanmeldnotitie was om, voorafgaand aan het indienen van de omgevingsvergunning, te onderzoeken of het opstellen van een milieueffectrapportage noodzakelijk is. In de aanmeldnotitie zijn de mogelijke milieueffecten bij de voorgenomen werkzaamheden beschreven. Gelet op de informatie in de aanmeldnotitie, de beperkte en het tijdelijke karakter van de potentiële milieueffecten van de diepboringen, zijn belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu niet te verwachten. Gelet hierop heeft de staatssecretaris op 20 maart 2023 (kenmerk PDGGO-DTDO / MER-22008) besloten dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld. Het m.e.r.-beoordelingsbesluit en de aanmeldnotitie zijn gepubliceerd op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek-mer en liggen samen met het ontwerpbesluit ter inzage.

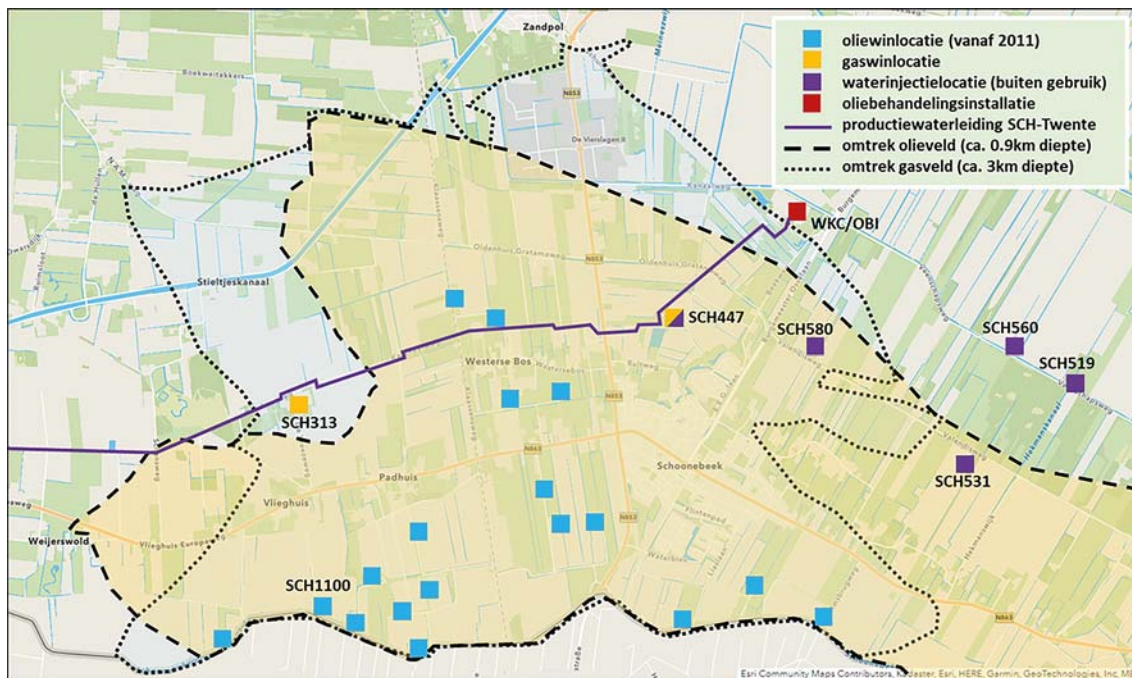
Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Schoonebeek-Gas

De NAM heeft, naast de aanvraag voor een omgevingsvergunning ten behoeve van de waterinjectie, op 15 juli 2022 een verzoek tot instemming met een gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend. Op 12 juni 2023 heeft de NAM een aangepaste versie van het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend.

De NAM wil de winning uit het gasveld voortzetten om het nog resterende gas (minder dan 3,5% van de totale omvang van het gasveld) te winnen. Hoewel waterinjectie geen onderdeel vormt van het winningsplan maar van de hierboven genoemde omgevingsvergunning, zijn de gevolgen van de gaswinning en de waterinjectie op de bodembeweging in samenhang en integraal beoordeeld.

Sinds 1958 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Schoonebeek-Gas vanaf meerdere, al bestaande mijnbouwlocaties rondom Schoonebeek. Het gasveld Schoonebeek-Gas ligt op zo'n 3 km diepte binnen de bestaande winningsvergunning Schoonebeek in de provincie Drenthe, in de gemeenten Coevorden en Emmen, en in het verzorgingsgebied van het waterschap Vechtstromen.

De staatssecretaris is van plan de gevraagde instemming te verlenen. De instemming betreft een productieperiode van de gaswinning uit het gasveld Schoonebeek tot en met 31 december 2033.

Waar kunt u de ontwerpbesluiten en documenten inzien?

U kunt van vrijdag 14 juni tot en met donderdag 25 juli 2024 de ontwerpbesluiten met de bijbehorende documenten inzien op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek.

Het is ook mogelijk om een papieren versie van de ontwerpbesluiten te lezen. U kunt hiervoor contact opnemen met medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De contactgegevens vindt u onderaan deze kennisgeving en op onze website www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek.

Informatieavond: maandag 17 juni 2024

Om omwonenden zo goed mogelijk te informeren over de inhoud van de ontwerpbesluiten organiseert het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) op maandag 17 juni 2024 een informatieavond in de Dorpskerk te Schoonebeek (Europa-weg 116, Schoonebeek). U bent van harte welkom vanaf 18:00 uur.

Van 18:15 uur tot 19:15 uur wordt een aantal korte presentaties gegeven. De presentaties gaan over verschillende onderwerpen rond de aangevraagde vergunningen. Na afloop van de presentaties kunt u verder in gesprek gaan met medewerkers van het Ministerie van EZK, de NAM, TNO en het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM).

De avond eindigt om 20:15 uur.

Wilt u reageren op de ontwerpbesluiten?

U kunt tot en met 25 juli 2024 reageren op de ontwerpbesluiten door een zienswijze in te dienen. In uw zienswijze kunt u ingaan op alle onderdelen van de ontwerpbesluiten en de bijbehorende documenten. U kunt hierbij denken aan:

- Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?
- Zijn zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
- Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Geef in uw zienswijze duidelijk aan op welke inhoudelijke onderdelen van welk besluit u reageert en onderbouw uw zienswijze met argumenten. U kunt uw zienswijze schriftelijk indienen door een brief te sturen naar:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Schoonebeek-Gas *en/of* omgevingsvergunning Schoonebeek-447
Postbus 111
9200 AC Drachten

Uw brief kan alleen als zienswijze in behandeling worden genomen als u ondertekent met uw naam en adres. Dit geldt ook voor eventuele medeondertekenaars.

U kunt ook uw zienswijze indienen tijdens de informatieavond op 17 juni.

Wat zijn de vervolgstappen?

Alle zienswijzen en reacties worden betrokken bij de definitieve besluiten op het winningsplan en de omgevingsvergunning. In een Nota van Antwoord wordt opgenomen of en op welke manier de zienswijzen en reacties in het betreffende definitieve besluit zijn verwerkt. De definitieve besluiten worden te zijner tijd aangekondigd in de Staatscourant en in huis-aan-huisbladen. Als u een geldige zienswijze heeft ingediend, krijgt u daarnaast een brief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat met informatie over de publicatie van het definitieve besluit.

Wilt u meer weten?

Voor meer informatie over de ontwerp-omgevingsvergunning en het ontwerp-instemmingsbesluit kunt u op werkdagen bellen tussen 10:00 en 12:00 uur naar 070 379 69 70 om een afspraak in te plannen. Een e-mail sturen aan mijnbouwvergunningen@minezk.nl onder vermelding 'ontwerpbesluiten Schoonebeek' is ook mogelijk.

Voor algemenere informatie over olie- en gaswinning kunt u terecht op de websites www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek, www.nlog.nl/olie-en-gas of www.nam.nl/gas-en-olie.

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale zienswijzen

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de zienswijze opzoeken. Door te klikken op uw zienswijzenummer wordt u automatisch doorverwezen naar de zienswijze. De zienswijzen zijn opgenomen vanaf pagina 10.

Zienswijzen op ontwerpbesluit omgevingsvergunning 'Schoonebeek-447' en/of ontwerp-instemmingsbesluit 'Gewijzigd Winningsplan Schoonebeek-Gas'

Registratienummer	Zienswijzenummer	Procedure
GW144-OIB-0001	0001	Beide
GW144-OIB-0002	0002	Beide
GW144-OIB-0003	0003	Beide
GW144-OIB-0004	0004	Beide
GW144-OIB-0005	0005	Omgevingsvergunning Schoonebeek-447
GW144-OIB-0006	0006	Omgevingsvergunning Schoonebeek-447
GW144-OIB-0007	0007	Omgevingsvergunning Schoonebeek-447
GW144-OIB-0008	0008	Beide
GW144-OIB-0009	0009	Beide
GW144-OIB-0010	0010	Beide
GW144-OIB-0011	0011	Beide
GW144-OIB-0012	0012	Beide
GW144-OIB-0013	0013	Beide
GW144-OIB-0014	0014	Beide
GW144-OIB-0015	0015	Beide

Alfabetisch overzicht organisaties en zienswijzen

Zienswijzen op ontwerpbesluit omgevingsvergunning 'Schoonebeek-447' en/of ontwerp-instemmingsbesluit 'Gewijzigd Winningsplan Schoonebeek-Gas'

Zienswijzenummer	Organisatie
0010	DAS, AMSTERDAM
0012	DAS, AMSTERDAM
0013	DAS, AMSTERDAM
0009	DeGoede, WINSUM
0005	Stichting Stop Afvalwater Twente, HABRINCKHOEK
0014	Waterschap Vechtstromen, Dijkgraaf en Hoogheemraden, ALMELO

Zienswijze 0001 tot en met 0015

17 juni 2024

Reactie

De reactie betreft : **X ontwerp-omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek 447**
X ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd Winningsplan Schoonebeek Gas

Reactie als : particulier

Voorletter(s) : [REDACTED]

Tussenvoegsel(s) :

Achternaam : [REDACTED]

Straatnaam : [REDACTED]

Huisnummer : [REDACTED]

Toevoeging :

Postcode : [REDACTED]

Plaatsnaam : [REDACTED]

Telefoon : [REDACTED]

E-mailadres : [REDACTED]

Mede namens :

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?**Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?**

Ik wil dat er een nulmeting aan mijn woning wordt uitgevoerd voordat de plannen worden uitgevoerd. Dit belangrijke onderdeel voor de omwonenden is niet in de presentatie van de plannen opgenomen. Ik wil dat dit gebeurt omdat er sprake kan zijn van bodembeweging als gevolg van de waterinjectie en oliewinning. Ik woon hemelsbreed 400 meter van put Sch447. Mijn woning is gebouwd op palen en ik heb al eerder schade gekregen van de oliewinning. Ik heb al eerder contact gehad met de SodM over schade aan mijn woning.

Ik woon in een onveilige omgeving wat mij zeer verontrust. Ik heb mijn woning zoveel mogelijk verduurzaamd en daar veel in geïnvesteerd. Ik wil niet dat dit allemaal voor niets is. Ik wil nog graag jarenlang met groot plezier en veilig in mijn woning blijven wonen.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Reactie

: X ontwerp-instemmingsbesluit gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas

Mede namens : namens mijn echtgenoot

—

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Schoonebeek-Gas en/of
Omgevingsvergunning SCH-447
Postbus 111
9200 AC Drachten

betreft: Zienswijze ontwerpbesluit V-44175

Schoonebeek, 08-07-2024

Geachte mevr. of meneer,

Hierbij maken wij, als bewoners in de omgeving van toekomstig injectie locatie SCH-447, bezwaar tegen het ontwerpbesluit V-44175.

Wij wonen bovenop het gebied waar in de diepere ondergrond zich de reservoirs bevinden waarin enorme hoeveelheden productiewater, 2 injectieputten SCH-4473 en SCH-4474 op bovengenoemde locatie van totaal 7000m³/dag, op te slaan. Dit tot een maximale druk van 318bar op een diepte van 3000m¹. De kans op bevingen is heel reëel aanwezig.

De afstand van onze woning tot de injectie locatie bedraagt om en nabij 500m.

Alleen bij een magnitude tussen de 2.0 en 3.0 wordt er (tijdelijk) gestaakt met injecteren.

Wij maken ons grote zorgen over de veiligheid van onze woonomgeving en het op een onbezorgde wijze kunnen wonen op een 'drukvat' vol verontreinigd productiewater.

Dit gegeven zou in de toekomst tevens kunnen leiden tot een waardedaling van ons eigendom in deze omgeving door eventuele geïnteresseerde kopers.

Deze ernstige zorgen hebben wij in maart 2023 schriftelijk geuit in een brief aan de toenmalige staatssecretaris [REDACTED], aan de voorzitter van de vaste kamer commissie Economische Zaken/Klimaat [REDACTED] en de gemeenteraad gemeente Emmen. (Zie bijlage)

In het gebiedsproces zijn een aantal fases doorlopen. In het eerste en belangrijkste zijn de argumenten genoemd aan de ontzorgtafel en opgenomen in een toezeggingendocument.

Echter nu het ontwerpbesluit is gepubliceerd blijkt het toezeggingendocument géén onderdeel uit te maken van de ontwerpvergunning. 'Een niet bij de rechter afdwingbare overeenkomst'.

Daarmee heeft het document geen waarde en zijn de zorgen heel groot.

Ook met de uitkomst van de gehouden enquête, een meerderheid die zich heeft uitgesproken tegen de waterinjectie als geheel, is, na toezegging van de toenmalige staatssecretaris, niet meegewogen in de beslissing tot het verlenen van een ontwerpbesluit.

Alle inspanning ten spijt heeft niets in het proces ertoe geleid af te zien van een ontwerpbesluit. Dat betreuren wij ten zeerste. Wij zijn erg bevreesd voor Groningse toestanden. Die zorgen zijn niet weggenomen, maar eerder versterkt na het publiceren van het ontwerpbesluit.

Wij gaan er van uit dat u op uw voornemen terugkomt en de ontwerpvergunning intrekt.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Bijlage: brief d.d. 09-03-2023

Schoonebeek, 9 maart 2023

Geachte heer [REDACTED], mevr. [REDACTED] en de gemeenteraad gemeente Emmen,

Vele jaren wordt er in Nederland olie en gas gewonnen. Zo ook in Schoonebeek. Aardolie is het belangrijkste fossiele mijnbouw product in onze woonomgeving.

De winning heeft een aantal keren stilgelegen. Eén keer vanwege sluiting van het olieveld en thans tengevolge injectie problemen van het productiewater in lege gasvelden in Twente.

De NAM is jarenlang de uitvoerder van de winning met een winningsvergunning.

Na Twente is de maatschappij voornemens het productiewater in lege gasputten hier ter plaatse, ongezuiverd, te injecteren.

Daar zitten allerlei technische facetten aan.

Betreft opbouw van de boorputten in het algemeen. Bestand tegen veel zout, maar ook chemische bestanddelen. Procentueel niet veel, maar het gaat om 18000m3 productiewater per dag. Waarbij 2000m3 aardolie per dag gewonnen wordt.

Wij maken ons grote zorgen omtrent deze handelwijze, waarbij de mogelijke gevolgen niet te zijn overzien. Eén injectielokatie staat gepland op minder dan 500m1 van ons huis.

Andere woningen bevinden zich als woonomgeving nog dichterbij.

Om het proces voor bewoners van Schoonebeek inzichtelijk te houden is een 'ontzorgtafel' ingesteld. Dat gaat over borgen van mogelijk toekomstige problematiek.

Onze zorgen richten zich op de gekozen methode. Het in de bodem terugpompen van grote hoeveelheden verontreinigde vloeistof.

Dat is niet meer van deze tijd. Vroeger gebeurde dit zonder blikken of blozen.

Maar de tijden zijn veranderd. En wij als bewoners van de aarde hebben de plicht duurzaam met dit deel van de schepping om te gaan.

Ons verzoek is: Weeg, als politiek, de diverse belangen heel grondig. Alvorens tot eventuele vergunningverlening over te gaan.

Wat in Twente niet meer geoorloofd was mag niet, met wat technische aanpassingen, in Schoonebeek worden voortgezet.

Tot slot: We hebben gemerkt dat de meningen hier ter plaatse sterk uiteen lopen.

Dat heeft met het verleden te maken. Schoonebeek heeft destijds zeker de vruchten geplukt van de oliewinning.

Echter de tijden zijn veranderd en ervaringen elders heeft de reputatie van deelnemende participanten er niet beter op gemaakt.

Kortweg heeft men de schijn tegen.

Daar valt geen borging tegenover te plaatsen.

Wij wensen u en daarmee de centrale overheid de wijsheid en verstandelijkheid bij beraadslagingen en besluit.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Stieltjeskanaal 10 juli 2024,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Inspraakpunt winningsplan Schoonebeek-Gas *en/of* omgevingsvergunning SCH-447
 Postbus 111
 9200 AC Drachten

Betreft: Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit WP Schoonebeek-Gas en zienswijze ontwerpbesluit omgevingsvergunning waterinjectie voor inrichting Schoonebeek-447.

Geachte heer/mevrouw,

“De Staat kent een dermate hoog belang toe aan activiteiten, die hoe dan ook door moeten gaan”; citaat [REDACTED] [REDACTED] in de commissievergadering Gemeente Coevorden d.d. 04-06-2024, inzake verklaring van geen bedenkingen m.b.t. afwijking bestemmingsplan SCH-313.

Deze opmerking ligt wat ons betreft ten grondslag aan de ontwerpbesluiten die er nu liggen voor de heropstart van de oliewinning en de daarmee gepaard gaande afvalwaterinjectie en de hernieuwde gaswinning Schoonebeekveld. Het citaat bevestigt ons vermoeden dat bij voorbaat al vaststond dat de vergunningen verleend zouden gaan worden door EZK als belanghebbende.

Voor de vorm wordt er een gebiedsshowcase opgevoerd onder leiding van een door EZK bezoldigde voorzitter. De indruk wordt gewekt dat de mensen mogen meepraten en dat er iets wordt gedaan met hun zorgen. “Als de mensen het niet willen en er is geen draagvlak dan gebeurt het niet”; citaat staatssecretaris [REDACTED]. In werkelijkheid wordt alles weggezet binnen een frame met één uitkomst als doel, want die uitkomst staat immers al vast. Ondertussen doet de NAM waar ze heel erg goed in is: invloed uitoefenen en beïnvloeden. Het lokale bestuur wordt hierbij als speelbal gebruikt. Datzelfde lokale bestuur verschuilt zich achter het adagium “veilig en verantwoord”. Ze laat zich leiden door een fractie van de opbrengst en laat de meerderheid van de inwoners in de kou staan. Dat de NAM en haar aandeelhouders Shell en Exxon Mobil in het verleden meermaals onbetrouwbare partners zijn gebleken, neemt zij op de koop toe. De stelling dat ook het ontwerpbesluit Schoonebeek-Gas een resultaat is van het gebiedsproces, is hierbij veelzeggend. Het gebiedsproces was opgezet voor de herstart oliewinning en de daarmee gepaard gaande afvalwaterinjectie. Tijdens het gebiedsproces hebben de NAM en EZK niet gezegd dat er ook sprake zou zijn van gaswinning.

In Twente is al aangetoond dat monitoring niet werkt en dat bijvoorbeeld (milieu)schade door een “casing shear” niet kan worden voorkomen. Alle mooie woorden en toezeggingen omtrent monitoring en het gebruik van nieuwe materialen ten spijt.

Wetenschappelijk is aangetoond, dat er een verband bestaat tussen afvalwaterinjectie en de toename van aardbevingen. SodM en TNO stellen ook dat hier de kans op aardbevingen toeneemt. En dat de bodemdaling groter is dan verwacht. En dat in een gebied waar al vaker aardbevingen zijn geweest en waar bodemdaling al een groot probleem is.

Wetenschappelijk is ook aangetoond dat er een relatie is tussen stress/mentale gezondheid en (de kans op) aardbevingen en/of aardbevingsschade. Afwikkeling van de mijnbouwschade kan dan wel wettelijk geborgd zijn, de praktijk is echter weerbarstiger. In Groningen is namelijk gebleken dat deze manier van schadeafwikkeling een ziekmakend systeem is.

De ontwerpbesluiten laten zien dat er weinig tot niets is veranderd na de Parlementaire enquête gaswinning Groningen. De besluiten zoals die er nu liggen, zorgen ervoor dat de inwoners van het gebied willens en wetens in dezelfde ziekmakende fuik worden gedreven, met dien verstande dat er in Groningen nog sprake is van omgekeerde bewijslast.

De ontwerpbesluiten raken ons belang. Wij wonen in Stieltjeskanaal, boven het gasveld en boven het olieveld. Op een kleine 300 m afstand van onze woning ligt olieboortraject SCH-2003, op 1500 m ligt SCH-313 en ongeveer op 2500 m ligt SCH-447. Onze woning is gebouwd in de eerste helft van de vorige eeuw, met een bijbehorende fundering die niet voldoet aan de huidige norm voor mijnbouwactiviteiten. Het is een gebied waar je geen ingewikkelde rapporten nodig hebt om te constateren dat er sprake is van behoorlijke bodemdalingsproblematiek. De gevolgen, waaronder komvorming en verzakkende woningen, zijn gewoon met het blote oog waarneembaar. Alles bij elkaar voelt het voor ons helemaal niet veilig en verantwoord en we maken ons dan ook ernstige zorgen en ervaren nu al stress en met ons een meerderheid van de bewoners.

De ontwerpbesluiten zijn wat ons betreft niet in lijn met het voorzorgsbeginsel, als bedoeld in art. 2.1 Omgevingswet en art. 191 EU verdrag en maken inbreuk op het recht van een veilig onderkomen. Meer logisch zou zijn dat, in het kader van het preventieprincipe, de mensen die op het gasveld wonen ten minste op voorhand schadeloos worden gesteld. Dit betekent daar waar nodig funderingen preventief aardbevingsbestendig maken en tevens preventief zorgen voor nadeelcompensatie (o.a. waardevermindering onroerende zaak en gederfd woongenot). Vanzelfsprekend moet preventieve schadeloosstelling niet afhankelijk worden gemaakt van toekomstige winstgevendheid en een toekomstige gemiddelde olieprijs. Het laatste wat we hier namelijk willen is een gedeeld risico voor activiteiten waar we niet om hebben gevraagd.

Ik ga er vanuit u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

In afwachting van uw antwoord verblijf ik.

Met vriendelijke groet,

Aan het Ministerie van Economische Zaken
Inspraak ontwerpbesluit verandervergunning voor inrichting Schoonebeek 447
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Vasse, 15 juli 2024

Onderwerp:

Zienswijze tegen ontwerpbesluit verandervergunning voor inrichting
Schoonebeek 447

Geacht Ministerie,

Wij zijn als Stichting Stop Afvalwater Twente (S.S.A.T.) een Burgerinitiatief in Twente, waar al jaren (tegen de wil van ons, tegen de wil van het overgrote deel van de bevolking en tegen de wil van alle gemeentebesturen van Noordoost Twente) vervuild NAM-afvalwater wordt geïnjecteerd in lege gasvelden.

Naar aanleiding van de voorgenomen vergunningverlening voor het veranderen van de inrichting Schoonebeek 447 leggen wij als Stichting Stop Afvalwater Twente (SSAT) hierbij onze navolgende zienswijze aan u voor.

Ten opzichte van de start van de oliewinning, toen ook het rapport 'Met water de diepte in' van CE Delft verscheen, zijn de omstandigheden sterk gewijzigd. Door de klimaatverandering moeten we beter inspelen op natte winters en droge zomers. De waarde van water is veranderd. In de Levens Cyclus Analyse van 2004 speelde wateronttrekking geen rol; nu kan water van de RWZI gebruikt worden als oppervlaktewater, irrigatiewater en drinkwater. Een tweede verandering die plaatsvindt is de membraantechnologie, waardoor scheiding van waterstromen met behulp van membranen steeds vaker wordt toegepast. Om zuiver water te verkrijgen is men niet meer aangewezen op een kostbaar indampingsproces, maar kan men met veel minder energie volstaan.

Dit heeft tot gevolg dat olieproducenten overal ter wereld het waterprobleem erkennen en bezig zijn met alternatieve productiemethoden. Meerdere waterzuiveringsbedrijven bieden op afvalwater van de olie-industrie toegesneden zuiveringsmethoden aan om water terug te winnen. In wetgeving zie je dit bijvoorbeeld terug in de definiëring van de Best Beschikbare Techniek door de Europese Commissie.

Onze zienswijze sluit aan bij deze Guidance van de Europese Commissie.

In het Ontwerpbesluit omgevingsvergunning waterinjectie voor inrichting Schoonebeek-447 (V-44175) staat op blz. 21 beschreven wat als Best Beschikbare Techniek (BBT) voor de verwerking van het productiewater gezien wordt. Door een **foutieve interpretatie** en **onvolledige vertaling** van de tekst van de Europese Commissie in het Ontwerpbesluit wordt injectie van productiewater in een leeg gasveld als de Best Beschikbare Techniek aangewezen. De aanwijzing van de Europese Commissie staat in de 'Best Available Techniques Guidance Document on upstream hydrocarbon exploration and production' (Europese Commissie 27 februari 2019).

Onze stelling is: De Circulaire methode van is volgens de regelgeving van de Europese Commissie een betere afspiegeling van de Best Beschikbare Techniek.

Wij zullen deze stelling verder uitwerken.

De weergave van de *tekst* en de *inhoud* van de Europese Commissie is niet correct. Vergelijk de tekst uit het ontwerpbesluit op pagina 21 met de tekst uit de aanwijzing (guidance) van de Europese Commissie. In dit document staat:

*Minimise and **use/reuse** produced water where practicable during operations (e.g. re-injection during production **for pressure support**).*

In het ontwerpbesluit wordt in de eerste regel van de betreffende tekst uit dit document vertaald met:

'minimaliseren van de hoeveelheid productiewater bijvoorbeeld door het herinjecteren'.

Er is een belangrijk deel uit de Engelse tekst (use/reuse en pressure support) weggelaten.

Over de Best Beschikbare Techniek staat in het document van de Europese Commissie:

Manage produced water during operations using one of the following approaches, which may be considered **in a hierarchy** (refer to BAT below), as follows:

1. Minimise and **use/reuse** produced water where practicable during operations (e.g. re-injection during production for pressure support).
2. Reinject produced water during production as appropriate or inject into a dedicated disposal well.
3. Treat produced water to reduce constituents with potential environmental impacts below acceptable EPLs, prior to discharge.

Volgens het document van de Europese Commissie hoort eerst gekeken te worden naar **hergebruik** van het productiewater. Herinjectie in de ondergrond is in deze BBT omschreven als herinjectie *in het olieveld* om de druk in het olieveld op peil te houden, zoals bijvoorbeeld in Emlichheim gebeurt. Dit gebeurt niet in Schoonebeek, waar de NAM in een gasveld injecteert en (waarom?) niet in het olieveld wil injecteren.

In het vervolg wordt het hergebruik van het water als volgt uitgewerkt:
Best Available Techniques

The following techniques are considered BAT for produced water handling and management:

- Minimise and use/reuse produced water where practicable during operations.
- Optimise well management during well completion activities and subsequent hydrocarbon production operations to minimise produced water.
- Perform recompletion of high water-producing wells to minimise produced water.
- Use downhole fluid separation techniques, where possible, and water shutoff techniques, when technically and economically feasible.
- Use/reuse produced water, whenever possible, typically with some level of (on-site and/or off-site) treatment, for example for reservoir pressure maintenance (EOR), or for use/reuse by third parties. Requires ensuring that any potentially harmful constituents (e.g. NORM) are not discharged to the receiving environment [4,5,6].

Pas **daarna** volgt injectie in een dedicated injection well, zoals de voormalige gasvelden.

Volgens het document van de Europese Commissie is er een hiërarchie, waarbij nuttig (her)gebruik van water en zo min mogelijk milieuvervuiling de voorkeur verdienen. Volgens de Circulaire Methode van Gert Colenbrander wordt geen oppervlaktewater gebruikt en de stoffen uit de diepe ondergrond gaan weer terug in de diepe ondergrond.

Consequenties voor mens en natuur

Afweging volgens de CE-methode

Uit de evaluatie van de afvalwaterbehandeling van 2022/2023 volgt volgens het oordeel van SodM,
(<https://www.sodm.nl/onderwerpen/waterinjectie/documenten/brieven/2023/09/27/definitieve-beoordeling-herafweging-verwerking-productiewater-schoonebeek-27-september-2023>), dat er volgens de CE-methode geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de methode Gert Colenbrander en de injectie in de gasvelden.

In de doelmatigheidstoets scoren beide methodes gelijk. Dat wil zeggen dat er in deze afweging op het gebied van milieuverontreiniging en risico's geen onderscheid te maken valt. Bovendien is in deze afweging het (toekomstige) watertekort in de zomermaanden (wanneer de landbouw en natuur juist veel water nodig hebben) onvoldoende meegenomen. De uitwerking volgt hieronder.

Afweging volgens de Levens Cyclus Analyse

De schade aan het milieu door de wateronttrekking wordt in de gepubliceerde rapporten van RoyalHaskoningDHV en de NAM onvoldoende in rekening gebracht.

In het verslag van de LCA voor Schoonebeek door RHDHV ziet u op blz. 29 in de figuur de scores ten opzichte van het referentie-alternatief (huidige geplande werkwijze). Voor het milieupunt 'schade aan ecosystemen' zit of zakt het resultaat overal beneden de 100%; de score 'schade aan menselijke gezondheid' zit boven de 100%. Het punt 'schade aan ecosystemen' scoort voor de circulaire methode van Gert Colenbrander in de LCA dus beter dan de referentiesituatie.

In het geval van tegengestelde scores voor verschillende milieupunten hoort volgens de regels van de LCA in dit geval de situatie verder geanalyseerd te worden (je kan deze scores niet zomaar bij elkaar optellen omdat het relatieve scores zijn). In dit geval staat dus de uitkomst van de LCA niet vast omdat het watertekort grote schade aan de natuur veroorzaakt. Dat is mede waarom het overheidsbeleid over watertekort zoveel aandacht krijgt. Volgens het beleid van de overheid heeft circulair watergebruik duidelijk de voorkeur. *Het watertekort zou in de afweging zwaarder moeten wegen.*

De haalbaarheid van de circulaire methode

De Circulaire Methode is in de praktijk technisch en economisch haalbaar, zoals blijkt uit de vergunning voor een circulaire methode voor de oliewinning in Ruhlermoor en het jarenlang hergebruik van soortgelijk en een grotere hoeveelheid productiewater in San Ardo door Chevron.

In San Ardo worden door Veolia met succes membranen gebruikt om de verontreiniging van het schone water te scheiden. In de Verenigde Staten, Canada en de Arabische landen zijn meer van dit soort projecten. RoyalHaskoningDHV heeft een eigen aanpak voorgesteld. De kritiek op de haalbaarheid van de circulaire methode door TNO en Deltares gaat over de aanpak van RoyalHaskoningDHV, niet over de circulaire methode in het algemeen. Dit geeft TNO in de inleiding van haar betoog expliciet aan. Deltares bleek niet op de hoogte van de aanpak van Veolia.

De financiële onderbouwing van de BBT.

Het is vanzelfsprekend dat er kosten gemoeid zijn met maatregelen die het milieu sparen. De hoogte van die kosten zie je bij benadering terug in de Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse (MKBA). Door CE Delft is op grond van een globale methode een economische vergelijking gemaakt tussen de Circulaire methode en de injectie in gasvelden. Daarbij wordt onzerzijds opgemerkt, dat alle voor CE Delft niet in euro's bekende kosten (zoals schade aan gebouwen, infrastructuur en milieuschade) niet zijn verdisconteerd. Daarmee is meer dan de helft van de schade 'vergeten'.

Alle kosten die je voor de natuur maakt zie je in de MKBA niet terug als economische winst. Dat is altijd zo. De vraag moet gesteld worden wat een acceptabel bedrag is voor het behoud van het milieu. Dit noemt men de kosteneffectiviteit van in dit geval de Circulaire Methode, die bijvoorbeeld kan worden uitgedrukt in euro's per kuub water of per vat olie.

Uit de MKBA blijkt dat de circulaire methode over een periode van 20 jaar 75 miljoen tot 90 miljoen euro duurder is dan injectie in Drenthe. In die 20 jaar wordt bij een jaarlijkse onttrekking van circa 3 miljoen m3 water naar schatting 60 miljoen m3 oppervlaktewater gebruikt voor de oliewinning. Gedurende de droogteperiode in de zomer (40% van de tijd), kan dan 40% van deze hoeveelheid water, ofwel 24 miljoen m3 water, heel gericht worden gebruikt voor het verminderen van schade aan landbouw, gebouwen en natuur.

De kosten per m3 water komen daarmee op 3 a 4 euro per kuub water. Dit is bij een productie van 2000 m3 olie per dag **ongeveer 1 euro per vat olie**.

In de uiteindelijke economische vergelijking van de MKBA worden de schadeposten door afronding niet opgenomen. Dat betekent dat de opbrengst van de Circulaire methode volledig kunnen worden toegerekend aan verminderde schade voor landbouw, gebouwen, infra en natuur. Daarbij wordt onzerzijds aangetekend, dat ook de landbouwschade en schade aan de natuur juist in de zomermaanden plaatsvindt. Je kunt dat water op dat moment heel gericht gebruiken als irrigatiewater of voor de productie van drinkwater. De bestaande Ultra Puur Waterfabriek doet hier al allerlei onderzoek naar dat heel goed gebruikt kan worden. De kosten worden daarmee uiteraard verder gedrukt.

Om enigszins een vergelijking te hebben: de kosten voor een inwoner van Nederland voor drinkwater liggen rond de 5 euro per kuub water volgens een eerder aan u toegestuurd Europees onderzoek (dit zijn kosten drinkwater en waterzuivering).

Algemene achtergrond bij de LCA

Voor een goede analyse moeten we bepalen met wat voor water we te maken hebben. Er is in de (vooral op beeldvorming gestoelde) discussie over het zuiveren van het oliewater al eerder gesproken over rioolwater, over

oppervlaktewater en over industriewater (ultra puur water) dat gebruikt wordt voor de stoomproductie. Alle drie de termen dekken een deel van de waarheid, maar bij de vergelijking (zowel voor de LCA als voor de kosteneffectiviteit bij de BBT) moet je rekening houden met de consequenties. Wanneer je in de vergelijking uitgaat van oppervlaktewater of rioolwater moet je bij de vervuiling door de oliewinning de waterfabriek als vervuilingsbron meenemen (net als bij de waterbehandeling van het afvalwater). Dit wordt nu niet gedaan met het argument, dat dit onder verantwoordelijkheid van het waterschap valt. Wanneer je in dat geval uitgaat van water dat voor de stoominjectie gebruikt wordt (ultra puur water) spuit je kostbaar zeer zuiver water in de ondergrond. Bij watertekort is het 'rioolwater' overigens een voor de hand liggende bron om iets aan het watertekort te doen.

Het onderscheid wordt in de huidige conclusies van de LCA niet gemaakt. Een LCA is een hulpmiddel om de gevolgen van het beleid zichtbaar te maken. In Nederland is het beleid op dit moment gericht op circulair werken en, zeker in de zomer, spaarzaam omgaan met water.

Conclusie

In de afweging om water circulair te gebruiken gaat het om de waarde die we hechten aan ons water - als land - en in dit geval als NAM/EZ. We kunnen ogenschijnlijk de afweging naar onze hand zetten door het inzetten van duurzame energie (zoals zonneboilers), door ons vast te pinnen op een zuiveringsmethode (natuurlijk; er moet gekozen worden), of door te schuiven met de systeemgrenzen (rioolwater, oppervlaktewater of ultra puur water). Uiteindelijk gaat het erom dat we erkennen dat water steeds waardevoller wordt en de overtuiging dat we daar met nieuwe technologie iets aan kunnen doen. Dat staat in de Europese wetgeving verwoord in de Guidance voor de olie- en gaswinning.

In de huidige ontwerpvergunning wordt op verkeerde gronden injectie in gasvelden als Best Beschikbare Techniek aangewezen. Zowel het beleid in Nederland omtrent watergebruik als de voorkeur van de Europese Commissie, verwoord in de genoemde Guidance, wijzen op de Circulaire Methode van Gert Colenbrander.

De milieueffecten van wateronttrekking worden op dit moment onvoldoende in de afweging betrokken en de financiële aspecten worden niet goed duidelijk gemaakt. De onderliggende documenten van deze ontwerpvergunning schieten op dit punt tekort.

De kosten voor de Circulaire methode zijn zeer beperkt; gemiddeld 2 à 3 miljoen euro per jaar. Na een investering in de eerste jaren lopen de kosten gedurende de looptijd ongeveer gelijk, terwijl de waarde van water volgens de verwachting van het KNMI, de Deltacommissie Water, Waterschappen en drinkwaterbedrijven steeds groter wordt.

De Circulaire Methode met hergebruik van water is de Best Beschikbare Techniek.

Uw reactie zien wij met belangstelling tegemoet

Met vriendelijke groet,
namens Stichting Stop Afvalwater Twente

17 juni 2024

ReactieDe reactie betreft : **X ontwerp-omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek 447**

Reactie als : Particulier

Voorletter(s) : [REDACTED]

Tussenvoegsel(s) :

Achternaam : [REDACTED]

Straatnaam : [REDACTED]

Huisnummer : [REDACTED]

Toevoeging :

Postcode : [REDACTED]

Plaatsnaam : [REDACTED]

Telefoon : [REDACTED]

E-mailadres : [REDACTED]

Mede namens :

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?**Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?**

Objectieve informatievoorziening ontbreekt naar onze mening. De informatievoorziening gebeurt voornamelijk via de NAM. NAM is een betrokken partij.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Ik heb het gevoel dat waterinjectie in het olieveld niet veilig kan. In de presentatie van vanavond werd bevestigd dat de projectorganisatie steeds bijleert: we leren telkens. In Twente is het mis gegaan en daarvan zou geleerd zijn. Ik heb het idee dat wij proefkonijn zijn. In de praktijk blijkt vaak dat het toch anders gaat dan de berekeningen hebben uitgewezen.

Grote hoeveelheden water die verloren gaan bij waterinjectie vinden wij niet goed. Het water gaat de grond in en komt nooit meer boven. Nederland is aan het verdrogen en verspilling van water is niet goed voor mens en milieu.

Kortom: wij voelen ons niet meer veilig in de omgeving waar olie en gas wordt gewonnen.

Wij voelen ons ook voor de gek gehouden met afleidingsmanoeuvres van geld. Alsof wij zelf geld in de hand krijgen. Het geld gaat naar de gemeente Emmen, die dan weer bezuinigingen daarmee financiert. Wij krijgen daar geen enkel voordeel van.

17 juni 2024

Wij willen dat het bedrag dat aan de gemeente Emmen wordt uitgekeerd, ten goede komt aan de inwoners die schade ondervinden. Niet aan fietspaden of hertenkampjes, maar aan schadevergoeding als gevolg van bodembeweging, ook al is niet direct duidelijk dat deze schade het gevolg is van de waterinjectie. In dit gebied is sprake van vier verschillende bodemactiviteiten: olie oppompen en stoominjectie, waterinjectie, gaswinning.

Het gekozen getal van 3 op de Schaal van Richter is wat ons betreft een willekeurig gekozen getal. Bij een beving van 2,0 op de Schaal van Richter kan net zoveel schade veroorzaken als het getal 3.

Het gehele plan geeft ons geen goed gevoel.

17 juni 2024

Reactie

De reactie betreft : **X ontwerp-omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek 447**

Reactie als : Particulier

Voorletter(s) : [REDACTED]

Tussenvoegsel(s) :

Achternaam : [REDACTED]

Straatnaam : [REDACTED]

Huisnummer : [REDACTED]

Toevoeging :

Postcode : [REDACTED]

Plaatsnaam : [REDACTED]

Telefoon : [REDACTED]

E-mailadres : [REDACTED]

Mede namens :

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ik ben geen voorstander van het plan om water te injecteren: er gaat schoon water in de grond dat wordt gebruikt om olie op te pompen en het vuile water blijft in de grond. Dat vind ik niet goed voor het milieu, vanwege de watertekorten waarmee we in Nederland te maken hebben en de grondvervuiling. De grond mogen wij niet vervuilen voor de mensen die na ons komen.

Aan:

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Inspraakpunt winningsplannen
Postbus 111
9200 AC Drachten

Spaarndam, 23-7-2024

Geachte ontvanger,

Bijgaand doe ik u toekomen onze zienswijzes en/of bezwaren gericht aan de Staatssecretaris, t.a.v. de gepubliceerde winningsprojecten:

- Schoonebeek (V-31186 / V-44175)
- Spijkenisse-Cluster (V-33192)
- Warga-Wartena (V-27189)

Tevens stuur ik u een aanvulling op de reeds ingediende stukken t.a.v. het project Q16/Maasdiep (V40179 / V47182).

Ik verzoek u vriendelijk om de stukken intern op de juiste wijze te routeren en behandelen.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking en behandeling.

Met vriendelijke groet,

Aan:

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Inspraakpunt winningsplannen
Postbus 111
9200 AC Drachten

Spaarndam, 23-7-2024

Geachte ontvanger,

Bijgaand doe ik u toekomen onze zienswijzes en/of bezwaren gericht aan de Staatssecretaris, t.a.v. de gepubliceerde winningsprojecten:

- Schoonebeek (V-31186 / V-44175)
- Spijkenisse-Cluster (V-33192)
- Warga-Wartena (V-27189)

Tevens stuur ik u een aanvulling op de reeds ingediende stukken t.a.v. het project Q16/Maasdiep (V40179 / V47182).

Ik verzoek u vriendelijk om de stukken intern op de juiste wijze te routeren en behandelen.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking en behandeling.

Met vriendelijke groet,

A large black rectangular redaction box covers the signature and contact information of the sender. To the left of this box, there are five smaller, horizontal black redaction bars of varying lengths, likely covering a list of names or titles.

Aan:

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
 Inspraakpunt winningsplan Schoonebeek – Gas en/of omgevingsvergunning SCH-447
 Postbus 111
 9200 AC Drachten

Spaarndam, 22-7-2024

Zienswijze ten aanzien van het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Schoonebeek-Gas, kenmerk PDGGO-DTDO / V-31186

en / gecombineerd met /

Bezwaar tegen Ontwerpbesluit omgevingsvergunning inrichting Schoonebeek -447 met kenmerk PDGGO-DTDO / V-44175

Inleiding

Op de website <https://mijnbouwvergunningen.nl> heeft u stukken ter inzage gelegd betreft de winning van gas onder de naam Winningsplan Schoonebeek en Omgevingsvergunning locatie SCH-447 Schoonebeek. De hiervoor genoemde besluitsvormingsprocedures zijn door u gecoördineerd behandeld en gecombineerd gepresenteerd. Hoewel juridisch/formeel gezien gescheiden trajecten, gaat het feitelijk om 1 project: het winnen van gas uit het reeds bestaande gasveld Schoonebeek. Onze zienswijze op uw ontwerp instemmingsbesluit winningsplan zullen we daarom gecombineerd indienen met ons bezwaar tegen het ontwerpbesluit omgevingsvergunning met bovenstaande kenmerken.

Deze stukken dien ik in namens mijzelf en de twee andere ondertekenaars, beide familieleden. Ons belang zal ik onder 3. motiveren. Allereerst ga ik onder 1. in op het Winningsplan en onder 2. Op het de Omgevingsvergunning. Onder 4 tenslotte zal ik mijn conclusies en verzoeken concretiseren.

1. Zienswijze ontwerp instemmingsbesluit winningsplan (PDGGO-DTDO / V-31186)

1a. Procedureel

i. Ontbrekend advies op het gebied van klimaatimpact

Ter onderbouwing van het instemmingsbesluit heeft u diverse (overheids)partijen om advies gevraagd. Fossiele brandstoffen hebben impact op het klimaat / klimaatverandering, één van de belangrijkste thema's in het openbaar bestuur en de grootste bedreiging voor onze leefomgeving (e.e.a. zal ik later motiveren t.a.v. klimaatimpact). Bij het starten van een nieuw project of het opnieuw afwegen van toestemmingen voor een bestaand fossiel project zou daarom het perspectief van 'klimaat' moeten worden meegewogen. Het gewonnen gas zal immers voor extra broeikasgassen zorgen en daarmee bijdragen aan ontwrichtende klimaatverandering. Uw advies is naar onze mening niet compleet zonder dat u advies heeft ingewonnen bij experts over de klimaatimpact van dit project, niet alleen waar het gaat om het realiseren van het project zelf maar ook (vooral) om de gevolg-impact als gevolg van het verbranden van nog te winnen gas. Een hiervoor geschikt orgaan zou bijvoorbeeld de Wetenschappelijke KlimaatRaad (WKR) zijn. Zij heeft als taak om de regering en het parlement gevraagd en ongevraagd te adviseren over klimaatbeleid. Wij

verzoeken u de klimaatimpact van het voorgenomen besluit te (doen laten) onderzoeken en u hierover te laten adviseren door inhoudelijk experts, bijvoorbeeld door de WKR.

1b. Inhoudelijke reactie

i. Uw ontwerp-instemmingsbesluit: onze analyse en zienswijze

Onder nr. 2 beschrijft u het Nederlandse beleid t.a.v. gaswinning en verwijst u naar kamerstukken hieromtrent. U beschrijft dat dit project passend is bij het beleid: "Door het gas in Nederland te winnen zijn we minder afhankelijk van import van aardgas uit andere landen. Gaswinning in Nederland draagt daarmee bij aan energieleveringszekerheid."

U beschrijft echter nergens *hoe* dit specifieke project dan zou bijdragen aan energieleveringszekerheid voor Nederland. De grondstoffen- en fossiele brandstoffenmarkten zijn bij uitstek internationale markten. Er is geen regelgeving die de export van het gewonnen gas naar andere (Europese) landen verbiedt. Aangenomen mag worden dat het gas zal worden verkocht aan de hoogste bieder en dat in elk geval een relevant gedeelte van het gewonnen gas niet in Nederland gebruikt gaat worden. Saillant in dit verband is dat op donderdag 18 juli jl. er nieuws naar buiten kwam dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij al haar gas-activiteiten compleet met de volledige infrastructuur op de Noordzee verkoopt aan een *Canadees* bedrijf.¹ Dit laat zien dat hier de 'internationale economie' aan het roer staat, en lokale of nationale belangen in de context van energiebehoefte helemaal niet structureel door u / de (Rijks)overheid worden afgedwongen (e.e.a. zou ook in tegenspraak zijn met diverse handelsovereenkomsten van EU/WTO etc.)

NOS Nieuws • Donderdag, 17:11 • Aangepast donderdag, 21:10

NAM verkoopt gasvelden in Noordzee, 'geen hoofdprijs'

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) verkoopt haar offshore belangen aan het Canadese Tenaz Energy. Het gaat om bijna alle activiteit van de NAM op zee, waaronder de gasvelden en pijpleidingen. De NAM krijgt hier 165 miljoen euro voor. "Het is geen hoofdprijs," zegt René Peters van onderzoeksinstituut TNO. De NAM zelf wil niks zeggen over de transactie.

Er bestaan verder ook nog andere fossiele brandstoffenwinningsprojecten in Nederland, die al voorzien in (onze) energiebehoefte en dit nog jaren kunnen doen.

Het lijkt erop dat u het concept van 'leveringszekerheid' misbruikt om draagvlak voor de gaswinning te creëren. *Wij verzoeken u te gekwantificeerd en uitgebreid te beschrijven hoe dit specifieke project concreet en gegarandeerd bijdraagt aan de energieleveringszekerheid voor Nederland.*

Bovendien heeft u niet gemotiveerd *waarom* er dan per se gas *uit Nederland* nodig zou zijn om de energieleveringszekerheid voor Nederland te borgen. In de energiecrisis is juist aangetoond dat Nederland uitermate flexibel is in situaties van tekorten aan aardgas en bestand is tegen schokken. Er is veel energie blijvend bespaard, zonder (ernstige) (/economische) impact. De toevoer van gas is nu verschoven van Rusland naar andere bronnen. Als er echt nog (aanvullend) gas nodig zou zijn, dan kan Nederland dat dus regelen, zo is uit de praktijk gebleken. Er is daarmee geen enkele noodzaak of urgentie om dit project in Nederland op te starten, alsof er geen besparingsmogelijkheden en/of (buitenlandse) alternatieven zouden zijn. *Althans, u heeft dit niet gemotiveerd en wij verzoeken alsnog, - goed gemotiveerd en kwantitatief onderbouwd - aan te tonen dat er geen alternatieven zouden zijn.*

Onder 3.1 beschrijft u dat u "slechts geheel of gedeeltelijk instemming kunt weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden; (...) in het belang van het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte, andere natuurlijke rijkdommen, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het

¹ <https://nos.nl/artikel/2529393-nam-verkoopt-gasvelden-in-noordzee-geen-hoofdprijs>

opslaan van stoffen; nadelige gevolgen voor het milieu; nadelige gevolgen voor de natuur." Deze drie zaken zijn bij dit project het geval, maar toch bent u voornemens instemming te verlenen. *Wij verzoeken u op basis van de gronden genoemd in de Mijnbouwwet (Art. 36 lid 1 MbW) uw gehele instemming op het gewijzigde winningsplan van de NAM te weigeren.* Wij zullen dit e.e.a. motiveren onder ii.

ii. Missende elementen in uw besluit: Klimaatimpact en maatschappelijke schade

Als gevolg van het project zal er (meer) gas worden gewonnen. De verbranding van dit gas zal met grote zekerheid leiden tot (groei van) uitstoot van broeikasgassen (zgn. Scope 3 emissies van dit project), welke met grote zekerheid zullen leiden tot een bijdrage aan ontwrichtende klimaatverandering. Op geen enkele manier heeft u de klimaatimpact van het nog te winnen gas door het project meegewogen in uw besluit, of hier onderzoek naar gedaan of laten doen. In de adviezen van instanties en in de M.e.r. -beoordeling die is gedaan voor de omgevingsvergunning (later aldaar), komt dit onderwerp ten onrechte niet terug. Het onderwerp 'klimaatverandering' laat u onterecht in het geheel buiten beschouwing in u afwegingen en toetsing van het geheel. Gezien de huidige, existentiële klimaatcrisis welke u (getuige ook de naam van uw ministerie) niet kan zijn ontgaan en de forse klimaatimpact die dit project met zich meebrengt, is dat een flinke omissie te noemen.

In deze context willen wij u wijzen op rechtsspraak uit het Verenigd Koninkrijk dd. 20 juni 2024.²

In een richtinggevende uitspraak oordeelt het Britse Hooggerechtshof dat de zogenoemde 'scope 3-emissies' die in de toekomst zullen ontstaan bij de verbranding van geraffineerde olieproducten, hadden moeten worden meegenomen in de environmental impact assessment (EIA) van een onderliggend olieproductieproject. PelsRijcken schrijft daarover in een analyse³:

"In de onderhavige zaak is het niet alleen 'waarschijnlijk' (zoals vereist in de wetgeving), maar ook onvermijdelijk dat alle gewonnen ruwe olie wordt geraffineerd om uiteindelijk te worden verbrand, als gevolg waarvan broeikasgasemissies vrijkomen die een aanzienlijke impact op het milieu zullen hebben. Stappen tussen de extractie en de verbranding buiten de boorlocatie, zoals verfijningsprocessen en raffinage, doen er niet aan af dat de scope 3-emissies een relevant effect van het project zijn. (...) Juridisch is er volgens het Hooggerechtshof dan ook geen verschil tussen de verbrandingsemisies van olie en andere fossiele brandstoffen zoals steenkool, die vóór de fase van verbranding geen tussenprocessen ondergaan. Er is dus wel degelijk een sterk causaal verband aan te wijzen tussen het project en de *downstream* verbrandingsemisies, die een waarschijnlijk en aanzienlijk milieueffect kunnen vormen. (...) Het Hooggerechtshof is verder van mening dat de verbrandingsemisies, in tegenstelling tot wat Surrey County Council beargumenteert, volledig binnen de controle van de exploitanten van de putlocatie ligt. Dit vanwege het simpele feit dat als er geen olie wordt gewonnen, er ook geen verbrandingsemisies zouden plaatsvinden.

Relevant in deze zaak was verder dat het Hooggerechtshof oordeelde dat onderliggende wetgeving geen geografische beperkingen oplegt aan de reikwijdte van de milieueffecten van een te beoordelen project, ook niet wanneer (zoals in het geval van broeikasgasemissies) de effecten zich over de nationale grenzen heen uitstrekken. Het ligt immers in de aard van 'indirecte effecten' dat ze zich buiten de locatie van het project kunnen voordoen. Het Hooggerechtshof stelde vast dat klimaatverandering een mondiaal probleem is, juist omdat er geen correlatie bestaat tussen de plaats waar broeikasgassen vrijkomen en waar de klimaatverandering voelbaar is. Waar de uitstoot van broeikasgassen ook plaatsvindt, ze dragen bij aan de opwarming van de aarde. Dit is ook de reden waarom de relevantie van de uitstoot van de broeikasgassen door een project, niet afhankelijk moet worden gesteld van de plaats waar de verbranding plaatsvindt.

Het Britse Hooggerechtshof concludeert (...) dat het besluit van de Surrey County Council om een bouwvergunning te verlenen onwettig is genomen. **Het effect van scope 3-emissies als gevolg van de uiteindelijke verbranding van olie geproduceerd door het nieuwe project, had in de milieu effect-analyse moeten worden meegenomen.**" (...)

De beslissing van het Hooggerechtshof zou desalniettemin bredere gevolgen kunnen hebben voor milieu effect-analyses in Europa, die op dezelfde EU-wetgeving zijn gebaseerd. (...) geeft het de boodschap af dat scope 3-emissies relevant zijn en in aanmerking moeten worden genomen zodat het besluitvormingsproces rust op een completer inzicht in de impact van een project op het milieu.

² <https://www.supremecourt.uk/cases/docs/uksc-2022-0064-judgment.pdf>

³ <https://pelsrijcken.nl/kennis/uitspraak-brits-hooggerechtshof>

In uw M.e.r.-beoordeling schrijft u echter:

Milieueffecten

De effecten die optreden tijdens de werkzaamheden zijn met name gerelateerd aan de aanlegfase en van tijdelijke aard. Hierbij betreft het met name verstoring van fauna rondom de mijnbouwlocaties, mogelijke verstoring bij aanwezigheid van de heil- en poelkikker, effecten op het grondwater door (sieuf)bemaling en extra

Programma D6 Groningen en
Ondergrond
Directie Transitie Dieps
Ondergrond

verkeersbewegingen. Deze effecten zijn beperkt en tijdelijk. In de operationele fase is alleen een effect te verwachten door het geluid van de waterinjectionsskids. In het Besluit algemene regels milieu mijnbouw, de Wet omgevingsvergunning en de winningvergunning worden hier regels aan gesteld. Deze regels hebben aandacht effectief te zijn in het beperken van de effecten van een boring, zowel in algemene zin als op deze mijnbouwlocaties specifiek naar aanleiding van de eerder uitgevoerde boringen.

ARUBA-DIJK / M.E.R.-DOES

Door de tijdelijke aard, de beperkte omvang van de lengte van leidingen, het werken op bestaande mijnbouwlocaties en de genomen maatregelen zijn belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu niet te verwachten.

Conclusie:

Op basis van de verstrekte informatie blijkt dat de voorgenomen activiteiten geen significante nadelige gevolgen voor het milieu zullen hebben en dat nadere afweging door het opstellen van een milieueffectrapportage niet noodzakelijk is.

6. Besluit

Gelet op het voorgaande en de door de Nederlandse Aardoliemaatschappij ingediende mededeling besluit ik dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld.

Omdat u de klimaatimpact van het project niet meeweegt in uw M.e.r.-beoordelingstoets, komt u tot de verkeerde conclusie dat er slechts tijdelijke effecten zijn, dat er geen ‘significante nadelige effecten voor het milieu’ zullen zijn en dat daarom geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld. Dit moet wél gebeuren, zodat u op basis van de juiste gegevens verdere afweging kunt maken en dit ook getoetst kan worden.

Wij verzoeken u kennis te nemen van deze uitspraak van het Britse Hooggerechtshof en uw zienswijze op de (juridische) relevantie van deze uitspraak te betrekken in uw reactie aan ondergetekenden en de verdere inhoudelijke afhandeling van deze procedures. Wij verzoeken u het M.e.r.-beoordelingsbesluit opnieuw uit te voeren en bovenstaande daarin mee te nemen.

Nu zullen we we kort enkele zaken opnoemen die het essentiële belang van het meewegen van klimaatimpact in uw besluiten, onderstrepen. Daarna zullen we de klimaatimpact van dit specifieke project beschrijven, deze maatschappelijke schade (financieel) waarderen en deze afzetten tegen de verwachte opbrengsten voor NAM.

a. Enkele opmerkingen over klimaatverandering en de status van het Nederlandse beleid.

De klimaatschadeschatter (RIVM, TNO, HVA, Arcadis et al) stelt dat klimaatgerelateerde schade tot 2050 tussen de 77 en 174 miljard euro zal bedragen.⁴ De Rijksoverheid zelf stelt: “Zo is de gemiddelde temperatuur van de aarde in de afgelopen 130 jaar met 1 graad gestegen. In Nederland met zelfs 1,7 graden. Het groei- en bloeiseizoen begint al vroeger. Leefgebieden van dieren en planten veranderen, bijvoorbeeld door hogere temperaturen. Daardoor sterven steeds meer dieren en plantensoorten uit of vertrekken zij uit hun leefgebied. Ook kan hun leefgebied door klimaatverandering juist groter worden. We krijgen vaker last van extreem weer. Er komen meer stortregens, zwaardere stormen of juist lange drogere en hete perioden. Nederland is extra kwetsbaar voor overstromingen omdat ons land voor een groot deel onder de zeespiegel ligt. En de aanleg van hogere dijken is heel kostbaar. Ook kan klimaatverandering leiden tot een tekort aan drinkwater of voedsel. Daardoor ontvluchten steeds meer mensen hun regio of land. Dit kan gevolgen hebben voor de Nederlandse handel, die sterk afhankelijk is van de wereldeconomie. Het veranderende klimaat kan nadelig zijn voor onze gezondheid. Denk aan luchtwegproblemen door luchtvervuiling, of meer allergieën. Door veranderingen in temperatuur, vochtigheid en neerslag kunnen infectieziekten meer ruimte krijgen.”⁵

⁴ <https://klimaatschadeschatter.nl/>

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatverandering/gevolgen-klimaatverandering>

Het KNMI waarschuwt voor: “versnelling van de zeespiegelstijging, toename van de gemiddelde temperatuur en van hitte, toename van droogtes, nattere winters, toename van extreme zomerbuien, mogelijk sterkere windstoten en valwinden bij buien” En stelt: “klimaatverandering gaat sneller dan we bij de vorige klimaatscenario's verwachtten. de lange termijn projecties komen in de KNMI'23-klimaatscenario's voor de volgende variabelen hoger uit dan in de vorige klimaatscenario's (2014): hitte, droogte, zeespiegel, zware buien. Het klimaat is nu al veranderd en dat merken we aan de toename van extremen in hitte, droogte en neerslag. Met zogeheten klimaattributie is aangetoond dat de waarschijnlijkheid van extreem weer al is toegenomen als gevolg van de door de mens veroorzaakte klimaatverandering.”⁶

Het verbond van Verzekeraars stelt: “Verzekeraars maken zich ernstige zorgen over klimaatschade door een stijgende zeespiegel, toename van droogte en meer extreme buien. Deze weersextremen vormen de grootste klimaatrisico's voor Nederland. Het Verbond pleit voor een krachtig nationaal en internationaal klimaatbeleid.”⁷

Recent stelde de WKR: “De temperatuur zal waarschijnlijk harder gaan stijgen dan met 1,5 graden en daarom moet de overheid nu al investeren in manieren om kooldioxide weer uit de lucht te halen. (...) Ze voegt eraan toe dat er geen wonderen verwacht moeten worden van de technieken en dat de capaciteit beperkt is. “We kunnen niet eindeloos CO₂ vastleggen. Het kost energie en land, wat we in Nederland nodig hebben voor andere zaken en het is bovendien relatief duur.”⁸

De vraag is nu: hoe staan we ervoor met ons Nederlandse beleid? In de Klimaatwet is vastgelegd dat we in 2030 49% minder broeikasgassen moeten uitstoten en in 2050 95% minder ten opzichte van 1990. Het PBL doet in opdracht van de overheid in de Klimaat en EnergieVerkenning onderzoek hiernaar. In (haar beschrijving over) dit KEV stelt het PBL:

Zo is een reductie van 46 tot 57 procent mogelijk. **Maar om de bovenkant van deze bandbreedte aan te tikken en dus het doel te halen moet alles meezitten, ook niet-stuurbare factoren zoals weer en elektriciteitsimport. (...) De speelruimte tot 2030 is zeer beperkt.** Voor veel maatregelen moeten ook de juiste randvoorwaarden worden geschapen.⁹

Het PBL is dus duidelijk: het is onzeker of de zo urgente doelen uit de Klimaatwet (met staand beleid) gehaald kunnen worden en ‘alles moet meezitten.’ *Wij verzoeken u de klimaatimpact van het project mee te nemen in uw afwegingen en daarbij met zekerheid aan te tonen dat de doelen uit de Klimaatwet óók inclusief dit project gehaald kunnen gaan worden. Mocht dat niet gegarandeerd aangetoond kunnen worden, dan verwachten wij dat u het voorzorgsbeginsel toepast (art. 191 EU-werkingsverdrag) en de vergunning (alleen al op grond daarvan), niet zult verlenen.*

Saillant en niet onbelangrijk detail in deze context: het ‘besparingsdoel voor primair energieverbruik’ ligt nog buiten bereik. Dat betekent: de overheid / samenleving haalt niet de gestelde doelen voor energiebesparing.¹⁰ Dát is juist waar u zich mee bezig zou moeten houden, in plaats van met vergunningen voor nieuwe fossiele winningsprojecten. Zijn nieuwe fossiele energieprojecten wel nodig, als de overheid een extra inspanning zou plegen om aan de besparingsdoelen te voldoen? *Wij verzoeken u om kwantitatief te onderzoeken of het project van NAM óók ‘nodig’ zou zijn wanneer de energiebesparingsdoelen zouden worden gehaald en de resultaten van dit onderzoek te openbaren.*

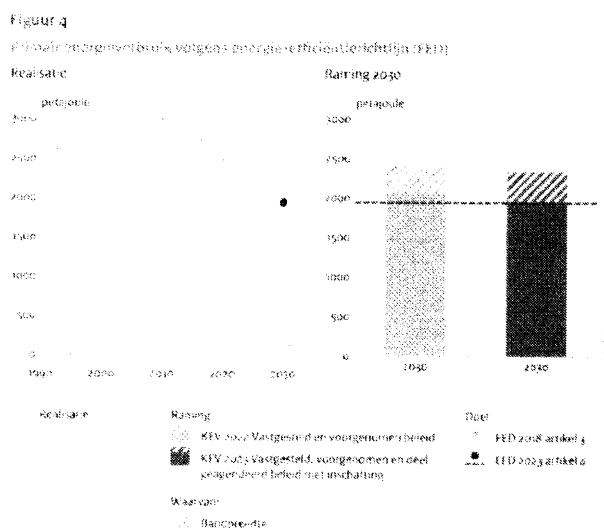
⁶ <https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/achtergrond/knmi-23-klimaatscenario-s>

⁷ <https://www.verzekeraars.nl/verzekeringsthemas/klimaatbestendig-verzekeren/klimaat>

⁸ <https://nos.nl/artikel/2528213-advies-nederland-moet-co2-actief-gaan-verwijderen-niet-alleen-met-bomen>

⁹ <https://www.pbl.nl/publicaties/klimaat-en-energieverkenning-2023>

¹⁰ <https://www.pbl.nl/uploads/default/downloads/pbl-2023-klimaat-en-energieverkenning-2023-5243.pdf> p. 14

Bron: Bureau voor de statistiek, KEV, versie 2022 en 2023

Abbeelding: het primair energieverbruik blijft (met staand beleid) te hoog. Bron: KEV '23

Kort samengevat: dat het emissiedoel uit de Klimaatwet gehaald gaat worden is verre van zeker. Immers: 'alles moet meezitten – ook niet-stuurbare factoren.' Tegelijkertijd behalen we de doelstelling van energiebesparing niet, en stelt u dat nieuwe fossiele bronnen nodig zijn om de energieleveringszekerheid te borgen. Ook wijzen wij u erop dat het Internationaal Energieagentschap heeft aangegeven dat nieuwe projecten voor fossiele brandstoffen in strijd zijn met het Klimaatakkoord van Parijs.¹¹ "Het toonaangevende Internationale Energie Agentschap (IEA) stelt dat er een einde moet komen aan investeringen in nieuwe projecten voor de winning van fossiele brandstoffen." Dit project is strikt genomen niet nieuw; tóch valt het in deze context als nieuw te bestempelen vanwege het afwegingsmoment dat is ontstaan.

In deze context willen wij u wijzen op artikel 191 van het EU-werkingsverdrag, waarin onder ander het **voorzorgsbeginsel** wordt genoemd, dat betrekking heeft op risicobeheer. Hierbij mag een bepaald beleid of een bepaalde handeling niet worden nagestreefd indien de mogelijkheid bestaat dat dit beleid of deze handeling schade veroorzaakt aan het milieu en er nog geen wetenschappelijke consensus over de kwestie bestaat.¹² In lid 1 van het artikel staat: "Het beleid van de Unie op milieugebied draagt bij tot het nastreven van de volgende doelstellingen: behoud, bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu; bescherming van de gezondheid van de mens; behoedzaam en rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen; bevordering op internationaal vlak van maatregelen om het hoofd te bieden aan regionale of mondiale milieuproblemen, **en in het bijzonder de bestrijding van klimaatverandering.**"

Het moge duidelijk zijn dat de mogelijkheid reëel is dat het emissiedoel uit de Klimaatwet niet gehaald kan gaan worden, en dat het niet halen ervan essentiële schade veroorzaakt aan (onder andere) het milieu. U heeft dus (onder meer op grond van Europees recht) **de plicht** om geen instemming verlenen aan projecten die het behalen van de doelstellingen uit de Klimaatwet (verder) in gevaar brengen of (dreigen) onmogelijk maken, hetgeen hier het geval is. U heeft tegelijkertijd **ook het recht** om deze instemming te weigeren, zoals u zelf memoreert in uw conceptbesluit onder 3.1.

b. Klimaatimpact van dit specifieke project

De totale verwachte hoeveelheid gas die gewonnen kan worden wordt door NAM en de staatssecretaris in het hoge scenario (meeste impact) geschat op 343 mln Nm³ (= 1 m³ bij 1,013 bar

¹¹ <https://nos.nl/artikel/2381215-iea-stoppen-met-nieuwe-projecten-voor-fossiele-brandstoffen>

¹² https://ecer.minbuza.nl/ecer/dossiers/klimaat-en-milieu/verdragsbeginselen-op-milieugebied#Het_voorzorgsbeginsel

en 273K). Volgens berekeningen van RVO¹³ bevat 1 Nm³ gas ca. 1,79 kg CO₂. Dat betekent dat de totale uitstoot van dit project in het hoge scenario *minimaal* zo'n 600.000 ton aan schadelijk CO₂ zal bedragen (zie Bijlage 1 voor de berekening). *Minimaal*, omdat in deze berekening de uitstoot veroorzaakt door bijvoorbeeld het transport van het gewonnen gas en andere 'nevenactiviteiten' (de realisatie zelf, reisbewegingen van personeel, cumulatieve effecten van fossiele (bedrijfs)processen die met het gas worden aangedreven, etc. etc.) niet is meegerekend. Het gaat hierbij dus om het equivalent van minimaal de jaarlijkse uitstoot van maar liefst ca. 30.000 Nederlandse huishoudens ofwel bijna 70.000 personen.¹⁴

Deze uitstoot van broeikasgassen zal zich wereldwijd verspreiden en bijdragen aan ontwrichtende klimaatverandering. De gevolgen hiervan (voor ((inwoners van)) Nederland) zijn onder a. kort de revue gepasseerd. Het gaat vaak over algemene termen, toegenomen risico's, etc. Het is evenwel mogelijk om de schade te duiden die dit project zal aanbrengen.

c. Waardering maatschappelijke kosten versus private opbrengsten

Er zijn diverse onderzoeken gedaan naar de maatschappelijke kosten van CO₂. De Provincie Utrecht houdt een maatschappelijke kostprijs aan van € 875 per ton bij afwegingen en besluiten de haar bestuurders maken.¹⁵ Dit bedrag is gebaseerd op goed gefundeerd wetenschappelijk onderzoek, voor verder informatie verwijs ik u naar deze bron.¹⁶ De maatschappelijke kosten van dit project komen daarmee op circa 600.000 ton CO₂ X € 875,- = € 525.000.000 ofwel € 525 miljoen euro.

De investeringskosten voor NAM hebben wij in de stukken niet terug kunnen vinden. De verwachte omzet die NAM kan gaan maken is als volgt te berekenen. De 343 miljoen Nm³ staat gelijk aan circa 12 miljoen MMBTU.¹⁷ De marktwaarde is ca. \$/€ 2 - 4 / MMBTU.¹⁸ De totale omzetwaarde op de groothandelsmarkt bedraagt daarmee ca. € 25 - 50 miljoen.

Samengevat: terwijl de NAM een flinke omzet behaalt, worden er veel hogere maatschappelijke kosten gemaakt. Deze worden echter voorlopig bij niemand in rekening gebracht maar betaald door 'de maatschappij.' En dat zijn wij. Op dit onderwerp komen terug onder 3.

Tenslotte: de WKR waarschuwt op 10 juli 2024 dat we gevaarlijk dicht bij het punt van 1.5 graad opwarming zijn. Dit betekent dat een heel groot gedeelte alle broeikasgassen die nog worden uitgestoten, ook weer afgevangen en opgeslagen moeten worden (CC((U)S)).¹⁹ De kosten van deze afvang en opslag wordt momenteel geraamd op zo'n € 500-1000 per ton.²⁰ Hoewel deze kosten in de toekomst mogelijk lager kunnen worden, laat het goed zien dat de hierboven geraamde miljardenschade simpelweg reëel is: ofwel in de vorm van gemanifesteerde klimaatrisico's (rampen, misoogsten, etc.) ofwel in de vorm van hoge kosten voor de afvang/opslag die noodzakelijk is ter voorkoming ervan.

2. Bezwaar tegen Ontwerpbesluit omgevingsvergunning inrichting

¹³ [https://www.rvo.nl/sites/default/files/2023-](https://www.rvo.nl/sites/default/files/2023-08/The%20Netherlands%20list%20of%20fuels%20and%20standard%20CO2%20emission%20factors%20January%202022.pdf)

[08/The%20Netherlands%20list%20of%20fuels%20and%20standard%20CO2%20emission%20factors%20January%202022.pdf](https://www.rvo.nl/sites/default/files/2023-08/The%20Netherlands%20list%20of%20fuels%20and%20standard%20CO2%20emission%20factors%20January%202022.pdf)

¹⁴ <https://www.milieucentraal.nl/media/tqojovzu/factsheet-co2-voetafdruk-huishoudens.pdf>

¹⁵ [https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-utrecht-gebruikt-als-eerste-overheid-nederland-](https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-utrecht-gebruikt-als-eerste-overheid-nederland-een-eerlijke-co2-prijs)

[een-eerlijke-co2-prijs](https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-utrecht-gebruikt-als-eerste-overheid-nederland-een-eerlijke-co2-prijs)

¹⁶ [https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2023-01/Rapport-Rekening-houden-met-de-toekomst-](https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2023-01/Rapport-Rekening-houden-met-de-toekomst-Afwegingskader-voor-CO2-in-provinciaal-beleid.pdf)

[Afwegingskader-voor-CO2-in-provinciaal-beleid.pdf](https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2023-01/Rapport-Rekening-houden-met-de-toekomst-Afwegingskader-voor-CO2-in-provinciaal-beleid.pdf)

¹⁷ <https://www.convert-me.com/en/convert/energy/cmmsgas/cmmsgas-to-mymmbtu.html?u=cmmsgas&v=343>

¹⁸ <https://tradingeconomics.com/commodity/natural-gas>

¹⁹ <https://nos.nl/artikel/2528213-advies-nederland-moet-co2-actief-gaan-verwijderen-niet-alleen-met-bomen>

²⁰ <https://energeia.nl/wkr-start-snel-met-tenders-voor-co2-e2%82%82-verwijdering/>

Schoonebeek -447 met kenmerk PDGGO-DTDO / V-44175

Voor wat betreft ons bezwaar tegen het ontwerpbesluit te omgevingsvergunning te verlenen, verzoeken wij u al hetgeen in de bijgevoegde 1. Zienswijze is geschreven, mee te nemen in uw beoordeling. In aanvulling daarop willen wij u wijzen op de volgende zaken in dit ontwerpbesluit:

T.a.v. V-44175 - Bijlage A1 - Toelichting aanvraag SCH447_Geredigeerd P. 26 en 34

Er wordt in deze paragrafen door Royal Haskoning gesteld dat het energieverbruik behorende bij het project ca. 1750 kW is tijdens de realisatiefase en ca. 1550 kW tijdens normale omstandigheden:

Tijdens de realisatiefase:

5.8 Energie

Voor de installaties is het van belang dat er voldoende capaciteit is op het elektriciteitsnet. Hiervoor worden nieuwe kabels naar een nabijgelegen Enexis station of naar de OBI aangelegd. De bouwwerkzaamheden en het elektrisch boren van nieuwe putten vergen tijdelijk energie. Voor het elektrische boren is ongeveer 1750 kW elektrisch vermogen nodig. Het aanleggen van deze extra stroomkabel buiten de inrichting is geen onderdeel van deze vergunningsaanvraag.

Onder normale omstandigheden:

Er is geen geluidsinval te verwachten van transporten van en naar de inrichting.

7.8 Energie

Elektriciteit wordt gebruikt voor de aandrijving van opgestelde apparatuur evenals voor verlichting, verwarming, procesbesturing en procesbeveiliging. Het binnen de inrichting totaal geïnstalleerde elektromotorisch vermogen neemt toe met $2 \times 750 = 1500$ kW tot circa 1550 kW.

In de vergunning-aanvraag *NAM-Veranderingsvergunning-inrichting-SCH-447_Publiceerbare-aanvraag (002)_Geredigeerd* staat echter vermeld dat de inrichting minder dan 50.000 kWh verbruikt per jaar en (slechts) 1550 kWh verbruikt:

Verbruikt zaken die beschreven zijn in de bijlagen?

☐ Ja
☒ Nee

8 Energie

Verbruikt u in uw inrichting meer dan 50.000 kWh elektriciteit of meer dan 25.000 m³ aardgas (equivalenten) per jaar?

☐ Ja
☒ Nee

Uw inrichting is een kleine gebruiker van energie. Daarom geldt voor uw inrichting in principe geen verplichting om energie te besparen. Dit neemt niet weg dat het ook voor uw inrichting interessant is om energie te besparen. Zie voor erkende energiebesparende maatregelen de volgende site (<https://www.infomil.nl/onderwerpen/duurzaamheid/energie/energiebesparing/>). Daarnaast kan het zijn dat uw inrichting een grote onderneming is volgens de Tijdelijke regeling implementatie artikel 8 en 14 Richtlijn energie-efficiëntie EED (of onderdeel is van een dergelijke onderneming). Van een grote onderneming is sprake als aan ten minste aan een van onderstaande voorwaarden wordt voldaan:

De onderneming heeft meer dan 250 werknemers.
De onderneming heeft een jaaromzet van meer dan 50 miljoen euro EN een jaarbalans van meer dan 43 miljoen euro.

Lees meer (<https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/energie-besparen/europese-energie-efficiency-richtlijn-eed/energie-audit-eed>).

Als u een grote onderneming bent, of daarvan onderdeel uitmaakt, dan moet u in deze aanvraag een kopie van het auditverslag (waarin de resultaten van de verplichte energie-audit zijn opgenomen) meesturen als bijlage.

Meer informatie (<https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/energie-besparen/europese-energie-efficiency-richtlijn-eed/energie-audit-eed>).

Hoeveel elektriciteit verbruikt u in uw inrichting in kWh per jaar? 1550

Dit lijkt een vergissing te zijn, want dat zou betekenen dat de installatie slechts 1 uur per jaar aanstaat (!). (1550 kW X 1 uur = 1550 kWh). Het is aannemelijk dat de installatie een veelvoud zal verbruiken, bij bijvoorbeeld 5000 draaiuren zo'n 8.000.000 kWh oid. De inrichting is dus zeker GEEN

kleinverbruiker van energie. En geldt er wel een verplichting om energie te besparen. *Verzoek om dit aan te passen.*

T.a.v. Mer-beoordeling Waterinjectie Schoonebeek 27012023- rapport Blz 40

Hierin staat: *“Er dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de aanwezigheid van steenmarter en kleine marterachtigen in de bosschages rondom de locaties SCH-313, SCH-447 en SCH-580 om te kunnen beoordelen of zich effecten kunnen voordoen voor deze soorten.”*

Voor zover ons bekend is dit onderzoek niet uitgevoerd. Daarmee is het onzeker of schade kan worden toegebracht door het project aan deze beschermde diersoorten. Het is bij wet verboden deze diersoorten te doden, verjagen of te vangen. Er is door u geen ontheffing op de Wet Natuurbescherming afgegeven. *Wij verzoeken u het genoemde onderzoek uit te laten voeren en dit te publiceren, voordat u overgaat tot het afgeven van instemming. N.B. voor het toebrengen aan schade aan beschermde flora/fauna is een ontheffing nodig, welke niet is afgegeven.*

Op blz. 66 van het rapport staat onderstaande tabel. Hierin worden voor verschillende thema's 'Natuur, Archeologie' beschreven, het effect tov de huidige situatie en of er sprake is van onaanvaardbare gevolgen voor het milieu.

Natuur	* Er is geen sprake van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden als gevolg booractiviteiten en/of aanlegwerkzaamheden. * Geen effect op beschermde natuurgebieden. * Mogelijke effecten op beschermde soorten.	Geen, mits: * Algemene broedvogels: Er is geen sprake van overtreding als buiten broedseizoen wordt gewerkt. Alternatief is het ongeschikt maken van (delen) van het plangebied voorafgaand aan het broedseizoen of vrijgave door een ecoloog. * Vleermuizen: Er is geen sprake van overtreding als wordt gewerkt volgens ecologisch werkprotocol. Als dit niet mogelijk is, nader onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen nodig en, indien de soort dan wordt aangetroffen, aanvragen van een ontheffing en toepassen mitigerende maatregelen. * Grote bosmuis, steenmarter en kleine marterachtigen: Er is nader onderzoek nodig naar het voorkomen van de soorten en, als de soorten worden aangetroffen, aanvragen van een ontheffing en toepassen mitigerende maatregelen. * Heikikker en Poolkikker: Er is geen sprake van overtreding als de werkzaamheden beperkt blijven tot de landbodem (buiten de opgaande oeverbegroeiing/ minimaal 5 m vanaf de slotoevers). Als dit niet mogelijk is, nader onderzoek naar het voorkomen van de soorten nodig, en als de soorten worden aangetroffen, aanvragen van een ontheffing en toepassen mitigerende maatregelen.
Archeologie	* Geen effect op de locaties. * Kans op aantasting van archeologische waarden op delen van de leidingtracés.	Geen, mits maatregelen worden genomen om aantasting van archeologische waarden te voorkomen. Vervolgonderzoek geadviseerd.
Landschap	Geen effecten	Geen
Geluid	Tijdelijke extra geluidsbelasting door bouwwerkzaamheden, boringen en aanleg leidingen. De geluidsbelasting voldoet aan de geldende normen.	Geen, mits: Voor de boringen geluid reducerende maatregelen worden getroffen. Bij de camping kan worden overwogen om de boring uit te voeren in een minder drukke periode op de camping.
Lucht	Luchtkwaliteit lokaal en tijdelijk iets minder met mogelijk enige stofhinder, geen	Geen

27 januari 2023

M.E.R.-BEOORDELING WATERINJECTIE
SCHOONEBEEK

BF5299-IB-RP-230127

68

Hierin formuleert Royal Haskoning een aantal voorwaarden ('mitsen') waaraan moet worden voldaan om geen onaanvaardbare gevolgen voor het milieu te veroorzaken. Deze komen echter niet terug in de voorschriften die u in de vergunning heeft opgenomen. Het is ons niet duidelijk hoe en of aan deze voorwaarden zal worden voldaan. *Wij verzoeken u aan te geven waar / hoe u borgt dat aan de voorwaarden zoals gesteld door Royal Haskoning in de vergunningsfeer wordt voldaan. Mocht u (op onderdelen) afwijken van het advies van RH, dan verzoeken wij u dit te motiveren.*

3. Over de ondertekenaars, ons belang en schade

De ondertekenaars zijn familie: [REDACTED] is de moeder van [REDACTED], hij is de vader van [REDACTED]. Naast onze achternaam, delen wij ernstige zorgen voor de ontwrichtende gevolgen die klimaatverandering op ons leven zal gaan hebben. Niet alleen de maatschappij als geheel, ook wij als individuen zullen hierdoor worden geraakt en schade oplopen. Dat maakt ons meer dan betrokken burgers, namelijk: direct belanghebbenden. Naast alle genoemde algemene risico's en maatschappelijke schade die wij net als alle andere (wereld)burgers lopen, gelden de volgende zaken specifiek voor ons:

[REDACTED] is bijna 73 jaar oud. door de toenemende (kans op) hittegolven worden - als 'oudere vrouw' - haar gezondheid en te verwachten levensjaren (in goede gezondheid) extra bedreigd. Dat dit een elementair onderdeel is van uw afwegingen binnen uw taak als 'goed bestuurder' blijkt uit recente (onherroepelijke) rechtsspraak door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg. "Staten zijn op basis van mensenrechten verplicht om maatregelen te nemen om klimaatverandering tegen te gaan. Dat oordeelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) op 9 april 2024 in de zaak KlimaSeniorinnen e.a. tegen Zwitserland. (...) Het EHRM geeft de KlimaSeniorinnen nu gelijk. Het oordeelt dat artikel 8 van het EVRM inhoudt dat de staat mensen moet beschermen tegen de ernstige nadelige effecten van klimaatverandering op hun leven, gezondheid, welzijn en levenskwaliteit.²¹ [REDACTED] woont daarnaast in Ermelo, een bosrijke omgeving die volgens de Klimaateffectatlas van het Min. Infrastructuur en Waterstaat verhoogd risico loopt voor natuurbranden als gevolg van klimaatverandering. Zie hiervoor Bijlage 4.

[REDACTED] is 42 jaar oud. Hij is (mede-)eigenaar van een woning. De waarde van woningen wordt algemene zin gedrukt door klimaatverandering (zie bijlage 3). [REDACTED] woont in een gebied waar niet alleen natuurbranden maar ook overstroming een (groeiend) risico vormen (zie Bijlage 2). Bij een dijkdoorbraak stroomt de straat onder ongeveer 1 meter water, de directe omgeving tot wel 3 meter. Dit zijn gigantische risico's die ook een serieuze bedreiging vormen voor de leefbaarheid (zie ook art. 8 EVRM).

[REDACTED] is 10 jaar oud. Ze woont in hetzelfde huis als haar vader. Specifiek voor haar geldt dat ze nog een heel leven voor zich heeft. Zij zal het meest profiteren van alle klimaatverbeterende (risico-mitigerende)maatregelen, zij zal het meest lijden onder de negatieve gevolgen van ontwrichtende klimaat verandering. Zij kan nog niet stemmen, maar rekent erop dat de overheid zich houdt aan (Klimaat)afspraken, het EVRM en andere relevante wetgeving en het belang van haar en haar mogelijke (kinds)kinderen op gelijke voet meeweegt als dat van huidige belanghebbenden en bedrijven ('intergenerational justice').

Belanghebbenden

Wij hebben aangetoond dat wij een objectief, te kwantificeren belang hebben. Onze belangen onderscheiden ons van andere personen door onder andere onze leeftijd of woonplaats. Wij worden rechtsstreeks en direct in ons belang (gezondheid, veiligheid, huizenwaarde) geraakt door dit project.

Schade

Zoals gemotiveerd onder 1.ii.c. is de maatschappelijke schade van dit project te begroten op ca. € 525 miljoen. Omdat dit project onder Nederlands gezag zou worden vergund en uitgevoerd, zal de Nederlandse Staat hiervoor aansprakelijk moeten zijn. Hoewel wij op verschillende manieren geraakt worden (gezondheid, huizenwaarde, etc.), begroten wij ons aandeel in deze schadepost als gelijk aan dat van alle Nederlanders (17,8 miljoen burgers). De schadepost per persoon komt op €

²¹ <https://federaalinstituutmensenrechten.be/nl/historische-uitspraak-europees-hof-voor-de-rechten-van-de-mens-gebrek-aan-klimaatactie-schendt>

29,49 mocht dit project doorgang vinden. Wij behouden ons het recht voor om in dit geval deze schade, inclusief proceskosten en andere zaken, op de Staat te verhalen.

4. Conclusie

We hebben gemotiveerd in onze zienswijze onder 1 dat u niet kunt instemmen met de aanvraag van NAM voor dit project. Naast het gegeven dat u onvolledig bent geadviseerd, heeft u cruciale feiten over klimaatverandering en de impact van dit project door haar Scope 3 daarop, onterecht buiten beschouwing gelaten. U heeft geen aandacht besteed aan het zorgelijke gebrek aan noodzakelijke voortgang in het terugdringen van broeikasgassen zoals vereist uit de Klimaatwet, e.e.a. zoals onderzocht door het PBL in het KEV. Wanneer u op basis van Europese wet- en regelgeving het voorzorgsprincipe toepast en onze mensenrechten niet wilt schenden, dan weigert u in te stemmen met het winningsplan. Dat móét u niet alleen, dat mág u ook – immers u schrijft zelf dat u

geheel of gedeeltelijk instemming kunt weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden; (...) in het belang van het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte, andere natuurlijke rijkdommen (**nb. de lucht is een natuurlijke rijkdom!**), waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen; indien nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan; indien nadelige gevolgen voor de natuur worden veroorzaakt.

We hebben onder 1 en ook onder 3 gemotiveerd dat sprake is van dit soort omstandigheden.

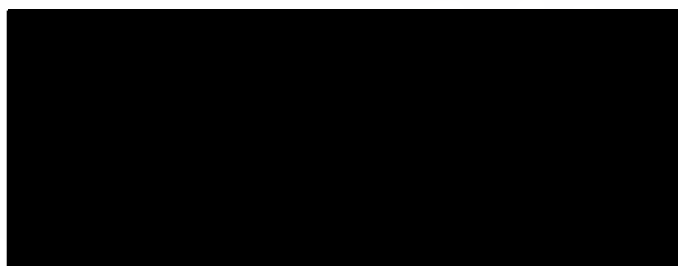
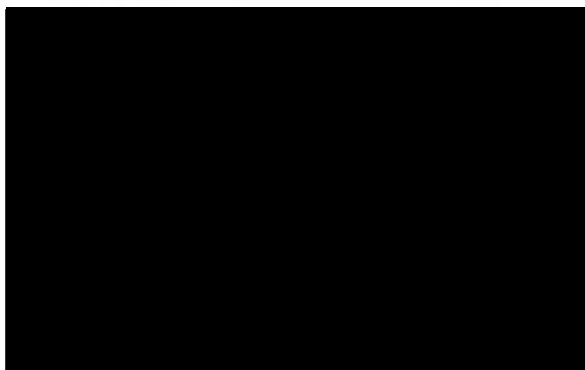
We hebben verder in ons bezwaar onder 2 gemotiveerd dat er – naast hetgeen reeds onder 1 is gesteld – belangrijke afwegingen en voorwaarden missen.

Onder 3 hebben wij gemotiveerd belanghebbende te zijn. Mocht dit project doorgang vinden zullen wij hier schade van ondervinden. Deze schade is door ons begroot op € 29,49 per persoon. Wij behouden ons het recht voor deze schade op de Staat te verhalen.

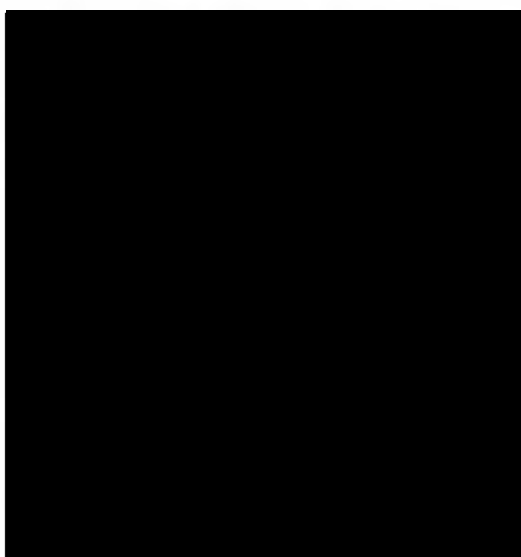
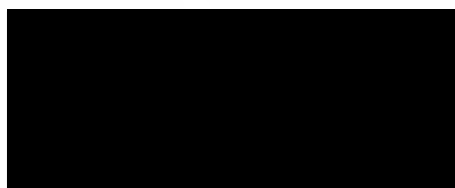
(HANDTEKENINGENPAGINA)

Bij voorbaat dank voor uw reactie,

Hoogachtend,

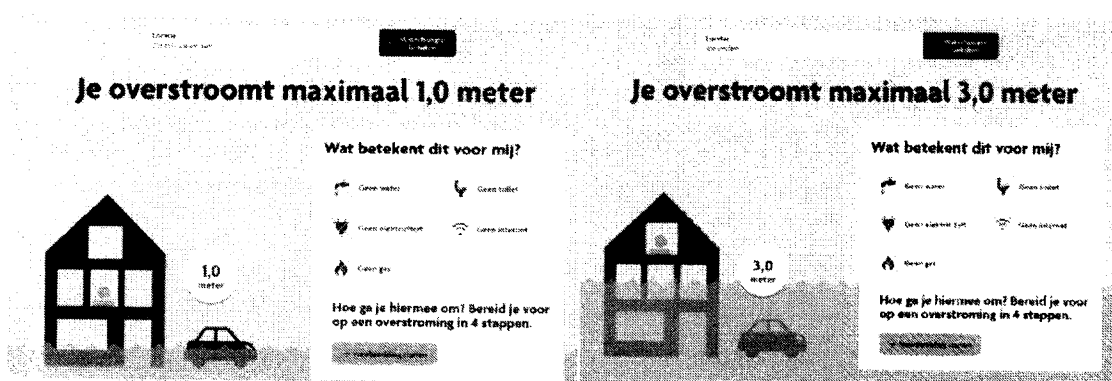
Mede namens:

Bijlage 1: totale (maximale) uitstoot CO₂ van het beoogde project

	nm3	MJ	CO ₂ kg / MJ	
RVO	1	31,65	0,0565	1,79
Project	343.000.000	10.855.950.000	613.361.175	kg CO ₂
			613.361	ton CO ₂

Bijlage 2: website overstroomik.nl

Bijlage 3: woningen minder waard

<https://calcasa.nl/onderzoek/2023-q3-wox-kwartaalbericht/>

Klimaatrisico's hangen als een donkere wolk boven de woningmarkt: woningen potentieel 325 miljard minder waard

20 oktober 2023

De gemiddelde waarde van een koopwoning in Nederland bedroeg aan het eind van het derde kwartaal 443.000 euro. Dit is een stijging van 2,1% ten opzichte van een kwartaal eerder en markeert daarmee weer een kwartaal met een stijging, na drie achtereenvolgende kwartalen met prijsdalingen. De woningwaarde wordt vooral nog beïnvloed door vraag en aanbod, locatie en woninggrootte. Wat tot nu toe nog beperkte invloed lijkt te hebben op de woningprijzen, zijn de klimaatrisico's. Calcasa onderzoekt wat de mogelijke

Bijlage 4: Klimaat-effectatlas voor onze postcodes

grootste klimaatrisico's voor jouw buurt in 2050:

 overstromingskans

natuurbranden

Heb jij een eigen huis, of ben je op zoek naar een koophuis? Dan kun je maar beter rekening houden met klimaatrisico's, waarschuwen banken en de overheid. Zij pleiten voor een klimaatlabel voor elke woning. Zo'n label bestaat nu nog niet.

Maar we kunnen wél kijken welke klimaatrisico's er in jouw buurt spelen, nu en in de toekomst. Zo krijg je een indicatie van risico's om op te letten.

grootste klimaatrisico's voor jouw buurt in 2050:

natuurbranden

Heb jij een eigen huis, of ben je op zoek naar een koophuis? Dan kun je maar beter rekening houden met klimaatrisico's, waarschuwen banken en de overheid. Zij pleiten voor een klimaatlabel voor elke woning. Zo'n label bestaat nu nog niet.

Maar we kunnen wél kijken welke klimaatrisico's er in jouw buurt spelen, nu en in de toekomst. Zo krijg je een indicatie van risico's om op te letten.

Klimaatrisico's voor onze woningen in resp. postcodes 2064SH (Spaarndam) en 3853BR (Ermelo)

Zie ook: <https://app.nos.nl/op3/stresstest-voor-je-adres/>

Verantwoording

De gegevens in deze special zijn afkomstig uit de **Klimaat-effectatlas, die is gemaakt in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat**. Ze zijn gebaseerd op modellen, en geven een indicatie van risico's per gebied. De genoemde waarde per postcode is het gemiddelde voor dat gebied. De toekomstige risico's zijn sterk afhankelijk van hoe het klimaat uiteindelijk verandert en eventueel genomen maatregelen, zoals het versterken van dijken. De risico's in 2050 zijn gebaseerd op klimaatscenario's van het KNMI uit 2014. Bij het risico op paalrot en verschilzetting worden zowel het lage als het hoge scenario getoond. Dit zijn uitersten en daarmee niet de meest realistische scenario's. Hoeveel de aarde daadwerkelijk zal opwarmen is sterk afhankelijk van de hoeveelheid broeikasgas die we zullen uitstoten. Voor het toekomstige risico op natuurbranden is alleen informatie beschikbaar volgens het hoge klimaatscenario. Deze special is gemaakt met medewerking van NOS-klimaatredacteur Judith van de Hulsbeek. Dank aan Lucas Nieuweboer en Jart Ligterink van Sweco Nederland, Jan Kadijk van de Dutch Green Building Council en John Kersemakers van Vereniging Eigen Huis voor hun feedback.

Advocaat

Aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas
Postbus 111
9202 AC DRACHTEN

Sylviuslaan 3
9728 NS GRONINGEN

Postbus 48
9950 AA WINSUM

Per e-mail vooruit: mijnbouwvergunningen@minezk.nl

www.degoedebestuursrecht.nl

Groningen, 25 juli 2024

Inzake: Stop Afvalwater Schoonebeek / advies afvalwaterinjectie Schoonebeek
Betreft: Pro forma zienswijze twee ontwerpbesluiten
Uw ref.: PDGGO-DTDO / V-31186 & PDGGO-DTDO / V-44175

**PRO FORMA ZIENSWIJZE
ONTWERP-INSTEMMINGSBESLUIT
ONTWERP-OMGEVINGSVERGUNNING**

Excellentie,

/, Namens cliënten:

- 1) de stichting 'Stichting Stop Afvalwater Schoonebeek, gevestigd aan de Westersebos 9 te (7761 PE) Schoonebeek,
- 2) de stichting 'Natuur en milieufederatie Drenthe', gevestigd aan de Hertenkamp 6 te (9401 HL) Assen en
- 3) de (natuurlijke) personen die blijken uit de als bijlage bijgevoegde lijst,

voor wie ik als advocaat-gemachtigde optreed, bericht ik u als volgt.

Op 14 juni 2024 heeft u ontwerp-instemmingsbesluit van 12 juni 2024 ter inzage gelegd, waarmee u voornemens bent in te stemmen met het gewijzigde winningsplan voor gaswinning door de Nederlandse Aardolie Maatschappij (hierna: **NAM**) op de locatie 'Schoonebeek-Gas' tot en met 31 december 2033 (hierna: **het ontwerp-instemmingsbesluit**). Uw kenmerk van het ontwerp-instemmingsbesluit is PDGGO-DTDO / V-31186.

Op 14 juni 2024 heeft u ook de ontwerp-omgevingsvergunning van 13 juni 2024 ter inzage gelegd, waarmee u voornemens bent een omgevingsvergunning te verlenen aan de NAM voor het veranderen van de werking van de inrichting 'Schoonebeek-447' (hierna: **de ontwerp-omgevingsvergunning**). Uw kenmerk van de ontwerp-omgevingsvergunning is PDGGO-DTDO / V-44175.

7. Cliënten hebben een kopie van de publicatie in de Staatscourant van de beide ontwerpbesluiten als bijlage bijgevoegd.

De beide ontwerpbesluiten liggen vanaf 14 juni 2024 tot en met heden ter inzage. Gedurende de periode van terinzagelegging kan een ieder een zienswijze geven op die ontwerpbesluiten. Cliënten maken graag gebruik van de gelegenheid hun zienswijze op de ontwerpbesluiten te geven, maar hebben tot op heden onvoldoende gelegenheid gehad de inhoud van hun zienswijze definitief af te stemmen en op schrift te stellen. Cliënten verzoeken u daarom een nadere termijn te stellen voor het geven van die inhoudelijke zienswijze, van (liefst) minimaal twee weken na heden.

Cliënten zien uw reactie graag tegemoet.

In afwachting van uw nadere termijn,

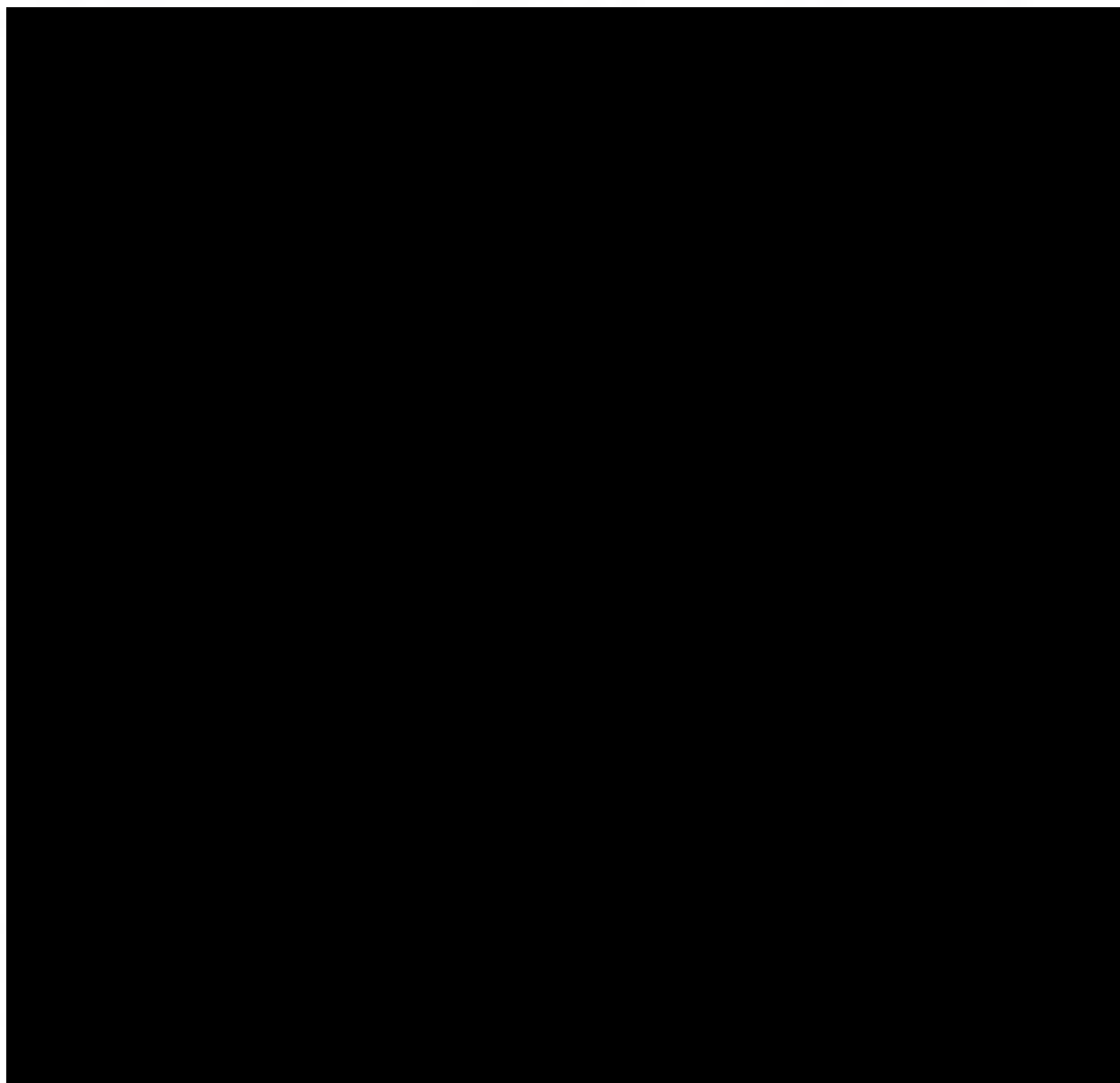
Hoogachtend

Bijlagen: (2) lijst personen en publicatie Staatscourant 13 juni 2024

Voorletter(s) en achternaam

Adres

Postcode en woonplaats

Kennisgeving publicatie ontwerpbesluit omgevingsvergunning Schoonebeek-447 & ontwerp instemmingsbesluit gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (hierna: Staatssecretaris) is van plan twee besluiten te nemen voor geplande activiteiten van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) bij Schoonebeek, namelijk:

- een ontwerpbesluit omgevingsvergunning voor de locatie Schoonebeek-447;
- een ontwerp-instemmingsbesluit op het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas.

Van vrijdag 14 juni tot en met donderdag 25 juli 2024 liggen deze ontwerpbesluiten samen met de aanvragen en ingediende adviezen ter inzage.

Ontwerp-omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek-447

Op 21 april 2023 heeft de NAM een aanvraag, ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), ingediend voor een omgevingsvergunning om de waterinjectie in Schoonebeek uit te breiden. Het gaat om een aanvraag om de bestaande inrichting Schoonebeek-447 (hierna: SCH-447) gelegen in de gemeente Emmen aan te passen. Deze aanpassing is nodig om naast het productiewater dat vrijkomt bij de gaswinning ook het productiewater van de oliewinning uit het olieveld Schoonebeek-Olie in het gasreservoir te injecteren. De aanvraag gaat over het boren van twee nieuwe waterinjectieputten (aangeduid als SCH-4473 en SCH-4474) en het plaatsen van twee waterinjectiepompen inclusief bijbehorende leidingen en installaties. Voor de aanleg en het gebruik van de installaties op de locatie is een aanpassing van de geldige omgevingsvergunning nodig.

De staatssecretaris is van plan de gevraagde vergunning te verlenen.

M.e.r.-notitie en m.e.r.-beoordelingsbesluit

Ter voorbereiding van de aanvraag omgevingsvergunning heeft de NAM op 27 januari 2023 een mededeling (aanmeldnotitie) ingediend bij het Ministerie van EZK. Het doel van de aanmeldnotitie was om, voorafgaand aan het indienen van de omgevingsvergunning, te onderzoeken of het opstellen van een milieueffectrapportage noodzakelijk is. In de aanmeldnotitie zijn de mogelijke milieueffecten bij de voorgenomen werkzaamheden beschreven. Gelet op de informatie in de aanmeldnotitie, de beperkte en het tijdelijke karakter van de potentiële milieueffecten van de diepboringen, zijn belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu niet te verwachten. Gelet hierop heeft de staatssecretaris op 20 maart 2023 (kenmerk PDGGO-DTDO / MER-22008) besloten dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld. Het m.e.r.-beoordelingsbesluit en de aanmeldnotitie zijn gepubliceerd op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek-mer en liggen samen met het ontwerpbesluit ter inzage.

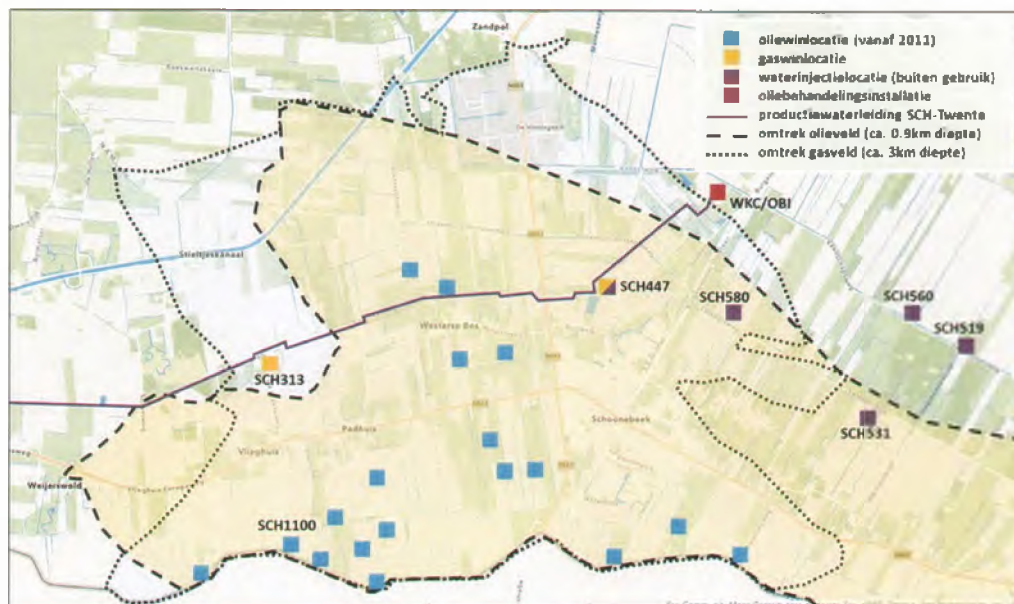
Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Schoonebeek-Gas

De NAM heeft, naast de aanvraag voor een omgevingsvergunning ten behoeve van de waterinjectie, op 15 juli 2022 een verzoek tot instemming met een gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend. Op 12 juni 2023 heeft de NAM een aangepaste versie van het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend.

De NAM wil de winning uit het gasveld voortzetten om het nog resterende gas (minder dan 3,5% van de totale omvang van het gasveld) te winnen. Hoewel waterinjectie geen onderdeel vormt van het winningsplan maar van de hierboven genoemde omgevingsvergunning, zijn de gevolgen van de gaswinning en de waterinjectie op de bodembeweging in samenhang en integraal beoordeeld.

Sinds 1958 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Schoonebeek-Gas vanaf meerdere, al bestaande mijnbouwlocaties rondom Schoonebeek. Het gasveld Schoonebeek-Gas ligt op zo'n 3 km diepte binnen de bestaande winningsvergunning Schoonebeek in de provincie Drenthe, in de gemeenten Coevorden en Emmen, en in het verzorgingsgebied van het waterschap Vechtstromen.

De staatssecretaris is van plan de gevraagde instemming te verlenen. De instemming betreft een productieperiode van de gaswinning uit het gasveld Schoonebeek tot en met 31 december 2033.

Waar kunt u de ontwerpbesluiten en documenten inzien?

U kunt van vrijdag 14 juni tot en met donderdag 25 juli 2024 de ontwerpbesluiten met de bijbehorende documenten inzien op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek.

Het is ook mogelijk om een papieren versie van de ontwerpbesluiten te lezen. U kunt hiervoor contact opnemen met medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De contactgegevens vindt u onderaan deze kennisgeving en op onze website www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek.

Informatieavond: maandag 17 juni 2024

Om omwonenden zo goed mogelijk te informeren over de inhoud van de ontwerpbesluiten organiseert het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) op maandag 17 juni 2024 een informatieavond in de Dorpskerk te Schoonebeek (Europaweg 116, Schoonebeek). U bent van harte welkom vanaf 18:00 uur.

Van 18:15 uur tot 19:15 uur wordt een aantal korte presentaties gegeven. De presentaties gaan over verschillende onderwerpen rond de aangevraagde vergunningen. Na afloop van de presentaties kunt u verder in gesprek gaan met medewerkers van het Ministerie van EZK, de NAM, TNO en het Staatstoezicht op de Mijnen (StoM).

De avond eindigt om 20:15 uur.

Wilt u reageren op de ontwerpbesluiten?

U kunt tot en met 25 juli 2024 reageren op de ontwerpbesluiten door een zienswijze in te dienen. In uw zienswijze kunt u ingaan op alle onderdelen van de ontwerpbesluiten en de bijbehorende documenten. U kunt hierbij denken aan:

- Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?
- Zijn zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
- Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Geef in uw zienswijze duidelijk aan op welke inhoudelijke onderdelen van welk besluit u reageert en onderbouw uw zienswijze met argumenten. U kunt uw zienswijze schriftelijk indienen door een brief te sturen naar:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Inspraakpunt winningsplan Schoonebeek-Gas en/of omgevingsvergunning Schoonebeek-447
 Postbus 111
 9200 AC Drachten

Uw brief kan alleen als zienswijze in behandeling worden genomen als u ondertekent met uw naam en adres. Dit geldt ook voor eventuele medeondertekenaars.

U kunt ook uw zienswijze indienen tijdens de informatieavond op 17 juni.

Wat zijn de vervolgstappen?

Alle zienswijzen en reacties worden betrokken bij de definitieve besluiten op het winningsplan en de omgevingsvergunning. In een Nota van Antwoord wordt opgenomen of en op welke manier de zienswijzen en reacties in het betreffende definitieve besluit zijn verwerkt.

De definitieve besluiten worden te zijner tijd aangekondigd in de Staatscourant en in huis-aan-huisbladen. Als u een geldige zienwijze heeft ingediend, krijgt u daarnaast een brief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat met informatie over de publicatie van het definitieve besluit.

Wilt u meer weten?

Voor meer informatie over de ontwerp-omgevingsvergunning en het ontwerp-instemmingsbesluit kunt u op werkdagen bellen tussen 10:00 en 12:00 uur naar 070 379 69 70 om een afspraak in te plannen. Een e-mail sturen aan mijnbouwvergunningen@minezk.nl onder vermelding 'ontwerpbesluiten Schoonebeek' is ook mogelijk.

Voor algemenere informatie over olie- en gaswinning kunt u terecht op de websites www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek, www.nlog.nl/olie-en-gas of www.nam.nl/gas-en-olie.

[REDACTED]
Advocaat

Aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Sylviuslaan 3
9728 NS GRONINGEN

Postbus 48
9950 AA WINSUM

Per e-mail vooruit: mijnbouwvergunningen@minezk.nl

[REDACTED]
www.degoedebestuursrecht.nl

Groningen, 8 augustus 2024

Inzake: Stop Afvalwater Schoonebeek / advies afvalwaterinjectie Schoonebeek
Betreft: Zienswijze
Uw ref.: PDGGO-DTDO / V-31186 & PDGGO-DTDO / V-44175

ZIENSWIJZE

Excellentie,

Namens cliënten bericht ik u ten aanzien van de ontwerpbesluiten die bij u bekend zijn onder bovenvermelde kenmerken als volgt.

I. VOORAF

Op 13 juni 2024 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit van 12 juni 2024 ter inzage gelegd, waarmee u voornemens bent in te stemmen met het gewijzigde winningsplan van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (hierna: **NAM**) voor gaswinning op de locatie 'Schoonebeek-Gas' (hierna: **het ontwerp-instemmingsbesluit**). Het ontwerp-instemmingsbesluit en het gewijzigde winningsplan zien op de gaswinning door de NAM uit het veld 'Schoonebeek-Gas' tot en met 31 december 2033.

Op 13 juni 2024 heeft u ook het ontwerpbesluit van diezelfde dag ter inzage gelegd, waarmee u voornemens bent een omgevingsvergunning te verlenen aan de NAM voor het wijzigen van zijn inrichtingslocatie 'Schoonebeek-447' (hierna: **de ontwerpvergunning**). De ontwerpvergunning moet het voor de NAM mogelijk maken om injectiewater dat vrijkomt bij oliewinning van het olieveld 'Schoonebeek-Olie' te injecteren in de lege gasvelden van de inrichtingslocatie 'Schoonebeek-447'.

De beide ontwerpbesluiten hebben van 13 juni 2024 tot en met 25 juli 2024 ter inzage gelegen. In de periode van terinzagelegging kon eenieder een zienswijze op de ontwerpbesluiten geven. Cliënten hebben u op 25 juli 2024 laten weten een zienswijze te willen geven op de ontwerpbesluiten, maar daarvoor meer tijd nodig te hebben. Zij hebben u verzocht in te stemmen met uitstel voor het geven van die zienswijze. Cliënten hebben uw reactie daarop nog niet ontvangen.

Cliënten maken hierdoor tijdig gebruik van de gelegenheid hun inhoudelijke zienswijze alsnog aan u te doen toekomen. Cliënten geven hierna hun gecombineerde reactie op de beide ontwerpbesluiten.

II. ZIENSWIJZE

1. Ontwerpbesluiten in strijd met het voorzorgsbeginsel; integrale beoordeling ontbreekt

Cliënten stellen zich allereerst op het standpunt dat de ontwerpbesluiten in hun huidige vorm in strijd zijn met het voorzorgsbeginsel van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn.¹ Zij lichten dat als volgt toe.

Op grond van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn moet een passende beoordeling worden gemaakt van de gevolgen voor een Natura 2000-gebied, als een plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van dat gebied, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor dat gebied.

Cliënten stellen vast dat in elk geval sprake is van mogelijke significante gevolgen van een plan of project voor een Natura 2000-gebied, als die plannen of projecten, afzonderlijk of gezamenlijk, het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen bemoeilijken. De extra bodemdaling als gevolg van de voortzetting van de gaswinning en afvalwaterinjecties zal stikstofdepositie tot gevolg hebben voor het Natura 2000-gebied 'Bargerveen' en het waterwingebied bij Dalen. Voor wat betreft het gebied 'Bargerveen' is in de Natuurdoelanalyse van 2023 al door de provincie Drenthe vastgesteld dat het gebied overbelast is. Als gevolg van de voortzetting van de gaswinning en de afvalwaterinjecties zal die overbelasting enkel toenemen. Die extra overbelasting (mede als gevolg van de extra bodemdaling) constateert ook het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: **SodM**) op pagina's 5 en 6 van zijn advies van 6 februari 2024 (met kenmerk: ADV-8225). De Mijnraad en de decentrale overheden onderschrijven dat advies.

Voor wat betreft het antwoord op de vraag of zich mogelijk significant nadelige gevolgen voor het Natura 2000-gebied 'Bargerveen' kunnen voordoen is overigens niet alleen dit project (voortzetting gaswinning en afvalwaterinjecties) relevant, maar er moet een integrale benadering plaatsvinden waarbij ook andere plannen en projecten in de omgeving worden betrokken. Die integrale benadering ontbreekt tot op heden. Integendeel: het project van de NAM wordt in veel kleine stukjes geknipt en voor elk van die afzonderlijke stukjes van het project vindt een afzonderlijke benadering plaats. Deze 'salamitactiek' is in strijd met het voorzorgsbeginsel van de Habitatrichtlijn. Die tactiek zorgt verder ook voor een gebrek aan transparantie en duidelijkheid over alle genomen besluiten en wat zij in onderlinge samenhang al dan niet toestemmen.

Gelet op de toename van de overbelasting van het Natura 2000-gebied 'Bargerveen' en het ontbreken van een integrale beoordeling van de gezamenlijke projecten op dat Natura 2000-gebied, kan de

¹ Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

Staatssecretaris het ontwerp-instemmingsbesluit niet definitief nemen en de ontwerp-omgevingsvergunning niet definitief verlenen.

2. Ten onrechte geen MER opgemaakt

Cliënten stellen zich verder op het standpunt dat ten onrechte geen milieueffectrapport is opgemaakt. Cliënten lichten dat toe.

Op 20 maart 2023 heeft de Staatssecretaris in reactie op de aanmeldnotitie van de NAM van 27 januari 2023 besloten dat geen milieueffectrapportage opgemaakt hoeft te worden, omdat volgens de Staatssecretaris op basis van de verstrekte gegevens blijkt dat het aangevraagde project geen significante nadelige gevolgen voor het milieu zal hebben.

Op 3 april 2023 heeft de SodM de Staatssecretaris geadviseerd over het op de aanmeldnotitie van de NAM te nemen besluit. De SodM kwam onomwonden en ongeclausuleerd tot de conclusie dat het voor hem niet mogelijk is een goede inschatting te maken van de gevolgen voor mens en milieu c.q. belangrijke negatieve effecten daarop, door het gebrek aan informatie en de incomplete beschrijving van potentiële effecten van het aangevraagde project. De SodM heeft de Staatssecretaris daarom (dringend) geadviseerd de NAM een milieueffectrapport op te stellen.

Noch in het m.e.r.-beoordelingsbesluit van 20 maart 2023, noch in de ontwerp-omgevingsvergunning wordt ingegaan op het hiervoor omschreven advies van de SodM. Het is daardoor geheel onduidelijk op basis waarvan de Staatssecretaris, anders dan de SodM, meent over voldoende gegevens te beschikken om te kunnen bepalen of zich als gevolg van het project mogelijke significante gevolgen kunnen voordoen voor het milieu. Daardoor is niet alleen in strijd gehandeld met hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer, maar ook, opnieuw, in strijd met het voorzorgsbeginsel van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn. De ontwerpbesluiten zijn in zoverre ook onzorgvuldig voorbereid en in strijd met artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht.

3. CO2-reductiedoelen niet in acht genomen

Cliënten stellen zich voorts op het standpunt dat onvoldoende rekening is gehouden met de CO2-reductiedoelen die op grond van de Klimaatwet zijn gesteld. Volgens de meest recente klimaatdoelen moet Nederland in 2030 55% minder broeikasgassen uitstoten en in 2050 moet Nederland zelfs klimaatneutraal zijn. Het is geheel onduidelijk op welke wijze rekening is gehouden met deze beleidsdoelstellingen. Dat klemmt, nu de ontwerpbesluiten in samenhangen er onder andere voor zorgen dat het injecteren van grote hoeveelheden afvalwater in de bodem voor *onbepaalde tijd* zal worden toegestaan. Die ontwerpbesluiten zullen daarmee ook nog steeds grondslag zijn voor die afvalwaterinjecties in 2030 en 2050. De invloed van de ontwerpbesluiten op de beleidsdoelstellingen is niet inzichtelijk gemaakt en in die ontwerpbesluiten is bijvoorbeeld ook niet geborgd dat later nog kan worden bijgestuurd, mocht dat nodig zijn voor die beleidsdoelstellingen. Het is ook onduidelijk waarom niet is gekozen voor een tijdelijke vergunning voor afvalwaterinjecties, terwijl dat juist aangewezen lijkt gelet op de gestelde klimaatdoelen. Het ongewijzigd definitief nemen van de ontwerpbesluiten zou gelet op het voorgaande dan ook onzorgvuldig zijn.

4. Ten onrechte geen beste beschikbare technieken toegepast

Cliënten stellen zich verder ook op het standpunt dat de ontwerp-omgevingsvergunning in strijd zal worden verleend met artikel 2.14, eerste lid, onder c en 1, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: **Wabo**). Daarmee wordt in strijd gehandeld, omdat het injecteren van afvalwater ten onrechte als 'beste beschikbare techniek' (hierna: **BBT**) wordt aangemerkt. Cliënten lichten dat toe.

Voor wat betreft de toetsing van waterinjectie als beste beschikbare techniek wordt op pagina 21 van de ontwerp-omgevingsvergunning toegelicht dat waterinjectie als BBT voor verwerking van productiewater wordt gekenmerkt in het 'Guidance Document' van de Europese Unie van 21 februari 2019, getiteld 'Best Available Techniques Guidance Document on upstream hydrocarbon exploration and production, Finale Guidance Document' (hierna: **Guidance Document**).

Dat het Guidance Document waterinjectie als BBT aanmerkt voor productiewater berust op een misvatting van de inhoud van het Guidance Document. In dat document wordt het hergebruik van water als volgt uitgewerkt:

Best Available Techniques

The following techniques are considered BAT for produced water handling and management:

- *Minimise and use/reuse produced water where practicable during operations.*
- *Optimise well management during well completion activities and subsequent hydrocarbon production operations to minimize produced water.*
- *Perform recompletion of high water-producing wells to minimise produced water.*
- *Use downhole fluid separation techniques, where possible, and water shutoff techniques, when technically and economically feasible.*
- *Use/reuse produced water, whenever possible, typically with some level of (on-site and/or off-site) treatment, for example for reservoir pressure maintenance (EOR), or for use/reuse by third parties. Requires ensuring that any potentially harmful constituents (e.g. NORM) are not discharged to the receiving environment.*

In het Guidance Document wordt een hiërarchische rangorde aangebracht in het (her)gebruik van water, waarbij een (her)gebruik daarvan met zo min mogelijk gevolgen voor het milieu (uiteeraard) de voorkeur verdient. Bij de toetsing van BBT heeft de Staatssecretaris niet (kenbaar) acht geslagen op de voornoemde hiërarchische rangorde in het Guidance Document.

Er is volgens cliënten verder een methode voorhanden voor de behandeling van productiewater die minder gevolgen voor mens en milieu met zich brengt: de Circulaire Methode van Gert Colenbrander. Uit de stukken van de ontwerpbesluiten blijkt niet dat die methode is onderzocht en/of betrokken bij de besluitvorming. Dat zal alsnog gedaan moeten worden.

5. Opslingereffect bodem

Cliënten wijzen er tot slot op dat zij zich zorgen maken over de potentiële grote schade aan gebouwen in de omgeving van de inrichtingslocatie van de NAM als gevolg van het zogeheten 'opslingereffect'. Als gevolg daarvan kunnen trillingen, als gevolg van de voortzetting van de gaswinning, worden versterkt in

de ondergrond als de aarde gelaagd is, bijvoorbeeld als een aardbevingsgolf vanuit de zandgrond in veel slappere klei- of veenlagen terechtkomt. Ook Waterschap Vechtstromen vraagt in het bijzonder aandacht voor het opslingereffect in haar advies van 21 maart 2024 (met kenmerk: Z-2448817/24201982). Het Waterschap heeft erop gewezen dat in het effectgebied van de inrichtingslocatie ook veel slappe bodems aanwezig zijn, die dat opslingereffect (dus) in de hand werken.

In de Seismische Risico Analyse (SRA) wordt uitgegaan van 'stijve grond', als gevolg waarvan het effect van opslingeren als gering wordt ingeschat. Meer in het bijzonder wordt uitgegaan van een percentage van minder dan 10% aan slappe grond in het effectgebied van de inrichtingslocatie, maar dat komt cliënten onjuist voor. Cliënten vragen u daar nogmaals zorgvuldig naar te kijken en daarbij ook vooral acht te slaan op de 'opslingerkaart' van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI).² Als gevolg van de onderschatting van het percentage aan slappe grond zijn ook de gevolgen van de voortzetting van de gaswinning (en afvalwaterinjecties) voor mens en milieu onderschat.

6. Onvoldoende onderzoek naar alternatieven

Cliënten hebben tot slot in meer algemene zin geconstateerd dat uit de ontwerpbesluiten niet tot nauwelijks blijkt dat minder vergaande alternatieven zijn onderzocht voor wat betreft de verlenging van de gaswinning en de afvalwaterinjecties. Zo lijkt geen rekening gehouden te zijn met varianten waarin niet de belangen van de commerciële NAM en de staatskas een meer doorslaggevende rol spelen, maar meer algemene maatschappelijke belangen. Cliënten wijzen bijvoorbeeld op alternatieven als een verminderde omvang van olie- en/of gaswinning en een beperking van afvalwaterinjecties in tijd, plaats en/of hoeveelheden. Ook zou het een alternatief kunnen zijn dat tijdelijke beperktere injecties worden toegestaan, gekoppeld aan een afvalwater reductieverplichting. De indruk van cliënten is dat vooral de aanvraag van de NAM is gevolgd en dat weinig initiatief is genomen om ook alternatieven te beoordelen. Dat klemmt, nu het evenredigheidsbeginsel van artikel 3:4, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht een dergelijk alternatievenonderzoek wel verlangt. Een besluit moet immers niet meer nadelige gevolgen voor belanghebbenden hebben dan noodzakelijk is. Die noodzaak zien cliënten tot op heden onvoldoende onderbouwd worden. Datzelfde geldt voor de keuze van de putten: ook die lijkt vooral gebaseerd te zijn op het aangeven van de NAM, terwijl omgevingseffecten van mogelijke andere putlocaties niet onderzocht lijken te zijn.

III. AFRONDEND

Cliënten verzoeken u rekening te houden met het voorgaande bij uw verdere besluitvorming over de ontwerpbesluiten.

In afwachting van uw definitieve besluitvorming,

Hoogachtend,

² <https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/opslingerkaart-voor-aardbevingen-in-nederland>

[REDACTED]
Advocaat

Aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Schoonebeek-Gas en
omgevingsvergunning Schoonebeek-447
Postbus 111
9202 AC DRACHTEN

Sylviuslaan 3
9728 NS GRONINGENPostbus 48
9950 AA WINSUM

Per e-mail vooruit: mijnbouwvergunningen@minezk.nl
m.e.kuiper@minezk.nl

[REDACTED]
www.degoedebestuursrecht.nl

Groningen, 22 augustus 2024

Inzake: Stop Afvalwater Schoonebeek / advies afvalwaterinjectie Schoonebeek
Betreft: Rectificatie cliëntgegevens
Uw ref.: PDGGO-DTDO / 46081979 en GW144-OIB-0009

RECTIFICATIE CLIËNTGEGEVENS

Excellentie,

Namens cliënten bericht ik u in de procedure die bij u bekend staat onder bovenvermeld kenmerk als volgt.

Bij brief d.d. 25 juli 2024 hebben cliënten u hun pro forma zienswijzen doen toekomen, waaraan u het registratienummer GW144-OIB-0009 heeft gehecht. Die zienswijzen waren gericht tegen twee ontwerpbesluiten, waaruit uw voornemen blijkt om in te stemmen met het gewijzigde winningsplan voor gaswinning door de Nederlandse Aardolie Maatschappij (hierna: **de NAM**) op de locatie 'Schoonebeek-Gas' en om een omgevingsvergunning te verlenen aan de NAM voor het veranderen van de werking van de inrichting 'Schoonebeek-447'. De ontwerpbesluiten zijn bij u bekend onder de kenmerken PDGGO-DTDO / V-31186 respectievelijk PDGGO-DTDO / V44175. Bij brief d.d. 8 augustus 2024 hebben cliënten hun zienswijze inhoudelijk aangevuld.

De lijst van natuurlijke personen die cliënten bij hun pro forma zienswijzen hebben gevoegd bevat verschrijvingen in de daarin weergegeven cliëntgegevens, die cliënten hierdoor zekerheidshalve rectificeren. Het betreft de volgende wijzigingen:

- i. [REDACTED]
- ii. [REDACTED]

Het is ondergetekende voorts ter ore gekomen dat voor de volgende cliënten ook – al dan niet via een rechtsbijstandsverzekeraar – een of meer afzonderlijke (pro forma) zienswijzen zouden zijn ingediend. Die pro forma zienswijzen zijn voor die cliënten reeds bij voormelde brief van 8 augustus 2024 door ondergetekende namens hen aangevuld. Het betreft de navolgende cliënten:

Hoogachtend,

AANTEKENEN

Ministerie van Economische zaken
T.a.v. Inspraakpunt winningsplan Schoonebeek-Gas en/of omgevingsvergunning Schoonebeek-447
x 111
9200 AC DRACHTEN

Dossiernummer:
2KC.5.24.085611

Telefoon: [REDACTED]

Datum: 25 juli 2024

Behandeld door:
[REDACTED]
op werkdagen

E-mail: [REDACTED]
vermeld ons dossiernummer in
de onderwerpregel

Fax: [REDACTED]

Betreft: pro forma zienswijze

Geachte Staatssecretaris,

In het kader van een rechtsbijstandverzekering behartig ik de belangen van mevrouw [REDACTED] wonende aan de [REDACTED]. Namens haar dien ik een pro forma zienswijze in tegen de ontwerpbesluiten:

- omgevingsvergunning voor de locatie Schoonebeek-447;
- instemming op het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas

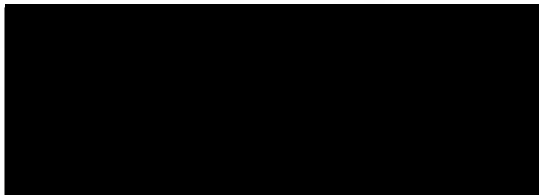
Mijn cliënte kan zich niet verenigen met deze ontwerpbesluiten.

Een kopie van deze besluiten treft u bij deze brief aan (**productie 1**).

Deze pro forma zienswijze is bedoeld om de rechten van mijn cliënte veilig te stellen. Ik verzoek u mij een nadere termijn van vier weken te geven voor het aanvullen van de zienswijze.

Met vriendelijke groet,

DAS

DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V.

Bijlage:
* P1 met besluit

PRODUCTIE 1

Kennisgeving publicatie ontwerpbesluit omgevingsvergunning Schoonebeek-447 & ontwerp instemmingsbesluit gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (hierna: Staatssecretaris) is van plan twee besluiten te nemen voor geplande activiteiten van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) bij Schoonebeek, namelijk:

- een ontwerpbesluit omgevingsvergunning voor de locatie Schoonebeek-447;
- een ontwerp-instemmingsbesluit op het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas.

Van vrijdag 14 juni tot en met donderdag 25 juli 2024 liggen deze ontwerpbesluiten samen met de aanvragen en ingediende adviezen ter inzage.

Ontwerp-omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek-447

Op 21 april 2023 heeft de NAM een aanvraag, ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), ingediend voor een omgevingsvergunning om de waterinjectie in Schoonebeek uit te breiden. Het gaat om een aanvraag om de bestaande inrichting Schoonebeek-447 (hierna: SCH-447) gelegen in de gemeente Emmen aan te passen. Deze aanpassing is nodig om naast het productiewater dat vrijkomt bij de gaswinning ook het productiewater van de oliewinning uit het olieveld Schoonebeek-Olie in het gasreservoir te injecteren. De aanvraag gaat over het boren van twee nieuwe waterinjectieputten (aangeduid als SCH-4473 en SCH-4474) en het plaatsen van twee waterinjectiepompen inclusief bijbehorende leidingen en installaties. Voor de aanleg en het gebruik van de installaties op de locatie is een aanpassing van de geldige omgevingsvergunning nodig.

De staatssecretaris is van plan de gevraagde vergunning te verlenen.

M.e.r.-notitie en m.e.r.-beoordelingsbesluit

Ter voorbereiding van de aanvraag omgevingsvergunning heeft de NAM op 27 januari 2023 een mededeling (aanmeldnotitie) ingediend bij het Ministerie van EZK. Het doel van de aanmeldnotitie was om, voorafgaand aan het indienen van de omgevingsvergunning, te onderzoeken of het opstellen van een milieueffectrapportage noodzakelijk is. In de aanmeldnotitie zijn de mogelijke milieueffecten bij de voorgenomen werkzaamheden beschreven. Gelet op de informatie in de aanmeldnotitie, de beperkte en het tijdelijke karakter van de potentiële milieueffecten van de diepboringen, zijn belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu niet te verwachten. Gelet hierop heeft de staatssecretaris op 20 maart 2023 (kenmerk PDGGO-DTDO / MER-22008) besloten dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld. Het m.e.r.-beoordelingsbesluit en de aanmeldnotitie zijn gepubliceerd op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek-mer en liggen samen met het ontwerpbesluit ter inzage.

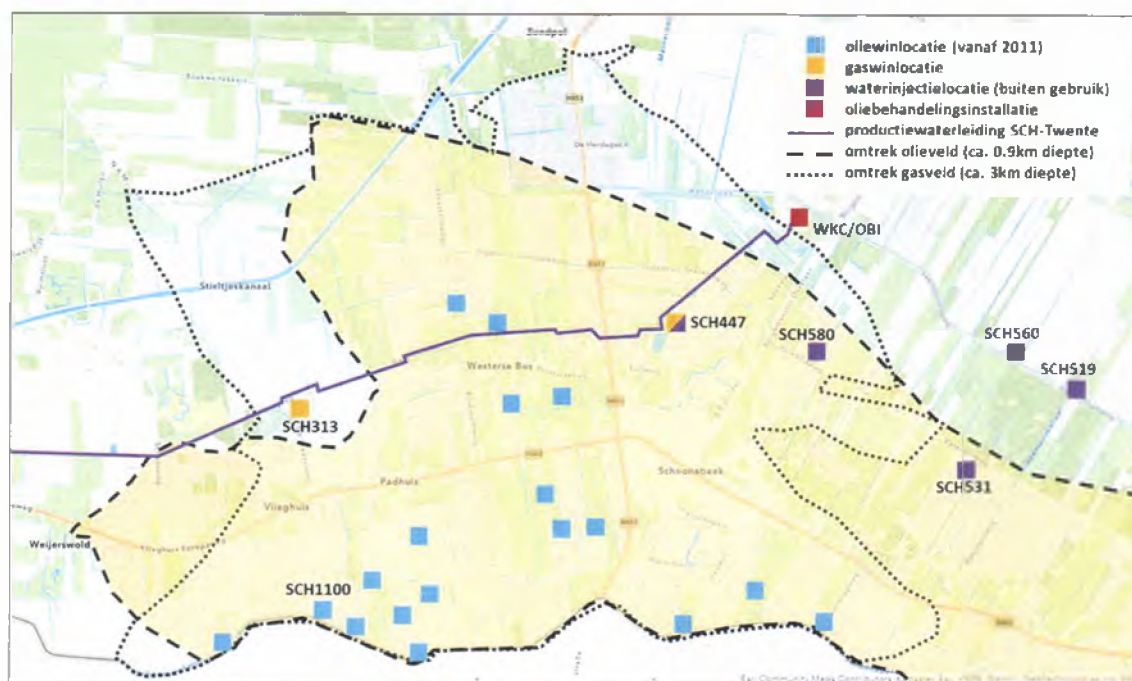
Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Schoonebeek-Gas

De NAM heeft, naast de aanvraag voor een omgevingsvergunning ten behoeve van de waterinjectie, op 15 juli 2022 een verzoek tot instemming met een gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend. Op 12 juni 2023 heeft de NAM een aangepaste versie van het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend.

De NAM wil de winning uit het gasveld voortzetten om het nog resterende gas (minder dan 3,5% van de totale omvang van het gasveld) te winnen. Hoewel waterinjectie geen onderdeel vormt van het winningsplan maar van de hierboven genoemde omgevingsvergunning, zijn de gevolgen van de gaswinning en de waterinjectie op de bodembeweging in samenhang en integraal beoordeeld.

Sinds 1958 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Schoonebeek-Gas vanaf meerdere, al bestaande mijnbouwlocaties rondom Schoonebeek. Het gasveld Schoonebeek-Gas ligt op zo'n 3 km diepte binnen de bestaande winningsvergunning Schoonebeek in de provincie Drenthe, in de gemeenten Coevorden en Emmen, en in het verzorgingsgebied van het waterschap Vechtstromen.

De staatssecretaris is van plan de gevraagde instemming te verlenen. De instemming betreft een productieperiode van de gaswinning uit het gasveld Schoonebeek tot en met 31 december 2033.

Waar kunt u de ontwerpbesluiten en documenten inzien?

U kunt van vrijdag 14 juni tot en met donderdag 25 juli 2024 de ontwerpbesluiten met de bijbehorende documenten inzien op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek.

Het is ook mogelijk om een papieren versie van de ontwerpbesluiten te lezen. U kunt hiervoor contact opnemen met medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De contactgegevens vindt u onderaan deze kennisgeving en op onze website www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek.

Informatieavond: maandag 17 juni 2024

Om omwonenden zo goed mogelijk te informeren over de inhoud van de ontwerpbesluiten organiseert het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) op maandag 17 juni 2024 een informatieavond in de Dorpskerk te Schoonebeek (Europaweg 116, Schoonebeek). U bent van harte welkom vanaf 18:00 uur.

Van 18:15 uur tot 19:15 uur wordt een aantal korte presentaties gegeven. De presentaties gaan over verschillende onderwerpen rond de aangevraagde vergunningen. Na afloop van de presentaties kunt u verder in gesprek gaan met medewerkers van het Ministerie van EZK, de NAM, TNO en het Staatstoezicht op de Mijnen (StoM).

De avond eindigt om 20:15 uur.

Wilt u reageren op de ontwerpbesluiten?

U kunt tot en met 25 juli 2024 reageren op de ontwerpbesluiten door een zienswijze in te dienen. In uw zienswijze kunt u ingaan op alle onderdelen van de ontwerpbesluiten en de bijbehorende documenten. U kunt hierbij denken aan:

- Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?
- Zijn zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
- Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Geef in uw zienswijze duidelijk aan op welke inhoudelijke onderdelen van welk besluit u reageert en onderbouw uw zienswijze met argumenten. U kunt uw zienswijze schriftelijk indienen door een brief te sturen naar:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Schoonebeek-Gas *en/of* omgevingsvergunning Schoonebeek-447
Postbus 111
9200 AC Drachten

Uw brief kan alleen als zienswijze in behandeling worden genomen als u ondertekent met uw naam en adres. Dit geldt ook voor eventuele medeondertekenaars.

U kunt ook uw zienswijze indienen tijdens de informatieavond op 17 juni.

Wat zijn de vervolgstappen?

Alle zienswijzen en reacties worden betrokken bij de definitieve besluiten op het winningsplan en de omgevingsvergunning. In een Nota van Antwoord wordt opgenomen of en op welke manier de zienswijzen en reacties in het betreffende definitieve besluit zijn verwerkt.

De definitieve besluiten worden te zijner tijd aangekondigd in de Staatscourant en in huis-aan-huisbladen. Als u een geldige zienwijze heeft ingediend, krijgt u daarnaast een brief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat met informatie over de publicatie van het definitieve besluit.

Wilt u meer weten?

Voor meer informatie over de ontwerp-omgevingsvergunning en het ontwerp-instemmingsbesluit kunt u op werkdagen bellen tussen 10:00 en 12:00 uur naar 070 379 69 70 om een afspraak in te plannen. Een e-mail sturen aan mijnbouwvergunningen@minezk.nl onder vermelding 'ontwerpbesluiten Schoonebeek' is ook mogelijk.

Voor algemenere informatie over olie- en gaswinning kunt u terecht op de websites www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek, www.nlog.nl/olie-en-gas of www.nam.nl/gas-en-olie.

Van:

0011

Aan: Ministerie van Economische zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Schoonebeek
Gas- en/of omgevingsvergunning Schoonebeek - 447
Postbus 111
9200 AC Drachten

Datum: 21-07-2024

Geachte heer/mevrouw,

Graag dien ik mijn zienswijze in betreffende mijnbouw en afvalwaterlozing in Schoonebeek. Ik doe dit omdat ik in het verleden schade heb ondervonden van mijnbouw (aardbeving). Er is toen door de NAM en Vermillion veel moeite gedaan om geen schadevergoeding uit te keren. Er kwamen uiteindelijk overeenkomsten met bewoners die schade hadden en de lokale politiek. Er werd gezamenlijk een advocaat ingeschakeld en na veel moeite heeft de NAM uiteindelijk toch schade vergoed. Zelf woon ik in de wijk Rietlanden te Emmen, dat is ongeveer 5 km vanaf Schoonebeek. Alle communicatie is gericht naar Schoonebeek, maar alle omliggende dorpen en ook Emmen wordt niets gevraagd.

Aangezien mijn schade met grote waarschijnlijkheid niet alleen Schoonebeek zal betreffen wil ik hierbij vragen om beleid te maken voor het voorkomende schade voor een ruime straal rondom het mijnwinningsgebied, waarschijnlijk betreft dit heel Drenthe. Behalve genoemde schade is er in het verleden een hele boortoren in de grond verdwenen bij 't Haantje. Het is dus niet denkbeeldig dat zo iets nog eens gebeurt of dat er bevingen zullen zijn.

Ik vraag u om een beleid zoals in Groningen het geval is, met een bewijslast van de NAM en Vermillion richting de bewoners met een onafhankelijk onderzoek.

Al jaren horen wij in de Rietlanden harde knallen 's nachts, waarvoor niemand een verklaring heeft. Ik ken mij niet aan de indruk onttrekken dat dit mogelijk te maken heeft met de mijnbouw. Ik vraag u met klem om de afvalwaterlozing niet in lege gasvelden te doen, maar het afvalwater circulair te gebruiken.

Ik vraag u om een onderzoek te doen naar bodemdaling in Drenthe, niet alleen voor Schoonebeek, maar voor de hele omgeving.

Ik pleit voor het installeren van tiltmeters, omdat deze schade voor en na een beving meten. Ook pleit ik voor het monitoren van schade aan huizen en bedrijven.

Met vriendelijke groet,

AANTEKENEN

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Schoonebeek-Gas en/of omgevingsvergunning Schoonebeek-447
Postbus 111
9200 AC Drachten

Dossiernummer:
2RK.6.24.038913

Telefoon:

Datum: 23 juli 2024

Behandeld door:

E-mail: [REDACTED]
vermeld ons dossiernummer in
de onderwerpregel

Fax: [REDACTED]

Betreft: pro forma zienswijze tegen het ontwerp-instemmingsbesluit op het
gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas, namens cliënt [REDACTED]

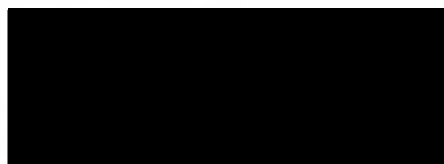
Geachte dames en heren,

Namens cliënt [REDACTED] wonende aan [REDACTED], wordt hierbij
pro forma zienswijze aangetekend tegen het ontwerpbesluit ter inzage gelegd op 14 juni 2024.
Een kopie van het besluit treft u bij deze brief aan (**Productie 1**).

Op grond van artikel 6:6 van de Algemene wet bestuursrecht verzoek ik u een termijn te geven
van vier weken tot indiening van de gronden.

Met vriendelijke groet,

DAS

Bijlage:

* productie 1

p.o. [REDACTED] juridisch secretariael medewerker

DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V.

Amsterdam De Entree 203 t/m 225
Postadres
Postbus 23000
1100 DM Amsterdam

T 020 6 517 517
F 020 6 914 737
www.das.nl

IBAN NL07 ABNA 0243 1333 59 (premie)
IBAN NL46 ABNA 0243 1604 95 (overig)
BIC ABNANL2A

Kvk 34110754

Productie 1

Kennisgeving publicatie ontwerpbesluit omgevingsvergunning Schoonebeek-447 & ontwerp instemmingsbesluit gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (hierna: Staatssecretaris) is van plan twee besluiten te nemen voor geplande activiteiten van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) bij Schoonebeek, namelijk:

- een ontwerpbesluit omgevingsvergunning voor de locatie Schoonebeek-447;
- een ontwerp-instemmingsbesluit op het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas.

Van vrijdag 14 juni tot en met donderdag 25 juli 2024 liggen deze ontwerpbesluiten samen met de aanvragen en ingediende adviezen ter inzage.

Ontwerp-omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek-447

Op 21 april 2023 heeft de NAM een aanvraag, ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), ingediend voor een omgevingsvergunning om de waterinjectie in Schoonebeek uit te breiden. Het gaat om een aanvraag om de bestaande inrichting Schoonebeek-447 (hierna: SCH-447) gelegen in de gemeente Emmen aan te passen. Deze aanpassing is nodig om naast het productiewater dat vrijkomt bij de gaswinning ook het productiewater van de oliewinning uit het olieveld Schoonebeek-Olie in het gasreservoir te injecteren. De aanvraag gaat over het boren van twee nieuwe waterinjectieputten (aangeduid als SCH-4473 en SCH-4474) en het plaatsen van twee waterinjectiepompen inclusief bijbehorende leidingen en installaties. Voor de aanleg en het gebruik van de installaties op de locatie is een aanpassing van de geldige omgevingsvergunning nodig.

De staatssecretaris is van plan de gevraagde vergunning te verlenen.

M.e.r.-notitie en m.e.r.-beoordelingsbesluit

Ter voorbereiding van de aanvraag omgevingsvergunning heeft de NAM op 27 januari 2023 een mededeling (aanmeldnotitie) ingediend bij het Ministerie van EZK. Het doel van de aanmeldnotitie was om, voorafgaand aan het indienen van de omgevingsvergunning, te onderzoeken of het opstellen van een milieueffectrapportage noodzakelijk is. In de aanmeldnotitie zijn de mogelijke milieueffecten bij de voorgenomen werkzaamheden beschreven. Gelet op de informatie in de aanmeldnotitie, de beperkte en het tijdelijke karakter van de potentiële milieueffecten van de diepboringen, zijn belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu niet te verwachten. Gelet hierop heeft de staatssecretaris op 20 maart 2023 (kenmerk PDGGO-DTDO / MER-22008) besloten dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld. Het m.e.r.-beoordelingsbesluit en de aanmeldnotitie zijn gepubliceerd op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek-mer en liggen samen met het ontwerpbesluit ter inzage.

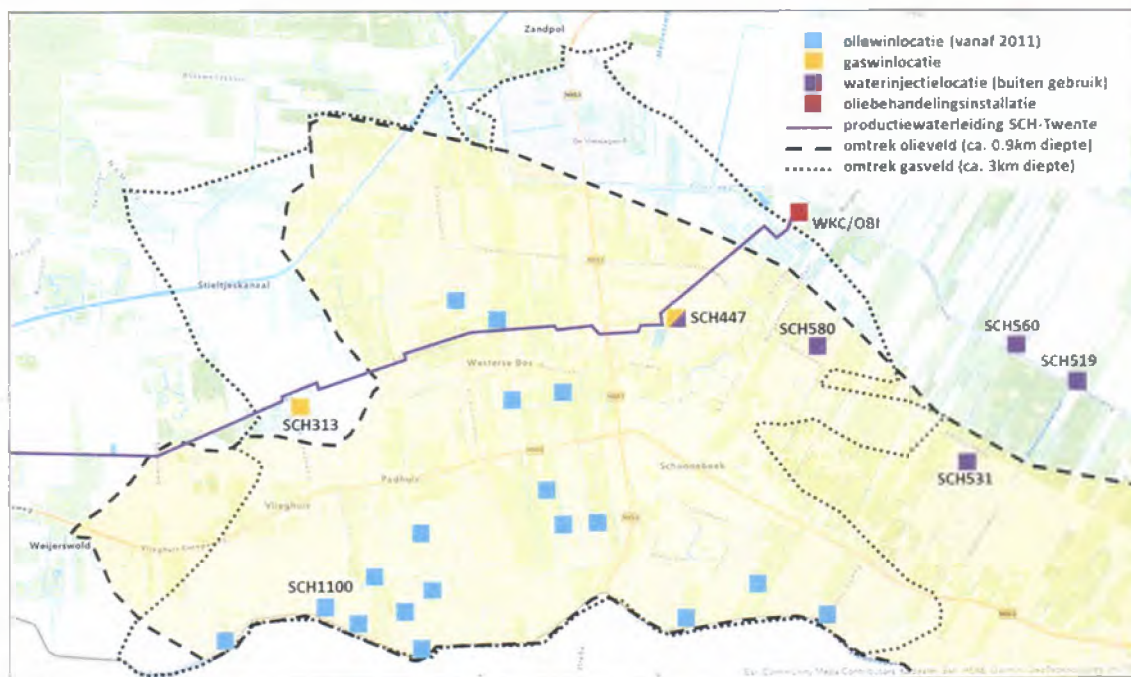
Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Schoonebeek-Gas

De NAM heeft, naast de aanvraag voor een omgevingsvergunning ten behoeve van de waterinjectie, op 15 juli 2022 een verzoek tot instemming met een gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend. Op 12 juni 2023 heeft de NAM een aangepaste versie van het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend.

De NAM wil de winning uit het gasveld voortzetten om het nog resterende gas (minder dan 3,5% van de totale omvang van het gasveld) te winnen. Hoewel waterinjectie geen onderdeel vormt van het winningsplan maar van de hierboven genoemde omgevingsvergunning, zijn de gevolgen van de gaswinning en de waterinjectie op de bodembeweging in samenhang en integraal beoordeeld.

Sinds 1958 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Schoonebeek-Gas vanaf meerdere, al bestaande mijnbouwlocaties rondom Schoonebeek. Het gasveld Schoonebeek-Gas ligt op zo'n 3 km diepte binnen de bestaande winningsvergunning Schoonebeek in de provincie Drenthe, in de gemeenten Coevorden en Emmen, en in het verzorgingsgebied van het waterschap Vechtstromen.

De staatssecretaris is van plan de gevraagde instemming te verlenen. De instemming betreft een productieperiode van de gaswinning uit het gasveld Schoonebeek tot en met 31 december 2033.

Waar kunt u de ontwerpbesluiten en documenten inzien?

U kunt van vrijdag 14 juni tot en met donderdag 25 juli 2024 de ontwerpbesluiten met de bijbehorende documenten inzien op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek.

Het is ook mogelijk om een papieren versie van de ontwerpbesluiten te lezen. U kunt hiervoor contact opnemen met medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De contactgegevens vindt u onderaan deze kennisgeving en op onze website www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek.

Informatieavond: maandag 17 juni 2024

Om omwonenden zo goed mogelijk te informeren over de inhoud van de ontwerpbesluiten organiseert het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) op maandag 17 juni 2024 een informatieavond in de Dorpskerk te Schoonebeek (Europaweg 116, Schoonebeek). U bent van harte welkom vanaf 18:00 uur.

Van 18:15 uur tot 19:15 uur wordt een aantal korte presentaties gegeven. De presentaties gaan over verschillende onderwerpen rond de aangevraagde vergunningen. Na afloop van de presentaties kunt u verder in gesprek gaan met medewerkers van het Ministerie van EZK, de NAM, TNO en het Staatstoezicht op de Mijnen (StoM).

De avond eindigt om 20:15 uur.

Wilt u reageren op de ontwerpbesluiten?

U kunt tot en met 25 juli 2024 reageren op de ontwerpbesluiten door een zienswijze in te dienen. In uw zienswijze kunt u ingaan op alle onderdelen van de ontwerpbesluiten en de bijbehorende documenten. U kunt hierbij denken aan:

- Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?
- Zijn zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
- Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Geef in uw zienswijze duidelijk aan op welke inhoudelijke onderdelen van welk besluit u reageert en onderbouw uw zienswijze met argumenten. U kunt uw zienswijze schriftelijk indienen door een brief te sturen naar:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Inspraakpunt winningsplan Schoonebeek-Gas en/of omgevingsvergunning Schoonebeek-447
 Postbus 111
 9200 AC Drachten

Uw brief kan alleen als zienswijze in behandeling worden genomen als u ondertekent met uw naam en adres. Dit geldt ook voor eventuele medeondertekenaars.

U kunt ook uw zienswijze indienen tijdens de informatieavond op 17 juni.

Wat zijn de vervolgstappen?

Alle zienswijzen en reacties worden betrokken bij de definitieve besluiten op het winningsplan en de omgevingsvergunning. In een Nota van Antwoord wordt opgenomen of en op welke manier de zienswijzen en reacties in het betreffende definitieve besluit zijn verwerkt.

De definitieve besluiten worden te zijner tijd aangekondigd in de Staatscourant en in huis-aan-huisbladen. Als u een geldige zienwijze heeft ingediend, krijgt u daarnaast een brief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat met informatie over de publicatie van het definitieve besluit.

Wilt u meer weten?

Voor meer informatie over de ontwerp-omgevingsvergunning en het ontwerp-instemmingsbesluit kunt u op werkdagen bellen tussen 10:00 en 12:00 uur naar 070 379 69 70 om een afspraak in te plannen. Een e-mail sturen aan mijnbouwvergunningen@minezk.nl onder vermelding 'ontwerpbesluiten Schoonebeek' is ook mogelijk.

Voor algemenere informatie over olie- en gaswinning kunt u terecht op de websites www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek, www.nlog.nl/olie-en-gas of www.nam.nl/gas-en-olie.

AANTEKENEN

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. Inspraakpunt ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Dossiernummer:
2KR.5.24.073496

Telefoon: [REDACTED]

Datum: 23 juli 2024

Behandeld door:
Advocaat

E-mail: [REDACTED]
vermeld ons dossiernummer in
de onderwerpregel

Fax: [REDACTED]

Betreft: pro forma zienswijze op het ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas
PDGGO-DTDO / V-31186

Geachte staatssecretaris,

In het kader van een rechtsbijstandverzekering behartig ik de belangen van de heer [REDACTED]. Hierbij wordt een pro forma zienswijze ingediend op het ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas PDGGO-DTDO / V-31186. Een kopie van het ontwerp treft u bij deze brief aan (**productie 1**).

Client kan zich met dit ontwerp-instemmingsbesluit niet verenigen en dient hierbij een pro forma zienswijze in. Deze zienswijze is er in eerste instantie voor bedoeld om de rechten van client veilig te stellen. Ik wil u vriendelijk verzoeken mij een termijn van 6 weken te geven waarbinnen de gronden van de zienswijze kunnen worden ingediend.

Met vriendelijke groet,

DAS

DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V.

Amsterdam De Entree 203 t/m 225
Postadres
Postbus 23000
1100 DM Amsterdam

T 020 6 517 517
F 020 6 914 737
www.das.nl

IBAN NL07 ABNA 0243 1333 59 (premie)
IBAN NL46 ABNA 0243 1604 96 (overig)
BIC ABNANL2A

KvK 33110754

61 van 160

Bijlage:
* p1

PRODUCTIE 1

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Postbus 2800
9400 HH Assen

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum **12 juni 2024**

Betreft Ontwerp-instemmingsbesluit op het gewijzigde winningsplan
Schoonebeek-Gas

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

Uw kenmerk
Versie 2.0

Bijlage(n)

Besluit

1. Aanvraag

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna: NAM) heeft op 15 juli 2022 een verzoek tot instemming met een gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend. Op 12 juni 2023 heeft NAM een aangepaste versie van het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend (versie 2.0).

Het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas dat NAM heeft ingediend is een actualisatie van het bestaande winningsplan Schoonebeek-Gas. Sinds 1958 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Schoonebeek-Gas vanaf meerdere al bestaande mijnbouwlocaties rondom Schoonebeek. NAM beschrijft de winning uit het gasveld voort te zetten.

Het gasveld Schoonebeek-Gas ligt op zo'n 3 km diepte binnen de bestaande winningsvergunning Schoonebeek. De winning van het aardgas ligt geografisch gezien in de provincie Drenthe, binnen de grenzen van de gemeenten Emmen en Coevorden en het verzorgingsgebied van het Waterschap Vechtstromen.

2. Beleid gaswinning in Nederland

Het kabinet zet in op besparing en de ontwikkeling van duurzame energie. Gas zal echter, als transitiebrandstof, de komende jaren noodzakelijk blijven. Aardgas speelt nog een belangrijke rol in de Nederlandse energiehuishouding. In 2023 was het aardgasverbruik 30 miljard m³. Dat is circa 44% van het primaire energieverbruik in Nederland. Het kabinet kijkt hoe de afhankelijkheid van gas zo snel mogelijk afgebouwd kan worden en hoe en wanneer de productie van olie en gas in Nederland beëindigd kan worden. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de Nederlandse gaswinning onder het niveau van de binnenlandse aardgasvraag blijft. Aardgas is de fossiele brandstof met de minste CO₂-uitstoot en dus het minst belastend voor het klimaat. In de overgang naar duurzame energie blijft aardgas de komende decennia nog steeds nodig voor de industrie, voor het verwarmen van een groot deel van de huizen en voor het in stand houden van een betrouwbare

elektriciteitsvoorziening. Door het gas in Nederland te winnen zijn we minder afhankelijk van import van aardgas uit andere landen. Gaswinning in Nederland draagt daarmee bij aan energieleveringszekerheid. Dit is onder andere toegelicht in de brief aan de Tweede Kamer van 30 maart 2022 (Kamerstukken 2019-2020, 32813, nr. 486) en in de brief van 20 januari 2023 (Kamerstukken II 2023 32849, nr. 214). Zoals uit het voorgaande volgt is aardgas in de transitie naar duurzame energie nog steeds nodig en is dit een onderdeel van het klimaatbeleid (Kamerstukken II 2023 33529, nr. 1116).

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

3. Juridisch Kader

3.1. Mijnbouwregelgeving

Beoordelingskader

Een winningsplan dient te worden getoetst aan de Mijnbouwwet en de daarop gebaseerde regelgeving. De artikelen 34, 35 en 36 van de Mijnbouwwet en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit vormen het juridisch kader waaraan het winningsplan wordt getoetst.

Voordat NAM over mag gaan tot voorzetting van de gaswinning is, op grond van artikel 34, derde lid, van de Mijnbouwwet de instemming van de staatssecretaris met het gewijzigde winningsplan nodig. Het winningsplan geeft concreet inzicht in de wijze waarop de winning wordt uitgevoerd en de effecten daarvan en dient te voldoen aan de eisen genoemd in artikel 35 van de **Mijnbouwwet**. Artikel 24 van het Mijnbouwbesluit bevat een aantal nadere eisen die aan een winningsplan worden gesteld. Het winningsplan dient onder meer een beschrijving te bevatten van de verwachte hoeveelheid aanwezige delfstoffen, de hoeveelheden jaarlijks te winnen delfstoffen, de bodembeweging ten gevolge van de winning en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging.

Of de staatssecretaris kan instemmen met het gewijzigde winningsplan, toetst hij aan artikel 36, eerste lid van de MbW. De staatssecretaris kan zijn instemming geheel of gedeeltelijk weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden, indien dat gerechtvaardigd wordt door één van de volgende belangen:

- de veiligheid van omwonenden;
- het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan;
- het belang van het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte of andere natuurlijke rijkdommen, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen;
- de nadelige gevolgen voor het milieu;
- de nadelige gevolgen voor de natuur.

Toezicht

Op grond van artikel 127 van de Mijnbouwwet heeft Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM) de taak om toezicht uit te oefenen op de naleving van de bij of krachtens de Mijnbouwwet gestelde regels. Dit betekent dat SodM toezicht houdt op dit besluit en de hieraan verbonden voorschriften.

Wettelijke aansprakelijkheid voor schade door mijnbouwactiviteiten

Wettelijke aansprakelijkheid bij mijnbouwactiviteiten is geregeld in het Burgerlijk Wetboek. Op grond van artikel 6:177, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek is de exploitant van een mijnbouwwerk risico-aansprakelijk.

De exploitant – NAM – is daarmee aansprakelijk voor eventuele schade die ontstaat door uitstroming van delfstoffen als gevolg van het niet beheersen van de ondergrondse natuurkrachten of door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of de exploitatie van een mijnbouwwerk.

De vergunninghouder is zodoende wettelijk verplicht om schades die ontstaan zijn door mijnbouwactiviteiten te vergoeden.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

Andere vergunningen

Naast een instemming met een (gewijzigd) winningsplan heeft de aanvrager meerdere vergunningen nodig om gas te mogen winnen.

Zo moet de aanvrager in het bezit zijn van een geldige winningsvergunning. Het gasveld Schoonebeek-Gas ligt binnen de bestaande winningsvergunning Schoonebeek die op 3 mei 1948 is afgegeven (Staatscourant 1948, nr. 110) en voor het laatst is gewijzigd op 29 september 2018 (kenmerk: WJZ / 18243961, [Staatscourant 2019, nr. 54377](#))¹.

Daarnaast moet de aanvrager in het bezig zijn van omgevingsvergunningen om de activiteiten uit te voeren, indien van toepassing.

Meer informatie over de verschillende besluiten voor dit project zijn te vinden op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek.

3.2. Voorbereidingsprocedure

Gelet op artikel 34, vierde lid, onder a, van de Mijnbouwwet is dit besluit op het verzoek tot instemming met het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas voorbereid met toepassing van de Uniforme Openbare Voorbereidingsprocedure zoals beschreven in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Procesverloop

Op 15 juli 2022 heeft NAM een verzoek tot instemming met een gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas ingediend. Vanwege het voornemen van NAM om naast de gaswinning ook productiewater afkomstig van de oliewinning bij Schoonebeek in hetzelfde reservoir te injecteren, heeft NAM een aangepaste versie van de aanvraag (versie 2.0) ingediend op 12 juni 2023.

Op 25 oktober 2023 heeft NAM een aanvulling op de aanvraag ingediend naar aanleiding van vragen van adviseurs.

Tijdens de behandeling van het verzoek tot instemming met het gewijzigde winningsplan is advies gevraagd aan:

- Adviesgroep Economische Zaken en Klimaat van de Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO, hierna: TNO) op grond van artikel 123, tweede lid, van de Mijnbouwwet;
- SodM op grond van artikel 127 van de Mijnbouwwet;
- alle betrokken decentrale overheden op grond van artikel 34, vijfde lid, van de Mijnbouwwet;
- de Mijraad op grond van artikel 105, derde lid, van de Mijnbouwwet.

Hieronder is beschreven welke adviseur een advies hebben uitgebracht en in hoofdstuk 4 op welke wijze dat advies is meegenomen bij de beoordeling van het verzoek om instemming met het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas.

¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2018-54377.html>

Adviezen

Over het verzoek tot instemming met het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas hebben de volgende adviseurs, op verzoek van de staatssecretaris, advies uitgebracht:

- TNO heeft op 10 januari 2024 per brief advies uitgebracht (kenmerk: AGE 24-10.005) en op 13 februari 2024 heeft TNO per brief een aanvullend advies uitgebracht (kenmerk: AGE 24-10.019);
- SodM heeft op 6 februari 2024 per brief advies uitgebracht (kenmerk: ADV-8225);
- Het college van gedeputeerde staten van de Provincie Drenthe heeft op 19 maart 2024 per brief advies uitgebracht (kenmerk: 12/5.4/2024000402);
- Het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente Emmen heeft op 20 maart 2024 per brief advies uitgebracht (kenmerk: 51154-2024:464015);
- Het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente Coevorden heeft op 21 maart 2024 per brief advies uitgebracht (kenmerk: 18018-2024);
- Het dagelijks bestuur van het Waterschap Vechtstromen heeft op 21 maart 2024 per brief advies uitgebracht (kenmerk: Z-2448817/24201982);
- De Mijnsraad heeft op 18 april 2024 per brief advies uitgebracht (kenmerk: MIJR/5278915);

Programma DG Groningen en Ondergrond
Directie Transitie Diepe Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

De betrokken decentrale overheden hebben tijdens hun adviesperiode de adviezen van TNO en SodM toegezonden gekregen.

Publicatie besluit en zienswijzen

Publicatie en terinzagelegging ontwerp-instemmingsbesluit

De terinzagelegging van het ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas, en kennisgeving daarvan, heeft als volgt plaatsgevonden:

- Op dinsdag 11 juni 2024 is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas gepubliceerd in de huis-aan-huisbladen Coevorder Courant en Emmer Courant;
- Op dinsdag 11 juni 2024 is huis-aan-huis een brief met informatie over de publicatie verzonden aan omwonenden van het gasveld in Nederland;
- Op woensdag 12 juni 2024 is door de staatssecretaris het ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas aan NAM gezonden. Een afschrift hiervan is verzonden aan alle betrokken adviseurs;
- Op donderdag 13 juni 2024 is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas gepubliceerd in de Staatscourant;
- Het ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas ligt van vrijdag 14 juni 2024 tot en met donderdag 25 juli 2024 ter inzage op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek. Ook is het mogelijk om een papieren versie te lezen. Om hiervoor een afspraak te maken kunt u contact opnemen met medewerkers van het ministerie. Contactgegevens staan in de kennisgevingen en op www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek.

Informatiemarkt

Om omwonenden te informeren over het ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas organiseert het ministerie van EZK op 17 juni 2024 een informatiemarkt. De informatiemarkt wordt georganiseerd in de Dorpskerk in Schoonebeek. De informatiemarkt is openbaar en is publiekelijk toegankelijk voor iedereen tijdens de openingstijden. Meer informatie over de informatiemarkt is te vinden op onze website www.mijnbouwvergunningen.nl/schoonebeek.

Zienswijzen

Het ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas ligt 6 weken ter inzage van vrijdag 14 juni 2024 tot en met donderdag 25 juli 2024. Tijdens de terinzagelegging van het ontwerp-instemmingsbesluit kan iedereen een zienswijze indienen. Zienswijzen kunnen worden ingediend bij:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Inspraakpunt ontwerp-instemmingsbesluit Schoonebeek-Gas
 Postbus 111
 9200 AC Drachten

**Programma DG Groningen en
 Ondergrond**
 Directie Transitie Diepe
 Ondergrond

Ons kenmerk
 PDGGO-DTDO / V-31186

Meer informatie is beschikbaar op www.mijnbouwvergunningen.nl/zienswijze.

Vervolg van de procedure

Na afloop van de terinzagelegging van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt het definitieve besluit opgesteld. Hierbij worden alle ontvankelijke zienswijzen betrokken. De staatssecretaris zal de zienswijzen in een Nota van Antwoord beantwoorden en aangeven of en op welke wijze de zienswijze heeft geleid tot een aanpassing van het definitieve besluit ten opzichte van het ontwerp-instemmingsbesluit. De Nota van Antwoord wordt als bijlage bij het definitieve besluit gevoegd.

Ook in het definitieve besluit wordt opgenomen of de zienswijzen aanleiding hebben gegeven tot aanpassing van het besluit en op welke manier.

Voorafgaand aan de publicatie van het definitieve besluit zullen er wederom kennisgevingen worden gepubliceerd in de Staatscourant en in dezelfde huis-aan-huisbladen als bij het ontwerp-instemmingsbesluit. Daarnaast krijgen zienswijzenindieners een brief toegestuurd om hen te informeren over de publicatie van het definitieve besluit.

Tegen het definitieve besluit kan te zijner tijd beroep worden ingediend bij de Raad van State. De beroepstermijn begint de dag na publicatie van het definitieve besluit en duurt 6 weken. In het definitieve besluit en de kennisgevingen zal te zijner tijd hierover nadere informatie worden opgenomen.

4. Winningsplan op hoofdlijnen, adviezen en beoordeling

Hieronder wordt per onderwerp op hoofdlijnen beschreven wat NAM hierover in het gewijzigde winningsplan heeft opgenomen. Indien van toepassing volgt daarna het advies van de adviseurs en de beoordeling, waarbij op basis van een integrale afweging wordt beargumenteerd of het advies wordt overgenomen.

4.1. Planmatig beheer en gebruik van de ondergrond

Winningsplan

NAM heeft het gasveld Schoonebeek-Gas in 1957 ontdekt met het aanboren van de put SCH-313, vanaf de mijnbouwlocatie Schoonebeek-313. Het gas in het gasveld Schoonebeek zit in Zechstein 2 Carbonaat op een diepte van ongeveer 3000 meter. NAM wil de gaswinning gaan hervatten via de putten SCH-589, SCH-592, SCH-537-S2 en SCH-591-S3.

NAM beschrijft in het gewijzigde winningsplan een productieprognose voor de komende jaren met drie productieprofielen:

Productie-scenario	Maximaal nog te produceren volume	Verwachte productieduur	Totaal productievolume
Hoog	343 miljoen Nm ³	9 jaar	10.095 miljoen Nm ³
Midden	225 miljoen Nm ³	9 jaar	9.977 miljoen Nm ³
Laag	33 miljoen Nm ³	2 jaar	9.785 miljoen Nm ³

Programma DG Groningen en Ondergrond
Directie Transitie Diepe Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

NAM verwacht een productieduur van 9 jaar. Dit betekent dat bij een start in 2024 de productie naar verwachting in het jaar 2032 zal worden beëindigd.

Hierbij verwacht NAM in het midden-scenario een productie te kunnen realiseren van 225 miljoen Normaal m³ (Nm³)² over 9 jaar. Dit komt neer op een totaal winningspercentage van 79%.

In het geval NAM het hoge scenario kan realiseren, zal de productie uitkomen op 343 miljoen Nm³ over 9 jaar. Dit komt neer op een totaal winningspercentage van 80%.

Adviezen

Advies TNO

TNO stelt vast dat NAM de totale productieprognose iets naar beneden heeft bijgesteld ten opzichte van het vigerende winningsplan. Het totale verwachte maximale productievolume blijft daarbij dan ook onder het maximaal vergunde volume van het vigerend winningsplan. Het gasveld bevindt zich in de eindfase van de productie waarbij het verloop van de relatief geringe resterende productie moeilijk te voorspellen is en zal afhangen van het gedrag van de putten.

TNO heeft de invloed van de huidige en beoogde toekomstige waterinjectie op de gasproductie niet specifiek onderzocht. In het algemeen is het zo dat door waterinjectie de reservoirdruk weer zal toenemen en dit een positieve invloed heeft op de gasproductie zolang het geïnjecteerde water niet doorbreekt bij de productieputten.

TNO stelt dat de wijze waarop NAM voornemens is het gasveld te produceren conform de huidige kennis en technieken is. Uit het oogpunt van planmatig gebruik beoordeelt TNO dit als doelmatig en efficiënt.

Advies SodM

SodM stelt dat de daadwerkelijke productie zal afhangen van het gedrag van de productieputten. Het door NAM aangegeven maximum van 10.095 miljoen Nm³ is lager dan eerder vergund met instemmingsbesluit. SodM stelt dat, indien gerealiseerd, de voorgestelde winning naar huidige kennis en techniek, planmatig en efficiënt uitgevoerd zal worden. SodM adviseert een voorschrift op te nemen waarin het maximale volume en de tijdsduur van de winning is vastgelegd.

² Een Normaal m³ is een hoeveelheid gas, technisch vrij van waterdamp, die bij de "normaaltemperatuur" (0°C), en de "normaaldruk" (1,01325 bar), een volume inneemt van 1 m³.

Beoordeling planmatig beheer en gebruik van de ondergrond

De staatssecretaris constateert dat NAM in het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas een totaal maximum productievolume aangeeft in het hoge productiescenario van 10.095 miljoen Nm³. NAM heeft reeds 9.752 miljoen Nm³ gewonnen tot en met 2022. NAM beschrijft nog over 9 jaar een hoeveelheid van 343 miljoen Nm³ aardgas te kunnen winnen uit het gasveld Schoonebeek-Gas.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

De staatssecretaris merkt op dat TNO en SodM aangeven dat de totale productieprognose iets naar beneden is bijgesteld ten opzichte van het vigerende winningsplan en dat het totale verwachte maximale productievolume onder het maximaal vergunde volume van het vigerend winningsplan blijft.

De staatssecretaris onderschrijft het advies van SodM om in het besluit een voorschrift op te nemen waarin het maximale productievolume en de tijdsduur van de winning in het hoog scenario is vastgelegd. De staatssecretaris merkt daarbij op dat NAM aangeeft dat de verwachte gaswinning 9 jaar duurt in het hoge productiescenario. De staatssecretaris constateert dat dit betekent dat bij aanvang van de gaswinning in 2024 NAM verwacht tot en met 2033 gas te winnen. De staatssecretaris benadrukt dit in het dictum van dit besluit.

De staatssecretaris constateert tevens dat TNO stelt dat de wijze waarop NAM voornemens is het gasveld te produceren conform de huidige kennis en technieken is en dat TNO dit vanuit het oogpunt van planmatig gebruik als doelmatig en efficiënt beoordeelt. De staatssecretaris concludeert, op grond van het advies van TNO, dat de voorgenomen gaswinning door NAM planmatig is.

4.2. Bodemdaling

Winningsplan

NAM geeft in het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas aan dat de nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit het gasveld Schoonebeek-Gas minder dan 4 cm zal bedragen in het diepste punt van de bodemdalingsschotel in het jaar 2050. Naast de bodemdaling als gevolg van gaswinning is ook de autonome bodemdaling - bijvoorbeeld als gevolg van drainage of oxidatie of inklinking van veengronden - berekend.

Adviezen

Advies TNO

TNO heeft de regionale cumulatieve bodemdaling door olie-, gaswinning en waterinjectie onderzocht. De lokale impact van autonome bodemdaling is geen onderdeel van deze beoordeling.

TNO heeft een controle berekening uitgevoerd op de bodemdalingsschotelprognose veroorzaakt door gasproductie uit het Schoonebeek gasveld aan de hand van de parameters die in de huidige aanvraag zijn gepresenteerd. Hierbij is het hoge scenario gekozen waarbij geen waterinjectie wordt verwacht. TNO stelt vast voor het diepste punt van de bodemdalingsschotelprognose op vergelijkbare resultaten als NAM te komen.

TNO heeft daarnaast de bodemdalingsschotelprognose van de huidige aanvraag vergeleken met het lineair elastisch model uit het vigerend winningsplan. TNO stelt vast dat ten opzichte van het lineaire bodemdalingsschotelmodel van het vigerende winningsplan meer bodemdaling wordt verwacht door na-ijling.

Verreweg het merendeel van de bodemdalingsprognose van de huidige aanvraag wordt veroorzaakt door de na-ijlende effecten van het reservoir door de gasproductie die al heeft plaatsgevonden. De toekomstige resterende gasproductie zal slechts een geringe extra bodemdaling veroorzaken. Het verschil op de totale bodemdaling in 2100 door gaswinning met en zonder de resterende gaswinning is minder dan een halve centimeter. TNO stelt dat op basis van de RTiCM prognose ook na 2100 nog beperkte na-ijlende bodemdaling wordt verwacht.

De geplande extra waterinjectie zal gedeeltelijk de drukdaling en daarmee de bodemdaling met circa 2 cm opheffen.

TNO komt hierbij op vergelijkbare resultaten als NAM. Hierdoor is de verwachte bodemdalingsprognose door enkel productie Schoonebeek gas inclusief geplande extra waterinjectie circa 10 cm sinds de start van de winning.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGQ-DTDO / V-31186

TNO stelt vast dat NAM in de huidige aanvraag een ander model voor de bodemdalingsprognose van het Schoonebeek gasveld gebruikt dan het gebruikelijke lineaire elastische compactiemodel van het vigerende winningsplan. RTiCM beschrijft in tegenstelling tot het lineair elastisch model namelijk zowel lineair elastisch als kruipgedrag en is in staat na-ijl effecten te modelleren. Dit model wordt sinds 2016 ook toegepast voor onder andere de gasvelden in de Waddenzee, het Groningen veld en de meest recente Statusrapportage van NAM waarin de bodemdaling door gaswinning in Noord-Nederland is beschreven. Het RTiCM geeft voor bovengenoemde velden in Noord-Nederland in het algemeen een betere overeenkomst met observaties dan het lineaire elastisch bodemdalingsmodel.

TNO stelt dat het door NAM toegepaste RTiCM een beter bodemdalingsmodel is dan het lineaire elastische compactiemodel van het vigerende winningsplan. TNO stelt dat het RTiCM gebaseerd is op experimenten met zandstenen uit de Rotliegend formatie. Het Schoonebeek gasveld produceert uit een ander soort gesteente, namelijk carbonaat gesteente, met ander gedrag. Er zijn nog geen laboratoriumexperimenten uitgevoerd op dit gesteente om aan te tonen dat het RTiCM model ook geschikt is voor dit type gesteente.

Dit maakt dat het gebruik van RTiCM voor carbonaat gesteente volgens TNO gepaard gaat met een grotere onzekerheid dan voor zandstenen. Gezien de verwachte lange na-ijl zal onderzoek naar het gedrag van carbonaat-gesteente ook beter inzicht geven in de onzekerheid en duur van de na-ijling.

TNO stelt dat door middel van experimenten de toepasbaarheid en inschatting van de parameters van RTiCM op het carbonaat gesteente de onzekerheid op de prognose verkleind kan worden. Ondanks dat het lineaire en kruipgedrag van deze carbonaatgesteenten nog niet bepaald is met experimenten, kan een model met deze methode wel een algemeen kruipgedrag benaderen door middel van kalibratie. Bij kalibratie wordt bepaald wat de modelparameters zijn die ervoor zorgen dat het model de bodemdalingsmetingen zo goed mogelijk benaderen. NAM heeft op verzoek van TNO een verduidelijking gegeven van deze kalibratie.

TNO stelt dat het gekalibreerde model op dit moment een zo goed mogelijke benadering is van de bodemdalingsmetingen maar observeert tegelijk ook een grote discrepantie tussen de metingen en de modellering. TNO stelt dat de onzekerheid groter is dan de door NAM gekozen onzekerheid van 2 cm.

De bodemdalingsprognose van Schoonebeek-Olie uit het vigerende winningsplan gebruikt het lineaire compactiemodel en houdt geen rekening met eventuele na-ijling. TNO merkt op dat na-ijling door Schoonebeek-Olie ook invloed heeft op de bodemdaling van het Schoonebeek gasveld en een overschatting van de mate van bodemdaling door Schoonebeek-Gas geeft.

De keuze van NAM voor een bodemdalingsmodel met na-ijling geven betere prognoses dan het lineaire model in het vigerende winningsplan. TNO adviseert:

- het elastisch- en kruipgedrag van de carbonaatgesteenten te onderzoeken, met het oog op eventuele toekomstige winningsplannen. De toepasbaarheid van het RTiCM op carbonaat gesteenten is nog onvoldoende onderbouwd. TNO stelt dat NAM voor dit onderzoek in alle redelijkheid een tijdsperiode van twee jaar nodig zal hebben.
- de bodemdalingsprognose van oliewinning uit het bovenliggende Schoonebeek olieveld ook te berekenen met het RTiCM.

Programma DG Groningen en Ondergrond
Directie Transitie Diepe Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

TNO adviseert dat de winning zou kunnen starten met de voorwaarde dat de bodemdalingsprognose aangepast wordt na afloop van voornoemde aandachtspunten, bijvoorbeeld binnen twee jaar na instemming.

Advies SodM

SodM stelt dat de maximale toekomstige samengestelde bodemdaling boven het Schoonebeek-gasveld veroorzaakt door winning uit de aanvraag en eerdere winning uit Schoonebeek en omliggende gas- en olievelden door NAM minder dan 16 cm zal zijn. Hiervan zijn maximaal 4 cm toe te schrijven aan deze aanvraag. Het wordt uit de aanvraag niet duidelijk of ook eventuele winning uit de velden in Duitsland is meegenomen in de berekeningen. SodM stelt dat NAM de samengestelde bodemdaling van alle gas- en olievelden in de omgeving moet berekenen zodat ook de effecten daarvan kunnen worden beoordeeld.

Adviezen provincie Drenthe, gemeente Coevorden en gemeente Emmen en waterschap Vechtstromen

De decentrale overheden constateren dat de historische en toekomstige bodemdaling veroorzaakt door gas- en oliewinning in het gebied in totaal maximaal 16 cm is. Van deze 16 cm is 12 cm al opgetreden, door de olie- en gaswinning uit het verleden. De extra waterinjectie van het water afkomstig van de oliewinning heeft volgens NAM een mogelijk dempend effect van circa 2 cm op de totale bodemdaling. In scenario's met deze waterinjectie is de maximale cumulatieve bodemdaling dus 14 cm.

Het optreden van ondiepe autonome bodemdaling als gevolg van het inklinken van klei en veenoxidatie in het winningsgebied is groter dan de historische en nog te verwachten diepe bodemdaling door olie- en gaswinning. Wel zorgen beide vormen van bodemdaling voor onrust bij omwonenden, die onder andere vrezen voor gebouwschade.

Bodemdaling als gevolg van gas- en oliewinning wordt gemodelleerd, waarna het model gemonitord wordt middels satellietmetingen. Volgens het actuele meetplan Zuidoost Drenthe wordt de bodemdaling gemonitord met behulp van de InSAR techniek en eens per vijf jaar gerapporteerd. Op verzoek van de Ontzorgtafel heeft NAM toegezegd dat deze frequentie verhoogd wordt. Er zal jaarlijks een rapportage opgesteld worden.

De decentrale overheden adviseren om in de vergunning een voorschrift op te nemen om jaarlijks te rapporteren over bodemdaling. Daarnaast adviseren de decentrale overheden het meetnet te verdichten met een aantal diep gefundeerde peilmerken, met name in relatief slappe bodems waar op dit moment ondiepe bodemdaling optreedt. Middels diepe peilmerken wordt onderscheid zichtbaar gemaakt tussen ondiepe bodemdaling en diepe bodemdaling.

Advies Mijnraad

De Mijnraad geeft in haar advies aan dat in het winningsplan, pagina 31 "bodemdaling door natuurlijke processen", wordt gesteld dat uit het Deltares en PBL-rapport naar voren komt dat de autonome bodemdaling (door klei/veen oxidatie die beïnvloed wordt door het peilbeheer in de komende 50 jaar lokaal kan oplopen tot 1 meter. De bodemdaling door winning van het resterend aardgas uit Schoonebeek-veld bedraagt minder dan 4 cm zijn. TNO heeft berekend dat de cumulatieve bodemdaling als gevolg van de totale winning maximaal 14 cm zal bedragen (dit is inclusief 2 cm bodemstijging als gevolg van de waterinjectie).

De Mijnraad ondersteunt het idee om nu al integraal te kijken naar de bodemdaling en naar de toekomstige aanpassingen voor waterbeheer in het winningsgebied als gevolg van de cumulatieve (autonome en door gaswinning veroorzaakte) bodemdaling met de daarbij horende effecten. Omdat naar verwachting de autonome bodemdaling een veel grotere impact zal hebben, adviseert de Mijnraad dat het waterschap het voortouw neemt in deze integrale aanpak.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

Beoordeling bodemdaling

De staatssecretaris constateert, op basis van de adviezen van TNO en SodM, dat de totale cumulatieve bodemdaling in het gebied rondom Schoonebeek als gevolg van de verschillende winningen 16 cm bedraagt, waarvan er nog 4 cm zal optreden als gevolg van de voorgenomen toekomstige winning uit het gasveld Schoonebeek-Gas.

De staatssecretaris merkt daarbij op, op basis van het advies van TNO, dat de geplande extra waterinjectie de drukdaling gedeeltelijk en daarmee de bodemdaling, met circa 2 cm zal opheffen.

De staatssecretaris onderschrijft het advies van TNO om het elastisch- en kruipgedrag van de carbonaatgesteenten te onderzoeken, met het oog op eventuele toekomstige winningsplannen. De toepasbaarheid van het RTiCM op carbonaat gesteenten is nog onvoldoende onderbouwd. TNO stelt dat NAM voor dit onderzoek in alle redelijkheid een tijdsperiode van twee jaar nodig zal hebben. De staatssecretaris neemt hiervoor een voorschrift op.

Daarnaast merkt de staatssecretaris op dat TNO adviseert om bij de bodemdalingsprognose van de oliewinning uit het bovenliggende Schoonebeek olieveld ook te rekenen met het RTiCM.

De staatssecretaris geeft hierover aan dat de oliewinning uit het olieveld Schoonebeek-Olie buiten de reikwijdte van het winningsplan voor het gasveld Schoonebeek-Gas valt. Zodoende kan de staatssecretaris geen voorschrift opnemen dat betrekking op zaken of velden buiten het winningsplan Schoonebeek-Gas. De staatssecretaris brengt NAM, met dit besluit, op de hoogte van het adviespunt van TNO en verzoekt NAM om bij een eventuele wijziging van het winningsplan Schoonebeek-Olie dit punt mee te nemen.

De staatssecretaris merkt op dat SodM aangeeft dat uit het gewijzigde winningsplan niet duidelijk wordt of ook eventuele winning uit de velden in Duitsland is meegenomen in de berekeningen en stelt dat NAM de samengestelde bodemdaling van alle gas- en olievelden in de omgeving moet berekenen zodat ook de effecten daarvan kunnen worden beoordeeld.

De staatssecretaris geeft aan dat de Duitse zuidflank van het gasveld Schoonebeek-Gas, zoals NAM aangeeft in de aanvullingen van 25 oktober 2023, grotendeels van de Nederlandse putten is afgezonderd door een zadelstructuur in het reservoir. Hierdoor laten beide delen van het gasveld een andere druktrend zien. De staatssecretaris stelt dat de invloed van het Duitse deel van het gasveld beperkt zal zijn en geen substantiële invloed zal hebben op de cumulatieve bodemdaling.

Daarnaast geeft de staatssecretaris aan, gezien de adviezen over de verwachte bodemdaling en de voorschriften die worden opgenomen in dit besluit voor onderzoeken en monitoring ten aanzien van de bodemdaling, vertrouwen te hebben dat de door NAM berekende bodemdaling een betrouwbare indicatie geeft van de te verwachten bodemdaling.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

De staatssecretaris onderschrijft het advies van de decentrale overheden om een voorschrift op te nemen om jaarlijks te rapporteren over bodemdaling en om het meetnet uit te breiden met een aantal diep gefundeerde kalibratiepunten in relatief slappe bodems waar op dit moment ondiepe bodemdaling optreedt. De staatssecretaris neemt hiervoor een voorschrift op.

De staatssecretaris merkt op dat de Mijnraad het idee ondersteunt om nu al integraal te kijken naar de bodemdaling en naar de toekomstige aanpassingen voor waterbeheer in het winningsgebied als gevolg van de cumulatieve (autonome en door gaswinning veroorzaakte) bodemdaling met de daarbij horende effecten.

Omdat naar verwachting de autonome bodemdaling een veel grotere impact zal hebben, adviseert de Mijnraad dat het waterschap het voortouw neemt in deze integrale aanpak.

De staatssecretaris geeft aan geen voorschrift op te nemen, omdat naar verwachting de autonome bodemdaling een veel grotere impact zal hebben dan de gaswinning op grond van dit winningsplan, maar adviseert NAM met klem om met het waterschap in overleg te gaan hierover.

4.3. Bodemtrilling

Winningsplan

NAM heeft aangegeven dat vier historische aardbevingen zijn toegewezen aan het gasveld Schoonebeek-Gas. Het Schoonebeek gasveld is daarmee een bevend veld volgens de DHAIS³.

Vanwege de kans op beven dient ook stap 2 van de Seismische Risicoanalyse op grond van de leidraad⁴ toegepast te worden. Een bovengrens van de maximaal mogelijke sterkte van een mogelijke geïnduceerde beving (hierna: M_{max}) wordt apart berekend. Het gasveld heeft een theoretische M_{max} van 3,9. De kans op een dergelijke beving is verwaarloosbaar.

Adviezen

Advies TNO

TNO stelt dat spanningsveranderingen door depletie als gevolg van gasproductie de meest dominante oorzaak is voor het ontstaan van geïnduceerde bevingen. Daarna is krimp als gevolg van de afkoeling van het reservoirgesteente door waterinjectie de meest waarschijnlijke oorzaak voor bevingen. TNO volgt de redenering van NAM dat deze twee mechanismen een grotere impact kunnen hebben dan de algehele toename van de velddruk.

In de laatste DHAIS zijn vier historische aardbevingen toegewezen aan het Schoonebeek-Gas gasveld. Het Schoonebeek gasveld is daarmee een bevend veld. TNO heeft de invoer parameters voor de berekening volgens de leidraad gecontroleerd en classificeert het Schoonebeek-Gas gasveld, net als NAM, in seismische risicocategorie I.

³ Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiteit, actualisatie 2021 (TNO-rapport 2021 R10977, 18 februari 2022).

⁴ Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning, tijdelijke leidraad voor advisering Mbb. 24.1.P, VERSIE 1.2 (SodM, 1 februari 2016)

De analyse van NAM dat een mogelijke relatie tussen waterinjectie en aardbevingen niet compleet kan worden uitgesloten, wordt door onderzoek van TNO in algemene zin ondersteund. Recent is dit meer specifiek bevestigd met een onafhankelijke review uitgevoerd door Deltares naar de Seismische Dreigingsanalyse van NAM over waterinjectie in het Schoonebeek gasveld⁵.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

TNO heeft de $M_{\max}$ van NAM ten gevolge van een beving door waterinjectie gecontroleerd en komt net als NAM lager uit dan de $M_{\max}$ volgens de leidraad door reguliere gaswinning. Het grootst mogelijke breukoppervlak binnen de cirkels van het waterdrukfront bij injectie zal overwegend kleiner zijn dan de langste breuklengte binnen het gaswatercontact, die gebruikt wordt voor de reguliere gaswinning in de leidraad.

TNO stelt dat deze leidraad niet is opgesteld voor waterinjectie. De SRA van gaswinning is daarom onafhankelijk van een lagere $M_{\max}$ voor waterinjectie en heeft geen invloed op de beoordeling daarvan. TNO stelt dat NAM de nieuwe waterinjectielocaties op afstand van bestaande breuken plaatst om het risico op aardbevingen te verminderen. Dit acht TNO een goede mitigerende maatregel.

Het seismisch netwerk moet voldoende dicht zijn om de locatie van het hypocentrum te bepalen, zodanig dat de oorzaak van eventuele geïnduceerde bevingen verbonden kan worden met spanningsveranderingen. TNO classificeert het Schoonebeek-Gas gasveld, net als NAM, in seismische risicocategorie I. Een mogelijke relatie tussen waterinjectie en aardbevingen kan niet worden uitgesloten. De mitigerende maatregelen zoals door NAM voorgesteld zijn door TNO beoordeeld en voldoende aannemelijk.

Advies SodM

SodM houdt in de beoordeling van het seismisch risico ook rekening met de gevolgen van de waterinjectie. SodM stelt dat het Schoonebeek-Gas gasveld kan beven als gevolg van de gaswinning. Door de uitbreiding van de waterinjectie neemt de kans op beven waarschijnlijk toe. De inschatting van de maximaal realistische magnitude van $M=3,9$ verandert niet met een uitbreiding van de waterinjectie. De kans dat een beving met deze maximale magnitude optreedt, is verwaarloosbaar.

NAM dient na meer dan twee bevingen per jaar van een magnitude tussen de 2,0 en 3,0 in ieder geval tijdelijk met de gaswinning en waterinjectie te stoppen. Activiteiten kunnen pas worden hervat na analyse en na overleg met en toestemming van SodM over mogelijke maatregelen. Na de eerste beving van een magnitude groter dan 3,0 stoppen de activiteiten van gaswinning en waterinjectie voorgoed. Door deze maatregelen wordt de kans op herhaling van meerdere zwaardere aardbevingen verkleind.

SodM stelt dat bij een beving mogelijk niet goed te achterhalen zal zijn of deze door gaswinning of waterinjectie wordt geactiveerd. Het is daarom volgens SodM noodzakelijk dat de NAM één geïntegreerd Seismisch Risicobeheersplan (hierna: SRB) maakt voor gaswinning en waterinjectie.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/12/08/onafhankelijke-review-herevaluatie-waterinjectie-twente>

SodM adviseert om in het besluit een voorschrift op te nemen waarin de NAM wordt gevraagd om een geactualiseerd en geïntegreerd SRB in te dienen met een locatie-specifieke implementatie voor het Schoonebeek-gasveld. In dit SRB dient NAM de implementatie van de escalatieniveaus van het SRB nader uit te werken. De reden voor deze aanscherping is dat het toepassen van grootschalige additionele waterinjectie de kans op seismiteit vergroot.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

SodM adviseert een voorschrift op te nemen dat NAM alleen water injecteert met een functionerend seismisch meetnet dat in de directe omgeving van het Schoonebeek-gasveld bevingen vanaf een magnitude van 0,5 kan meten en lokaliseren. Alleen dan sluit de monitoring van eventuele geïnduceerde seismiteit aan op de gewenste escalatiestructuur in het geïntegreerde SRB.

Adviezen provincie Drenthe, gemeente Coevorden en gemeente Emmen en waterschap Vechtstromen

De decentrale overheden stellen dat boven het Schoonebeek Gasveld drie bevingen zijn geobserveerd. Een vierde beving ten zuiden van het veld is veroorzaakt door gasproductie uit de Duitse gasvelden. De sterkste beving had een magnitude van 1,4 en heeft plaatsgevonden bij Dalerveen op 14 december 2002. Een SRA wijst uit dat sterkere aardbevingen niet uit te sluiten zijn, met een mogelijke $M_{\max}$ van $M=3,9$.

Met waardering nemen de decentrale overheden kennis van een beoogde verfijning van het seismisch meetnet, zodat alle bodemtrillingen groter dan $M=0,5$ worden geregistreerd. De decentrale overheden sluiten aan bij het advies van SodM om een voorschrift op te nemen dat NAM alleen water injecteert met een functionerend seismisch meetnet dat in de directe omgeving van het Schoonebeek-gasveld bevingen vanaf een magnitude van 0,5 kan meten en lokaliseren.

Advies Mijnraad

De Mijnraad onderschrijft het advies van SodM om een geactualiseerd en geïntegreerd SRB in te dienen met locatie specifieke implementatie voor het Schoonebeek-Gas gasveld.

Beoordeling bodemtrilling

De staatssecretaris constateert, op basis van de adviezen van TNO en SodM, dat het Schoonebeek-Gas gasveld in de laagste seismische risicocategorie valt: categorie I van de SRA. De staatssecretaris merkt daarbij op, op basis van het advies van TNO, dat er in het verleden 4 aardbevingen zijn gemeten die zijn toegeschreven aan het Schoonebeek-Gas gasveld.

Tevens constateert de staatssecretaris, op basis van de adviezen van TNO en SodM, dat door de uitbreiding van de waterinjectie de kans op een beving waarschijnlijk toeneemt. De inschatting van de maximaal realistische magnitude van $M=3,9$ verandert niet met een uitbreiding van de waterinjectie. De kans dat een beving met deze maximale magnitude optreedt, is verwaarloosbaar. De staatssecretaris onderschrijft de adviezen van SodM en de Mijnraad om in het besluit een voorschrift op te nemen waarin de NAM wordt gevraagd om een geactualiseerd en geïntegreerd SRB in te dienen met een locatie-specifieke implementatie voor het Schoonebeek-gasveld. SodM geeft verder aan dat in het SRB de implementatie van de escalatieniveaus nader uitgewerkt moet worden omdat het toepassen van grootschalige additionele waterinjectie de kans op seismiteit vergroot. De staatssecretaris neemt hiervoor een voorschrift op.

De staatssecretaris merkt op dat TNO aangeeft dat het seismisch netwerk voldoende dicht moet zijn om de locatie van het hypocentrum te bepalen, zodanig dat de oorzaak van eventuele geïnduceerde bevingen verbonden kan worden met de spanningsveranderingen. De staatssecretaris onderschrijft het advies van SodM en de decentrale overheden dat de waterinjectie alleen uitgevoerd kan worden met een functionerend seismisch meetnet dat in de directe omgeving van het Schoonebeek-Gas gasveld bevingen vanaf een magnitude van 0,5 kan meten en lokaliseren. De staatssecretaris neemt hiervoor een voorschrift op.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

De staatssecretaris merkt daarbij op dat SodM adviseert dat de waterinjectie pas alleen kan worden uitgevoerd als het seismisch meetnetwerk is uitgebreid zodat in de directe omgeving van het gasveld bevingen van 0,5 magnitude gemeten en gelokaliseerd kunnen worden.

De staatssecretaris acht het onnodig en disproportioneel, gezien de huidige nauwkeurigheid van het seismische meetnetwerk en de benodigde inspanningen om het seismisch meetnetwerk aan te leggen, om de waterinjectie uit te stellen in afwachting van de uitbreiding van het seismisch meetnetwerk. Met de huidige nauwkeurigheid van het seismisch meetnetwerk in de regio Schoonebeek kan op dit moment al bovengemiddeld nauwkeurig bevingen gemeten worden. Zodoende gaat de staatssecretaris niet mee in dit deel van het adviespunt. De staatssecretaris neemt een voorschrift op dat NAM een Plan van Aanpak opstelt waarin ze de door NAM voorgenomen wijze van de benodigde uitbreiding van het seismisch meetnetwerk moeten beschrijven. De staatssecretaris zal dit Plan van Aanpak ter advisering aan het KNMI voorleggen, waarna NAM het Plan van Aanpak dient uit te voeren.

4.4. Schade door bodembeweging en veiligheid voor omwonenden

Winningsplan

NAM geeft aan dat bodemdaling door aardgaswinning een geleidelijk proces is dat zeer traag verloopt, waarbij de maximale helling (maximale bodemdaling in verhouding tot de breedte van de infrastructuur) zeer beperkt is. Bodemdaling veroorzaakt meestal geen schade omdat de daling geleidelijk en gelijkmatig plaatsvindt en in dit geval ook nog eens gering is.

Voor het bepalen van de kans op geïnduceerde bevingen als gevolg van de gaswinning uit het gasvoorkomen Schoonebeek heeft NAM een seismische risicoanalyse (SRA) uitgevoerd conform de tijdelijke leidraad "Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning" van SodM.

Gezien de indeling van het Schoonebeek gasvoorkomen in risicocategorie I volgens de seismische risicoanalyse, acht NAM het ontstaan van schade aan gebouwen en infrastructuur ten gevolge van de productie uit het gasvoorkomen zeer klein. NAM verwacht geen schade aan gebouwen en openbare infrastructuur. NAM geeft tevens aan dat mocht er schade optreden, dat zij dan de verplichting heeft die schade te vergoeden.

Adviezen

Advies TNO

Met betrekking tot de schade als gevolg van de bodemdaling kan TNO zich vinden in het winningsplan. TNO acht het onwaarschijnlijk dat de nog te verwachte bodemdaling leidt tot direct schade aan gebouwen in of nabij het winningsgebied. Wel merkt TNO op dat in het winningsgebied de verwachte autonome bodemdaling door inklinking van klei en/of veen oxidatie van een grotere omvang is, met een te verwachte bodemdaling van lokaal tot tientallen cm in de komende 25 jaar.

Toekomstige aanpassingen in het land- en waterbeheer in het winningsgebied als gevolg van de cumulatieve bodemdaling met de daarbij horende effecten zijn daarom niet uit te sluiten.

TNO classificeert het gasvoorkomen Schoonebeek, net als NAM, in de seismische risicocategorie I. De geïdentificeerde risico's door waterinjectie geven geen aanleiding tot een hogere risico- inschatting. TNO kan zich vinden in de beoordeling van NAM ten aanzien van de schadeprognose in het geval er een geïnduceerde aardbeving voordoet. Afhankelijk van de intensiteit van de beving, locatie van het epicentrum en de kwetsbaarheid van de gebouwen verwacht TNO dat er in het meest ongunstigste geval lichte schade kan optreden, met een kleine kans op matige schade.

Programma DG Groningen en Ondergrond

Directie Transitie Diepe Ondergrond

Ons kenmerk

PDGGO-DTDO / V-31186

Advies SodM

Voor de beoordeling van negatieve effecten op de waterhuishouding in het bebouwd- en landbouwgebied is door NAM alleen de door de aanvraag verwachte bodemdaling beschreven. Voor de beoordeling van die effecten is echter de totale, dus historische en toekomstige, bodemdaling van bijna 16 cm van belang. Het is dus mogelijk dat infrastructurele werken, zoals dijken of gemalen moeten worden aangepast.

Er zijn meerdere mijnbouwactiviteiten in de regio uitgevoerd over langere tijd, zoals oliewinning, gaswinning, waterinjectie afkomstig van de gaswinning en nu de voorgestelde verdere gaswinning en grootschalige injectie van water afkomstig van de oliewinning.

In aanloop naar dit advies heeft SodM verschillende bewonersgroepen in de regio gesproken. Met name de bewoners van verschillende woningen in en rondom Nieuw-Amsterdam maken zich zorgen over de mijnbouwactiviteiten. Bij deze woningen is in 2019 funderingsschade ontdekt, als gevolg van ondiepe bodemdaling. Onderzoek van de provincie Drenthe en gemeente Emmen sluit uit dat deze schades het gevolg zijn van mijnbouw. Desondanks vragen deze bewoners zich af wat deze extra activiteit betekent voor de schade aan hun huizen. SodM adviseert daarom een voorschrift op te nemen dat NAM verplicht te rapporteren over de eventuele gevolgen van de totale bodemdaling en, in samenspraak met het waterschap, provincie en gemeenten, de monitoring en beheersmaatregelen die daarvoor zijn overeengekomen. Een opname van de huidige bouwkundige staat van de bebouwing kan daarbij worden overwogen om de oorzaak van eventuele vervolgschade beter te kunnen achterhalen.

SodM stelt dat schade kan voordoen aan bebouwing en infrastructuur veroorzaakt door mogelijke geïnduceerde bevingen als gevolg van de aangevraagde en historische gaswinning. SodM concludeert, net als TNO, dat de risico-inschatting als een categorie 1 veld correct is.

SodM oordeelt dat een aangescherpt SRB met beheersmaatregelen zal helpen om het seismisch risico en het optreden van schade te beperken door op tijd, bij lichtere bevingen, al beheersmaatregelen te nemen.

Advies provincie Drenthe

De provincie Drenthe stelt dat bewoners nog vele vragen en grote zorgen hebben over de afhandeling van eventuele schade. De provincie Drenthe roept de staatssecretaris daarom op vooral actief te blijven bij het ontzorgspoor en, voor zover er nog onbeantwoorde vragen zijn, hierop in te gaan. Het gaat immers niet alleen om de feitelijke veiligheid, maar ook om de beleving daarvan.

Bij inwoners van Drenthe bestaat nog steeds onduidelijkheid over waar zij terecht kunnen met schademeldingen. Ten aanzien van de genoemde zorgen over de afhandeling van eventuele bevingsschade roept de provincie Drenthe de staatssecretaris nogmaals op tot het oprichten van één loket voor het melden van schade, waarin de Commissie Mijnbouwschade en het Instituut Mijnbouwschade Groningen samen meldingen ontvangen. De provincie Drenthe stelt dat inwoners niet in gecompliceerde juridische trajecten mogen terechtkomen. Schadeafhandeling moet milder, makkelijker en menselijker worden.

Programma DG Groningen en Ondergrond
Directie Transitie Diepe Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

Advies Waterschap Vechtstromen

Het waterschap Vechtstromen stelt dat in de SRA wordt uitgegaan van 'stijve grond', waardoor het effect van opslingeren als gering wordt ingeschat. Niettemin zijn in het gebied ook slappe bodems aanwezig. Het waterschap heeft begrepen dat SodM in zijn integrale beoordeling wel het geheel aan bodemsoorten in beschouwing heeft genomen, inclusief de invloed van waterinjectie, maar het waterschap merkt op dat dit in het advies van SodM niet expliciet tot uiting komt.

Advies Mijnraad

De Mijnraad geeft in haar advies aan dat op 24 maart 2024 door het KNMI een aardbeving van 2.1 op de schaal van Richter is geregistreerd, vlak over de grens in Duitsland bij Emlichheim, op een paar kilometers van het dorp Schoonebeek. Volgens SodM is de beving zeer waarschijnlijk afkomstig van het Duitse deel van het Schoonebeek-gasveld dat zich uitstrekt aan weerszijden van de Nederlands-Duitse grens. De coördinaten van het epicentrum, zoals vermeld in de aardbevingscatalogus van het KNMI, lijken dit te bevestigen. Het Schoonebeek-veld houdt niet op bij de Nederlandse grens. Tegen die achtergrond vraagt de Mijnraad zich af hoe en op welke manier de interactie met Duitse instanties plaatsvindt over grensoverschrijdende activiteiten en, mogelijk daarmee samenhangend, de effecten van de exploitatie van het totale Schoonebeek-veld. Een goede afstemming tussen de instanties aan weerszijden van de grens kan misverstanden voorkomen.

Beoordeling schade door bodembeweging en veiligheid voor omwonenden

Bodemdaling

De staatssecretaris constateert dat, op basis van de adviezen van TNO en SodM, de nog te verwachten 4 cm bodemdaling waarschijnlijk niet leidt tot direct schade aan gebouwen in of nabij het winningsgebied.

Daarbij merkt de staatssecretaris wel op dat TNO en SodM aangeven dat de autonome bodemdaling in het winningsgebied door inklinking van klei en/of veenoxidatie van een grotere omvang is. Dit kan leiden tot een mogelijke bodemdaling van lokaal tot tientallen centimeter in de komende 25 jaar.

Toekomstige aanpassingen in het land- en waterbeheer in het winningsgebied als gevolg van de cumulatieve bodemdaling zijn daarom niet uit te sluiten.

De staatssecretaris geeft hierover aan dat in artikel 33 van de Mijnbouwwet de zorgplicht voor vergunningshouders is vastgelegd. Dit betekent dat NAM eventuele maatregelen door het waterschap, als gevolg van de gaswinning uit het gasveld Schoonebeek, moet betalen.

De staatssecretaris merkt verder op dat SodM tevens adviseert om NAM verplicht te laten rapporteren over de eventuele gevolgen van de totale bodemdaling en, in samenspraak met het waterschap, provincie en gemeenten, de monitoring en beheersmaatregelen die daarvoor zijn overeengekomen. Een opname van de huidige bouwkundige staat van de bebouwing kan daarbij worden overwogen om de oorzaak van eventuele vervolgschade beter te kunnen achterhalen.

De staatssecretaris geeft aan geen voorschrift op te nemen voor het laten uitvoeren van bouwkundige opnames naar de staat van de bebouwing.

Bouwkundige opnames dragen namelijk niet bij aan het aantonen van een causaal verband tussen schades en de oorzaak daarvan en vormen daardoor geen oplossing of bewijs over de oorzaak bij situaties waar schade wordt geconstateerd aan een bouwwerk. De schade kan ook andere oorzaken hebben dan mijnbouw. De staatssecretaris wil er tevens op wijzen dat, vanwege de beperkte waarde van de bouwkundige opname voor de schadeafhandeling, er wordt ingezet op monitoring van de ondergrond door een uitbreiding van het seismisch meetnetwerk van het KNMI.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

Schade aan bebouwing wordt immers hoofdzakelijk veroorzaakt door bodemtrillingen, dus een goede monitoring van de ondergrond draagt bij aan het kunnen vaststellen van een causaal verband tussen opgetreden schade en trillingen die door mijnbouwactiviteiten zijn veroorzaakt in de diepe ondergrond. De staatssecretaris wijst erop dat mede om deze reden in dit besluit al een voorschrift wordt opgenomen om het meetnetwerk uit te breiden in de regio Schoonebeek. De staatssecretaris is van mening dat het opgelegde voorschrift ten aanzien van de uitbreiding van de monitoring van de bodemdaling in de ruime omgeving van Schoonebeek door de voorgeschreven aanpassing van het meetplan Zuidoost Drenthe volstaat.

De staatssecretaris merkt op dat de provincie Drenthe aangeeft dat dat bewoners nog vele vragen en grote zorgen hebben over de afhandeling van eventuele schade en dat er bij inwoners van Drenthe nog steeds onduidelijkheid bestaat over waar zij terecht kunnen met schademeldingen. De staatssecretaris merkt op dat de provincie Drenthe oproept om één loket voor het melden van schade op te richten, waarbij inwoners niet in gecompliceerde juridische trajecten mogen terechtkomen en dat de schadeafhandeling milder, makkelijker en menselijker moet worden. De staatssecretaris onderschrijft deze opmerking van de provincie Drenthe. Tevens geeft de staatssecretaris aan dat bewoners met eventuele schade terecht kunnen bij de Commissie Mijnbouwschade.

Met de oprichting van de Commissie Mijnbouwschade is een stap gezet om de schadeafhandeling milder, makkelijker, en menselijker te maken waarbij de bewijslast, en de zorgen daarover, van de melder wordt overgenomen door de Commissie. De commissie Mijnbouwschade kijkt wat de oorzaak is van de schade en geeft advies. Als uit dat advies blijkt dat de schade is veroorzaakt door mijnbouwactiviteiten dan moet NAM de schade vergoeden.

Daarnaast merkt de staatssecretaris op dat de provincie Drenthe oproept om actief te blijven bij het ontzorgspoor. De staatssecretaris vindt het belangrijk om ook in de toekomst actief betrokken te blijven in de regio en contact te onderhouden met de bestuurders en bewoners van Schoonebeek en omstreken, om een duidelijk beeld te krijgen van de resultaten die zijn behaald met dit gebiedsproces.

De staatssecretaris merkt verder op dat het waterschap Vechtstromen aangeeft dat in de SRA wordt uitgegaan van 'stijve grond', waardoor het effect van opslingeren als gering wordt ingeschat, terwijl er volgens het waterschap in het gebied ook slappe bodems aanwezig zijn.

De staatssecretaris is zich bewust van de aanwezigheid van veengronden ten noordoosten van Schoonebeek. Dat neemt echter niet weg dat er in methodiek van de leidraad voor de seismische risicoanalyse duidelijke grenswaarden zijn opgenomen voor de verwachte mate van opslingeren aan de hand van de opbouw van de lokale ondiepe ondergrond. Ondanks de gedeeltelijke aanwezigheid van de veengronden bij Schoonebeek bevat de ondergrond rondom Schoonebeek zelf veel zand, zoals is te zien op de Nederlandse Bodemkaart⁶.

⁶ <https://storymaps.arcgis.com/stories/e63620dd6aab44caa70fa0f796b0316d>

De staatssecretaris stelt dat in de SRA wordt uitgegaan van <10 % slappe grond, waardoor het effect van opslingeren als gering wordt ingeschat. Dat neemt echter niet weg dat in het gebied ook slappe bodems aanwezig zijn.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

De staatssecretaris merkt op dat de Mijnraad zich afvraagt hoe en op welke manier de interactie met Duitse instanties plaatsvindt over de grensoverschrijdende activiteiten en, mogelijk daarmee samenhangend, de effecten van de exploitatie van het totale Schoonebeek-Gas gasveld.

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

De staatssecretaris geeft aan, zoals reeds is aangegeven tijdens het Eerste Kamerdebat van 16 april 2024, dat inwoners van de grensstreek die menen schade te hebben als gevolg van mijnbouwactiviteiten in Duitsland terecht kunnen bij de Commissie Mijnbouwschade. De Commissie Mijnbouwschade heeft toegezegd de Nederlandse schademeldingen in behandeling te nemen.

De staatssecretaris geeft aan dat NAM heeft aangegeven contact te hebben gehad met de Commissie Mijnbouwschade en Wintershall Dea AG en dat er afspraken zijn gemaakt over de afhandeling van schademeldingen. NAM heeft de inwoners van Schoonebeek hier ook al geïnformeerd door middel van een brief.

4.5. Natuur en milieu

Winningsplan

Nadelige effecten op natuur en milieu door bodemdaling of bodemtrilling worden, op grond van de geringe bodemdaling en de kleine kans op een beving niet door NAM verwacht. Directe effecten van bodemdaling op beschermde natuur is niet aan de orde omdat de activiteit plaatsvindt in de ondergrond. Wel kan de gaswinning en bijkomende bodemdaling indirecte gevolgen hebben voor beschermde natuurwaarden doordat eventuele bodemdaling de waterhuishouding aan het oppervlak kan beïnvloeden. Het relatieve waterpeil wordt beïnvloed door de bodemdaling als gevolg van de gaswinning. Het waterschap is verantwoordelijk voor het watersysteem in het beheersgebied. Wanneer het beheer onvermijdelijk te maken meerkosten met zich meebrengt als gevolg van de gaswinning, dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden.

De verwachte toekomstige bodemdaling van de winning uit het gasvoorkomen in het winningsplan Schoonebeek-Gas bedraagt maximaal 4 cm. Het dichtstbijzijnde natuurgebied is Bargerveen.

Adviezen

Advies SodM

SodM stelt dat de minder dan 4 cm bodemdaling waarschijnlijk geen significant negatief effect zal veroorzaken voor de Dalen grondwater en Bargerveen-Natura 2000 gebieden. SodM adviseert advies in te winnen bij andere adviseurs zoals het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de decentrale overheden die hiervoor het bevoegd gezag vormen.

SodM stelt in het advies dat het aangegeven eigen gebruik voor de productie van gas uit het Schoonebeek-Gas gasveld en het toevoegen van de mijnbouwhulpstoffen een beperkte nadelige invloed hebben op natuur en milieu. Het gebruik van mijnbouwhulpstoffen dient zo veel als mogelijk worden geminimaliseerd. Over waterinjectie afkomstig van de gaswinning stelt SodM dat dit de gebruikelijke en reeds toegestane wijze van verwerking is. Het betreft water dat bij de gaswinning uit hetzelfde gasveld is geproduceerd of dat afkomstig is uit omliggende vergelijkbare gasvelden. Met de bestaande beheersmaatregelen kan injecteren van deze waterstroom veilig in het Schoonebeek-Gas gasveld worden voortgezet.

Over het behoud van integriteit van afsluitende lagen boven en langs het gasveld stelt SodM dat met de voorgestelde beheersmaatregelen het risico van lekkage uit het gasveld zeer klein tot verwaarloosbaar is. De kans op beginnende aantasting van de afsluitende laag is aanwezig, echter de kans op doorgaande aantasting van de gehele zoutlaag is zeer klein. De begrenzing van de reservoirdruk moet gemiddeld over het gasveld en over de individuele compartimenten onder de hydrostatische druk blijven. Hiermee wordt het risico van lekkage op afstand van de put verwaarloosbaar. Doordat er op voldoende afstand van de injectieputten in het reservoir geen opwaarts stromingspotentieel is, blijft de druk onder de hydrostatische druk. SodM adviseert wel dat NAM wordt voorgeschreven dat de reservoirdruk lager blijft dan de lokale hydrostatische druk corresponderend met een hydrostatische gradiënt van 0,106 bar/m. Dit met het oogmerk dat er geen opwaarts stromingspotentieel is tijdens waterinjectie.

Programma DG Groningen en Ondergrond
Directie Transitie Diepe Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

Deze extra barrière werkt echter lokaal rond de injectieputten niet doordat de injectiedruk daar hoger kan worden dan de hydrostatische druk. SodM stelt dat lokaal rond de injectieputten overtuigend moet worden aangetoond dat de afsluiting voldoende aanwezig is. Dit om te bevestigen dat ook rond de injectieputten de kans op aantasting van de afsluitende laag zeer klein is.

De door NAM voorgestelde injectiedruk blijft ruim onder de druk waarop scheurgroei in de afsluitende zoutlaag kan optreden. SodM adviseert om de door NAM aangevraagde injectiedruk van 250 bar bovenaan de put vast te leggen. Echter als uit de boringen van de nieuwe injectieputten blijkt dat de zoutlaag daar afwezig is of zeer dun is, dan zal de begrenzing van de lokale injectiedruk daaraan moeten worden aangepast. De berekening van de injectiedruk is immers gebaseerd op het uitgangspunt dat er voldoende zout aanwezig is om een gradiënt van de horizontale gesteentespanning te hebben van 0,22 bar/m.

SodM stelt dat een minimale vereiste gradiënt van 0,21 bar/m vereist is. Na het uitvoeren van de boringen kan op basis van het eindrapport van de boringen van de injectieputten worden getoetst of aan deze verwachting wordt voldaan. Om deze reden adviseert SodM om een voorschrift op te nemen dat NAM een onderbouwing indient van de sterkte van de aangetroffen afsluitende gesteentelagen op basis van de resultaten van de boringen van de injectieputten.

Ook eventuele andere gevolgen van zoutoplossing waaronder de zorg over grote holruimtevorming heeft NAM in haar risico-inschatting toegelicht en heeft SodM beoordeeld. SodM stelt ook over andere gevolgen die verband houden met grootschalige zoutoplossing en holruimte-vorming dat de kans daarop verwaarloosbaar is en daarmee ook het risico verwaarloosbaar is. SodM stelt dat het voorgestelde putontwerp voldoet aan de vereiste technische beheersmaatregelen volgens de Mijnbouwwet- en regelgeving.

In een Waterinjectie Management Plan (WMP) geeft NAM een verdere integrale beschrijving van de monitoring en beheersmaatregelen, zowel voor de put- als reservoirintegriteit. Aangezien dit WMP regelmatige actualisatie nodig heeft, adviseert SodM hiervoor voorschriften op te nemen:

- Injectie van water afkomstig van de Schoonebeek-olie winning vindt alleen plaats conform een door de Inspecteur-generaal der Mijnen goedgekeurd waterinjectie management plan (WMP).
- Voor wijziging van het Waterinjectie Management Plan (WMP) is goedkeuring vereist van de Inspecteur-generaal der Mijnen.

Advies Waterschap Vechtstromen

Het waterschap Vechtstromen stelt dat reeds geruime tijd productiewaterinjectie plaatsvindt in het Schoonebeek-gasveld. Dat productiewater is afkomstig van meerdere locaties uit de omgeving. Het wordt per as aangevoerd naar locatie SCH-313 en van daaruit via een ondergronds leidingnet getransporteerd naar locatie SCH-447. Vanaf die locatie wordt het productiewater via een gasproductieput geïnjecteerd in het Schoonebeek gasveld.

Programma DG Groningen en Ondergrond

Directie Transitie Diepe Ondergrond

Ons kenmerk

PDGGO-DTDO / V-31186

Voor de injectie van het productiewater dat vrijkomt bij de oliewinning gaat NAM nieuwe putten boren. De injectiebuizen van deze putten worden uitgevoerd in GRE: materiaal dat bestand is tegen de corrosieve werking van het productiewater. Hierdoor neemt de kans op lekkages af en behoeven minder mijnbouwhulpstoffen te worden gebruikt. Deze nieuwe ontwikkelingen bieden een uitgelezen kans om de waterinjectie van de gasvelden te integreren in de waterinjectie van de oliewinning, met als resultaat: minder ondergronds leidingwerk, minder injectieputten, nieuwere putten bestaand uit corrosiebestendige materialen, mogelijkheden om het gebruik van mijnbouwhulpstoffen te reduceren. Op deze wijze worden de risico's op verontreiniging van grond- en oppervlaktewaterkwaliteit verkleind.

Het waterschap Vechtstromen stelt dat de injectie van productiewater uit gaswinning geen onderdeel uitmaakt van het gebiedsproces in Schoonebeek en dat deze bestaande installaties dienen te voldoen aan de geldende wettelijke kaders. Desalniettemin vraagt het waterschap Vechtstromen hierover met NAM in gesprek te gaan en afspraken te maken over de integratie van beide systemen in de nabije toekomst. Daarnaast vraagt het waterschap Vechtstromen een eindtermijn aan de injectie van het 'gaswater' te verbinden, daar de gaswinning van de kleine velden eindig is.

Beoordeling natuur en milieu

De staatssecretaris constateert, op basis van het advies van SodM, dat het aangegeven eigen gebruik voor de productie van gas uit het Schoonebeek-Gas gasveld en het toevoegen van de mijnbouwhulpstoffen een beperkt nadelige invloed hebben op natuur en milieu en dat met de bestaande beheersmaatregelen het productiewater uit de gaswinning veilig terug het Schoonebeek-Gas gasveld in geïnjecteerd kan worden.

De staatssecretaris merkt op dat SodM adviseert om de reservoirdruk lager te houden dan de lokale hydrostatische druk met een hydrostatische gradiënt van 0,106 bar/m. De staatssecretaris geeft hierover aan dat dit aspect in de omgevingsvergunning wordt beoordeeld en vergund. De staatssecretaris verwijst zodoende voor dit aspect naar de betreffende omgevingsvergunning van (kenmerk: PDGGO-DTDO / V- 44175).

De staatssecretaris merkt verder op dat SodM aangeeft dat de door NAM voorgestelde injectiedruk ruim onder de druk blijft waarop scheurgroei in de afsluitende zoutlaag kan optreden. SodM adviseert om die injectiedrukken vast te leggen bovenaan de put volgens de door de NAM aangevraagde injectiedruk van 250 bar.

De staatssecretaris geeft hierover aan dat injectiedrukken voor de injectieactiviteiten in de omgevingsvergunning worden beoordeeld en vergund. De staatssecretaris verwijst zodoende voor dit aspect naar de betreffende omgevingsvergunning van (kenmerk: PDGGO-DTDO / V- 44175).

Als uit de boringen van de nieuwe injectieputten blijkt dat het zout daar afwezig is of zeer dun is dan zal de begrenzing van de lokale injectiedruk daaraan moeten worden aangepast. De berekening van de injectiedruk is immers gebaseerd op het uitgangspunt dat er voldoende zout aanwezig is om een gradiënt van de

horizontale gesteentespanning te hebben van 0,22 bar/m. Na het uitvoeren van de boringen toetst SodM op basis van het eindrapport van de boringen van de injectieputten of aan deze verwachting wordt voldaan. De staatssecretaris onderschrijft het advies van SodM om als voorschrift op te nemen dat NAM een onderbouwing indient van de sterkte van de aangetroffen afsluitende gesteentelagen op basis van de resultaten van de boringen van de injectieputten. De staatssecretaris neemt hiervoor een voorschrift op.

Programma DG Groningen en Ondergrond
Directie Transitie Diepe Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

In een Waterinjectie Management Plan geeft NAM een verdere integrale beschrijving van de monitoring en beheersmaatregelen zowel voor de put- als reservoirintegriteit. De staatssecretaris onderschrijft het advies van SodM dat:

- Injectie van water afkomstig van de Schoonebeek-olie winning alleen plaatsvindt conform een door de Inspecteur-generaal der Mijnen goedgekeurd waterinjectie management plan (WMP).
- Voor wijziging van het Waterinjectie Management Plan (WMP) goedkeuring vereist is van de Inspecteur-generaal der Mijnen.

De staatssecretaris neemt hiervoor voorschriften op in de betreffende omgevingsvergunning (kenmerk: PDGGO-DTDO / V- 44175).

De staatssecretaris merkt op dat het waterschap Vechtstromen vraagt om met NAM in gesprek te gaan en afspraken te maken over de integratie in de nabije toekomst van de injectie van productiewater dat vrijkomt bij de gaswinning en de nieuwe stroom van productiewater dat vrijkomt bij de oliewinning. De staatssecretaris geeft aan bij deze NAM met klem te adviseren met het waterschap Vechtstromen in gesprek te gaan en afspraken te maken over deze aspecten.

Daarnaast merkt de staatssecretaris op dat het waterschap Vechtstromen vraagt een eindtermijn aan de injectie van het 'gaswater' te verbinden, daar de gaswinning van de kleine velden eindig is.

De staatssecretaris geeft hierover aan dat de injectie van het productiewater in hetzelfde reservoir als het gasveld Schoonebeek-Gas wordt vergund in de omgevingsvergunning. Het is zodoende niet mogelijk om in deze vergunning daar voorschriften over op te nemen. De staatssecretaris wijst erop dat met het eindigen van de gaswinning uit het gasveld Schoonebeek-Gas, er ook geen productiewater meer met het gas wordt meegeproduceerd dat terug geïnjecteerd wordt.

4.6. Overige adviezen

Integrale beoordeling

SodM vindt het wenselijk dat ook de ondergrondse risico's van de waterinjectie in een ondergrondse vergunning in het kader van de Mijnbouwwet beschreven, beoordeeld en vergund worden. Voor een integrale beoordeling van de ondergrondse risico's is het nodig om de gaswinning en de waterinjectie in samenhang te beoordelen. Om deze reden adviseert SodM in dit advies op het winningsplan tevens over de ondergrondse risico's van de waterinjectie.

Vergunninghouder na beëindiging winning

Het winningsplan Schoonebeek-Gas voorziet in voortzetting van gaswinning tot eind 2031. De oliewinning en het vrijkomen van productiewater zal dan niet eindigen. Vanaf dat moment ontstaat een situatie van waterinjectie zonder gaswinning, waardoor er geen vergunninghouder op grond van de Mijnbouwwet meer zou zijn voor de waterinjectie. SodM en het waterschap Vechtstromen achten het wenselijk dat er voor de waterinjectie een vergunninghouder is die aan de daaruit voortvloeiende wettelijke verplichtingen van de Mijnbouwwet en -regelgeving dient te voldoen, ook nadat de gaswinning in Schoonebeek is beëindigd. Het waterschap Vechtstromen vraagt één en ander afdoende te borgen in de vergunning.

Daarnaast merkt de Mijnraad op dat de gaswinning uit het Schoonebeek-veld, volgens het winningsplan, naar verwachting zal eindigen in 2031. De Mijnraad adviseert het ministerie om aan te geven waar en hoe in de toekomst tijdens de waterinjectie, nadat de gaswinning is gestopt, de expertise op gebied van bodemtrilling en -daling en toezicht hierop zal zijn geregeld.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

Communicatie

SodM stelt dat een aantal omwonenden zorgen heeft geuit over de informatievoorziening door NAM. Zij zijn bang dat er niet transparant genoeg wordt gecommuniceerd, en dat informatie voor hen wordt achtergehouden. Er zijn al goede stappen gezet door NAM om het contact met omwonenden te onderhouden, zoals verscheidene informatiebijeenkomsten met inhoudelijke presentaties en een omgevingsapp. Na het verstrekken van de eventuele vergunning, hoopt SodM dat NAM dezelfde inzet zal tonen om geregeld in contact te blijven met de directe omgeving van de locatie, en dat zij helder communiceert met burgers. Zowel in het proactief informatie verstrekken bij updates of werkzaamheden, als het tijdig beantwoorden van burgervragen. SodM zal hier bij haar toezicht op letten, en waar nodig NAM aanspreken.

De provincie Drenthe stelt dat heldere en proactieve communicatie over alle aspecten van deze gaswinning een taak is voor zowel de staatssecretaris als de NAM. Dit heeft de staatssecretaris ook verwoord in de Contourennota wijziging Mijnbouwwet.

Het waterschap Vechtstromen vraagt om zorgvuldige duiding en communicatie met betrekking tot het onderwerp bodemtrilling, aangezien bewoners zich zorgen maken over schade aan bebouwing als gevolg van een mogelijke geïnduceerde aardbeving en het zogenoemde 'opslingereffect'.

De Mijnraad geeft aan dat in de adviezen van de gemeenten onder andere wordt verwezen naar het "Ontzorgspoor". Het doel hiervan is dat de NAM inwoners en andere betrokkenen informeert en betreft bij de ontwikkeling van Schoonebeek-activiteiten en ingaat op vragen en zorgen van omwonenden.

De Mijnraad juicht deze ontwikkeling toe. De Mijnraad geeft mee dat het "Ontzorgspoor" ook zal moeten worden voortgezet nadat het instemmingsbesluit winningsplan en omgevingsvergunning waterinjectie zijn verleend.

Beoordeling overige adviezen

De staatssecretaris is zich bewust van de omgeving waarin mijnbouwactiviteiten plaatsvinden en onderschrijft het belang van de in deze paragraaf genoemde adviespunten. Deze adviezen worden beoordeeld in het licht van het volgens de wet te nemen besluit. De aanvraag inclusief de adviezen worden getoetst en gewogen in het licht van de in artikel 36, eerste lid, van de Mijnbouwwet opgenomen toetsingsgronden.

Uitsluitend die adviespunten die relevant zijn voor de beoordeling van het winningsplan aan de hand van de in de Mijnbouwwet genoemde gronden, kunnen leiden tot voorschriften aan het besluit. Onderdelen van een advies die zien op andere zaken dan de toetsingsgronden leiden dus niet tot het opnemen van een voorschrift in het besluit, maar dat neemt niet weg dat de staatssecretaris op deze punten wil reageren in deze paragraaf.

Integrale beoordeling

De staatssecretaris stelt het wenselijk te vinden dat ook de ondergrondse risico's van de waterinjectie in een ondergrondse vergunning in het kader van de Mijnbouwwet beschreven, beoordeeld en vergund worden. Voor een integrale beoordeling van de ondergrondse risico's is het nodig om de gaswinning en de waterinjectie in samenhang te beoordelen.

Programma DG Groningen en Ondergrond
Directie Transitie Diepe Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

De staatssecretaris wil erop wijzen dat bij de beoordeling van elke aanvraag rekening wordt gehouden met omliggende ondergrondse activiteiten. Nieuwe aanvragen of activiteiten hebben rekening te houden met de bestaande situatie en activiteiten. Er wordt zodoende een integrale afweging gemaakt van de voorgenomen activiteit in samenhang met de al bestaande omliggende activiteiten. Ondanks dat er in de bestaande wet- en regelgeving met betrekking tot waterinjectie geen instemming nodig is op grond van de Mijnbouwwet, dit niet in de weg staat dat de verwachte ondergrondse effecten integraal getoetst kunnen worden op de manier zoals dat nu bij de behandeling van dit besluit is gebeurd.

Vergunninghouder na beëindiging winning

De staatssecretaris merkt op dat SodM, het waterschap Vechtstromen het wenselijk achten dat er voor de waterinjectie een vergunninghouder is die aan de daaruit voortvloeiende wettelijke verplichtingen van de Mijnbouwwet en -regelgeving dient te voldoen, ook nadat de gaswinning in Schoonebeek is beëindigd. Het waterschap Vechtstromen vraagt één en ander afdoende te borgen in de vergunning. De staatssecretaris merkt op dat de Mijraad adviseert aan te geven waar en hoe in de toekomst, nadat de gaswinning is gestopt, de expertise op gebied van bodemtrilling en -daling en toezicht ten aanzien van de waterinjectie zal zijn geregeld.

De staatssecretaris wijst erop dat ook na aflopen van de gaswinning uit het Schoonebeek-Gas gasveld, de winningsvergunning Schoonebeek nog steeds blijft bestaan. Zolang er activiteiten uitgevoerd worden, zoals bijvoorbeeld de voortzetting van de waterinjectie na afloop van de gaswinning, dient NAM de benodigde vergunningen op orde te hebben en zich te houden aan wettelijke verplichtingen en verantwoordelijkheden die daarbij horen.

Daarnaast blijven vergunninghouders ook na het aflopen van een winningsvergunning verantwoordelijk en aansprakelijk als er alsnog schade ontstaat door mijnbouwactiviteiten nadat deze zijn gestopt op grond van artikel 6:177 en 3:310, tweede en derde lid, van het Burgerlijk Wetboek. Zo stelt artikel 3:310, tweede, van het Burgerlijk Wetboek dat bij schade als gevolg van bodembeweging de rechtsoverheid tot vergoeding van de schade pas verjaard na 30 jaar na de gebeurtenis waardoor de schade is veroorzaakt. Er is zodoende volgens de staatssecretaris geen noodzaak om dit te borgen in dit besluit.

Communicatie

De staatssecretaris merkt op dat SodM, de provincie Drenthe, het waterschap Vechtstromen, en de Mijraad zich uitspreken over het belang van goede communicatie met de omgeving over de voorgenomen activiteiten en alle verschillende aspecten die daarbij komen kijken. De staatssecretaris onderschrijft de opmerkingen van SodM, de provincie Drenthe, het waterschap Vechtstromen en de Mijraad en geeft aan veel waarde te hechten aan de communicatie met de omgeving. De staatssecretaris wijst erop dat de inwoners van Schoonebeek, in het kader van het omgevingsproces, al veel worden geïnformeerd over de voorgenomen activiteiten van NAM en de vergunningsprocedures. De staatssecretaris benadrukt het belangrijk te vinden om zo proactief mogelijk te communiceren over de verschillende vergunningen die worden afgegeven.

5. Eindbeoordeling

Gelet op het gewijzigde winningsplan en de adviezen komt de staatssecretaris samenvattend tot de volgende beoordeling:

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

Planmatig gebruik en beheer van de ondergrond

De gaswinning in het veld Schoonebeek betreft een bestaande winning. Naast de gaswinning vindt er injectie van water afkomstig van gas- en oliewinning plaats. De gaswinning uit het gasveld Schoonebeek past in het planmatig gebruik en beheer van de ondergrond. Gelet hierop stelt de staatssecretaris vast dat het winningsplan Schoonebeek-Gas overeenstemt met de principes van planmatig gebruik en beheer van delfstoffen.

Bodemdaling

De staatssecretaris stelt vast dat het aannemelijk is dat de samengestelde bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit het gasveld Schoonebeek en omliggende winningen in het diepste punt van de bodemdalingskom 16 cm bedraagt aan het eind van de winning, zoals TNO heeft ook heeft berekend. De extra waterinjectie heeft naar verwachting een dempend effect op de totale cumulatieve bodemdaling van ca 2 cm.

De staatssecretaris schrijft voor dat NAM een onderzoek uitvoert naar het elastisch- en kruipgedrag van de carbonaatgesteenten en hierover een onderzoeksrapport opstelt. NAM moet dit onderzoeksrapport uiterlijk 2 jaar na inwerkingtreding van dit besluit aan de staatssecretaris overleggen.

De staatssecretaris schrijft voor dat NAM het meetplan Zuidoost Drenthe actualiseert, waarbij in ieder geval het interval waarop de bodemdalingsmetingen worden uitgevoerd wordt gesteld op één jaar en de bodemdalingsmetingen worden uitgebreid met een aantal diep gefundeerde kalibratiepunten. NAM moet dit geactualiseerde meetplan, uiterlijk binnen 3 maanden na inwerkingtreding van dit besluit aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat ter goedkeuring overleggen.

Bodemtrilling

De staatssecretaris stelt vast dat het gasveld Schoonebeek een kans op een geïnduceerde bodemtrilling heeft. In de omgeving van het gasveld Schoonebeek hebben in het verleden enkele bodemtrillingen plaatsgevonden.

De staatssecretaris schrijft voor dat NAM een onderbouwing van de sterkte van de aangetroffen afsluitende gesteentelagen op basis van de resultaten van de boringen van de injectieputten uiterlijk binnen 3 maanden na het uitvoeren van de boring bij de staatssecretaris indient ter goedkeuring.

De staatssecretaris schrijft voor dat NAM een Plan van Aanpak opstelt om het seismisch meetnetwerk uit te breiden door de plaatsing van een of meer meetstations boven het effectgebied van het gasveld Schoonebeek-Gas ten behoeve van de monitoring van bodemtrilling uit de diepe ondergrond. Dit Plan van Aanpak moet voorzien in een uitbreiding van het seismisch meetwerk waarbij bodemtrillingen uit de diepe ondergrond in het effectgebied van het gasveld Schoonebeek-Gas van 0,5 magnitude gemeten en gelokaliseerd kunnen worden. NAM moet dit Plan van Aanpak uiterlijk binnen 6 maanden na inwerkingtreding van dit besluit aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat ter goedkeuring overleggen.

Schade door bodembeweging en veiligheid voor omwonenden

De staatssecretaris stelt vast dat NAM voor het winningsplan Schoonebeek-Gas de SRA heeft uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de indeling in de seismisch risicocategorie I.

De staatssecretaris schrijft voor dat NAM een seismisch risico beheersplan hanteert dat voldoet aan de op dat moment geldende richtlijn. NAM moet het huidige seismisch risico beheersplan actualiseren, waarbij in ieder geval sprake is van integratie van de gaswinning en waterinjectie in één seismisch risico beheersplan en een nadere uitwerking van de implementatie van de verschillende escalatieniveaus. NAM moet dit geactualiseerde seismisch risico beheersplan, uiterlijk binnen 3 maanden na inwerkingtreding van dit besluit ter goedkeuring aan de staatssecretaris overleggen.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

Natuur en milieu

Gezien de te verwachten bodemdaling als gevolg van de gaswinning Schoonebeek, concludeert de staatssecretaris dat er geen nadelige effecten op natuur en milieu door de gaswinning te verwachten zijn.

Conclusie

Gelet op de inhoud van het door de NAM ingediende gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas en de hierover ingewonnen adviezen, en overwegende dat de winning door de NAM vanuit het gas veld Schoonebeek-Gas conform artikel 34, eerste lid, van de Mijnbouwwet plaats dient te vinden overeenkomstig het ingediende winningsplan, concludeert de staatssecretaris dat er geen aanleiding is om het verzoek tot instemming met het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas geheel of gedeeltelijk te weigeren, op grond van 36, eerste lid, van de Mijnbouwwet, om één van de volgende redenen:

- in het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan;
- in het belang van planmatig gebruik of beheer van de ondergrond, of;
- vanwege nadelige gevolgen voor milieu of natuur.

Gelet op de artikelen 34, derde lid, en 36, tweede lid, van de Mijnbouwwet verleent de staatssecretaris zodoende instemming met het ingediende gewijzigde winningsplan, inclusief addenda, onder voorwaarde van de in dit besluit genoemde voorschriften.

6. Besluit

Gelet op de inhoud van het door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. ingediende winningsplan Schoonebeek-Gas (versie 2.0) van 12 juni 2023, en de hierover ingewonnen adviezen;

overwegende dat de winning door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. vanuit het gasveld Schoonebeek op grond van artikel 34, eerste lid, van de Mbw plaats dient te vinden overeenkomstig het ingediende winningsplan;

en gelet op de artikelen 34, derde lid, en 36, tweede lid, van de Mbw;

besluit de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat in te stemmen met het winningsplan Schoonebeek-Gas (versie 2.0), gedateerd 12 juni 2023;

en de volgende voorschriften daaraan te verbinden:

Voorschrift 1 – productieperiode en productievolume

De instemming betreft een productieperiode van de gaswinning uit het veld Schoonebeek Gas tot en met 31 december 2033 en een maximaal toekomstig volume gas van 343 miljoen Nm³ tot een maximaal totaal volume gas van 10.095 miljoen Nm³.

Voorschrift 2 – Geomechanisch onderzoek

1. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. voert een onderzoek uit naar het elastisch- en kruipgedrag van de carbonaatgesteenten en stelt hierover een onderzoeksrapport op.
2. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. overlegt het onderzoeksrapport, bedoeld in het eerste lid, uiterlijk 2 jaar na herstarten van de gaswinning uit het veld Schoonebeek Gas aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat.
3. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. overlegt een onderbouwing van de sterkte van de aangetroffen afsluitende gesteentelagen op basis van de resultaten van de boring van de eerstvolgende injectieput uiterlijk binnen 3 maanden na het uitvoeren van de boring aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat ter goedkeuring.

Voorschrift 3 – Monitoring bodemdaling

1. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. actualiseert het meetplan Zuidoost Drenthe, waarbij in ieder geval de volgende zaken worden aangepast:
 - a. Het interval waarop de satellietmetingen (InSAR) worden uitgevoerd en gerapporteerd wordt gesteld op één jaar;
 - b. De bodemdalingsmetingen dienen te worden uitgebreid met een aantal diep gefundeerde kalibratiepunten;
2. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. overlegt het geactualiseerde meetplan, bedoeld in het eerste lid, uiterlijk binnen 3 maanden na inwerkingtreding van dit besluit aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat ter goedkeuring.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**

Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk

PDGGO-DTDO / V-31186

Voorschrift 4 – Seismisch Risico Beheersplan

1. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. hanteert een goedgekeurd seismisch risico beheersplan
2. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. actualiseert het huidige seismisch risico beheersplan, waarbij in ieder geval de volgende zaken worden aangepast:
 - a. Integratie van de gaswinning en waterinjectie in één seismisch risico beheersplan;
 - b. Nadere uitwerking van de implementatie van de verschillende aangescherpte escalatieniveaus;
3. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. overlegt het geactualiseerde seismisch risico beheersplan, bedoeld in het tweede lid, uiterlijk binnen 3 maanden na inwerkingtreding van dit besluit ter goedkeuring aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO-DTDO / V-31186

Voorschrift 5 – Seismisch meetnetwerk

1. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. stelt een Plan van Aanpak op om het seismisch meetnetwerk uit te breiden door de plaatsing van een of meer meetstations boven het effectgebied van het veld Schoonebeek Gas ten behoeve van de monitoring van bodemtrilling uit de diepe ondergrond.
2. Het Plan van Aanpak, bedoeld in het eerste lid, dient te voorzien in een uitbreiding van het seismisch meetwerk waarbij bodemtrillingen uit de diepe ondergrond in het effectgebied van het veld Schoonebeek Gas van 0,5 magnitude gemeten en gelokaliseerd kunnen worden.
3. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. overlegt het Plan van Aanpak, bedoeld in het eerste lid, uiterlijk binnen 6 maanden na inwerkingtreding van dit besluit aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat ter goedkeuring.
4. Na goedkeuring van het Plan van Aanpak, bedoeld in het eerste lid, worden uitbreidingen onderdeel gemaakt van het meetplan Zuidoost Drenthe.

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat,
Namens de

MT-lid/Directie Transitie Diepe Ondergrond

AANTEKENEN

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v Directie Transitie Diepe ondergrond
Postbus 20401
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

Dossiernummer:
2KR.5.24.073496

Telefoon: [REDACTED]

Datum: 23 juli 2024

Behandeld door:
Advocaat

E-mail: [REDACTED]
vermeld ons dossiernummer in
de onderwerpregel

Fax: [REDACTED]

Betreft: pro forma zienswijze, PDGGO / V-44175

Geachte staatssecretaris,

In het kader van een rechtsbijstandverzekering behartig ik de belangen van de heer [REDACTED]. Hierbij wordt een pro forma zienswijze ingediend op het ontwerpbesluit veranderingsvergunning voor inrichting Schoonebeek-447 met kenmerknummer PDGGO / V-44175. Een kopie van het besluit treft u bij deze brief aan (**productie 1**).

Cliënt kan zich met dit ontwerpbesluit niet verenigen en dient hierbij een pro forma zienswijze in. Deze zienswijze is er in eerste instantie voor bedoeld om de rechten van cliënt veilig te stellen. Ik wil u vriendelijk verzoeken mij een termijn van 6 weken te geven waarbinnen de gronden van de zienswijze kunnen worden ingediend

Met vriendelijke groet,

DAS

[REDACTED]

Bijlage:

DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V.

* p1

25-7-2024

0013

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V
Schepersmaat 2
9405 TA ASSEN

13 JUN 2024

Datum 13 juni 2024
Betreft Ontwerpbesluit veranderingsvergunning voor Inrichting Schoonebeek-447

1. Onderwerp aanvraag

Op 21 april 2023 heeft Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna: NAM) te Assen, een aanvraag voor een omgevingsvergunning ingediend. De aanvraag heeft betrekking op het veranderen van de inrichting Schoonebeek-447, gelegen in de gemeente Emmen, kadastraal ingedeeld, gemeente Schoonebeek, sectie C, nummers 471 en 3505 (gedeeltelijk).

De aanvraag is in het Omgevingsloket Online geregistreerd onder nummer 7641649 en heeft intern zaaknummer V-44175.

De aanvraag betreft het veranderen van een mijnbouwwerk, tevens zijnde een inrichting (artikel 2.1, eerste lid, onder e, sub 2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, (hierna: Wabo) op inrichting Schoonebeek-447 (hierna: SCH-447). NAM wil behandeld productiewater afkomstig van het olieveld Schoonebeek-Olie injecteren op de bestaande inrichting SCH-447. Hiervoor zijn er aanpassingen nodig. Deze aanvraag ziet op het boren van twee nieuwe waterinjectieputten (aangeduid als SCH-4473 en SCH-4474) en het plaatsen van twee waterinjectiepompen inclusief bijbehorende leidingen en installaties. Voor de aanleg (realisatiefase) en gebruik (gebruiksfase) van de installaties op de inrichting is een wijziging van de vigerende omgevingsvergunning vereist.

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor de volgende activiteiten:

A. Het veranderen van een mijnbouwwerk, tevens zijnde een inrichting.

Volgens artikel 2.1, eerste lid, onder e, sub 2°, van de Wabo is een omgevingsvergunning vereist voor het veranderen of veranderen van de werking.

B. Bouwen van een bouwwerk.

Volgens artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo is een omgevingsvergunning vereist voor het bouwen van een bouwwerk.

C. Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening/ Planologisch realiseerbaar met beperkte "binnenplanse" vrijstelling (van een goothoogte).

Programma DG Groningen en Ondergrond

Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Behandeld door

5.1.2.e

Ons kenmerk

PDGGO-DTDO / V-44175

Uw kenmerk

7641649

Bijlage(n)

4

Omdat het bouwen in strijd is met het bestemmingsplan is de aanvraag van rechtswege een verzoek is om van het bestemmingsplan af te wijken. Volgens artikel 2.1, eerste lid, onder c van de Wabo is een omgevingsvergunning vereist voor het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een bestemmingsplan.

PDGGO-DTDO / V-44175

Op de hier voornoemde activiteiten is op grond van artikel 3.10, eerste lid, onder c van de Wabo de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing (afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht).

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet (hierna: Ow) in werking getreden. Deze wet bundelt een groot aantal wetten, regels en voorschriften over de fysieke leefomgeving waardoor een groot aantal wetten zijn ingetrokken, zo ook de Wabo. De aanvraag dient echter overeenkomstig het oude recht, de Wabo, te worden gevolgd. Dit volgt uit artikel 4.3 van hoofdstuk 4 'overgangsrecht' van de 'Invoeringswet Omgevingswet'.

Gelet op voorgaande wordt in dit besluit nog het begrip 'inrichting' gebruikt. Een inrichting is volgens artikel 1.1 lid 1 Wet milieubeheer (hierna Wm) "elke door de mens bedrijfsmatige of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, ondernomen bedrijvigheid die binnen een zekere begrenzing pleegt te worden verricht." In onderhavig besluit wordt hiermee de locatie SCH-447 bedoeld, tenzij anders aangegeven. Onder de Ow is het begrip 'inrichting' vervallen en wordt gesproken over milieubelastende activiteiten.

Onder de Ow is in paragraaf 3.10.1 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) het aanleggen en het exploiteren van een mijnbouwwerk aangewezen als een milieubelastende activiteit (MBA). De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat aanleggen en dat exploiteren functioneel ondersteunen.

In artikel 3.321 Bal is bepaald dat het verbod om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor het aanleggen en het exploiteren van een mijnbouwwerk en andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat aanleggen en dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Het verbod geldt niet voor:

- het alleen testen, onderhouden, repareren of buiten gebruik stellen van een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk; en
- het stimuleren van een voorkomen via een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk.

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat neemt dus een besluit op grond van het oude recht (Wabo en Wm) over de activiteiten die na inwerkingtreding vergunningplichtig blijven. De rest van de aanvraag geldt als een melding voor activiteiten die na inwerkingtreding meldingsplichtig zijn.

Opgemerkt wordt dat na het onherroepelijk worden van onderhavig besluit bepaalde onderdelen op grond van de Ow, direct van toepassing worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor onderdelen die voor de inwerkingtreding van de Ow in het Besluit algemene regels milieu mijnbouw (hierna: Barmm) of het Activiteitenbesluit (hierna: Ab) gereguleerd waren, maar thans in Bal. Daar waar in onderhavig besluit bijvoorbeeld het Ab of het Barmm wordt aangehaald gelden, ondanks dat er sprake is van de behandeling onder het oude recht, na het

onherroepelijk worden van het besluit de regels uit het Bal dan wel omgevingsplan.

PDGGO-DTDO / V-44175

Ingevolge artikel 3.3, vierde lid, onder a, van het Besluit omgevingsrecht (hierna: Bor), is de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (hierna de staatssecretaris) bevoegd te beslissen op deze aanvraag.

Vergunde situatie

De inrichting SCH-447 betreft een bestaande inrichting waarvoor op 21 maart 2003, met kenmerk ME/EP/UM/03003787 op grond van de Wm een vergunning is verleend. Op 4 december 2009 is in het kader van Wm een melding ingediend met kenmerk ET//EM/9217815. Op 31 mei 2012 is een veranderingsvergunning verleend op grond van de Wabo met kenmerk DGETM-EM/12066958.

Op 8 april 2014 is door de minister van Economische Zaken een veranderingsvergunning verleend met kenmerk DGETM-EM/140454726. Als onderdeel van de voornoemde omgevingsvergunning heeft de Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe op 6 mei 2014 een verklaring van geen bedenkingen verleend, met kenmerk RUD/3104002961.

Op 27 juni 2017 is door de minister van Economische Zaken een wijzigingsvergunning verleend met kenmerk DGETM-EO/17091711, voor de verandering van de functie van de gasproductieput SCH-447 naar een waterinjectieput voor productiewater afkomstig van de gaswinning. Put SCH-447 heeft daarmee de functie als back-up voor waterinjectieput SCH-597 gekregen. Verder is op 8 mei 2019 door de minister van Economische Zaken een wijzigingsvergunning verleend met kenmerk DGKE-WO/19117739 voor een aantal aanpassingen van de op de inrichting aanwezige installaties.

Ter voorbereiding op de onderhavige aanvraag omgevingsvergunning is op 20 maart 2023 een m.e.r.-beoordelingsbesluit genomen met kenmerk PDGGO-DTDO/MER-22008 met de conclusie dat het opstellen van een milieueffectrapport niet noodzakelijk is, omdat significante nadelige effecten op het milieu niet zijn te verwachten.

De inrichting SCH-447 is reeds bestemd voor het produceren, ontvangen en afvoeren van aardgas alsmede het meten en afvoeren van de hierbij afgescheiden lichte ruwe olie (aardgascondensaat) en het meegeproduceerde formatiewater. Daarnaast kan volgens de vigerende vergunning op de inrichting SCH-447 productiewater, afkomstig van de gaswinning, via de inrichting SCH-580 naar de inrichting SCH-447 worden gepompt om daar geïnjecteerd te worden in put SCH-597.

Projectbeschrijving

Met de voorliggende aanvraag is NAM voornemens om haar activiteiten op de bestaande inrichting SCH-447 uit te breiden zodat naast het reeds vergunde deel van injectie van productiewater van gaswinning ook aanvullende injectie van productiewater afkomstig van de oliewinning vanaf de NAM inrichting 'oliebehandelingsinstallatie' (hierna: OBI) mogelijk is.

De voorgenomen verandering van de inrichting SCH-447 is onderdeel van het verplaatsen van de injectie van productiewater in lege gasvelden in Twente naar Drenthe. Door het starten van de injectie van productiewater afkomstig van de

OBI in het bijna lege Schoonebeek gasveld, kan de injectie van dat water in Twente achterwege blijven.

PDGGO-DTDO / V-44175

Hiervoor wil NAM twee bestaande inrichtingen in Schoonebeek, inrichting SCH-447 (gemeente Emmen) en inrichting SCH-313 (gemeente Coevorden) gebruiken voor de toekomstige productiewaterverwerking van het olieveld Schoonebeek. Hiervoor zullen nieuwe injectieputten gerealiseerd worden. Mocht blijken dat de totaal benodigde injectiecapaciteit niet gerealiseerd kan worden op deze twee inrichtingen, dan kunnen eventueel twee extra waterinjectieputten gerealiseerd worden op de inrichting SCH-580. Voor elke inrichting, nieuwe leiding en/of stroomkabel zullen, als voor deze activiteiten een vergunningplicht geldt, nieuwe separate vergunningsaanvragen worden ingediend bij het daarvoor bevoegde gezag.

De voorliggende aanvraag betreft alleen de veranderingen binnen de inrichting SCH-447. Om de injectie van productiewater van oliewinning mogelijk te maken zullen op de inrichting SCH-447 twee nieuwe waterinjectieputten (aangeduid als SCH-4473 en SCH-4474) worden geboord ten behoeve van het in de diepe ondergrond (terug)brengen van het water dat afkomstig is van de oliewinning in Schoonebeek. De inrichting SCH-447 zal hiertoe aangesloten worden op de bestaande injectiewatertransportleiding die het productiewater in het verleden transporteerde naar Twente. De aanleg van die ondergrondse leiding, gelegen buiten de inrichting SCH-447, is niet vergunningplichtig en valt niet binnen onderhavige aanvraag.

Naast een omgevingsvergunning zijn nog meer vergunningen/ toestemmingen nodig. Zo heeft de aanvrager om gas te mogen (blijven) winnen een instemming op het (gewijzigd) winningsplan nodig en moet de aanvrager in het bezit zijn van een geldige winningsvergunning.

Het gasveld Schoonebeek-Gas ligt binnen de bestaande winningsvergunning Schoonebeek die op 3 mei 1948 is afgegeven (Staatscourant 1948, nr. 110) en voor het laatst is gewijzigd op 29 september 2018 (kenmerk: WJZ / 18243961). Deze winningsvergunning is afgegeven voor de winning van koolwaterstoffen (olie en gas).

Voor de injectie van het productiewater wordt per put een waterinjectie-installatie geplaatst bestaande uit een pompskid en een regelskid. Aanvullend zal een centraal verdeelstation geplaatst worden waar het binnenkomende injectiewater verdeeld kan worden over de twee nieuwe waterinjectieputten SCH-4473 en SCH-4474. Tot slot wordt een doseerunit geplaatst ten behoeve van het doseren van de mijnbouwhulpstof biocide. Deze stof wordt aan het injectiewater toegevoegd om bacteriegroei in de installatie tegen te gaan. Ten behoeve van de gehele installatie zullen twee elektriciteitsverdeelstations (trafo's) worden gerealiseerd.

De totale maximale injectiecapaciteit bedraagt 7.000 m³ per dag (3.500 m³/dag per injectieput). De te verwachten hoeveelheid te injecteren productiewater vanuit de inrichting SCH-447 bedraagt circa 12,9 miljoen m³, maar hangt af van het moment dat de maximale gemiddelde reservoirdruk van 318 bar op referentiediepte van 3.000 m (TVDSS) wordt bereikt.

In de ‘gebruiksfase’ zullen uiteindelijk de volgende putten op de inrichting SCH-447 aanwezig zijn:

PDGGO-DTDO / V-44175

Putnummer	Functie	Type stroom
SCH-4473 (nieuw)	Injectie	Water van oliewinning Schoonebeek OBI
SCH-4474 (nieuw)	Injectie	Water van oliewinning Schoonebeek OBI
SCH-597	Injectie	Water van gaswinning afkomstig van inrichting SCH-580
SCH-447	Geen	buiten gebruik gesteld
SCH-591	Winning	Gaswinning
SCH-537	Winning	Gaswinning

2. Besluit milieueffectrapportage

In het Besluit milieueffectrapportage zijn in de bijlage, onder onderdeel D, activiteiten opgenomen waarbij op grond van artikel 7.2, vierde lid, van de Wm een beslissing moet worden genomen of bij de voorbereiding van het betrokken besluit voor de activiteiten, vanwege de belangrijke nadelige gevolgen die zij voor het milieu kunnen hebben, een milieueffectrapportage (MER) moet worden gemaakt.

Op de voorgenomen werkzaamheden van NAM zijn de volgende categorieën opgenomen in het Besluit milieueffectrapportage van toepassing:

- Categorie D 17.2 voor “het uitvoeren van diepboring dan wel een wijziging of uitbreiding hiervan”,
- Categorie D 18.3 voor “de oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting bestemd voor het storten van slib en baggerspecie, of het in de diepe ondergrond brengen van niet-gevaarlijke afvalstoffen”. Het injectiewater van de OBI valt onder de categorie “niet-gevaarlijke afvalstoffen” en per locatie zal meer dan 100 m³ per dag geïnjecteerd worden, zodat de inrichting boven de capaciteit van 100 ton per dag uitkomt.
- Categorie D 15.2 voor “voor de aanleg, wijziging of uitbreiding van werken voor het onttrekken of kunstmatig aanvullen van grondwater”, ten behoeve van grondwateronttrekking tijdens het aanleggen van leidingen en kabels, Bij de aanleg van de nieuwe leidingen wordt bemaling toegepast. Daarbij wordt grondwater onttrokken. Omdat het gaat om een onttrekkingsdebiet onder de drempelwaarde van 1,5 miljoen m³ per jaar is een vormvrije m.e.r.-beoordeling van toepassing.

Voor de hierboven genoemde categorieën is bepaald dat de procedure voor m.e.r.-beoordelingsplicht als bedoeld in de artikelen 7.16 en 7.17 van de Wm van toepassing is.

Ter voorbereiding van de voorliggende aanvraag omgevingsvergunning heeft NAM op 27 januari 2023 een mededeling (aanmeldnotitie) ingediend bij het ministerie van EZK. Het doel van de aanvraag is om de onderzoeken of het opstellen van een milieueffectrapportage noodzakelijk is. In de aanvraag zijn de potentiële milieueffecten ten gevolge van de voorgenomen werkzaamheden

beschreven. De aanmeldnotitie richt zich daarbij kwantitatief op de milieuthema's geluid, externe veiligheid, lucht- en bodemkwaliteit, water, natuur, archeologie, landschap, verkeer, energiegebruik, afvalstoffen en cumulatie met omliggende activiteiten en kwantitatief op risico's op lekkage in de ondergrond, bodemdaling aan het oppervlak, aardbevingen en het oplossen van zoutlagen als gevolg van de voorgenomen activiteiten. In de m.e.r.-beoordelingsprocedure zijn alle relevante milieueffecten beoordeeld aan de hand van de daarvoor geldende criteria, te weten kenmerken van de activiteit, plaats van de activiteit alsmede de kenmerken van de potentiële gevolgen van de activiteit. Gelet op de informatie in de aanmeldnotitie, de beperkte en tijdelijke karakter van de potentiële milieueffecten van de diepboringen, zijn significante nadelige gevolgen voor het milieu niet te verwachten. Gelet hierop heeft de staatssecretaris op 20 maart 2023 (kenmerk PDGGO-DTDO / MER-22008) besloten dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapport behoeft te worden opgesteld.

PDGGO-DTDO / V-44175

Het m.e.r.-beoordelingsbesluit en de aanmeldnotitie zijn gepubliceerd op www.mijnbouwvergunningen.nl ([Schoonebeek - m.e.r.-beoordelingsbesluit](#)) en liggen samen met voorliggende ontwerpbesluit ter inzage.

3. Verklaring van geen bedenkingen

Op grond van artikel 2.27, eerste lid, van de Wabo wijst een algemene maatregel van bestuur categorieën van gevallen aan, waarvoor geldt dat een omgevingsvergunning niet wordt verleend dan nadat een daarbij aangewezen bestuursorgaan heeft verklaard dat het daartegen geen bedenkingen heeft.

Volgens artikel 6.8, eerste lid, van het Bor, is een verklaring van geen bedenkingen vereist van Gedeputeerde Staten van de provincie als de aanvraag betrekking heeft op een inrichting die in hoofdzaak een mijnbouwwerk is, en de aanvraag betrekking heeft op het ondergronds opslaan van afvalstoffen die van buiten het betrokken mijnbouwwerk afkomstig zijn, dan wel gevaarlijke stoffen.

Ingevolge bovengenoemde artikelen is aan Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe een verklaring van geen bedenkingen gevraagd voor het veranderen van de inrichting SCH-447.

Op 27 maart 2024 heeft de staatssecretaris van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe een ontwerpverklaring van geen bedenkingen ontvangen met datum 26 maart 2024 en kenmerk Z2023-018823 waaruit blijkt dat er, gelet op het belang van de bescherming van het milieu, geen bedenkingen zijn tegen het verlenen van de gevraagde omgevingsvergunning.

De ontwerpverklaring van geen bedenkingen van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe maakt onderdeel uit van deze beschikking. De ontwerpverklaring van geen bedenkingen is als separate bijlage 4 toegevoegd aan deze beschikking.

4. Geraadpleegde organisaties

In de Wabo worden overheidsorganen vanwege hun specifieke deskundigheid of betrokkenheid aangewezen als adviseur. Gelet op het bepaalde in de Wabo is de aanvraag ter advies voorgelegd aan de volgende overheidsorganen:

PDGGO-DTDO / V-44175

- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Emmen (hierna: gemeente Emmen);
- Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe;
- Waterschap Vechtstromen;
- De inspecteur-generaal der mijnen (Staatstoezicht op de Mijnen, verder: SodM);
- TNO-AGE.
- Daarnaast is de gemeente Coevorden in de gelegenheid gesteld om, vooruitlopend op de advisering op de aanvraag omgevingsvergunning voor locatie/ inrichting SCH-313 met OLO kenmerk 8018573, zaaknummer EZK V-57173 (gelegen in de gemeente Coevorden), een preadvies uit te brengen op deze aanvraag in de vorm van een reactie. Daar waar relevant voor dit ontwerpbesluit, is de reactie van gemeente Coevorden verwerkt in dit ontwerpbesluit.

5. Overwegingen m.b.t. de ingediende adviezen

Hierna volgt op hoofdlijnen de ontvangen adviezen / reacties. Voor zover de inhoud van het advies / reactie relevant is voor de aangevraagde activiteiten worden die onderwerpen hier nader toegelicht. De reactie op de ontvangen adviezen/reacties is te herkennen aan het woord *reactie: en de schuingedrukte tekst*.

Nagenoeg gelijktijdig met deze aanvraag is er door NAM bij EZK een verzoek gedaan tot instemming op het geactualiseerde winningsplan Schoonebeek-Gas. Hierop zijn eveneens adviezen ingediend en in enkele gevallen zijn gecombineerde adviezen ingediend. Het betreft twee separate procedures, met verschillende afwegingskaders. Deze besluiten zijn niet gekoppeld, maar de milieueffecten zijn wel in samenhang met elkaar integraal beoordeeld. Door de geraadpleegde organisaties zijn over een aantal onderwerpen die in het winningsplan aan de orde komen adviezen gegeven/opmerkingen gemaakt die niet ter beoordeling liggen in de onderhavige aanvraag om omgevingsvergunning. Hoewel de inhoudelijke beoordeling van sommige onderwerpen (zoals bodemdaling en bodembeweging) onderdeel uitmaakt van het winningsplan, kunnen deze onderwerpen ook aan de orde zijn bij waterinjectie. Om sommige zaken niet dubbel op te nemen, wordt waar nodig wel verwezen naar het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan.

Advies gemeente Emmen

Door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Emmen is op 5 september 2023 met kenmerk 262221-2023:803764 en zaaknummer 262221-2023 advies uitgebracht. Op 20 maart 2023, met kenmerk 51154-2024:464015 en zaaknummer 51154-2024 heeft het college aanvullend een gecombineerde reactie (advies) op de wijziging van het winningsplan Schoonebeek-Gas en onderhavige aanvraag omgevingsvergunning gegeven.

Herevaluatie

Gemeente Emmen geeft aan dat in de SodM rapportage wordt aangegeven dat waterinjectie momenteel de best beschikbare techniek (hierna: BBT) is voor de verwerking van productiewater, waarbij een termijn van acht wordt gehanteerd voor een eventuele herevaluatie van de BBT. Gemeente Emmen verzoekt om periodieke rapportages over voortschrijding van scheidingstechnieken, zodat kan worden vastgesteld of het wenselijk is om vóór de termijn van acht jaar een herevaluatie te laten plaatsvinden.

PDGGO-DTDO / V-44175

Reactie: Omdat de reeds eerder uitgevoerde herafweging(en) hebben aangetoond dat er beperkte ontwikkelingen zijn op het gebied van nieuwe verwerkingstechnieken én omdat in de wetgeving reeds is opgenomen dat het bevoegd gezag in ieder geval de vergunning moet actualiseren indien belangrijke veranderingen in de beste beschikbare technieken een aanmerkelijke beperking van de emissies mogelijk maken, heeft de staatssecretaris besloten de herbeschuwing conform het advies van SodM eens in de acht jaar uit te laten voeren of zoveel eerder als ontwikkelingen daartoe aanleiding geven.

NAM heeft aangegeven tussentijds de ontwikkelingen in de gaten te blijven houden. De staatssecretaris heeft er vertrouwen in dat NAM ook tussentijds samen met externe partijen blijft kijken naar de nieuwste technieken. Zie ook de nadere onderbouwing onder het kopje "Herbeschuwing productiewater" verderop in dit ontwerpbesluit.

Beperken waterinjectie

De gemeente merkt op dat de bestaande waterinjectievoorziening voor de injectie van gaswater momenteel niet in gebruik is, maar de bestaande vergunning een realiteit is. De gemeente geeft aan dat als de bestaande waterinjectie vergund blijft, de toegestane stroom (260.000 m³) sterk moet worden gereduceerd tot de feitelijke behoefte (80 à 90.000 m³) en dat bij de leidingen, installaties en put sprake is/wordt van een zelfde niveau van risicobeheersing als bij de nieuwe putten.

Reactie: Dit advies is niet overgenomen omdat niet de hoeveelheid water, maar de maximaal toegestane reservoirdruk bepalend is voor de risico's voor mens en milieu. Een voorschrift om deze druk te beperken is opgenomen in deze ontwerpvergunning (voorschrift 8.2.2). Voor wat betreft de risicobeheersing van reeds bestaande putten merkt de staatssecretaris op dat NAM de staat van waterinjectieputten en de transportleidingen van productiewater goed moeten bewaken en in stand houden. NAM heeft daarvoor een 'integriteit management systeem' gemaakt en zal dit volgen voor hun putten en leidingen. Het zogenaamde Electronic Well Integrity Management System is beschreven in het Waterinjectie Management Plan (hierna WMP). NAM beschikt tevens over een leidinginspectie en onderhoudsprogramma dat is afgestemd op de resultaten van de leidinginspectie, ook wel Pipeline Integrity management systeem (PIMS) genoemd. Daarnaast heeft NAM aangetoond dat ze voldoet aan een verwaarloosbaar bodemrisico zoals bedoeld in de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (hierna: NRB). Hiermee worden de risico's van bovengrondse lekkage van het productiewater afdoende beheerst. Dit wordt ook onderschreven door SodM. Bovendien houdt SodM toezicht op de activiteiten.

Daarnaast voldoet het voorgestelde putontwerp aan de vereiste technische beheersmaatregelen zoals door de risico-evaluatie zijn vastgesteld, en de mijnbouw wet- en regelgeving.

In een WMP geeft NAM een verdere integrale beschrijving van de monitoring en beheersmaatregelen zowel voor de put- als het reservoirintegriteit. Dit WMP maakt onderdeel uit van de onderhavige aanvraag. Gelet hierop is een voorschrift aan deze ontwerpbeschikking verbonden dat injectie alleen plaats mag vinden conform een goedgekeurd WMP (voorschrift 8.3.1).

PDGGO-DTDO / V-44175

Eindtermijn

De gemeente verzoekt een eindtermijn aan de waterinjectie te verbinden, omdat de gaswinning van de kleine velden (waar Schoonebeek-Gas onderdeel van is) eindig is.

Reactie: Onderhavige ontwerpvergunning ziet niet toe op waterinjectie afkomstig van de gaswinning, maar op waterinjectie van de oliewinning. Indien de gaswinning eerder stopt dan de oliewinning kan waterinjectie van de oliewinning nog steeds plaatsvinden in het gasveld. Zodra de oliewinning stopt zal ook injectie van het water afkomstig van de OBI op termijn stoppen.

In het ontwerpbesluit op het winningsplan Schoonebeek-Gas worden de aspecten bodemdaling en bodemtrilling ten gevolge van de gaswinning beoordeeld. De activiteiten en milieueffecten van de waterinjectie worden geregeld in onderhavige omgevingsvergunning, in het bijzonder in het Seismisch Risico Beheersplan (hierna: SRB) en het WMP. Nadat de gaswinning is gestopt, zijn aspecten als bodemtrilling en -daling nog steeds relevant, daarom zijn deze aspecten niet alleen in het winningsplan, maar ook in het waterinjectie protocol, het WMP en het SRB, behorende bij deze aanvraag omgevingsvergunning beschreven. Er is een zijn voorschriften aan deze ontwerpbeschikking verbonden dat injectie alleen plaats mag vinden conform een goedgekeurd SRB en WMP (voorschriften 8.1.1 en 8.3.1). Een vergunning kan daarnaast ook op elk moment (ambtshalve) worden gewijzigd of ingetrokken als hiervoor aanleiding is. De onderhavige aanvraag is aangevraagd voor onbepaalde tijd. Gezien het voorgaande acht de staatssecretaris het verbinden van een eindtermijn aan deze vergunning niet noodzakelijk.

Advies provincie Drenthe (RUD)

Door de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (hierna: RUD) is namens Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe is op 12 september 2023 en 19 maart 2024 advies uitgebracht.

Start als het winningsplan gewijzigd is

De provincie adviseert om in een vergunningvoorschrift expliciet op te nemen dat de gewijzigde ingebruikname van SCH-447 (i.e. het in gebruik nemen van de nieuw te boren injectieputten SCH-4473 en SCH-4474) pas mag starten als het winningsplan gewijzigd is.

Reactie: Het te wijzigen winningsplan Schoonebeek-Gas ziet toe op de gaswinning en de waterinjectie die in onderhavige aanvraag omgevingsvergunning is aangevraagd is afkomstig van de oliewinning. Het winningsplan 'Schoonebeek-Olie' zal niet worden gewijzigd. De wijziging winningsplan Schoonebeek-Gas en de onderhavige aanvraag omgevingsvergunning SCH-447 betreffen twee afzonderlijke procedures die elk een eigen beoordelingskaders hebben. Er is dan ook geen sprake van enige koppeling (strikt juridisch gezien) tussen deze twee vergunningen. Hoewel beide aanvragen een eigen afzonderlijke procedure doorlopen, is de onderlinge samenhang van de effecten en risico's van beide activiteiten (waterinjectie in en gaswinning uit hetzelfde reservoir) beoordeeld. Daarom hebben SodM en TNO integrale adviezen uitgebracht waarin beide

activiteiten zowel afzonderlijk als in samenhang zijn beoordeeld op milieu- en veiligheidsaspecten. Gelet hierop acht de staatssecretaris dat het opnemen van een dergelijk voorschrift niet noodzakelijk.

PDGGO-DTDO / V-44175

Bodemrisicoanalyse

De Bodem Risico Analyse (hierna: BRA) geeft aan dat er een verwaarloosbaar bodemrisico is, indien er voor de te installeren onderdelen wordt voldaan aan alle genoemde voorzieningen en maatregelen. De provincie adviseert kritisch te kijken naar de voorgestelde "voorzieningen en maatregelen" en monitoring. Omdat het om grote volumes te injecteren water gaat kunnen incidenten toch voor forse bodemrisico's zorgen.

Reactie: De overwegingen m.b.t. het bodemrisico zijn verderop opgenomen in deze ontwerpbeschikking. De overwegingen met betrekking tot risico's voor de diepe ondergrond zijn onderdeel van de beoordeling van het winningsplan en het WMP.

Uit de aanvraag blijkt dat de voorgestelde voorzieningen en maatregelen voldoen aan de Bbt en resulteren in een verwaarloosbaar risico.

Herevaluatie

De provincie adviseert om in de vergunning een voorschrift op te nemen dat de verwerking van productiewater periodiek geëvalueerd wordt.

Reactie: De staatssecretaris heeft dit advies opgevolgd. Zie ook de nadere onderbouwing "Herbeschouwing productiewater" verderop in deze ontwerpbeschikking.

Toezeggingenkader

De provincie vraagt om het toezeggingenkader herkenbaar in de vergunning te maken.

Reactie: Het gebiedsproces Schoonebeek heeft, via de pijler "ontzorgen" een afsprakenkader opgeleverd. Het toezeggingendocument (voorheen: afsprakenkader) waar de provincie naar refereert is geen bij de rechter afdwingbare overeenkomst, maar het is een resultaat van de gesprekken die aan de ontzorgtafel zijn gevoerd. De afspraken en toezeggingen zijn gedaan op vrijwillige basis en komen boven de juridische verplichtingen. Dat was ook de insteek van het gesprek aan de ontzorgtafel.

Een deel van de toezeggingen kan geborgd worden via de verschillende vergunningen. Maar niet alle afspraken lenen zich hiervoor, omdat het niet past binnen het toetsingskader van de wet. Het toezeggingendocument maakt geen onderdeel uit van deze ontwerp-vergunning. Voor zover relevant en wettelijk mogelijk, zijn de betreffende onderdelen meegenomen in de beoordeling van de onderhavige aanvraag.

Voor de onderdelen die buiten het wettelijke kader van deze ontwerpvergunning vallen, wijst de staatssecretaris op de algehele zorgplicht die op de uitvoerder (NAM) rust en heeft er vertrouwen in dat NAM zich aan de gemaakte afspraken zal houden.

Waterinjectie van gaswinning via nieuwe putten

De huidige injectieput SCH-597 op de inrichting SCH-447 is een herbestemde gasproductieput uit 1995 die water in hetzelfde reservoir injecteert.

Volgens de provincie geven de nieuwe ontwikkelingen de mogelijkheid om de waterinjectie van de gasvelden te integreren in de waterinjectie van de

oliewinning. De provincie adviseert daarom te overwegen ook de injectie van productiewater uit gaswinning via de nieuwe putten te laten plaatsvinden.

PDGGO-DTDO / V-44175

Reactie: De bestaande en reeds vergunde waterinjectie betreft het water dat wordt mee geproduceerd met de gaswinning. Dit 'gaswater' kan via put SCH-597 op de inrichting SCH-447 geïnjecteerd worden in het zuiden van het Schoonebeek gasveld. Dit is een andere put dan de voorgenomen injectie van water afkomstig van de oliewinning.

NAM acht het kennelijk op dit moment wenselijk om de twee onafhankelijke injectiesystemen van verschillende leeftijd en watersamenstelling gescheiden te houden. Bestaande putten die gebruikt worden voor waterinjectie, gasproductie of olieproductie moeten op elk moment integer zijn. Daarvoor heeft NAM integriteitsmanagementsystemen. Deze systemen, maar ook de putten en installaties worden door SodM door middel van onafhankelijk toezicht en door middel van inspecties beoordeeld op integriteit.

Indien uit de voorgeschreven monitoring van de putten blijkt dat er mogelijk integriteitsproblemen zijn, moet NAM actie ondernemen. NAM is bovendien verplicht bijzonderheden die opgemerkt worden in het systeem te melden aan SodM, waarbij SodM gepaste actie kan ondernemen.

Gelet hierop acht de staatssecretaris dat, met de voorgestelde beheersmaatregelen en de van toepassing zijnde integriteitsmanagementsystemen, het gebruik van de reeds vergunde injectie via injectieput SCH-597 nog steeds aanvaardbaar. De staatssecretaris ziet in dit geval geen aanleiding om met betrekking tot dit punt verdere beperkingen of verplichtingen op te leggen.

Advies waterschap Vechtstromen

Het waterschap heeft op 8 augustus 2023 om aanvullende gegevens met betrekking tot onvoorziene lozingen verzocht. Met de brief van 14 december 2023 met kenmerk Z-2344790/23173858 geeft het Waterschap aan dat de opgevraagde en ontvangen aanvullende gegevens zijn beoordeeld. Het Waterschap komt tot de conclusie dat NAM voldoende inzicht heeft gegeven in de mogelijke risico's van onvoorziene lozingen. NAM heeft volgens het Waterschap voldoende maatregelen getroffen om de gevolgen van een onvoorziene lozing tot een minimum te beperken. Voorts geeft het Waterschap aan dat de aanvrager voldoende tegemoet is gekomen aan het verzoek.

Herafweging verwerking productiewater

Waterschap Vechtstromen geeft aan dat in het aanvraagdocument melding wordt gemaakt van een zes jaarlijkse evaluatie van de waterinjectie. Het waterschap geeft aan dat zij dat een goed initiatief vinden en adviseren om, net als in de huidige injectievergunning voor de verwerking van productiewater in Twente, in de voorliggende vergunning een voorschrift van vergelijkbare strekking op te nemen. Een evaluatie van de beschikbare verwerkingstechnologieën voor productiewater, evenals de resultaten van het onderzoek naar verdere minimalisering van de gebruikte mijnbouwhulpstoffen, zou wat het waterschap betreft expliciet onderdeel moeten uitmaken van dat voorschrift.

Reactie: zie voor de herafweging de reactie op het advies van de gemeente Emmen hiervoor in deze ontwerp beschikking.

Voor wat betreft de mijnbouwhulpstoffen is in de aanvraag opgenomen dat een minimale hoeveelheid aan mijnbouwhulpstoffen zal worden toegepast en dat hiertoe een continu minimalisatieprogramma wordt gehanteerd in de bedrijfs- en

procesvoering. NAM maakt bijvoorbeeld gebruik van nieuwe materialen in de injectieputten, waardoor minder mijnbouwhulpstoffen gebruikt hoeven te worden. Bovendien ziet SodM toe op minimalisatie van mijnbouwhulpstoffen. Hiervoor is een voorschrift aan deze ontwerpbesluit verbonden (voorschrift 8.5.5).

PDGGO-DTDO / V-44175

Advies Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)

Door de Inspecteur-generaal der mijnen van SodM is advies uitgebracht ten aanzien van de aanvraag en de aan het ontwerpbesluit te verbinden voorschriften.

SodM heeft in haar advies een beoordeling gegeven van de aangevraagde verandering van de inrichting SCH-447 op bovengrondse milieuaspecten, van de aangevraagde activiteit van waterinjectie voor de bovengrondse milieurisico's en de ondergrondse risico's in verband met de waterinjectie. SodM heeft de twee aanvragen, van de wijziging van het winningsplan Schoonebeek-Gas en de onderhavige aanvraag voor de wijziging van de omgevingsvergunning voor inrichting SCH-447, integraal en in samenhang beoordeeld op milieu- en veiligheidsaspecten. Het advies van SodM met betrekking tot onderhavige aanvraag omgevingsvergunning is voor zover relevant voor de aangevraagde activiteiten, verwerkt in deze ontwerpbesluit.

In het algemeen is SodM van oordeel dat de gevraagde omgevingsvergunning voor het onderdeel milieu kan worden verleend, met de voorwaarde dat de voorgestelde voorschriften worden verbonden aan de vergunning.

SodM heeft in haar advies op de volgende vier onderdelen getoetst:

1. Toetsing van de wijziging van de inrichting SCH-447 op basis van de bovengrondse milieuaspecten;
2. Toetsing van de waterinjectie binnen de afwegingskaders voor afvalverwerking;
3. Beoordeling van de bovengrondse gevolgen en risico's van de aanvoer en injectie van de waterstroom; en,
4. Beoordeling van de ondergrondse gevolgen en risico's van waterinjectie.

Hieronder volgt op de relevante punten en de punten waarvan de staatssecretaris het noodzakelijk acht van het advies af te wijken, een reactie.

Met betrekking tot de tijdelijk uit gebruik genomen waterinjectieput SCH-597 adviseert SodM om, indien deze put weer gebruikt gaat worden voor injectie van water van de gaswinning, voor deze activiteit een Acceptatie en verwerkingsbeleid (AV) en een beschrijving van de Administratieve Organisatie (AO) en Interne Controle (IC) op te laten stellen en te borgen in een vergunning.

Reactie: de staatssecretaris merkt hierover op dat het in gebruik nemen van put SCH-597 geen onderdeel uitmaakt van deze aanvraag en er derhalve in deze ontwerpbesluit geen voorschriften over kunnen worden opgenomen.

Advies Actualiteit QRA en Ruimtelijke Ordening (Ow)

SodM merkt op dat de QRA behorend bij het besluit van 8 april 2014 niet meer actueel is. SodM geeft aan dat het ontwerpbesluit gebaseerd moet zijn op actuele gegevens en rapportages. Specifiek verwijst SodM daarbij naar het vigerende bestemmingsplan "Emmen Buitengebied" waarin een generieke risicocontour (cirkel) van 70 meter is opgenomen voor de inrichting. Het middelpunt van die

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**

Directie Transitie Diepe
Ondergrond

cirkel is daarbij op een punt gelegd waar niet noodzakelijkerwijs het grootste risico zich voordoet en die afwijkt van bijlage T9 uit de aanvraag.

PDGGO-DTDO / V-44175

Reactie: In de bijlagen T8 en T9 van de aanvraag zijn de risicocontouren weergegeven ten tijde van de boring (T8) en productiefase (T9). In de toelichting op de aanvraag is opgenomen dat de grootste veiligheidscontour van het mijnbouwwerk wordt bepaald door de reeds vergunde aardgasactiviteiten (aardgaswinning). De nu aangevraagde waterinjectie veroorzaakt in de operationele fase geen externe veiligheidsrisico's.

Bijlage T9 is slechts ter informatie bij de aanvraag gevoegd en heeft betrekking op de reeds vergunde situatie (aardgaswinning). Er wordt geen wijziging van de aardgaswinning aangevraagd of vergund, waardoor voorgaande niet in deze procedure kan worden behandeld. Hierbij wordt opgemerkt dat het geldende bestemmingsplan niet 'Emmen Buitengebied' is, maar 'Buitengebied 2011'. De aangevraagde activiteiten zijn aan het nu geldende bestemmingsplan getoetst.

Plan putontwerp

SodM adviseert dat NAM uiterlijk 12 weken voor aanvang van aanleg van de injectieputten bij de Inspecteur-generaal der mijnen een plan moet indienen waarin het putontwerp en de ondergrondse trajecten van de putten in relatie tot gesteentelagen en (breuk)structuren zijn beschreven en waaruit blijkt hoe de voorgestelde risicobeheersmaatregelen in het putontwerp zijn geïmplementeerd.

SodM geeft aan dat er voor het deel dat de omgevingsvergunning ziet op het aanleggen van het boorgat (realisatie- c.q. boorfase) er algemene bepalingen gelden en er geen aanvullende eisen verbonden hoeven te worden.

SodM geeft eveneens aan dat zij het werkprogramma zorgvuldig wil beoordelen en verwacht hier meer dan de wettelijke termijn van vier weken voor nodig te hebben. SodM adviseert daarom aan NAM te vragen om dit werkprogramma ruim voor de wettelijk verplichte termijn in te dienen aangezien NAM de werkzaamheden pas kan starten nadat deze beoordeling is afgerond.

Reactie: In artikel 8.2.1.2 van de Mjnbouwregeling is opgenomen dat het werkprogramma voor het aanleggen, uitbreiden of wijzigen van een boorgat, inclusief een beschrijving van het putontwerp, tenminste vier weken voor de aanvang van de betrokken werkzaamheden in het bezit moet zijn van de inspecteur-generaal der mijnen.

De staatssecretaris vindt de motivatie om van deze wettelijke bepaling af te wijken onvoldoende en neemt aan dat werkprogramma's altijd zorgvuldig worden beoordeeld. Het staat de NAM natuurlijk wel vrij om het plan eerder in te dienen. De staatssecretaris neemt het advies van SodM op dit punt niet over.

Seismisch risico en Seismisch Risicobeheersplan (SRB)

SodM concludeert dat er één geïntegreerd SRB dient te zijn voor het gasveld Schoonebeek-Gas met de beheersmaatregelen in verband met zowel de gaswinning en de waterinjectie.

SodM stelt daarom voor een voorschrift op te nemen dat NAM een geactualiseerd en geïntegreerd SRB moet indienen, met daarin een locatie-specifieke escalatiestructuur voor de seismische risicobeheersing in het gasveld Schoonebeek-Gas en voor de waterinjectie.

SodM adviseert daarnaast een voorschrift op te nemen dat NAM alleen water mag injecteren met een functionerend seismisch meetnet dat in de directe omgeving

van het gasveld Schoonebeek-Gas bevingen vanaf een magnitude van 0,5 kan meten en lokaliseren. Alleen dan sluit de monitoring van eventuele geïnduceerde seismiciteit volgens SodM aan op de gewenste escalatiestructuur in het geïntegreerde SRB.

PDGGO-DTDO / V-44175

Reactie: Adviezen met betrekking tot het SRB en adviezen over eventuele uitbreiding van het monitoringsnetwerk zullen door de Staatssecretaris worden betrokken in de procedure voor de wijziging van het winningsplan voor het gasveld Schoonebeek-Gas. Metingen dienen tot minimaal 30 jaar na het beëindigen van de winning uitgevoerd worden. Dit volgt uit de Mijnbouwwet. Aan dit ontwerpbesluit is een voorschrift verbonden dat moet worden gewerkt volgens het goedgekeurde SRB waarin de locatie-specifieke escalatiestructuur is beschreven voor de seismische risicobeheersing in het gasveld Schoonebeek-Gas voor wat betreft de waterinjectie. Dit omdat de gaswinning eerder kan stoppen dan de waterinjectie. De verplichting tot het doen van metingen en de rapportage van metingen van seismiciteit door middel van het seismisch meetnetwerk is opgenomen in het WMP.

Het voorschrift waarin SodM stelt dat waterinjectie alleen plaats mag vinden in de aanwezigheid van een seismisch meetnetwerk die in de omgeving van het gasveld Schoonebeek-Gas bevingen vanaf een magnitude van 0,5 kan meten en lokaliseren (MoC) is overgenomen door middel van voorschriften op de beslissing op het winningsplan. In het aangepaste en goedgekeurde WMP zal meting van seismiciteit worden behandeld en geborgd.

Monitoring van het grondwater

SodM adviseert de monitoringsverplichting van het grondwater nader te specificeren aangezien uit de voorschriften B.1, B.2 en B.3 van de vigerende vergunning van 8 april 2014 met kenmerk DGETM-EM/ 14054621 niet blijkt op welke stoffen een analyse plaatsvindt. Het monsternamen- en analysepakket dient volgens SodM uitgebreid te worden met de nieuw toegepaste stoffen en ook toe te zien op de stoffen die voorheen bij de activiteiten zijn gebruikt. Alleen op die wijze kan een eventuele bodemverontreiniging worden opgemerkt.

Reactie: In de aanvraag (in het WMP 2023, opgenomen in bijlage M8) is opgenomen dat het grondwater jaarlijks wordt bemonsterd en geanalyseerd door een instelling die daartoe is erkend op grond van het Besluit Bodemkwaliteit. De analyseresultaten worden ten minste tien jaar bewaard en kunnen te allen tijde worden getoond aan de controlerende ambtenaren van het bevoegd gezag. Bemonstering en analyse vindt plaats conform NEN-5740. Het monitoringsysteem is ingericht en wordt beheerd conform de NRB.

Het vaststellen van een onderzoeksstrategie is in zowel de NEN-5740 en de NRB opgenomen. Daarin moet al aangegeven worden waar (locaties) en hoe de bodemkwaliteit moet worden bepaald om eenduidig te kunnen vaststellen of door de betreffende activiteit bodembelasting is opgetreden. Hierbij horen ook de gegevens bekend te zijn over op welke stoffen een analyse plaatsvindt. Door middel van hetgeen in de aanvraag is opgenomen acht de staatssecretaris het voldoende geborgd dat monitoring plaats zal vinden op de juiste en toepasselijke parameters, waarbij rekening is gehouden met de gebruikte en de te gebruiken stoffen. SodM kan indien ze daar aanleiding voor ziet een vooronderzoek en een beschrijving van de onderzoeksstrategie opvragen en beoordelen. De hoeveelheid en de locatie van de peilbuizen volgt ook uit NEN 5740, waardoor voorschrift B2 uit de vigerende vergunning van 8 april 2014 met kenmerk DGETM-EM/ 14054621 kan worden ingetrokken.

Bovengrondse opslag gevaarlijke stoffen

PDGGO-DTDO / V-44175

SodM stelt dat in voorschrift D.1 van de vigerende vergunning van 8 april 2014 met kenmerk DGETM-EM/ 14054621 is verwezen naar de PGS 15:2011 versie 1.1 van december 2012. *(Dit is echter voorschrift D.3.)* SodM stelt dat op basis van de bij dat besluit behorende vergunningaanvraag binnen de inrichting gevaarlijke stoffen aanwezig zijn van de ADR-klassen 2, 3 (verpakkingsgroep II en III) en 9 (verpakkingsgroep III).

Ook stelt SodM dat de versie van de PGS 15 inmiddels is herzien naar versie 1.0 d.d. 1-9-2016, welke in het Mor is aangewezen als BBT-document.

SodM is van mening dat de vergunning van 8 april 2014 te veel milieuruimte biedt ten opzichte van de onderliggende aanvraag. Zo zou volgens SodM de opslag van stoffen in de ADR-klassen 5.1, 6.1 en 8 op basis van voorschrift D.1 *(bedoeld is voorschrift D.3)* toegestaan zijn, terwijl dat destijds niet is aangevraagd. SodM adviseert daarom de vergunning van 8 april 2014 met kenmerk DGETM-EM/ 14054621 ambtshalve aan te passen en de PGS 15 versie 1.0 van 2016 van toepassing te laten zijn. Ook stelt SodM voorschriften voor om (ambtshalve) aan het ontwerpbesluit te verbinden onder gelijktijdige intrekking van voorschrift D.1 *(bedoeld is voorschrift D.3)*.

Reactie: Door de inwerkingtreding van de Ow, bij het onherroepelijk worden van het besluit, gelden de algemene regels zoals opgenomen in artikel 3.29 (gevaarlijke stoffen in verpakking) van het Bal. Daarom zijn geen voorschriften aan de vergunning verbonden. Wel zal voorschrift D.3 uit de vigerende vergunning worden ingetrokken, omdat dit voorschrift anders als maatwerkvoorschrift zou blijven bestaan en er geen aanleiding of noodzaak is voor een maatwerkvoorschrift.

Geluid

De aangevraagde bedrijfsactiviteiten hebben tot gevolg dat geluid wordt geproduceerd. Deze geluidsemissie wordt onder meer veroorzaakt door de te plaatsen pompen en installaties, die afkomstig zijn van waterinjectielocaties in Twente. De veroorzaakte geluidsbelasting in de omgeving en de perioden waarin deze optreedt, is voor de gebruiksfase in kaart gebracht in een akoestisch rapport van 15 februari 2023 met kenmerk 6771-447/NAA/jv/ft/4 dat is opgesteld door Noordelijk akoestisch adviesbureau B.V.

SodM stelt dat in de vigerende vergunning van 8 april 2014 voorschriften zijn opgenomen, die gelet op de aangevraagde wijziging en voor zover SodM heeft overwogen ten aan zien van de geluidseisen niet meer passend zijn. Hierom stelt SodM voor om voorschriften op te nemen met daarin dB waarden.

Reactie: De door SodM voorgestelde waarden komen niet overeen met de rekenresultaten van het akoestisch rapport van 15 februari 2023 met kenmerk 6771-447/NAA/jv/ft/4 dat is opgesteld door Noordelijk akoestisch adviesbureau B.V..

Dit is verklaarbaar, omdat SodM de waarden heeft overgenomen uit tabel 4 uit het akoestisch rapport van 15 februari 2023 met kenmerk 6771-447/NAA/jv/ft (AANVULLING 1 - zaaknummer IV-54297, ingediend op 11 oktober 2023). Deze waarden zijn niet correct. De waarden uit deze tabel wijken namelijk af van de rekenresultaten uit ditzelfde rapport. Voor de vergunningverlening is door de staatssecretaris in overleg met de opsteller van het rapport en met de aanvrager besloten uit te gaan van de (correcte) waarden uit de rekenresultaten. Er zijn op basis daarvan geluidsvoorschriften (hoofdstuk 4 van de voorschriften) met daarin de correcte dB waarden aan het ontwerpbesluit verbonden.

25-7-2024

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Lucht

PDGGO-DTDO / V-44175

SodM wijst erop dat in de vigerende vergunning onder andere is getoetst aan de Nederlandse Emissierichtlijn Lucht (NeR).

Reactie: De NeR is ingetrokken op 1 januari 2016 met de inwerkingtreding van de wijzigingen van de 4e tranche van het Activiteitenbesluit. Het normatieve deel van de NeR is in 2016 ondergebracht in onder andere paragraaf 2.3 van het Activiteitenbesluit. Onder de Ow geldt dat de emissies in de lucht door milieubelastende activiteiten worden gereguleerd door de regels van het Bal, bedoeld in paragraaf 5.4.4 uit het Bal. Vanwege het in werking treden van het Activiteitenbesluit zijn de voorschriften met betrekking tot geur en emissies naar de lucht al van rechtswege vervallen, daarom ziet de staatssecretaris geen aanleiding om de vergunning op dit punt te actualiseren.

Advies TNO-AGE

Door TNO-AGE is advies uitgebracht met betrekking tot de volgende drie aspecten voor injectie van productiewater:

- Integriteit van de put
- Compatibel
- Terugneembaarheid.

Over de integriteit van de put merkt TNO-AGE het volgende op: NAM zal de nieuwe injectieputten boren zoals vastgesteld in de hiervoor geldende wet- en regelgeving. Alle operationele handelingen met betrekking tot het boren en het monitoren van putten staan onder het toezicht van Staatstoezicht op de Mijnen. TNO-AGE heeft hier geen aanvullend advies op.

TNO-AGE concludeert op basis van de chemische samenstellingen dat van buiten de inrichting aangevoerd injectiewater en aanwezige verontreinigingen compatibel is met de verontreinigingen op de plaats waar injectie plaatsvindt op basis dat er geen aanwijzingen zijn dat chemische reacties als gevolg van de huidige waterinjectie leiden tot significante aantasting van de integriteit van het reservoir of de afsluitende laag.

TNO-AGE geeft aan dat het injectiewater wordt geïnjecteerd in het Schoonebeek gasveld dat bijna leeg geproduceerd is. Het bewijs dat het reservoir een goede afdichting heeft wordt gegeven door het feit dat het gas oorspronkelijk voor miljoenen jaren onder hoge druk onder een dikke afsluitende laag heeft gezeten. Het formatiewater inclusief het geïnjecteerde water zou teruggenomen kunnen worden.

Het advies van TNO-AGE is, voor zover betrekking op het toetsingskader, in dit ontwerpbesluit verwerkt.

Advies/reactie gemeente Coevorden

Op 21 maart 2024 heeft de staatssecretaris advies ontvangen van het college van burgemeester en wethouders van Coevorden. Opgemerkt wordt dat gemeente Coevorden in onderhavige procedure niet is aangewezen als wettelijke adviseur, maar omwille de betrokkenheid door EZK alvast in staat is gesteld een pré-advies te geven. Dit betreft een vooruitlopend advies op de aanvraag omgevingsvergunning in verband met de toekomstige waterinjectie op de inrichting SCH-313. De technisch inhoudelijke onderdelen uit het advies die betrekking hebben op de aanvraag omgevingsvergunning voor de inrichting SCH-313 kunnen niet betrokken worden in voorliggende aanvraag, maar zullen worden betrokken in de procedure van de omgevingsvergunning voor SCH-313. Een aantal punten die van algemene strekking zijn, zijn voor zover relevant meegenomen in de beoordeling van deze aanvraag.

PDGGO-DTDO / V-44175

6. Procedure (ontwerp)besluit

Op 21 april 2023 is de aanvraag ontvangen. De ontvangst is op 26 april 2023 bevestigd. Op 26 april 2023 is een bericht verzonden aan de aanvrager met de mededeling dat de beoordeling van de m.e.r.-beoordelingsnotitie 'Waterinjectie Schoonebeek' nog in procedure is. Aangegeven is dat zodra de publicatie van het m.e.r.-beoordelingsbesluit heeft plaats gevonden en geen aanvulling nodig is, de aanvraag omgevingsvergunning in behandeling zal worden genomen. De kennisgeving van het m.e.r. beoordelingsbesluit is op 18 juli 2023 in de Staatscourant (nr.20356) gepubliceerd. Het m.e.r.-beoordelingsbesluit en de aanmeldnotitie zijn vooruitlopend op het onderhavig ontwerpbesluit, reeds gepubliceerd op www.mijnbouwvergunningen.nl, Schoonebeek - m.e.r. - beoordelingsbesluit.

Ten behoeve van een goede beoordeling zijn op 31 juli 2023, 14, 22 en 26 september 2023 en 11 oktober 2023 aanvullende gegevens opgevraagd en is de beslistermijn op grond van het bepaalde in artikel 4.15 van de Algemene wet bestuursrecht onderbroken tot de dag waarop alle gevraagde aanvullende gegevens zijn ontvangen of de termijn voor het indienen van de aanvullingen is verstreken. De beslistermijn is totaal zeventig dagen opgeschort geweest.

De aanvraag is op 27 juli 2023, 1 augustus 2023, 11 oktober 2023, 16 oktober 2023, 20 oktober 2023, 31 oktober 2023, 25 januari 2024 en 22 mei 2024 aangevuld. Uiteindelijk is de aanvraag op 25 januari 2024 volledig aangevuld. Na ontvangst van de aanvullende gegevens is de aanvraag nogmaals getoetst op juistheid en volledigheid. Mede gelet op de ontvangen adviezen, is de staatssecretaris van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van de gevolgen van de activiteit op de fysieke leefomgeving.

De kennisgeving met betrekking tot dit ontwerpbesluit is op 13 juni 2024 gepubliceerd in de Staatscourant en op 11 juni 2024 in de Huis aan huisbladen Emmer en Coevorder Courant.

Het ontwerpbesluit ligt samen met de ontwerpverklaring van geen bedenkingen van de Gedeputeerde Staten van provincie Drenthe van 14 juni 2024 tot en met 25 juli 2024 ter inzage en is te raadplegen via www.mijnbouwvergunningen.nl/Schoonebeek.

Informatiemarkt

Om omwonenden te informeren over het ontwerpbesluit organiseert het ministerie van EZK op 17 juni 2024 van 18.00u tot 21.00u een informatiemarkt. De informatiemarkt wordt georganiseerd in de Dorpskerk te Schoonebeek. De informatiemarkt is openbaar en is publiekelijk toegankelijk voor iedereen tijdens de openingstijden.

PDGGO-DTDO / V-44175

Zienswijzen

Het ontwerpbesluit ligt 6 weken ter inzage van 14 juni 2024 tot en met 25 juli 2024. Tijdens de terinzagelegging kan iedereen een zienswijze indienen.

7. Overwegingen m.b.t. het (ontwerp)besluit:

De aanvraag is beoordeeld aan het voor de activiteit betreffende artikel van de Wabo. Voorts is de aanvraag getoetst aan het Bor en aan de Regeling omgevingsrecht voor wat betreft:

Het veranderen of veranderen van de werking van een inrichting of mijnbouwwerk

De aanvraag heeft betrekking op de verandering van een mijnbouwwerk, tevens zijnde een inrichting, als bedoeld in artikel 2.6 juncto 2.1, eerste lid, onder e, van de Wabo. De aanvraag is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.14 van de Wabo, getoetst aan het belang van de bescherming van het milieu.

Bouwen van een bouwwerk en planologisch realiseerbaar met beperkte "binnenplanse" vrijstelling (van een goothoogte)

De aanvraag is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.10, eerste lid, onderdelen a en b, van de Wabo, getoetst aan het Bouwbesluit 2012 en de bouwverordening van de gemeente Emmen en het bestemmingsplan. Getoetst is of het bouwplan voldoet aan de gestelde eisen.

Hierna volgt een toelichting op de onderdelen van het toetsingskader.

Overwegingen verandering van een mijnbouwwerk, tevens zijnde een inrichting, als bedoeld in artikel 2.6 juncto 2.1, eerste lid, onder e, van de Wabo

Activiteitenbesluit milieubeheer (Ab)/ Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)

In het Ab waren voor het in werking treden van de Ow voor een groot aantal activiteiten, die binnen inrichtingen plaats kunnen vinden, rechtstreeks werkende, algemene regels opgenomen.

De inrichting waarvoor de veranderingsvergunning is aangevraagd, was voor het in werking treden van de Ow aangemerkt als een inrichting waarvoor een vergunningplicht (type C inrichting) geldt. Voor type C inrichting vielen verschillende activiteiten onder de rechtstreekse werking van het Ab.

Het Ab is vervangen door het Bal. In het Bal wordt het aanleggen en het exploiteren van een mijnbouwwerk als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 aangewezen. De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat aanleggen en dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Bij het verrichten van de aangevraagde activiteiten moet worden voldaan aan de rechtstreeks werkende regels van het Bal over:

- verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
- zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3,
- emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4.

PDGGO-DTDO / V-44175

Besluit algemene regels milieu mijnbouw (Barmm)/ Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)

Aanleggen van een boorgat met behulp van een mobiele installatie

De werkzaamheden ten aanzien van het realiseren van de twee injectieputten (diepboringen) vielen voor de inwerkingtreding van de Ow onder algemene regels, zijnde het Besluit algemene regels milieu mijnbouw (hierna: Barmm). Ten behoeve van de aanleg van de injectieputten wordt de locatie geschikt gemaakt voor de boorwerkzaamheden. Dit betreft het aanpassen van verhardingen (graaf- en asfalteringswerkzaamheden, aanpassing milieugoten), alsmede aan- en afvoer van materiaal en materieel.

De boorinstallatie wordt op het geasfalteerde puttenterrein opgesteld. Het geasfalteerde terrein wordt indien nodig versterkt. Een ander deel van het terrein wordt tijdelijk bestemd voor de aan- en afvoer van materieel.

Het puttenterrein is rondom voorzien van een betonnen afvoergotensysteem (milieugoten). De afvoergoten monden uit in wateropvangbakken. Deze waterbakken dienen voor de opvang van hemelwater afkomstig van de verharding. Voorafgaand aan de boring worden de aanwezige milieugoten afgesloten van (de afvoer naar) het oppervlaktewater.

Tijdens de boorwerkzaamheden wordt het opgevangen (mogelijk verontreinigde) hemelwater door middel van tankauto's afgevoerd naar een erkende verwerker.

Als voorbereiding voor de boring wordt een boorkelder (of boorplaat) geplaatst met een tot circa 60 meter diep geplaatste stalen buis, de conductor. Een conductor is een stalen buis van waaruit de boring wordt aangezet. Deze buis dient onder meer voor de stabiliteit van het ondiepe boorgat en ter bescherming van het grondwater. De boorinstallatie wordt boven de putkelders gepositioneerd. De bodem van de putkelders is vloeistof dicht verbonden met de conductor. De reeds aanwezige putten worden indien nodig tijdelijk voorzien van een beschermende constructie ter voorkoming van mechanische schade.

De voorbereidende werkzaamheden om de locatie in gereedheid te brengen voor de daadwerkelijke boringen duren enkele weken en zullen plaatsvinden in de dagperiode. Aansluitend wordt de boorinstallatie aangevoerd en opgebouwd. De boorwerkzaamheden vinden in een continuooster plaats.

Uit paragraaf 4.1 van de toelichting op de aanvraag volgt dat de aanleg van de twee nieuw aan te leggen putten naar verwachting circa 60 dagen per put bedragen (in totaal 120 dagen), inclusief aan- en afvoer van de installaties. De boringen worden uitgevoerd met behulp van een elektrisch aangedreven mobiele boorinstallatie. De elektriciteit wordt van buiten de inrichting aangevoerd door middel van een stroomkabel.

Op grond van artikel 6 van het Besluit algemene regels milieu mijnbouw (Barmm) diende het aanleggen van boorgaten voor het in werking treden van de Ow te worden uitgevoerd in overeenstemming met de voorschriften die waren opgenomen in hoofdstuk 3 van het Barmm.

Een melding als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van het Barmm blijft achterwege indien voor het aanleggen, het uitbreiden of het wijzigen van een boorgat met een mobiele installatie een vergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wabo is verleend.

PDGGO-DTDO / V-44175

Voor het deel van de omgevingsvergunning dat ziet op het aanleggen van het boorgat (realisatie- c.q. boorfase) golden wel de bepalingen uit het Barmm. Op grond van artikel 3, eerste lid, van het Barmm was de uitvoerder verplicht om verdergaande maatregelen – dan het Barmm vereist – te treffen ter voorkoming of beperking van nadelige gevolgen voor het milieu voor zover dit redelijkerwijs van hem kan worden gevergd.

Op grond van artikel 5b, eerste lid, onder a, van het Barmm kon de Minister van Economische Zaken en Klimaat voorschriften verbinden om aanvullende eisen. De staatssecretaris acht dat in dit geval niet nodig en licht dat hieronder voor de relevante milieuaspecten toe.

Bij inwerkingtreding van de Ow op 1 januari 2024 zijn de voorschriften van het Barmm (nagenoeg) ongewijzigd overgegaan naar paragraaf 4.109 (werkzaamheden met verplaatsbaar mijnbouwwerk) van het Bal en is het Barmm vervallen. Regels uit het Bal zijn rechtstreeks werkend. Om die reden worden geen voorschriften aan dit besluit verbonden ten aanzien van het uitvoeren van de geplande diepboringen. Ook het stellen van maatwerkvoorschriften op grond van het Bal is niet nodig.

Beste beschikbare technieken

In het belang van het bereiken van een hoog niveau van bescherming van het milieu moeten aan de vergunningvoorschriften worden verbonden, die nodig zijn om de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken, te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk – bij voorkeur bij de bron – te beperken en ongedaan te maken. Op grond van artikel 2.14, eerste lid, onder c, sub 1, van de Wabo wordt ervan uitgegaan dat in de inrichting ten minste de voor de inrichting in aanmerking komende beste beschikbare technieken (hierna: BBT) worden toegepast.

Op grond van artikel 9.2 van de Mor moet bij het bepalen van BBT rekening worden gehouden met de BBT-conclusies en bij ministeriële regeling aangewezen informatiedocumenten over BBT. Op grond van bijlage 1 van de Mor moet voor het bepalen van de BBT voor de installaties en processen binnen de inrichting aanvullend een toetsing plaatsvinden aan relevante aangewezen informatiedocumenten over BBT. Gelet op de aangevraagde wijzigingen binnen de inrichting is in dit geval het volgende informatiedocument relevant en heeft de staatssecretaris daar rekening mee gehouden:

- Nederlandse richtlijn bodembescherming (NRB), juni 2010;
- PGS 31 (2018, versie 1.1).

Verder heeft de staatssecretaris bij het bepalen van de BBT rekening gehouden met het geldende afvalbeheersplan (het Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029, hierna ook aangeduid als LAP3).

De bepaling van de beste beschikbare technieken (BBT) voor de inrichting is uitgevoerd conform artikel 5.4 van het Besluit omgevingsrecht en de regeling aanwijzing BBT-documenten.

Het voldoen aan grenswaarden zoals vastgelegd in het Activiteitenbesluit, en het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), alsmede het voldoen aan de NRB, is bij deze bepaling als minimum criterium gehanteerd.

PDGGO-DTDO / V-44175

Voor de inrichting SCH-447 is geen BBT document (BREF) vastgesteld in het kader van de Integrated Pollution Prevention and Control richtlijn, omdat de inrichting geen IPPC installatie betreft.

Toetsing van waterinjectie als Best Beschikbare Techniek (BBT)

In juni 2019 is door de EU een BBT voor de verwerking van productiewater vastgesteld [Best Available Techniques Guidance Document on upstream hydrocarbon exploration and production, Final Guidance Document – Contract No. 070201/2015/706065/SER/ENV.F.1, 27 februari 2019]. Hierin is in hoofdstuk 15.3 een voorkeursvolgorde voor de verwerking van productiewater aangegeven:

1. Minimaliseren van de hoeveelheid productiewater, bijvoorbeeld door het herinjecteren;
2. Herinjecteren tijdens productiefase via een hiervoor bestemde injectieput en in een daarvoor beschikbare en geschikte ondergrondse geologische formatie;
3. Behandelen van water door het verwijderen van stoffen zodat de waterkwaliteit voldoet aan lozingsnormen.

Vanuit dit Guidance-document wordt waterinjectie als BBT voor verwerking van productiewater gekenmerkt.

NAM heeft daarbovenop zelf ook onderzocht of het injecteren in injectieputten van injectiewater dat vrijkomt bij de productie van olie, nog steeds de meest geschikte verwijderingsmethode is.

Op 29 juni 2022 heeft NAM de 'Herafweging verwerking productiewater Schoonebeek 2022' met kenmerk BF529918BRP001F01 ingediend bij de SodM. Dit rapport is ook bij de aanvraag gevoegd (bijlage M10 van de aanvraag). Op 26 april 2023 is bij SodM een aangepaste en aangevulde versie van de 'Herafweging verwerking productiewater Schoonebeek 2022' met kenmerk BF52991&BRP001F01 (verder: herafweging) ingediend. Aangezien dit rapport na het indienen van de aanvraag is opgesteld, is deze niet bij de aanvraag gevoegd.

In de brief van SodM "betreft beoordeling aanvullingen herafweging verwerking productiewater Schoonebeek" aan NAM van 27 september 2023 met kenmerk INS-8955 is te lezen dat de uitkomst van de beoordeling door SodM van de herafweging is dat injectie van de waterstroom op dit moment voor het water afkomstig van de oliewinning in Schoonebeek nog steeds de beste manier van verwerken is. Zuivering en bovengrondse opslag van deze stroom levert meer negatieve milieueffecten op. Zuivering tot een vast zoutproduct is slechter voor het milieu, omdat het heel veel energie kost. Daarnaast moet het afval dat overblijft bovengronds worden opgeslagen, wat weer nieuwe milieurisico's oplevert.

Herbeschouwing van BBT algemeen

Rechtstreeks werkende wet- en regelgeving biedt mogelijkheden zoals periodieke actualisatie en de mogelijkheid tot het ambtshalve wijzigen van vergunningen. Die instrumenten dragen bij aan het actueel houden van vergunningen die dekkend en toereikend zijn, mede gezien de ontwikkelingen op het gebied van technische mogelijkheden tot bescherming van het milieu en de veiligheid, inclusief (herziene) BBT-conclusies.

PDGGO-DTDO / V-44175

Op dit moment wordt het Circulair Materialenplan (CMP) geschreven. Het is de opvolger van het LAP3. De wet- en regelgeving biedt mogelijkheden zoals periodieke actualisatie en de mogelijkheid tot het ambtshalve wijzigen van vergunningen indien hier aanleiding voor is. Die instrumenten dragen bij aan het actueel houden van vergunningen die dekkend en toereikend zijn, mede gezien de ontwikkelingen op het gebied van technische mogelijkheden tot bescherming van het milieu en de veiligheid, inclusief (herziene) Beste beschikbare technieken-conclusies.

Herbeschouwing productiewater

Uit de herafweging blijkt dat op het gebied van de identificatie van zuiveringstechnieken meer onderzoek nodig is om de lijst met alternatieven te kunnen uitbreiden. Om lopende en toekomstige onderzoeken alsmede de innovatiebehoefte van NAM de ruimte te geven maar het risico van vrijblijvendheid te voorkomen, is het van belang om verwerkingstechnieken als BBT regelmatig opnieuw in ogenschouw te nemen. Hierbij ligt primair de focus op de technische ontwikkeling van verwerkingstechnieken ter verbetering of vermindering van de waterinjectie en bijbehorende milieubelasting.

Aan dit conceptbesluit wordt voorschrift 7.1.1 verbonden voor een periodieke herbeschouwing van verwerkingstechnieken (BBT) voor de waterinjectie. Hierbij benadrukt de staatssecretaris dat een herbeschouwing ondersteunend is om voortschrijdend inzicht in deze technieken een plek te geven. Het doel van deze herbeschouwing is mede om informatie uit het verleden opnieuw te beoordelen op basis van voortschrijdend inzicht en (technische en/of omgevings) ontwikkelingen. Verder moeten geïdentificeerde technieken worden toegepast op verschillende alternatieven. De herbeschouwing is aanvullend op de wettelijke mogelijkheden voor periodieke actualisatie en het ambtshalve wijzigen van vergunningen.

Er is een voorschrift opgenomen om de herbeschouwing eens in de acht jaar uit te laten voeren of zoveel eerder als ontwikkelingen daartoe aanleiding geven.

Conclusies BBT

De inrichting voldoet - met inachtneming van de aan dit besluit gehechte voorschriften - aan BBT. Voor de overwegingen per milieuthema wordt verwezen naar de desbetreffende paragraaf.

(Externe) veiligheid

In het Besluit externe veiligheid inrichtingen (hierna: Bevi) en de Ministeriële regeling externe veiligheid inrichtingen zijn categorieën van inrichtingen aangewezen waarop het veiligheidsbeleid expliciet van toepassing is. Mijnbouwwerken bestemd voor de winning, opslag, bewerking of het gereedmaken voor transport van gevaarlijke stoffen is een van de categorieën die hierin is genoemd.

25-7-2024

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

In het Bevi zijn veiligheidsnormen opgenomen voor deze categorie van inrichtingen.

PDGGO-DTDO / V-44175

Naar aanleiding hiervan heeft de aanvrager bij de revisievergunning uit 2014 reeds een risicobeoordeling (Quantitative Risk Assessment, QRA) bij de aanvraag om omgevingsvergunning gevoegd (Kwantitatieve risicoanalyse / 05-9-2013 / docnr. 06106-NL5772-00-B-06-001/rev. C, final).

In de bijlagen T8 en T9 van de aanvraag zijn de risicocontouren weergegeven ten tijde van de boring- en productiefase. In de toelichting op de aanvraag is opgenomen dat de grootste veiligheidscontour van de inrichting wordt bepaald door de reeds vergunde aardgasactiviteiten (aardgaswinning). De nu aangevraagde waterinjectie veroorzaakt in de operationele fase geen externe veiligheidsrisico's. Dit wordt ook onderschreven door SodM.

Zoals in het Vierde Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4) is aangegeven, is de basis van het huidige veiligheidsbeleid dat het gevaar van een activiteit acceptabel is wanneer

- het plaatsgebonden risico (PR) niet hoger is dan genormeerd;
- de kans op een groot ongeluk met veel slachtoffers kan worden verantwoord (het groepsrisico, GR).

Plaatsgebonden risico (PR)

Het PR is een maatstaf om te bepalen welke afstand nodig is tussen de risico gedragen activiteit en de bebouwde omgeving. Het plaatsgebonden risico is de kans dat zich op een bepaalde plaats over een periode van een jaar een dodelijk ongeval voordoet als direct gevolg van een Incident met gevaarlijke stoffen, indien zich op die plaats 24 uur per dag en onbeschermd een persoon zou bevinden. De gehanteerde norm voor het PR in Nederland is in beginsel 10^{-6} per jaar. Dat wil zeggen een kans van 1 op de miljoen per jaar.

Uit de bestaande QRA en de tekeningen in de aanvraag van NAM volgt dat voor elk van de beoogde boringen wordt voldaan aan de grenswaarde van het plaatsgebonden risico voor kwetsbare objecten en de richtwaarde plaatsgebonden risico voor beperkt kwetsbare objecten. De risicocontour wordt voornamelijk bepaald door de bestaande gaswaterinjectie, die reeds eerder vergund is en met deze vergunning niet wijzigt. Er bevinden zich geen mensen of gevoelige objecten binnen de risicocontour.

In de toelichting op de aanvraag is aangegeven dat de veiligheidscontouren (de afstand tot de locaties waar het plaatsgebonden risico ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar is) tijdens de boorwerkzaamheden vallen binnen de berekende veiligheidscontour, die onderdeel is van de vigerende vergunning voor het in gebruik hebben van inrichting SCH-447. Dit is niet het geval. Op enkele punten reiken de veiligheidscontouren van de boringen verder dan die van de gasproductie. De veiligheidscontouren van de boring blijven echter beperkt tot binnen de inrichtingsgrens.

Er is daarom geen aanleiding om de vergunning op dit punt te weigeren.

Groepsrisico

Het GR gaat over de impact van een calamiteit met veel dodelijke slachtoffers tegelijk. Het groepsrisico betreft de cumulatieve kans per jaar dat ten minste 10 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van hun aanwezigheid in het

invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen de inrichting waarbij een gevaarlijke stof is betrokken. In het Bevi is een niet-normatieve benadering van het groepsrisico neergelegd.

PDGGO-DTDO / V-44175

Uit de in 2014 door NAM uitgevoerde QRA blijkt dat geen sprake is van groepsrisico, omdat er geen scenario's zijn waarbij er minimaal 10 dodelijke slachtoffers kunnen vallen.

Er is daarom geen aanleiding om de vergunning op dit punt te weigeren.

Conclusie externe veiligheid

De risico's tijdens de boorfase (bijlage T8 bij de aanvraag) zijn beperkt en worden verder geregeld in de algemene regels van het Bal waarmee het opnemen van voorschriften of maatwerk in de vergunning niet van toepassing is.

Bovengrondse opslag gevaarlijke stoffen

Ten behoeve van de opslag van gevaarlijke stoffen zijn richtlijnen opgesteld in de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS) waarmee een aanvaardbaar beschermingsniveau voor mens en milieu wordt gerealiseerd. Deze PGS richtlijnen zijn vermeld als Nederlandse informatiedocumenten over BBT in de bijlage van de Mor. Voor de beoordeling van de aanvraag is op basis hiervan de PGS 31, versie 1.1 van oktober 2018 van toepassing.

Uit de aanvraag blijkt dat binnen de inrichting SCH-447 één biocide (productsoort: XC85293A) als nieuw toe te passen mijnbouwhulpstof wordt aangevraagd, welke is ingedeeld in ADR klasse 6.1 (verpakkingsgroep III).

De biocide zelf is moeilijk tot slecht brandbaar. In geval van brand kan echter wel drukverhoging plaatsvinden, met explosie van de tank tot gevolg. In geval van een opvolgende brand kunnen zeer giftige gassen vrijkomen. In geval van lekkage treden meteen grote milieugevolgen op in verband met de (aqua)toxiciteit.

De biocide wordt opgeslagen in de twee "injectie-eenheden", zijnde één tank à 4 m³ per injectieskid c.q. -eenheid met een totale opslag van 8 m³ biocide binnen de inrichting.

Ten behoeve van de biocide injectie zijn in de skid een pomp en enig leidingwerk aanwezig. Vanuit de opslagtank wordt de biocide batchgewijs geïnjecteerd in de injectieputten. De biociden worden ingezet om de integriteit van de putten te waarborgen, aantasting door o.a. bacteriën kan zorgen voor aantasting van de put met uiteindelijke lekkage van injectiewater in de biosfeer tot gevolg. Om dat risico te beheersen is het toepassen van mijnbouwhulpstoffen, zoals biociden, een gangbare en geaccepteerde praktijk in de mijnbouw. Ten behoeve van het minimaliseren van het gebruik van de biocide hanteert de aanvrager een intern zorgsysteem waarbinnen het verbruik regelmatig geanalyseerd, geëvalueerd en bijgestuurd wordt.

In de beide tanks vindt geen chemische reactie of menging plaats waardoor mede qua aard en omvang geen sprake is van een procestank maar wel van een opslagtank. Op deze vorm van opslag is de PGS 31, "Overige gevaarlijke vloeistoffen: opslag in ondergrondse en bovengrondse tankinstallaties", versie 1.1 van oktober 2018 van toepassing.

De activiteit is in het Bal aangewezen als vergunningplichtig, waardoor de voorschriften van het Bal niet rechtstreeks werkend zijn. Om die reden wordt aan

dit ontwerpbesluit voorschrijft 5.1.1 verbonden om aan de PGS 31 te moeten voldoen.

PDGGO-DTDO / V-44175

Fakkelinstallatie F-23/24

Het gebruik van fakkel F-23/24 is niet toegestaan. Middels de milieuneutrale wijziging van de vergunning op 8 mei 2019 met kenmerk DGKE-WO / 19117739 is deze activiteit beëindigd. Het fakkelen is slechts toegestaan voor zover dat een strikt noodzakelijk verband heeft met het boren, de aanleg danwel onderhouden van de twee nieuwe waterinjectieputten aangeduid als SCH-4473 en SCH-4474. Op deze fakkels zijn vanaf de in werking treding van de Ow de algemene regels van het Bal van toepassing.

Bodem

Voor wat betreft het aspect bodembescherming gelden deels de voorschriften uit het Ab (nu het Bal). Het betreft de werkzaamheden met een verplaatsbaar mijnbouwwerk. Voor de activiteiten die binnen de inrichting worden verricht die niet in het Bal zijn geregeld geldt het navolgende:

Het kader voor de bescherming van de bodem

Het (nationale) preventieve bodembeschermingsbeleid is vastgelegd in de NRB. Het uitgangspunt van de NRB is dat door een combinatie van voorzieningen en maatregelen (cvm) een verwaarloosbaar bodemrisico wordt gerealiseerd. Alleen in bepaalde bestaande situaties kan volgens de NRB onder voorwaarden volstaan worden met een aanvaardbaar bodemrisico.

Op basis van de NRB worden de (voorgenomen) activiteiten beoordeeld en wordt bepaald welke combinatie van voorzieningen en maatregelen noodzakelijk is om tot een verwaarloosbaar bodemrisico te komen. Daarbij richt de NRB zich op de normale bedrijfsvoering en voorzienbare incidenten. Bodembescherming in situaties van calamiteiten wordt in het kader van de NRB niet behandeld. Een eventuele calamiteitenopvang die onlosmakelijk deel uitmaakt van de installatie, bijvoorbeeld in de vorm van een tank of opvangbassin, is wel een activiteit waarin de NRB voorziet. Tankputten en calamiteiten vijvers voor de opslag van verontreinigd bluswater worden in de NRB niet behandeld.

Ten behoeve van de aanvraag om omgevingsvergunning is een bodemrisicoanalyse uitgevoerd (kenmerk M6NZXT3JRCN-1629135847-488:1 en datum 29 augustus 2023, bijlage M1 van de aanvraag, geüpdatet met AANVULLING 1 - zaaknummer IV-54297, ingediend op 11 oktober 2023). Uit het document blijkt dat voor alle bodembedreigende activiteiten die onderdeel uitmaken van het aangevraagde project, er sprake is van een verwaarloosbaar bodemrisico als beoogd in de NRB.

Transportleidingen

Voor pijpleidingen die buiten de inrichting zijn gelegen beschikt NAM over een leidinginspectie en daaropvolgend onderhoudsprogramma dat is afgestemd op de resultaten van de leidinginspectie, ook wel Pipeline Integrity management systeem (PIMS) genoemd. Daarnaast heeft NAM voor de leidingen die binnen de inrichting aanwezig zijn aangetoond dat ze voldoet aan een verwaarloosbaar bodemrisico zoals bedoeld in de NRB. Hiermee worden de risico's van lekkage van het water afdoende beheerst. Deze conclusie wordt onderschreven door SodM. SodM houdt ook toezicht op de transportleidingen.

25-7-2024

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Inwerkingtreding Ow

Onder het wettelijk kader van de Wabo, Bor en Ab was het in de regel gebruikelijk om voorschriften in de omgevingsvergunning op te nemen die de inspectie en onderhoud van de bodembeschermende voorzieningen reguleerde. Door de inwerkingtreding van de Ow zijn bodembeschermende voorzieningen deels per activiteit gereguleerd.

PDGGO-DTDO / V-44175

Bodembescherming op- en overslag gevaarlijke stoffen (PGS-richtlijnen)

Voor de op- en overslag van gevaarlijke stoffen zijn richtlijnen opgesteld in de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS) waarmee een aanvaardbaar beschermingsniveau voor mens en milieu wordt gerealiseerd. Deze PGS-richtlijnen zijn vermeld als Nederlandse informatiedocumenten over BBT in de bijlage van de Mor en de Omgevingsregeling. Voor de beoordeling van de aangevraagde activiteiten is de PGS 31 relevant. De PGS-richtlijnen volgen voor wat betreft bodembeschermende voorzieningen de NRB. Het totaal aan voorzieningen en maatregelen leidt tot een verwaarloosbaar bodemrisico volgens de NRB.

Nulsituatieonderzoek

Het preventieve bodembeschermingsbeleid gaat ervan uit dat (zelfs) een verwaarloosbaar bodemrisico nooit volledig uitsluit dat een verontreiniging of aantasting van de bodem optreedt.

Bij de aanvraag is geen nulsituatie bodemonderzoek gevoegd. Bij de inwerkingtreding van de Ow is voor bodembedreigende activiteiten in het Bal, in tegenstelling tot het Activiteitenbesluit, geen nulsituatie-onderzoek meer verplicht. Dit nulsituatie-onderzoek bij de start van een activiteit is geen milieubeschermende maatregel, maar een grondslag voor een eindsituatie-onderzoek. Hiermee kan het bevoegd gezag toetsen of door de bodembedreigende activiteit verontreiniging heeft plaatsgevonden. Voor de werkzaamheden met een verplaatsbaar mijnbouwwerk is het eindsituatieonderzoek naar de bodem verplicht gesteld in rechtstreeks werkende rijksregels (Bal). Voor de gehele inrichting is het eindsituatieonderzoek van de bodem reeds opgenomen in de vergunning van 8 april 2014 met kenmerk DGETM-EM/14054621. Dit voorschrift zal worden aangepast. Zie hiervoor de motivering m.b.t. de ambtshalve wijziging in het belang van de bescherming van het milieu (artikel 2.31 lid 2 onder b. Wabo) en actualisatie in verband met de bepalingen in het Bor artikel 5.10 lid 3.

Gedurende de operationele fase is het injectiewatersysteem een gesloten systeem komt er geen injectiewater in contact met de bodem.

Bij het aanleggen van een boorgat moet worden voldaan aan de rechtstreeks werkende regels over het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1 en bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2 van het Bal. De voorschriften die zijn opgenomen in de vergunning gelden voor de bodembedreigende activiteiten waarop het Bal niet rechtstreeks van toepassing is.

Beoordeling en conclusie

De staatssecretaris heeft het bij de aanvraag gevoegde bodemrisicoanalysedocument (BRA) beoordeeld en kan instemmen met de opzet, de uitgangspunten en de resultaten. Uit het document blijkt dat voor alle bodembedreigende activiteiten het verwaarloosbaar bodemrisico wordt behaald.

Bodembeweging/ bodemdaling

Waterinjectie heeft geen bodemdaling tot gevolg. De gaswinning veroorzaakt wel bodemdaling en er zal nog vertraagde bodemdaling optreden door het al

gewonnen gas. De extra waterinjectie heeft naar verwachting volgens de modellen een dempend effect op de totale cumulatieve bodemdaling van circa 2 cm. Omdat de waterinjectie geen bodemdaling veroorzaakt zal de inhoudelijke beoordeling van de bodemdaling enkel gebeuren op basis van het winningsplan voor de gaswinning. Voor de inhoudelijke behandeling wordt daarom verwezen naar het winningsplan en het instemmingsbesluit hierop.

PDGGO-DTDO / V-44175

De staatssecretaris neemt in het besluit op het winningsplan voorschriften op waaraan het meetplan Zuidoost Drenthe moet voldoen. Naar dit meetplan wordt verwezen in het Waterinjectie Management Plan dat eveneens onderdeel is van onderhavige aanvraag. In voorschriften die zijn verbonden aan dit ontwerpbesluit is beschreven dat injectie alleen plaats mag vinden conform een goedgekeurd WMP en dat voor wijziging van het WMP goedkeuring is vereist van de Toezichthouder. Op deze manier worden ook nadat de gaswinning is gestopt nog bodemdalingsmetingen uitgevoerd.

Bodembeweging/ bodemtrilling

SodM heeft het risico op bodemtrillingen als gevolg van het gasveld Schoonebeek Gas beschreven in haar advies over de vergunning voor toekomstige mijnbouwactiviteiten in het veld Schoonebeek Gas (gaswinning en waterinjectie). Zij geeft aan dat dit risico past binnen het beeld van bodemtrillingen in zuidoost Drenthe. Ook heeft waterinjectie een kans op veroorzaken van een bodemtrilling. Dit betekent dat het mogelijk is dat door de waterinjectie er meer bodemtrillingen kunnen optreden dan als er enkel gaswinning zou plaatsvinden. Echter, bodemtrillingen door waterinjectie zullen naar verwachting niet zwaarder zijn dan de bodemtrillingen die door de gaswinning al op kunnen treden.

Met de juiste beheersmaatregelen kan de waterinjectie veilig plaatsvinden. In het WMP staat dat het opgestelde aardbevingsprotocol wordt gebruikt voor wat betreft de seismiteit ten gevolge van de waterinjectie. In het winningsplan is dit geregeld voor wat betreft de seismiteit ten gevolge van de gaswinning.

NAM dient na meer dan twee bevingen per jaar van een magnitude tussen de 2,0 en 3,0 in ieder geval tijdelijk met de gaswinning en waterinjectie te stoppen. Activiteiten kunnen pas worden hervat na analyse en na overleg met en toestemming van SodM over mogelijke maatregelen. De staatssecretaris onderschrijft het advies van SodM en de decentrale overheden dat de waterinjectie alleen uitgevoerd kan worden met een functionerend seismisch meetnet dat in de directe omgeving van het Schoonebeek-Gas gasveld bevingen vanaf een magnitude van 0,5 kan meten en lokaliseren. De staatssecretaris neemt hiervoor een voorschrift op in het instemmingsbesluit op het winningsplan. Doordat aan onderhavig besluit voorschriften worden verbonden dat moet worden gewerkt volgens een goedgekeurd WMP en SRB is dit tevens voor de waterinjectie geborgd.

Energie

Zowel de mobiele boorinstallatie als de waterinjectieskids werken elektrisch. Voor de benodigde energie worden nieuwe kabels aangelegd. Dit levert geen negatief effect op naar de omgeving. Wel levert het toepassen van elektrisch materieel een voordeel op naar de omgeving op het gebied van stikstof, geluid en luchtkwaliteit.

Bij het exploiteren van een mijnbouwwerk moet worden voldaan aan de rechtstreeks werkende regels voor verduurzaming van het energieverbruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1 van het Bal.

De voorschriften G.1 tot en met G.3 waren vanwege de in werkingtreding van het Activiteitenbesluit (nu opgenomen in het Bal) al van rechtswege vervallen.

PDGGO-DTDO / V-44175

Emissies naar de lucht (geur en stof)

Het Nederlandse geurbeleid is opgenomen in artikel 2.7a van het Ab en in de Handleiding geur: bepalen van het aanvaardbaar hinderniveau van industrie en bedrijven (niet veehouderijen). Als algemene doelstelling geldt het zoveel mogelijk beperken van bestaande hinder en het voorkomen van nieuwe hinder. Daarbij staat het afwegingsproces voor het vaststellen van het aanvaardbaar hinderniveau centraal. Het aanvaardbaar hinderniveau wordt per situatie vastgesteld en op grond van het Ab als maatwerkvoorschrift aan de vergunning verbonden. Alleen als de emissies van de inrichting in het Ab uitgezonderd zijn, worden de geuremissies in de vergunning beoordeeld.

Het bevoegd gezag bepaalt welke mate van hinder als aanvaardbaar wordt beschouwd. De aspecten die bij het vaststellen van het aanvaardbaar hinderniveau worden meegewogen, zijn opgenomen in artikel 2.7a, derde lid, van het Ab.

Maatregelen ter bestrijding van geurhinder moeten worden bepaald in overeenstemming met het BBT-principe. Voor een aantal branches zijn in het Ab voorschriften opgenomen.

Onder de Ow geldt dat de emissies in de lucht door milieubelastende activiteiten worden gereguleerd door de regels van het Bal, bedoeld in paragraaf 5.4.4 uit het Bal.

Tijdens de aanleg werkzaamheden wordt geen geuroverlast verwacht. De gebruikte hulpstoffen alsook het proces geven hiertoe geen aanleiding. Verder volgt uit de toelichting op de aanvraag omgevingsvergunning dat ter voorkoming van stofoverlast werkinstructies en procedures zijn opgesteld door NAM. Hiervan geldt dat deze aspecten relevant zijn tijdens de aanlegfase, die tijdelijk en beperkt zal zijn. Bovendien zijn op de uitvoering van de werkzaamheden in de aanlegfase met behulp van een mobiele installatie de algemene regels uit het Bal van toepassing die onder meer voorzien in algemene regels met betrekking tot voorkoming/beperking van geurhinder.

Als gevolg van transport bij de boorwerkzaamheden en de aanlegwerkzaamheden van de nieuwe leidingen zal de luchtkwaliteit lokaal tijdelijk minder worden en kan lokaal stof vrijkomen. De luchtkwaliteit blijft de gehele periode binnen de toegestane grenswaarden (Wm art. 5.16, eerste lid, sub a).

Tijdens de productiefase wordt geen geur- en stofoverlast verwacht. De gebruikte hulpstoffen alsook het proces geven hiertoe geen aanleiding. De staatssecretaris acht het niet aannemelijk dat er binnen de inrichting activiteiten plaats vinden welke geur kunnen veroorzaken.

De staatssecretaris acht het daarom niet noodzakelijk om voor dit aspect voorschriften op te nemen.

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)

Bij het exploiteren van een mijnbouwwerk moet worden voldaan aan de rechtstreeks werkende regels over zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3. van het Bal. De staatssecretaris merkt hierbij op dat de alleen

biocide (productsoort: XC85293A) als nieuw toe te passen mijnbouwhulpstof wordt aangevraagd. Deze stof is niet aangewezen als (potentiële)ZZS-stof.

PDGGO-DTDO / V-44175

Natuur

De beoogde waterinjectielocaties liggen buiten percelen die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (hierna: NNN) en buiten de Natura 2000-gebieden. Het dichtstbij gelegen Natura 2000-gebied is het Bargerveen op een afstand van circa 6 km. Daarnaast ligt op circa 700 m afstand van het werk een gebied behorende tot het NNN. Voor deze gebieden is directe beïnvloeding door het werk uitgesloten.

Natuurtoets

Om mogelijke (indirecte) effecten van de veranderingen in beeld te brengen is een natuurtoets uitgevoerd voor de voorgenomen activiteiten. De natuurtoets is toegevoegd in bijlage M3 van de aanvraag. Het bevoegd gezag voor het toetsen aan wet- en regelgeving ter bescherming van soorten en (natuur)gebieden is de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Los van het voorgaande, wijst de staatssecretaris NAM erop dat het de primaire verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer is om over alle benodigde vergunningen, instemmingen en/of ontheffingen te beschikken. Ten overvloede merkt de staatssecretaris op dat de activiteiten dienen te geschieden overeenkomstig de uitgangspunten zoals opgenomen in de aanvraag.

Stikstof

Om te bezien of er ten gevolge van de voorgenomen activiteiten op nabijgelegen Natura 2000-gebieden effecten zijn, heeft de NAM stikstofberekeningen met AERIUS-Calculator uitgevoerd. De rapportage en de berekeningen zijn bij de aanvraag gevoegd als bijlage M4, M4A, M4B en M4C, waarbij de laatste twee berekeningen (M4B en M4C) op 22 mei 2024 zijn geüpdatet in verband met een nieuwe versie van de calculator (versie 2023.2).

Het voorgenomen project is gelegen op circa 6 kilometer van een Natura2000-gebied. Dit betreft het vogel- en habitatrichtlijngebied Bargerveen. Uit de uitgevoerde berekeningen blijkt dat, als gevolg van de voorgenomen activiteiten, er geen toename in de stikstofdepositie (depositie is 0,00 mol/ha/j) in deze gebieden plaats vindt. Daarmee zijn significante negatieve effecten van stikstofdepositie op gevoelige habitattypen uitgesloten.

Aanlegfase

Voor de boringen en het aanleggen van kabels en leidingen is een stikstofdepositie-onderzoek uitgevoerd door de aanvrager, deze is te vinden in bijlage M4B van der aanvraag.

Operationele fase

Uit de aanvraag volgt dat de waterinjectieskids op elektriciteit werken en dat tijdens de operationele fase vindt geen uitstoot van stikstof plaats. Om zeker te stellen dat er ook geen stikstofdepositie plaatsvindt ten tijde van normale bedrijfsomstandigheden (inclusief (put)onderhoud) op Natura-2000 gebieden is een AERIUS calculatie gedaan. Dit levert geen stikstofdepositie op (zie bijlage M4C van de aanvraag).

Geluid

De voorgenomen activiteiten hebben tot gevolg dat geluid wordt geproduceerd. Deze geluidsemmissie wordt onder meer veroorzaakt door de te plaatsen pompen en installaties. De veroorzaakte geluidsbelasting in de omgeving en de perioden waarin deze optreedt, is voor de gebruiksfase in kaart gebracht in een akoestisch rapport van 15 februari 2023 met kenmerk 6771-447/NAA/jv/ft/4 dat is opgesteld door Noordelijk akoestisch adviesbureau B.V.

PDGGO-DTDO / V-44175

Het geluid wordt beoordeeld op basis van de representatieve bedrijfssituatie (de geluidsemmissie die de inrichting onder normale omstandigheden veroorzaakt). Beoordeeld worden de geluidsbelasting, de maximale geluidsniveaus als gevolg van het in werking zijn van de inrichting.

Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau (L_A,L_t)

In het kader van de beoordeling of de inrichting niet op ontoelaatbare wijze geluidshinder teweegbrengt is gebruikgemaakt van de "Handreiking industrielawaai en vergunningverlening, oktober 1998" (hierna: de Handreiking).

Gezien de omgeving is het gebied te categoriseren als landelijk gebied zoals bedoeld in de Handreiking en in het akoestisch rapport. Met de berekende langtijdgemiddeld beoordelingsniveaus kan worden voldaan aan de in de Handreiking geadviseerde richtwaarden voor woningen danwel andere geluidgevoelige bestemmingen van 40, 35 en 30 dB(A) in de dag-, avond- en nachtperiode.

Maximaal geluidsniveau (L_{Amax})

Het veroorzaakte maximale geluidsniveau overschrijdt niet de volgens de Handreiking aanvaardbaar geachte waarden aan woningen danwel andere geluidgevoelige bestemmingen van 70, 65 en 60 dB(A) in respectievelijk de dag-, avond- en nachtperiode.

Geluid vanwege booractiviteiten

In het Barmm zijn regels gesteld over de maximaal toegestane geluidswaarden die veroorzaakt mogen worden de werkzaamheden en activiteiten die met behulp van een mobiele boorinstallatie worden uitgevoerd. Deze regels gelden ook ten aanzien van onderhoudsactiviteiten aan de putten die met behulp van een mobiele installatie worden uitgevoerd. Voor tijdelijke activiteiten met een mobiele installatie gelden de bepalingen uit hoofdstuk 3, paragraaf 2 van het Barmm. Tijdens de boring zullen de boorinstallatie en de hulpinstallaties geluid produceren. Dit betreft voor elke put een tijdelijke activiteit met een mobiele installatie. Voor het uitvoeren van (onderhouds)werkzaamheden aan de putten is onder meer een werkprogramma benodigd, welke voor aanvang van de werkzaamheden ter goedkeuring van SodM ingediend moet worden. SodM houdt toezicht op deze activiteiten.

Voorafgaand aan de werkzaamheden met behulp van een mobiele installatie, dient de uitvoerder een Barmm-melding in te dienen bij het ministerie van EZK (thans informatie plichtig op grond van het Bal, paragraaf 4.109, 'werkzaamheden met een verplaatsbaar mijnbouwwerk'). Bij de melding/ informatie dient een (actueel)geluidprognoserapport geleverd te worden.

Geluid vanwege onderhoudswerkzaamheden

Naast reguliere bezoeken (vervoersbewegingen) vinden er onderhoudswerkzaamheden plaats. Deze tijdelijke werkzaamheden worden

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**

Directie Transitie Diepe
Ondergrond

uitgevoerd met behulp van mobiele installaties en zijn derhalve Barmm-melding plichtig (onder de Ow: verstrekken van gegevens en bescheiden in het kader van het Bal) en dienen voorafgaand gemeld/ bekend gemaakt te worden bij het ministerie van EZK.

PDGGO-DTDO / V-44175

Bij het realiseren en onderhouden van de voorgenomen boorputten wordt voldaan aan de geluideisen uit het Barmm (nu: Bal).

Voorschriften

In de vigerende vergunning van 8 april 2014 zijn voorschriften opgenomen die, gelet op de aangevraagde wijziging niet meer passend zijn. De voorschriften E.1 tot en met E.4 worden daarom ingetrokken. Er zullen nieuwe voorschriften (hoofdstuk 4 van de voorschriften) aan de vergunning worden verbonden, hierbij is uitgegaan van de gestelde waarden uit het akoestisch rapport.

Afvalstoffen

Afvalpreventie (afvalstoffen die ontstaan binnen de inrichting)

Preventie van afval is een van de hoofddoelstellingen van het afvalstoffenbeleid. In deel B2 van het Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3) is het beleid uitgewerkt voor afvalpreventie. In Nederland is een separaat afvalpreventieprogramma vastgesteld. De uitwerking van preventie-activiteiten vindt voornamelijk plaats via het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) en is inmiddels voortgezet in de vorm van het Rijksbrede programma Circulaire Economie.

Op grond van artikel 5.4 (vaststelling van de BBT) en artikel 5.7 van het Bor kan bevoegd gezag voorschriften in omgevingsvergunningen opnemen om invulling te geven aan dit aspect.

Afval dat ontstaat tijdens de productiefase

Tijdens de productiefase (m.u.v. onderhoudswerkzaamheden) komen geen afvalstoffen vrij.

Afval dat ontstaat tijdens de boorfase/ aanlegfase

Tijdens de boorfase komen binnen de inrichting de volgende afvalstoffen vrij:

- Boorvloeistof (waterbasis);
- Boorgruis (waterbasis);
- Boorgruis (oliebasis);
- Hemelwater in waterbak;
- Bezinksel uit waterbakken;
- Olie vervuild water;
- Inhoud sanitaire opvangbak (afvalwater van huishoudelijke aard);
- Verontreinigd hemelwater;
- Procesvloeistoffen;
- Olie;
- Oliefilters;
- Poetsdoeken;
- Bedrijfsafval;
- Overig onderhoudsmateriaal.

De bepalingen van paragraaf 5. 'Afvalstoffen en gevaarlijke stoffen' van het Barmm (nu: Bal) zijn rechtstreeks werkend tijdens de boorfase en tijdens regulier onderhoud. De voorschriften die gesteld zijn in deze vergunning zijn daarom niet van toepassing op situaties waarop het Bal rechtstreeks werkend is.

In de aanvraag is aangegeven dat voor deze afvalstoffen wordt aangesloten bij de voorschriften zoals opgenomen in het Barmm. In de vergunning van 8 april 2014 is reeds een voorschrift opgenomen dat bepaald dat de vergunninghouder maatregelen moet nemen om het ontstaan van afvalstoffen zoveel mogelijk te beperken.

PDGGO-DTDO / V-44175

Gezien de beperkte hoeveelheden concludeert de staatssecretaris dat preventie niet relevant is.

Het is niet noodzakelijk om extra voorschriften aan de vergunning te verbinden.

Afvalscheiding (afvalstoffen die ontstaan binnen de inrichting)

In deel B3 van het LAP3 is het beleid uitgewerkt voor afvalscheiding, waarbij paragraaf B.3.5 specifiek ingaat op afvalscheiding door bedrijven. Voor bedrijfsafval is het niet goed mogelijk een limitatieve opsomming te maken van afvalstoffen die door alle bedrijven gescheiden moet worden gehouden. Bedrijven verschillen van aard en omvang veel van elkaar en er bestaat een groot aantal bedrijfsspecifieke afvalstoffen. Uitgangspunt is dat bedrijven verplicht zijn alle afvalstoffen gescheiden te houden en gescheiden af te geven, tenzij dat redelijkerwijs niet van hen kan worden gevergd.

Voor een aantal die diffuus of in kleine hoeveelheden ontstaan is in het LAP3 (paragraaf B.3.5.2) een tabel opgenomen waarin een indicatie wordt gegeven wanneer het redelijk is afvalscheiding te vergen.

Uit de vergunningaanvraag blijkt dat de diverse afvalstromen gescheiden worden bewaard en afgevoerd via daartoe gerechtigde inzamelaars/ erkende verwerkers. In het LAP3 is aangegeven dat voor deze afvalstoffen die vrijkomen binnen de inrichting scheiding van die afvalstoffen kan worden verlangd. De staatssecretaris acht het in de voorliggende situatie dan ook redelijk om afvalscheiding voor te schrijven.

Daarnaast zijn in bijlage 11 van de Ar (thans bijlage II van het Bal) verschillende categorieën van gevaarlijke en niet-gevaarlijke afvalstoffen vastgelegd welke niet met elkaar, met andere afvalstoffen of met niet afvalstoffen mogen worden gemengd. Deze categorieën moeten dus gescheiden gehouden worden. Hiervoor is voorschrift 2.1.1 opgenomen in de conceptvergunning.

Toetsingskader Mengen

In hoofdstuk 3.1.3 van het LAP3 wordt het mengen van afvalstoffen beschreven. In het LAP3 wordt onder 'mengen' verstaan: het samenvoegen van afvalstoffen die qua aard, samenstelling of concentraties van aanwezige componenten niet met elkaar vergelijkbaar zijn alsook het samenvoegen van afvalstoffen met andere stoffen dan afvalstoffen. Mengen betreft in elk geval het samenvoegen van afvalstoffen die vallen binnen verschillende afvalcategorieën, waaronder ook het verdunnen van afvalstoffen. Maar ook bij het samenvoegen van afvalstoffen binnen één afvalcategorie kan sprake zijn van niet vergelijkbare afvalstoffen en dus van mengen.

In hoofdstuk 6.2.1.3 van de toelichting bij de aanvraag is de herkomst van het water (en daarmee van het te injecteren water) beschreven.

Het te injecteren water wordt beschouwd als afvalstof en bestaat volgens de aanvraag uit verschillende deelstromen die ontstaat door de behandeling op de OBI. Deze injectiewaterstroom wordt als één geheel via een pijpleiding naar de inrichting SCH-447 gevoerd en wordt beschouwd als één afvalwaterstroom.

Op basis van bovenstaande is er binnen de inrichting SCH-447 geen sprake van het mengen van afvalstoffen. Ook andere afvalstoffen worden binnen de inrichting niet gemengd.

PDGGO-DTDO / V-44175

Doelmatig beheer van afvalstoffen (injectiewater)

Het beleid met betrekking tot afvalverwerking is gericht op het doelmatig beheer van afvalstoffen, zoals gedefinieerd in artikel 1.1 van de Wm. In dat kader wordt rekening gehouden met het geldende afvalbeheersplan LAP3 waaronder begrepen deel E (minimumstandaard per specifieke afvalstroom). De doelstellingen van het LAP3 geven invulling aan de prioriteitsvolgorde in de afvalhiërarchie zoals die in artikel 10.4 van de Wm is opgenomen:

- a) preventie;
- b) voorbereiding voor hergebruik;
- c) recycling;
- d) andere nuttige toepassing, waaronder energietेरugwinning;
- e) veilige verwijdering.

De minimumstandaard geeft de minimale hoogwaardigheid aan van de verwerking van een bepaalde afvalstof of categorie van afvalstoffen. Deze minimumstandaard is bedoeld te voorkomen dat afvalstoffen laagwaardiger worden verwerkt dan wenselijk is. Als de minimumstandaard bestaat uit verschillende verwerkingshandelingen bij diverse inrichtingen kan voor de afzonderlijke verwerkingsstappen een vergunning worden verleend mits de totale verwerking voldoet aan de minimumstandaard. In een aantal sectorplannen is vermeld dat het opnemen van sturingsvoorschriften dan noodzakelijk is. De afvalstroom "injectiewater" met de Euralcode 16.10.02 valt niet onder een sectorplan. Er geldt in dit geval dus geen verplichting om sturingsvoorschriften op te nemen vanuit het LAP3.

Algemene toelichting injectiewater

De door NAM aangevraagde vergunning betreft productiewater afkomstig uit de oliewinning uit het Schoonebeek-olieveld. De activiteiten die horen bij de oliewinning en behandeling vinden plaats op de inrichting OBI. Deze zijn reeds vergund en maken derhalve geen onderdeel uit van deze aanvraag. Bij de winning van olie op meerder oliewinningsinrichtingen van NAM komt een mengsel van olie, gas en productiewater naar boven. Dit mengsel wordt via pijpleidingen naar de OBI getransporteerd in de OBI in een aantal processtappen van elkaar gescheiden. Het in de OBI afgescheiden water wordt via een ondergrondse transportleiding afgevoerd naar de inrichting SCH-447. Aangevraagd is om dit water op de inrichting SCH-447 te mogen injecteren in de diepe ondergrond van het Schoonebeek-Gas gasveld. In dit gasveld wordt al langer water geïnjecteerd afkomstig van de gaswinning, nu wordt gevraagd om ook water afkomstig van de oliewinning te mogen injecteren. Het gaat daarom om een uitbreiding van die bestaande activiteit.

Om het (extra) water te kunnen injecteren wordt middels voorliggende aanvraag de inrichting SCH-447 uitgebreid met de benodigde waterinjectiefaciliteiten en twee nieuwe waterinjectie putten. Aangevraagd is het injecteren van een waterstroom met de Eural-classificatie code 16.10.02 in de diepe ondergrond. Dit betreft een waterstroom die als niet-gevaarlijk afval wordt geclassificeerd, omdat de Eural-grenswaarden niet worden overschreden. De Eural classificatie is uitgevoerd conform de Kaderrichtlijn afvalstoffen en de door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (hierna: ministerie van I&W) uitgegeven 'Handreiking Eural' (2019). De staatssecretaris onderschrijft de conclusie in het rapport dat de Eural-grenswaarden niet worden overschreden.

Het te injecteren productiewater is samengesteld uit de volgende deelstromen:

- a. Formatiewater: water dat van nature aanwezig is in een geologisch poreus gesteente in de diepe ondergrond en samen met de olie wordt opgepompt. Dit water kan van nature stoffen bevatten die op die diepte in de bodem zitten, zoals bijvoorbeeld toluen.
- b. Gecondenseerd stoom: de bij de oliewinning geïnjecteerde stoom komt na verloop van tijd als condenswater bij de productieput terecht om vervolgens samen met formatiewater en olie te worden opgepompt.
- c. Mijnbouwhulpstoffen: stoffen die gebruikt worden bij de winning en behandeling van olie en aardgas. Deze hulpstoffen hebben de potentie om in het te injecteren water terecht te komen. Deels worden deze samen met formatiewater, condenswater en olie opgepompt en deels worden deze later in het proces, ook buiten de inrichting SCH-447, toegevoegd.
- d. Waswater: een combinatie van ketelspuiwater en ultrapuur water dat in de OBI wordt toegevoegd om het zoutgehalte van de olie te verlagen. Het ketelspuiwater bevat een beperkte hoeveelheid hulpstoffen zoals anti-aanslagvloeistof, anti-corrosievloeistof en zuurstofbinder.
- e. Terug geproduceerde operationele vloeistoffen: vloeistoffen die gebruikt worden bij het onderhoud van oliewin- en waterinjectielocaties.

Deze totale afvalstroom wordt het "injectiewater" genoemd en is een afvalstof waarvan de verwerking binnen de kaders van het LAP3 beoordeeld dient te worden.

Euralclassificatie 16.10.02/ grenswaarden

In de aanvraag is middels een Euralclassificatie-rapport beschreven hoe het water is beoordeeld. De Eural-classificatie van het injectiewater is opgenomen in het rapport *Eural classificatie Schoonebeek Injectiewater afkomstig van oliewinning*, kenmerk ECR00332-WP0023 d.d. 25-1-2024 van WastePoint. De Eural classificatie is uitgevoerd conform de Kaderrichtlijn afvalstoffen en de door het ministerie van I&W uitgegeven 'Handreiking Eural' (2019). Op basis van het rapport wordt geconcludeerd dat de waterstroom te classificeren valt als niet-gevaarlijk afval met de Euralcode 16.10.02.

Zowel Sodm als de staatssecretaris onderschrijven de conclusie in het rapport dat de Eural-grenswaarden niet worden overschreden en dat sprake is van niet-gevaarlijk afval. Het injectiewater dient te worden aangemerkt met de Eural-code 16.10.02.

Om op een juiste wijze te borgen dat het injectielwater overeenkomt met de geldende wet- en regelgeving en als niet-gevaarlijk afval wordt verwerkt, is een afvalverwerkingsbeleid bij de aanvraag gevoegd. Daarin is vastgelegd dat middels een "stoplichtsysteem" de classificatie van niet-gevaarlijk afval wordt bewaakt. Dit stoplichtsysteem bestaat uit verschillende stappen om te kunnen borgen dat geen andere stroom dan Euralcode 16.10.02 in de ondergrond wordt geïnjecteerd. De staatssecretaris is van oordeel dat met deze combinatie van maatregelen voldoende geborgd wordt dat uitsluitend de afvalwaterstroom 'injectiewater' met Euralcode 16.10.02 wordt geïnjecteerd. Voorschrift 6.1.2 is aan de ontwerpbeschikking verbonden. In dit voorschrift staat dat moet worden gewerkt volgens het goedgekeurde afvalverwerkingsbeleid, waarin dit "stoplichtsysteem" is beschreven.

Samenstelling en concentraties van stoffen in het injectiewater

Binnen de inrichting vindt reeds waterinjectie plaats van productiewater dat vrijkomt bij de winning van aardgas. Hiervoor zijn 'grenswaarden' opgenomen in de vigerende vergunning. Ten behoeve van de voorliggende aanvraag zijn de waarden van het te injecteren water door de aanvrager getoetst aan deze reeds vergunde 'grenswaarden' en aan de Eural.

Uit de aanvraag en rapportages blijkt dat de samenstelling en concentraties van stoffen in het injectiewater afkomstig van de oliewinning lager zijn dan die van de stoffen in het injectiewater afkomstig van de gaswinning. De aanvrager heeft verzocht om de maximale concentraties van stoffen voor de waterinjectie afkomstig van de oliewinning gelijk te stellen aan de maximale concentraties van stoffen van het injectiewater afkomstig van de gaswinning.

Gelet op de aangevraagde activiteiten is de beperkende c.q. begrenzend factor hierbij de injectie van waterig afval dat niet gevaarlijk is en wat bij een hogere concentratie mogelijk wel als gevaarlijk afval geclassificeerd zou kunnen worden. De staatssecretaris acht het niet logisch om de maximale concentratie van het injectiewater van de gaswinning als grens te hanteren, maar om de begrenzing van gevaarlijke en niet-gevaarlijke afvalstoffen als harde grens en voorwaarde op te nemen in het besluit. De aanvraag ziet immers alleen toe op het injecteren van niet-gevaarlijk afval. Concreet betekent dit dat alleen het verwerken van injectiewater, afkomstig van de oliewinning op de OBI, met Eural-codering 16.10.02 (niet-gevaarlijk) afval toegestaan is. Dit is in de acceptatievoorschriften (hoofdstuk 6 van de voorschriften) vastgelegd en zal middels het "stoplicht-systeem" worden bewaakt.

Stoplicht-systeem

Om de grens "wel of niet gevaarlijk afval" dat geïnjecteerd wordt te monitoren is een monsternamen- en analysestrategie bij de aanvraag gevoegd (aanvullingen op de aanvraag van 25 januari 2024, acceptatie- en verwerkingsbeleid inclusief administratieve organisatie en interne controle, AV AO/IC) waar de staatssecretaris mee in kan stemmen. Op deze wijze is een "stoplicht-systeem" voor de injectie van niet-gevaarlijk afval en emissies in de reguliere c.q. representatieve bedrijfssituatie van waterinjectie geborgd. Als de afvalstroom gevaarlijk blijkt te zijn, wordt de injectie tijdelijk gestopt totdat analyseresultaten van de bemonstering aangeven dat er geen sprake meer is van gevaarlijk afval. Middels voorschriften die aan de ontwerpbeschikking verbonden zijn (dat gewerkt moet worden volgens een actueel AV AO/IC) kan adequaat toezicht worden gehouden op de concentraties van stoffen in het injectiewater en het feit dat geen andere afvalstroom dan niet-gevaarlijk afval met Eural-codering 16.10.02 geïnjecteerd wordt.

Verwerking: afvalstromen waarvoor in deel E van het LAP3 geen sectorplan opgenomen is

Indien op een afvalstroom, in dit geval het injectiewater met Euralcode 16.10.02, geen sectorplan uit onderdeel E van het LAP3 van toepassing is, schrijft het LAP3 een afwegingskader voor.

In de aanvraag is voor injectiewater de verwerkingsmethode het "storten" (i.c. injecteren) in de diepe ondergrond beschreven. Voor de boordeling of er door het injecteren van injectiewater in de diepe ondergrond sprake is van doelmatig beheer van afvalstoffen worden de uitgangspunten in hoofdstuk B12 van het LAP3 gehanteerd. Specifiek wordt ingegaan op de voorwaarden genoemd in paragraaf B.12.13.

De verwijderingshandeling “injecteren in de diepe ondergrond” wordt niet bij naam genoemd in de afvalhiërarchie. Injectie in de diepe ondergrond wordt beleidsmatig gelijkgesteld aan storten. Voor het injecteren van afvalstoffen in de diepe ondergrond bestaat echter geen capaciteitsregulering. De bestaansgrond van injectieactiviteiten is al sinds jaar en dag gelegen in het terugvoeren van de bij het eigen winningsproces ontstane diepe-ondergrond-eigen afvalstoffen.

Voor injectiewater wat vrijkomt bij oliewinning zijn specifiek uitgangspunten vastgelegd in paragraaf B12.13.9 van het LAP3. Het betreft de volgende uitgangspunten:

1. Formatiewater dat wordt geïnjecteerd bevat onvermijdelijk ook hulpstoffen die bij de winning en het productieproces worden toegepast en niet volledig uit het formatiewater kunnen worden verwijderd. Hiermee worden bodemvreemde stoffen teruggevoerd, hetgeen niet is gewenst. Voordat injectie van formatiewater mag plaatsvinden moet aan het bevoegd gezag worden aangetoond dat redelijkerwijs is geprobeerd het gehalte aan hulpstoffen in de te injecteren stroom te minimaliseren.
2. Bij de injectie van formatiewater wordt vaak ook formatiewater van andere winningslocaties aangevoerd. In die gevallen moet de initiatiefnemer ten genoegen van het bevoegd gezag (en gedeputeerde staten die de verklaring van geen bedenkingen moeten afgeven) aantonen dat de in het formatiewater aanwezige verontreinigingen, dat van buiten de inrichting wordt aangevoerd compatibel zijn met de verontreinigingen op de plaats waar injectie plaats vindt. Compatibel houdt in dat de put niet mag lekken, opslag in vergelijkbare formaties moet plaatsvinden en het water de caprock (bovenlaag) niet mag aantasten. Dit betekent bijvoorbeeld dat het water de afsluitende zoutlaag niet mag oplossen. Hierna wordt ingegaan op bovengenoemde uitgangspunten.

Mijnbouwhulpstoffen in proces van waterinjectie

In het totale proces van oliewinning en waterinjectie worden op diverse momenten in het proces hulpstoffen gebruikt die noodzakelijk zijn in het proces ten behoeve van oliescheiding, onderhoud, continuïteit en veiligheid van waterinjectie. Deze mijnbouwhulpstoffen komen in de stroom met het injectiewater mee of worden op de inlichting SCH-447 aan het water toegevoegd. Vervolgens worden deze stoffen in de diepe ondergrond mee-geïnjecteerd. Het gebruik van deze mijnbouwhulpstoffen dient zo minimaal mogelijk te zijn aangezien deze niet van nature voorkomen in de diepe ondergrond. In de aanvraag is opgenomen dat een minimale hoeveelheid aan mijnbouwhulpstoffen zal worden toegepast en dat hiertoe een continu minimalisatieprogramma wordt gehanteerd in de bedrijfs- en procesvoering.

Om adequaat toezicht op de aard en hoeveelheden van deze mee-geïnjecteerde mijnbouwhulpstoffen mogelijk te maken worden voorschriften aan de ontwerpbeschikking verbonden.

Putintegriteit

In het LAP3 staat dat bij het terugvoeren van afvalstoffen die ter plekke uit de bodem afkomstig zijn, een duurzaam beheer van deze afvalstoffen moet worden zeker gesteld en moet worden voldaan aan het IBC-principe. Bijlage A van EU-beschikking 2003/33 behorend bij de Richtlijn storten kent een beoordelingskader gericht op het vaststellen van de integriteit van een ondergrondse opslagvoorziening. Hoewel dit beoordelingskader betrekking heeft op opslagvoorzieningen in de ondergrond waarin gestort (D1/D12) wordt, wordt de gekozen afwegings-methodiek ook toepasbaar geacht voor injectieactiviteiten. Bij

de te verstrekken omgevingsvergunning moet dit beoordelingskader dan ook worden toegepast. Door SodM is een protocol ontwikkeld waarin alle relevante aspecten voor injectie van productiewater uit voornoemde bijlage A zijn opgenomen. Indien dit protocol wordt toegepast wordt geacht te worden voldaan aan hetgeen gesteld is in het LAP3.

PDGGO-DTDO / V-44175

In afdeling 8.2 van de Mijnbouwregeling worden Werkprogramma's voor boorgaten en putten alsmede rapportages voor boorgaten voorgeschreven. Artikel 8.2.2.2 van de Mijnbouwregeling stelt dat het eindrapport over de aanleg van een boorgat, de gegevens aangegeven in de bijlagen 12 en 12a moet bevatten. Hiervan maakt een onderbouwing waaruit blijkt dat de integriteit en sterkte van de afsluitende gesteentelagen die volgens de aanvraag aanwezig is, geen onderdeel uit. Daarom acht de staatssecretaris het noodzakelijk om in aanvulling op de rechtstreeks geldende regels uit de mijnbouwregeling, een voorschrift op te nemen. In dit voorschrift wordt gesteld dat NAM binnen 6 weken na het eindrapport van de boringen van injectieputten bij SodM een onderbouwing moet aanleveren, waaruit blijkt dat de afsluitende gesteentelagen daadwerkelijk de in de aanvraag beschreven kwaliteit hebben.

De NAM heeft een veiligheidsmanagementsysteem voor putten, het zogeheten "Well Integrity Management System" (WIMS). Dit WIMS geeft aan hoe de integriteit bewaakt wordt. De staatssecretaris concludeert dat het voorgestelde putontwerp voldoet aan Mijnbouwwet- en regelgeving en de vereiste technische beheersmaatregelen bevat zoals door de risico-evaluatie zijn vastgesteld. Ter beheersing van integriteitsrisico's van de nieuwe injectieputten mag injectie alleen plaatsvinden via de speciaal voor deze waterinjectie ingerichte injectieputten.

In een WMP geeft NAM een verdere integrale beschrijving van de monitoring en beheersmaatregelen zowel voor de put- als reservoirintegriteit. Voor het werken volgens een goedgekeurd WMP en de mogelijkheid tot actualisatie van het WMP zijn voorschriften opgenomen.

Risico op oplossen zout/ vrijkomen van injectiewater als gevolg van zoutoplossing
NAM licht in de aanvraag het oplosproces toe betreffende het oplossen van zout (pakket ondoordringbaar steenzout: haliet) op breuk- en grensvlakken. Dit kan niet leiden tot grootschalige oplossing waardoor het injectiewater zich in andere lagen kan verspreiden. Daarnaast gaat NAM extra in op de oplossing van zout langs de putwand, waarna zout water zich omhoog kan bewegen. Dit wordt voorkomen door ontwerp en afwerking van de put, de afstand van de put tot breukvlakken en de aanleg van de putten buiten aardbeving gevoelige gebieden.

De staatssecretaris heeft het risico van lekkage als gevolg van de waterinjectie beoordeeld; met andere woorden; of de integriteit van het reservoir en van de putten adequaat kan worden geborgd.

Over het behoud van integriteit van afsluitende lagen boven en langs het gasveld oordeelt de staatssecretaris dat met de voorgestelde beheersmaatregelen het risico van lekkage uit het gasveld verwaarloosbaar is. De kans op beginnende aantasting van de afsluitende laag is aanwezig, echter de kans op doorgaande aantasting van de gehele zoutlaag is verwaarloosbaar. NAM maakt bovendien voldoende aannemelijk dat de additionele natuurlijke barrières ervoor zorgen dat opwaartse migratie van geïnjecteerd water en andere stoffen in de diepe ondergrond wordt verhinderd. Bepalend in dit oordeel zijn de dikte en vloeigedrag van het steenzout, de onderdruk van het reservoir en de extra afsluitende lagen tussen het reservoir en de ondiepe ondergrond. Door het opnemen van een

voorschrift met daarin een drukbegrenzing zal de waterinjectie geen effect hebben op de integriteit van het reservoir of de afsluitende laag. De staatssecretaris concludeert dat hiermee het risico van uitstroom en van lekkage van (vloeistoffen) uit het gasveld naar het ondiepe milieu verwaarloosbaar is. SodM trekt in haar advies dezelfde conclusie.

PDGGO-DTDO / V-44175

Risico op oplossen zout/ vrijkomen van injectiewater als gevolg van aquifer gedrag

Ook met het in de aanvraag beschreven aquifergedrag kan de integriteit geborgd blijven zolang injectie plaatsvindt binnen de veilige reservoir- en injectiedrukken. Een actieve aquifer heeft namelijk geen directe invloed op de integriteit maar kan er wel voor zorgen dat het reservoir eerder vol is. De staatssecretaris oordeelt dat het effect van het aquifer gedrag geen risico vormt zolang de gemiddelde reservoirdruk onder de hydrostatische druk blijft. Zolang dat het geval is zal er zelfs bij lekkage van de afsluitende laag geen water uit het reservoir stromen, maar zal er juist water uit de bovengelige lagen in het reservoir stromen.

Vergelijkbare formatie

Dat er sprake is van vergelijkbare formaties, blijkt uit het feit dat de formaties overeenkomen in die zin dat ze beide poreus zijn met een relatief hoge doorlatendheid en met olie en/of gas gevuld zijn geweest. De formaties worden afgesloten door een ondoorlatende laag, getuige het feit dat olie/ gas al miljoenen jaren in deze formatie opgeslagen is.

Terugneembaarheid

In de aanvraag is opgenomen dat het productiewater geïnjecteerd wordt in een leeg geproduceerd gasreservoir met onderdruk ten opzichte van de omgeving. Daardoor zal het water in het reservoir aanwezig blijven. Indien noodzakelijk (hetgeen zeer onwaarschijnlijk) is het mogelijk het water hier weer uit te pompen. De staatssecretaris concludeert dat aan dit criterium uit het LAP3 wordt voldaan.

AV-beleid en AO/IC

Om de risico's van het verwerkingsproces te beheersen, moet een bedrijf dat zich met afvalbeheer bezighoudt beschrijven welke afvalstoffen worden geaccepteerd en waar nodig, welke afvalstoffen juist niet worden geaccepteerd (acceptatiebeleid) en welke afvalstoffen op welke manier binnen het bedrijf worden verwerkt (verwerkingsbeleid). Daarnaast moeten door technische, administratieve en organisatorische maatregelen de relevante processen binnen een bedrijf beheerst worden. Op deze wijze worden de milieu hygiënische en informatie technische risico's binnen de bedrijfsvoering geminimaliseerd. De omvang en de inhoud van het beleid is afhankelijk van de aard van de risico's van het betreffende bedrijfsproces. De onderdelen die minimaal in het beleid moeten zijn beschreven, zijn vastgelegd in het LAP3, bijlage D3 Acceptatie- en verwerkingsbeleid en administratieve organisatie en interne controle (AV AO/IC). De minimale elementen voor het AV-beleid en AO/IC vormen een kader en bevatten criteria op hoofdlijnen, waaraan de aanvraag inhoudelijk wordt getoetst. Bedrijven moeten in het AV-beleid ook uitwerken of en zo ja, welke afvalstoffen geaccepteerd worden die zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) kunnen bevatten. In het AV-beleid moet worden uitgewerkt op welke wijze wordt beoordeeld of ZZS kunnen voorkomen in de afvalstoffen die geaccepteerd worden. Indien ZZS voorkomen, moet beschreven worden hoe de betreffende afvalstoffen worden verwerkt en hoe gewaarborgd is dat onaanvaardbare risico's voor blootstelling van mens en milieu veroorzaakt door ZZS, worden voorkomen.

NAM heeft het acceptatie- en verwerkingsbeleid (AV) inclusief administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) d.d. 25 januari 2024 aan de aanvraag toegevoegd.

PDGGO-DTDO / V-44175

Het door NAM aan de aanvraag toegevoegde A&V-beleid inclusief AO/IC voldoet aan de eisen zoals gesteld in bijlage D3 van het LAP3.

Registratie

De aanvrager verkrijgt met deze ontwerpvergunning de mogelijkheid om afvalstoffen van buiten de inrichting te ontvangen. In dit geval betreft het specifiek en uitsluitend alleen de afvalstroom injectiewater met Euralcode 16.10.02 die afkomstig is van de OBI. De afvalstroom wordt aangeleverd met een pijpleiding. Op grond van het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen geldt een uitzonderingsgrond, waardoor geen LMA melding hoeft te worden gedaan (overeenkomstig artikel 10.39 en 10.40, tweede lid van de Wm jo onderdeel C van de bijlage bij de Regeling melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen). Een LMA-melding is niet nodig nu het gaat om een afvalwaterstroom die wordt aangevoerd via een transportleiding.

Voor een effectieve handhaving van het afvalbeheer is het van belang om registratieverplichtingen op te nemen (art. 5.8 Bor). In deze ontwerpvergunning zijn dan ook in paragraaf 8.5 voorschriften opgenomen voor de registratie van de aangevoerde en verwerkte afvalstroom injectiewater.

Verklaring van geen bedenkingen Gedeputeerde Staten

Volgens artikel 6.8, eerste lid, van het Bor, is een verklaring van geen bedenkingen vereist van Gedeputeerde Staten van de provincie als de aanvraag betrekking heeft op een inrichting die in hoofdzaak een mijnbouwwerk is, en de aanvraag betrekking heeft op het ondergronds opslaan van afvalstoffen die van buiten het betrokken mijnbouwwerk afkomstig zijn, dan wel gevaarlijke stoffen.

Ingevolge bovengenoemde artikelen is aan Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe een verklaring van geen bedenkingen gevraagd voor het veranderen van de inrichting Schoonebeek-447.

Op 27 maart 2024 heeft de staatssecretaris van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe een ontwerpverklaring van geen bedenkingen ontvangen met datum 26 maart 2024 en kenmerk Z2023-018823 waaruit blijkt dat er, gelet op het belang van de bescherming van het milieu, geen bedenkingen zijn tegen het verlenen van de gevraagde omgevingsvergunning.

Conclusie van de afvalstof injectiewater

Gelet op het bovenstaande is de staatssecretaris van mening dat de aangevraagde activiteiten in overeenstemming zijn met de afvalhiërarchie zoals opgenomen in artikel 10.4 van de Wm en de uitgangspunten van het LAP3 en daarmee bijdragen aan een doelmatig beheer van afvalstoffen.

Borging vindt plaats in de voorschriften van deze beschikking en het AV-beleid en de AO/IC.

Licht

Bij de beoordeling van het lichtaspect ligt de nadruk op een veilige werkplaatsverlichting. Het verlichten van het terrein is noodzakelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden en ter voorkoming van gevaar. Bij de opstelling en inrichting van de verlichting is het uitgangspunt dat de lampen zodanig zijn afgeschermd dat hinderlijke lichtstraling voor de omgeving en het milieu en

directe instraling in woningen wordt voorkomen dan wel beperkt. Dit is een zogenoemde zorgplichtbepaling welke op de mijnbouwondernemingen rust (artikel 33 van de Mijnbouwwet). Volgens dit artikel moet de mijnbouwonderneming alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem geveerd kunnen worden om te voorkomen dat als gevolg van de met gebruikmaking van de vergunning verrichte activiteiten nadelige gevolgen voor mens en milieu worden veroorzaakt. Daarnaast is gedurende de booractiviteiten artikel 15 van het Barmm (nu artikel 2.11 Bal) van toepassing, waarin regels zijn gesteld ten aanzien van verlichting.

Uit paragraaf 7.7.1 van de toelichting op de aanvraag volgt dat de waterinjectielocatie tijdens de reguliere waterinjectie niet verlicht is. Indien ten behoeve van werkzaamheden in de avond of nacht verlichting buiten nodig is dan wordt de verlichting dusdanig opgesteld, dat hinderlijke lichtstraling voor de omgeving zo veel mogelijk wordt voorkomen.

Afvalwater

Waterwet

Inrichting SCH-447 beschikt over een vigerende Waterwetvergunning voor de lozing van hemelwater vanuit de hoekbak op het lokale oppervlaktewater. Na verandering van de inrichting wijzigt de bestaande lozingssituatie niet waardoor er geen vergunningaanvraag noodzakelijk is in het kader van de Waterwet (nu: Ow).

De boorwerkzaamheden worden uitgevoerd binnen de bestaande inrichting op een asfaltverharding waarbij overtollig (hemel)water wordt afgevoerd naar de aanwezige opvangvoorzieningen. Ook bij het mogelijk optreden van kleine verliezen van vloeistoffen kan dit niet in het oppervlakte of grondwater komen. Tijdens het boren wordt er gebruik gemaakt van boorvloeistof. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van boorvloeistof op waterbasis en deze wordt na opwerken hergebruikt. Indien vanwege de aard en het type van een formatie gebruik moet worden gemaakt van een boorspoeling op oliebasis, zal deze ook worden hergebruikt en indien dit niet mogelijk is worden afgevoerd naar een erkend verwerker. Door aanwezige 'casing' wordt verontreiniging van aanwezig grondwater voorkomen.

Bij de aanleg van leidingen en de aansluitingen op de injectiewaterleiding wordt (sleuf)bemaling gebruikt. Vanwege de korte duur heeft dit geen effect op de aanwezige landbouw of natuur. Overige effecten op natuur, archeologie, aardkundige waarden, grondwaterbeschermingsgebieden of andere onttrekkingen zijn niet te verwachten.

Het injectiewater wordt op basis van de zogenaamde Eural-toetsing geclassificeerd als niet-gevaarlijk. Er kan injectiewater vrijkomen tijdens het onderhoud aan installatie en leidingen. Dit wordt opgevangen en heeft geen effect op de omgeving.

Op lozingen binnen de inrichting is § 22.3.8.2 Lozen van afvloeiend hemelwater dat niet afkomstig is van een bodembeschermende voorziening van het Invoeringsbesluit Omgevingswet (regels bruidsschat omgevingsplan) rechtstreeks van toepassing.

Waterverbruik/ herkomst van het aangevoerde water

Het binnen de inrichting te ontvangen afvalwater is afkomstig van de OBI, waarvoor op 3 februari 2009 vergunning is verleend (kenmerk ET/EM/8194472). Deze vergunning ziet ook toe op de productie van stoom in een

warmtekrachtcentrale (WKC). Het water dat nodig is om stoom op te wekken, zogeheten ultrapuur (zeer zuiver) water, wordt geleverd door een buiten de inrichting SCH-447 gelegen waterfabriek. Deze waterfabriek staat naast de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) in Emmen, zodat het gezuiverde rioolwater efficiënt hergebruikt wordt. Na behandeling wordt het benodigde water via een ondergrondse pijpleiding naar de WKC gevoerd. De hete stoom uit de WKC wordt vervolgens door leidingen naar het olieveld getransporteerd en buiten de inrichting SCH-447 geïnjecteerd in de oliehoudende laag. Hier gaat de hete stoom de grond in en wordt een mengsel van olie en water weer omhoog gepompt. Het opgepompte olie-watmengsel wordt door leidingen afgevoerd naar de OBI. Hier wordt de olie gescheiden van het water. Enkel op het ontvangen van dit water op de inrichting SCH-447 is onderhavig conceptbesluit van toepassing. Dit betekent dat op de inrichting SCH-447 geen sprake is van waterverbruik.

Ongewone voorvallen

In artikel 17.2, eerste lid van de Wm (thans afdeling 2.7 Bal) is vastgelegd dat ongewone voorvallen waardoor nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan of dreigen te ontstaan door het bedrijf zo spoedig mogelijk aan het bevoegd gezag moeten worden gemeld.

Conclusie milieu

Gelet op voorgaande wordt het milieu in voldoende mate beschermd tegen nadelige gevolgen bij het uitvoeren van de aangevraagde activiteit. Er zijn geen redenen om de aangevraagde activiteit te weigeren.

Voorschriften gericht op het verantwoord omgaan met het milieu zijn toegevoegd aan het onderhavig ontwerpbesluit.

Overwegingen ambtshalve wijziging in het belang van de bescherming van het milieu (artikel 2.31 lid 2 onder b. Wabo) en actualisatie in verband met de bepalingen in het Bor artikel 5.10 lid 3.

Toetsingskader

Overeenkomstig artikel 2.31, eerste lid van de Wabo, moet en overeenkomstig artikel 2.31, tweede lid van de Wabo, kan het bevoegd gezag (voorschriften die aan) een omgevingsvergunning (zijn verbonden) wijzigen.

De omstandigheden waaronder dit moet of kan gebeuren zijn eveneens vermeld in deze artikelen.

In dit geval kan er sprake zijn van een omstandigheid als bedoeld in de Wabo artikel 2.31 lid 1 en lid 2 en artikel 2.31 a lid 1 van de Wabo. Artikel 2.31a lid 1 van de Wabo geeft het bevoegd gezag de mogelijkheid om, ter bescherming van het milieu, andere technieken voor te schrijven dan in de aanvraag zijn opgenomen en daarmee de grondslag van de aanvraag te verlaten.

Overeenkomstig artikel 5.10 lid 3 van het Bor geeft het bevoegd gezag eveneens uitvoering aan de actualisatie in verband met de bepalingen in dit artikel.

Volgens artikel 2.30 van de Wabo moet de staatssecretaris bezien of de milieuvoorschriften die aan die omgevingsvergunning zijn verbonden, nog toereikend zijn gezien de ontwikkelingen op het gebied van de technische mogelijkheden tot bescherming van het milieu en de ontwikkelingen met betrekking tot de kwaliteit van het milieu.

Met het oog op het gestelde hierboven en hieronder acht de staatssecretaris het noodzakelijk de eerder verleende omgevingsvergunning te wijzigen.

In de vigerende vergunningen zijn voorschriften opgenomen die niet meer actueel zijn gezien het voortschrijdend inzicht en de ontwikkelingen in wet- en regelgeving.

PDGGO-DTDO / V-44175

Externe veiligheid

Opslag verpakte gevaarlijke stoffen

Binnen de inrichting is sprake van de opslag van verpakte gevaarlijke stoffen en gasflessen in een opslagvoorziening minder dan 10 ton. Van deze opslag is geen verandering aangevraagd. Door de inwerkingtreding van de Ow, bij het onherroepelijk worden van het besluit gelden de algemene regels zoals opgenomen in artikel 3.29 (gevaarlijke stoffen in verpakking) van het Bal. Voorschriften die aan de vergunning verbonden zijn zullen als maatwerkvoorschriften blijven gelden. De voorschriften uit het Bal zijn echter toereikend, daarom zal voorschrift D.3 uit de vergunning van 8 april 2014 met kenmerk DGETM/14054621 worden ingetrokken.

Intrekking voorschrift gasbehandeling

Met de vergunning van 8 mei 2019, kenmerk DGKE-WO/ 19117739 is het gasbehandelingsproces als activiteit binnen de inrichting beëindigd. Het bijbehorende voorschrift B.8 van de vergunning van 8 april 2014 met kenmerk DGETM/14054621 is niet meer van toepassing. Daarnaast wordt in het voorschrift gesproken op de reeds vervallen NeR. Na in werking treden van de Ow zijn op emissies in de lucht de regels uit paragraaf 5.4.4 van het Bal rechtstreeks van toepassing. Voorschrift B.8 zal worden ingetrokken.

Energie

De voorschriften G.1 tot en met G.3 van de vergunning van 8 april 2014 met kenmerk DGETM/14054621 zijn niet meer actueel. Zo wordt er gesproken over NOGEPA, dat nu Element.nl is, daarnaast is de MJA afgelopen. Met het in werking treden van het Ab zijn deze voorschriften van rechtswege vervallen.

Bodem

In voorschrift B.12 sub a van de vergunning van 8 april 2014 is opgenomen dat voordat het terrein van de inrichting, na bedrijfsbeëindiging, wordt teruggegeven aan de eigenaar, een eindsituatie-onderzoek van de bodem moet worden verricht. Gebruikelijk en risicobeperkend is om in voorschriften op te nemen dat "na het beëindigen van een bodembedreigende activiteit" een eindsituatieonderzoek wordt uitgevoerd. Aan dit besluit zijn voor de activiteiten waarvoor het Bal niet rechtstreeks werken is, voorschriften opgenomen. Voorschrift B.12 van de vergunning van 8 april 2014 wordt ingetrokken en vervangen door een nieuw voorschrift (3.1.1), waarin staat dat binnen drie maanden na beëindiging van een bodembedreigende activiteit ter vaststelling van de kwaliteit van de bodem een bodembelastingonderzoek naar de eindsituatie moet zijn uitgevoerd. De resultaten moeten uiterlijk 1 maand nadat dit onderzoek is uitgevoerd aan SodM (de toezichthouder) en het bevoegd gezag zijn overgelegd.

Overwegingen bouwen van een bouwwerk

De aanvraag is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.10, lid 1, onderdelen a en b, van de Wabo, getoetst aan het Bouwbesluit 2012 en de bouwverordening van de gemeente Emmen. Het bouwplan voldoet, onder voorwaarden, aan de gestelde eisen.

De aanvraag is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.10, eerste lid, onder c, van de Wabo getoetst aan het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied 2011'. Voor het perceel geldt de enkelbestemming 'Bedrijf-Mijnbouw 2' (artikel 27).

PDGGO-DTDO / V-44175

Het project is in strijd met de bij het bestemmingsplan gegeven voorschriften.

Gelet op artikel 2.10, lid 2 van de Wabo is de aanvraag mede aangemerkt als een aanvraag om een vergunning voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, lid 1, onder c van de Wabo.

Overwogen kan worden de omgevingsvergunning voor deze activiteit, met toepassing van artikel 2.12, lid 1, onder a, sub 1° van de Wabo te verlenen.

De aanvraag is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.10, lid 1, onder d, van de Wabo getoetst aan redelijke eisen van welstand. De aanvraag is voor advies voorgelegd aan de welstandscommissie (Adviescommissie voor omgevingskwaliteit voor Drentse gemeenten, gefaciliteerd door Libau) van de gemeente Emmen. De welstandscommissie heeft op 20 november 2023 geoordeeld dat het uiterlijk of de plaatsing niet in strijd is met redelijke eisen van welstand.

Conclusie bouwen

Gelet op voorgaande kan de omgevingsvergunning voor het onderdeel bouwen verleend worden.

Overwegingen planologisch realiseerbaar met beperkte "binnenplanse" vrijstelling (van een goothoogte)

De aanvraag is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.12, lid 1, onder a, sub 1° van de Wabo, getoetst aan de afwijkingsmogelijkheden opgenomen in het geldende bestemmingsplan.

Gebruiksregels

Ingevolge artikel 27, lid 1, aanhef en onder e van het bestemmingsplan zijn de voor 'Bedrijf-Mijnbouw 2' aangewezen gronden bestemd voor installaties ten behoeve van injectie van afvalwater ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf-waterinjectie'.

Gelet op het voorgaande is het gevraagde project niet in strijd met bovenstaande gebruiksregel. In het onderdeel 'mogelijkheid tot afwijken' gaat de staatssecretaris hier verder op in.

Bouwregels

Conform de definitie uit het bestemmingsplan wordt een gebouw gedefinieerd als: Elk bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

Uit de bij de aanvraag ingediende foto's blijkt dat de opstelling van de waterinjectiepompen bestaat uit instrumentaties en installaties, welke zijn "omkast".

Deze "omkasting" is voor mensen toegankelijk voor montage en onderhoud, maar is bedoeld voor geluidwering.

Gelet op het bovenstaande kan deze omkasting worden beschouwd als gebouw.

25-7-2024

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Ingevolge artikel 27, lid 2, sub 1 onder d van het bestemmingsplan bedraagt de maximale goothoogte van gebouwen 3,5 m. Deze wordt in onderhavige geval overschreden tot ca. 3,7 m.

PDGGO-DTDO / V-44175

Mogelijkheid tot afwijken van de bouwregels

Gelet op de overschrijding van de geringe goothoogte kan toepassing worden gegeven aan de in het bestemmingsplan opgenomen regels inzake afwijking, als genoemd in artikel 76, lid 1, lid a, betreffende het afwijken van de voorgeschreven maten, oppervlakten, afmetingen, afstanden en percentages met maximaal 10%.

Dit houdt in dat medewerking kan worden verleend aan een goothoogte van (1,1 x 3,5 m) maximaal 3,83 m.

Conclusie/ overwegingen afwijken van het plaatse geldende bestemmingsplan

Gelet op het met het bestemmingsplan toegelaten gebruik en mede gelet op de geringe overschrijding van de goothoogte van de gevraagde "omkasting" voor de installaties heeft de met de onderhavige aanvraag veroorzaakte afwijking van het bestemmingsplan geen noemenswaardige negatieve invloed op de bestaande en de rechtens toegelaten ruimtelijke ordening.

Gelet op het bovenstaande, komt de staatssecretaris tot de conclusie dat de omgevingsvergunning op grond van artikel 2.12, eerste lid, onder a, sub 1°, van de Wabo kan worden verleend.

8. Besluit

Gelet op het voorafgaande besluit de staatssecretaris:

- I. De omgevingsvergunning voor de inrichting Schoonebeek-447 te verlenen aan de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. voor de volgende activiteiten:
 - veranderen van een mijnbouwwerk;
 - bouwen van een bouwwerk;
 - handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening/ planologisch strijdig gebruik.
- II. De omgevingsvergunning voor het de aanleg en gebruik van de twee waterinjectieputten aangeduid als SCH-4473 en SCH-4474 voor onbepaalde tijd te verlenen, met verwijzing naar artikel 2.33 van de Wabo;
- III. De omgevingsvergunning voor het uitvoeren van de diepboringen te verlenen voor een periode van 5 jaar gerekend vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van het besluit;
- IV. De voorschriften B.2, B.8, B.12, D.3, E.1 tot en met E.4 uit de vergunning van 8 april 2014 met kenmerk DGETM-EM/ 14054621 in te trekken;
- V. Aan de omgevingsvergunning de voorschriften en mededelingen uit bijlage 1 te verbinden;
- VI. De verklaring van geen bedenkingen afgegeven op 27 maart 2024 door Gedeputeerde Staten van provincie Drenthe deel uit te laten maken van

deze omgevingsvergunning. Deze verklaring van geen bedenkingen is opgenomen in bijlage 4.

PDGGO-DTDO / V-44175

9. Zienswijze en beroepsprocedure

Op het ontwerpbesluit kan eenieder zienswijzen indienen. Een belanghebbende kan tegen het besluit beroep instellen. Ook als tegen het ontwerpbesluit geen zienswijze is ingediend. Echter is het indienen van een eventuele zienswijze wel aan te bevelen, zodat deze bij het definitieve besluit betrokken kan worden. Niet belanghebbenden kunnen enkel beroep instellen tegen de uiteindelijke beschikking wanneer tegen het ontwerp van dit besluit zienswijze zijn ingediend.

Voor meer informatie over de rechtsmiddelen die u kunt aanwenden tegen een besluit van de overheid, verwijst de staatssecretaris u naar de website www.mijnbouwvergunningen.nl, pagina reactiemogelijkheden. Deze pagina kunt u vinden op www.mijnbouwvergunningen.nl onder procedures - Uniforme Openbare Voorbereidingsprocedure (UOV).

5.1.2.e

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
namens deze: 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e Directie Transitie Diepe Ondergrond

Bijlage 1 Voorschriften

PDGGO-DTDO / V-44175

Aan de omgevingsvergunning is het volgende voorschrift verbonden:

De niet van rechtswege vervallen voorschriften, die eerder verbonden zijn aan de verleende vergunningen en die vanwege dit besluit niet zijn ingetrokken, blijven onveranderd van kracht.

De voorschriften uit de vvgb van gedeputeerde staten van Drenthe van 6 mei 2014, met kernmerk RUD/2014002961 hebben betrekking op de gaswaterinjectie van het gebruik van de voormalige gasput SCH-597.

1 ALGEMENE VOORSCHRIFTEN

1.1 Terrein van de inrichting en toegankelijkheid

- 1.1.1 Gebouwen, installaties en opslagvoorzieningen moeten altijd goed bereikbaar zijn voor alle voertuigen die in geval van calamiteiten toegang tot de inrichting /installatie moeten hebben. Binnen of nabij de installaties mogen geen andere goederen of stoffen worden opgeslagen dan die welke voor het proces nodig zijn of daardoor zijn verkregen, met uitzondering van brandbestrijdingsmiddelen.

2 AFVALSCHEIDING EN -OPSLAG (NIET INJECTIEWATER)

- 2.1.1 Vergunninghouder is verplicht de categorieën van afvalstoffen zoals die zijn opgenomen in bijlage II van het Bal te scheiden, gescheiden te houden en gescheiden aan te bieden dan wel zelf af te voeren.
- 2.1.2 De op- en overslag en het transport van afvalstoffen moeten zodanig plaatsvinden dat zich geen afval in of buiten de inrichting kan verspreiden. Mocht onverhoopt toch verontreiniging buiten de inrichting plaatsvinden, dan moeten direct maatregelen worden getroffen om deze verontreiniging te verwijderen.
- 2.1.3 De verpakking van gevaarlijk afval moet zodanig zijn, dat:
- niets van de inhoud uit de verpakking kan ontsnappen;
 - het materiaal van de verpakking niet door gevaarlijke stoffen kan worden aangetast, dan wel met die gevaarlijke stoffen een reactie kan aangaan dan wel een verbinding kan vormen;
 - deze tegen normale behandeling bestand is;
 - deze is voorzien van een etiket, waarop de gevaar aspecten van de gevaarlijke stof duidelijk tot uiting komen.
- 2.1.4 Afvalstoffen moeten zodanig gescheiden van elkaar worden opgeslagen dat de verschillende soorten afvalstoffen ten opzichte van elkaar geen reactiviteit kunnen veroorzaken.

3 BODEMKWALITEIT

PDGGO-DTDO / V-44175

3.1 Eindonderzoek

- 3.1.1 Binnen drie maanden na beëindiging van een bodembedreigende activiteit moet ter vaststelling van de kwaliteit van de bodem een bodembelastingonderzoek naar de eindsituatie zijn uitgevoerd. De resultaten moeten uiterlijk 1 maand nadat dit onderzoek is uitgevoerd aan de Toezichthouder en het bevoegd gezag zijn overgelegd. Ter plaatse van de tijdens het nulsituatie-onderzoek onderzochte locaties moet het eindonderzoek dezelfde opzet en intensiteit hebben als het nulsituatie-onderzoek, mits dat onderzoek correct is uitgevoerd. Als het nulsituatie-onderzoek niet correct is uitgevoerd dan moet het eindonderzoek betrekking hebben op alle plaatsen binnen de inrichting waar bodembedreigende activiteiten hebben plaatsgevonden.
- 3.1.2 Het onderzoek moet gebaseerd zijn op de NEN 5740 'Onderzoekstrategie vaststelling nulsituatie bij een toekomstige bodembelasting' en afgestemd zijn op de toegepaste stoffen.

3.2 Herstelplicht

- 3.2.1 Indien uit het eindonderzoek, bedoeld in voorschrift 3.1.1, blijkt dat de bodem als gevolg van de activiteiten in de inrichting is aangetast of verontreinigd, draagt degene die de inrichting drijft er zorg voor dat zo spoedig mogelijk na toezending van dat rapport danwel binnen een met de Toezichthouder en het bevoegd gezag nader overeengekomen termijn, de bodemkwaliteit is hersteld tot de nulsituatie zoals vastgelegd in een nulsituatie-onderzoek danwel tot de achtergrondwaarde (AW2000).
- 3.2.2 Het herstel van de bodemkwaliteit geschiedt door een persoon of een instelling die beschikt over een erkenning op grond van het Besluit bodemkwaliteit.

4 GELUID

PDGGO-DTDO / V-44175

4.1 Algemeen

4.1.1 Het meten en berekenen van de geluidsniveaus en het beoordelen van de meetresultaten moet plaatsvinden overeenkomstig de Handleiding meten en rekenen Industrielawaai, uitgave 1999.

4.2 Representatieve bedrijfssituatie

4.2.1 Het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau L_{Ar,LT} veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige toestellen en installaties, door de in de inrichting verrichte werkzaamheden of activiteiten, alsmede door het transportverkeer binnen de grenzen van de inrichting, mag op de onderstaande beoordelingspunten niet meer bedragen dan:

Beoordelingspunt en omschrijving	Rijksdriehoek-coördinaten (x;y)	Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau L _{Ar,LT} in dB(A)		
		Dag	Avond	Nacht
		07.00 – 19.00 uur	19.00 – 23.00 uur	23.00 – 07.00 uur
1. Bultweg 5	255776,89; 521312,03	19	18	18
2. Bultweg 7	255820,52; 521301,01	19	18	18
3. Duitslandlaan 35	256248,73; 521244,11	19	19	19
4. Camping 1; Emmen	255891,85; 521543,64	26	25	25
5. Camping 2	255899,05; 521466,90	23	22	22
6. Camping 3	255957,41; 521465,66	25	24	24

De beoordelingshoogte voor de dag- avond- en nachtperiode is respectievelijk 5 meter voor de woningen en 1,5 meter voor de camping.

4.2.2 Het maximale geluidsniveau L_{Amax} veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige toestellen en installaties, door de in de inrichting verrichte werkzaamheden of activiteiten, alsmede door het transportverkeer binnen de grenzen van de inrichting, mag op de onderstaande beoordelingspunten niet meer bedragen dan:

PDGGO-DTDO / V-44175

Beoordelingspunt en omschrijving	Rijksdriehoek- coördinaten (x;y)	Langrijdgemiddeld beoordelingsniveau $L_{A,T,LT}$ in dB(A)		
		Dag	Avond	Nacht
		07.00 – 19.00 uur	19.00 – 23.00 uur	23.00 – 07.00 uur
1. Bultweg 5	255776,89; 521312,03	40	15	15
2. Bultweg 7	255820,52; 521301,01	40	16	16
3. Duitslandlaan 35	256248,73; 521244,11	41	13	13
4. Camping 1; Emmen	255891,85; 521543,64	48	24	24
5. Camping 2	255899,05; 521466,90	46	22	22
6. Camping 3	255957,41; 521465,66	47	21	21

De beoordelingshoogte voor de dag- avond- en nachtperiode is respectievelijk 5 meter voor de woningen en 1,5 meter voor de camping.

5 OVERIGE GEVAARLIJKE VLOEISTOFFEN, OPSLAG BIOCIDEN IN BOVENGRONDSE TANKINSTALLATIES (PGS 31)

- 5.1.1 De opslag van (overige) gevaarlijke vloeistoffen die vallen onder de ADR- klassen zoals genoemd in de richtlijn PGS 31 moet in de speciaal daarvoor bestemde opslagtanks plaatsvinden en moet voldoen aan de volgende voorschriften van de PGS 31 (versie 1.1, oktober 2018):
- a. 2.2.1 tot en met 2.2.23;
 - b. 2.2.26 tot en met 2.2.32 en 2.2.32;
 - c. 3.1.1 tot en met 3.2.20;
 - d. 5.2.1 tot en met 5.3.7 met uitzondering van voorschrift 5.3.1;
 - e. 5.4.2 tot en met 5.4.4;
 - f. 5.6.1 tot en met 5.8.1;
 - g. 6.2.1 tot en met 6.8.3 met uitzondering van de voorschriften 6.5.2, 6.5.3, 6.5.5, 6.5.6 en 6.6.1.

6 ACCEPTATIE VAN AFVALSTOFFEN (INJECTIEWATER, EURAL)

PDGGO-DTDO / V-44175

6.1 Algemeen

6.1.1 In de inrichting mag de hieronder vermelde afvalstof worden geaccepteerd en mogen op enig moment niet meer afvalstoffen worden gestort c.q. geïnjecteerd in de diepe ondergrond dan in de tabel hieronder opgenomen hoeveelheid. Voor de stroom geldt het maximum zoals genoemd in de onderstaande tabel.

Gebruikelijke benaming afvalstof	Euralcode	Maximale opslag (m³) in de ondergrond vanuit SCH-447	Maximaal te accepteren per dag (m³)	
			Per put SCH-4473 SCH-4474	Totaal
Injectiewater	16.10.02	12.900.000*	3.500	7.000

* de maximale hoeveelheid wordt beperkt door het moment dat de maximaal toegestane gemiddelde reservoirdruk wordt bereikt.

- 6.1.2 Tenzij de voorschriften in deze vergunning anders bepalen moet de vergunninghouder altijd handelen overeenkomstig het bij de aanvraag gevoegde AV-beleid en de AO/IC inclusief (voor zover van toepassing) de daarna door de toezichthouder goedgekeurde aanvullingen en de toegezonden wijzigingen.
- 6.1.3 Het actuele AV-beleid en de AO/IC moeten voor de Toezichthouder ter inzage liggen.
- 6.1.4 Wijzigingen van de procedure voor acceptatie, be- en verwerking, registratie of controle moeten, ter bepaling van de procedure die in relatie tot de aard van de wijziging is vereist schriftelijk aan de Toezichthouder worden voorgelegd.
In het voornemen tot wijziging moet het volgende aangegeven worden:
- a. de reden tot wijziging;
 - b. de aard van de wijziging;
 - c. de gevolgen van de wijziging voor andere onderdelen van het AV-beleid en de AO/IC;
 - d. de datum waarop vergunninghouder de wijziging wil invoeren.
- Pas na beoordeling/goedkeuring van de Toezichthouder mag de wijziging doorgevoerd worden.

6.2 Bedrijfsvoering

PDGGO-DTDO / V-44175

6.2.1 Binnen de inrichting mag niet meer dan de hieronder aangegeven hoeveelheid afvalstoffen worden verwerkt.

Verwerking	Te verwerken afvalstof (gebruikelijke benaming)	Euralcode	Maximale hoeveelheid (m³)	Maximaal te verwerken per dag (m³)	
				Per put SCH-4473 SCH-4474	Totaal
Injecteren diepe ondergrond	Injectiewater	16.10.02	12.900.000*	3.500	7.000

* de maximale hoeveelheid wordt beperkt door het moment dat de maximaal toegestane gemiddelde reservoirdruk wordt bereikt.

7 EVALUATIE WATERINJECTIE

7.1.1 Vergunninghouder rapporteert uiterlijk elke 8 jaar aan de Toezichthouder en het bevoegd gezag de resultaten van een herbeschuwing van de waterinjectie waarbij minimaal ingegaan wordt op technische ontwikkelingen en mogelijkheden alsmede nieuwe inzichten als alternatief voor waterinjectie.

8 WATERINJECTIE

8.1 Seismisch Risicobeheersplan (SRB)

8.1.1 Waterinjectie vindt plaats conform het Seismisch Risicobeheersplan waarin ten minste het volgende is beschreven:

- de integratie van de gaswinning en waterinjectie in één;
- een nadere uitwerking van de implementatie van de verschillende escalatieniveaus.

Wijziging van dit plan heeft de instemming van de Toezichthouder.

8.2 Injectiedruk en reservoirdruk

8.2.1 De injectiedruk gemeten aan het maaiveld (de Flowing Tubing Head Pressure, FTHP) bedraagt maximaal 250 bar, mits de afsluitende laag rond de injectieputten een minimum horizontale gesteentespanning ondersteunt die overeenkomt met een gradiënt van minimaal 0,21 bar/m.

8.2.2 De gemiddelde reservoirdruk in het Schoonebeek gasveld, en in de individuele compartimenten, zal de hydrostatische druk van 318 bar op referentiediepte van 3.000 m (TVDSS) niet overstijgen.

8.3 Waterinjectie Management Plan (WMP)

PDGGO-DTDO / V-44175

8.3.1 Injectie vindt alleen plaats conform een goedgekeurd Waterinjectie Management Plan (WMP).

8.3.2 Voor wijziging van het Waterinjectie Management Plan (WMP) is goedkeuring vereist van de Toezichthouder.

8.4 Injectieputten SCH-4473 en SCH-4474

8.4.2 De vergunninghouder dient binnen 6 weken na het eindrapport van de boringen van de injectieputten bij de Toezichthouder een onderbouwing in die laat zien dat de in de aanvraag beschreven kwaliteit van de afsluitende gesteentelagen aanwezig is.

8.5 Meting, registratie en rapportage

8.5.1 De hoeveelheid injectiewater dient continue gemeten te worden.

8.5.2 Van alle overige gebruikte mijnbouwhulpstoffen die zich operationeel in het te injecteren water bevinden, wordt het gebruik vastgelegd op maandbasis.

8.5.3 Meet- en registratieapparatuur dient minimaal 1 keer per jaar gecontroleerd te worden op de goede werking of zoveel vaker als noodzakelijk om een goede werking en registratie te borgen. De metingen en registraties worden in en door een geautomatiseerd systeem vastgelegd.

8.5.4 De resultaten van de meet- en registratieverplichtingen worden vastgelegd in een waterinjectierapportage.

8.5.5 Vergunninghouder moet jaarlijks binnen 3 maanden na afloop van het kalenderjaar een waterinjectierapportage opstellen zoals beschreven in het Waterinjectie Management Plan waarnaast tenminste de volgende informatie is opgenomen:

- a. de hoeveelheid injectiewater die is geïnjecteerd;
- b. de kwaliteit c.q. samenstelling van het injectiewater overeenkomstig de parameters in het AV & AO/IC-beleid;
- c. de ontwikkeling van de waterkwaliteit in de loop van het jaar, mede in relatie tot de Eural-code;
- d. de ontwikkelingen van de injectiedruk en de reservoirdruk in de loop van het jaar;
- e. de hoeveelheid gebruikte mijnbouwhulpstoffen inclusief naam en toepassing alsmede eventuele onderzoeksresultaten van de mogelijkheden om de hoeveelheid gebruikte mijnbouwhulpstoffen verder te minimaliseren.
- f. een vergelijking met de onder a. t/m e. genoemde resultaten van de voorgaande jaren;

g. ontwikkelingen in de resultaten als bedoeld onder a. t/m e. moeten worden toegelicht;

h. een overzicht van uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden en eventuele afwijkingen

PDGGO-DTDO / V-44175

9 VOORSCHRIFTEN TEN AANZIEN VAN DE ACTIVITEIT BOUWEN EN RUIMTE

9.1 Nader aan te leveren bescheiden

9.1.1 Uiterlijk 4 weken voor aanvang van de betreffende werkzaamheden worden de volgende gegevens ingediend bij de toezichthouder; de betreffende werkzaamheden kunnen pas beginnen nadat de constructieve adviseur van het bevoegde gezag de aanvullende en/of gewijzigde gegevens positief heeft beoordeeld en daarmee deel uitmaken van de beschikking:

- De uitgangspunten: aanlegdiepte, grondspanning, afmetingen en kwaliteit van de grondverbetering dienen in het werk, d.m.v. (hand)sonderingen / (hand)boringen gecontroleerd te worden. De eventuele aanpassingen van de fundering en of extra maatregelen dienen uitgewerkt en ter controle aangeboden te worden.
- De berekening en tekening van de fundering van de bovengrondse leidingen en waterinjectieputten.
- Het ankerplan inclusief berekening.
- De wapeningstekeningen van de funderingen.
- Werkplaatstekeningen en detailberekeningen staalconstructie, o.a. verbindingen.

9.1.2 Uiterlijk 4 weken voor aanvang van de betreffende werkzaamheden worden de volgende gegevens ingediend bij de toezichthouder; de betreffende werkzaamheden kunnen pas beginnen nadat de constructieve adviseur van het bevoegde gezag de aanvullende en/of gewijzigde gegevens positief heeft beoordeeld en daarmee deel uitmaken van de beschikking:

Een tekening waaruit de bouw- of sloopplaats inrichting blijkt met:

- de toegang tot de bouw- of sloopplaats inclusief begrenzing, afscheiding en afsluiting van de bouw- of sloopplaats;
- de ligging van het perceel waarop gebouwd of gesloopt wordt en de omliggende wegen en bouwwerken;
- de situering van het te bouwen of te slopen bouwwerk;
- de aan- en afvoerwegen;
- de laad-, los- en hijszones;
- de plaats van bouwketen;
- de in of op de bodem van het perceel aanwezige leidingen;
- de plaats van machines, werktuigen en ander hulpmaterieel en opslag van materialen
- de bereikbaarheid van bluswater- en andere veiligheidsvoorzieningen;

- gegevens en bescheiden over de toe te passen bouw- of sloopmethodiek en de toe te passen materialen, materieel, hulp- en beveiligingsmiddelen bij de bouw- of sloopwerkzaamheden.

PDGGO-DTDO / V-44175

- 9.1.3 Veiligheidsplan (artikel 2.2 lid 6 Regeling omgevingsrecht)
Ten minste drie weken voordat met de uitvoering wordt begonnen, moet een (bouw)veiligheidsplan aan de toezichthouder ter goedkeuring worden overgelegd.

N.B.: Een veiligheidsplan wordt opgesteld om de gevolgen voor de (externe) veiligheid in te kunnen schatten en daarmee deze veiligheid te kunnen waarborgen. Daarom is een V&G-plan geen veiligheidsplan. Een V&G-plan wordt immers opgesteld om de veiligheid op het bouwterrein zelf te kunnen inschatten en te waarborgen. Het bevoegd gezag kan een V&G-plan dan ook niet accepteren als veiligheidsplan.

9.2 Aanwezigheid bescheiden

- 9.2.1 Tijdens het bouwen zijn de volgende bescheiden of een afschrift daarvan op het terrein aanwezig:
- de vergunning voor het bouwen;
 - alle stukken als behorende bij het besluit.

9.3 Kennisgeving aan het bouwtoezicht van start van (onderdelen van) de bouwwerkzaamheden

- 9.3.1 De aanvang van de hiernavolgende werkzaamheden wordt uiterlijk 3 werkdagen voordien gemeld aan de toezichthouder:
- de aanvang van de eerste projectwerkzaamheden (start bouw);
 - de aanvang van ontgravingswerkzaamheden;) de aanvang van het slaan van damwanden;
 - de aanvang van inbrengen funderingspalen, slaan van proefpalen daaronder begrepen;
 - de aanvang van de grondverbeteringswerkzaamheden;
 - de aanvang van (beton)stortwerkzaamheden.

9.4 Gereed melding van (onderdelen van) de bouwwerkzaamheden

- 9.4.1 Van het gereedkomen van de hierna volgende onderdelen moet het bevoegd gezag onmiddellijk na die voltooiing in kennis worden gesteld en mogen niet zonder toestemming van het bevoegd gezag aan het oog worden onttrokken gedurende twee dagen na het tijdstip van kennisgeving;
- van putten;
 - leidingdoorvoeren en mantelbuizen doorwanden en vloeren beneden straatpeil.

9.5 Beëindiging bouwwerkzaamheden (melding)

PDGGO-DTDO / V-44175

- 9.5.1 De beëindiging van de werkzaamheden dient uiterlijk op de dag van de beëindiging te worden aan het bevoegd gezag.

Bijlage 2 Betrokken documenten

PDGGO-DTDO / V-44175

- Aanvraagformulier 7641649, ingediend op 21 april 2023
- Bijlagenpakket milieu SCH447, ingediend op 21 april 2023
- Bijlagenpakket bouwaanvraag SCH447, ingediend op 21 april 2023
- Bijlage A1 - Toelichting aanvraag SCH447, ingediend op 21 april 2023
- Aanvulling bijlagenpakket milieu SCH447 - Appendix E en F behorende bij bijlage M7, ingediend op 27 juli 2023
- Aanvulling bijlagenpakket bouw SCH447 - update T1 en T3, ingediend op 1 augustus 2023
- AANVULLING 1 - zaaknummer IV-54297, ingediend op 11 oktober 2023
- Aanvullingen d.d. 26 september Wabo SCH447 - compleet, ingediend op 16 oktober 2023
- Bijlage M2 - EURAL TOETSING - versie 19-10-2023.pdf, ingediend op 20 oktober 2023
- Aanvulling bijlagenpakket bouw SCH447 - constructie - 31-10-2023.pdf, ingediend op 31 oktober 2023
- Aanvullingen d.d. 17 nov 2023 Wabo SCH447-compleet met bijlagen.pdf, ingediend op 25 januari 2024
- AANVULLING 6 - zaaknummer IV-44175 – Update AERIUS-berekeningen, ingediend op 22 mei 2024

25-7-2024

Programma DG Groningen en
Ondergrond
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Bijlage 3 Begrippen

Voor de begrippen refereert de staatssecretaris naar de definities zoals die zijn opgenomen in de geldende wet- en regelgeving.

PDGGO-DTDO / V-44175

25-7-2024

Programma DG Groningen en
Ondergrond
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

**Bijlage 4 Ontwerp-verklaring van geen bedenkingen GS provincie
Drenthe, 26 maart 2024 kenmerk Z2023-018823 (separaat
bijgevoegd)**

PDGGO-DTDO / V-44175

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt omgevingsvergunning Schoonebeek-447
Postbus 111
9200 AC Drachten

postadres
Postbus 5006
7600 GA Almelo

bezoekadres
Kooikersweg 1 Almelo

t 088-2203333
e info@vechtstromen.nl
www.vechtstromen.nl

contactpersoon
[REDACTED]
doorkiesnummer
[REDACTED]

uw kenmerk
V-44175
ons kenmerk
Z-2344790/240709

Datum
19 juli 2024
bijlage(n)
-

onderwerp
Zienswijze ontwerpbesluit omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek-447

Geachte heer, mevrouw,

Op 13 juli 2024 ontvingen wij het ontwerpbesluit omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek-447. Wij hebben dit ontwerpbesluit nader bestudeerd en hebben daarbij met name gekeken hoe ons advies van 21 maart 2024 met kenmerk Z-2344790/24201980 is meegenomen in de besluitvorming.

Ten eerste willen wij opmerken dat wij de samenwerking de afgelopen periode op dit dossier waarderen. In de diverse overlegstructuren, zowel bestuurlijk als ook ambtelijk hebben wij onze invloed kunnen uitoefenen. Ook komen wij tot de conclusie dat onze adviezen voor een groot deel zijn meegenomen in voorliggende vergunningsaanvraag. Toch willen wij nog wel van de gelegenheid maken om hieronder een enkele opmerking te maken.

Waterinjectie

Met betrekking tot het onderwerp 'waterinjectie' heeft het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) geadviseerd (pagina 14, derde alinea) een voorschrift op te nemen waarin gesteld wordt dat de waterinjectie alleen plaats mag vinden in de aanwezigheid van een seismisch meetnetwerk die in de omgeving van het gasveld Schoonebeek-Gas bevingen vanaf een magnitude van 0,5 kan meten en lokaliseren (MoC). In de overweging is aangegeven dat dit voorschrift is overgenomen in de voorschriften bij het ontwerp-instemmingsbesluit WP Schoonebeek-Gas. Ook op pagina 27, derde alinea van het ontwerpbesluit wordt gesteld dat de staatssecretaris het advies van SodM en de decentrale overheden onderschrijft dat de waterinjectie alleen uitgevoerd kan worden met een functionerend seismisch meetnet dat in de directe omgeving van het Schoonebeek-Gas gasveld bevingen vanaf een magnitude van 0,5 kan meten en lokaliseren.

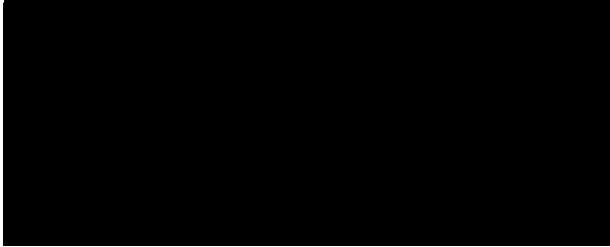
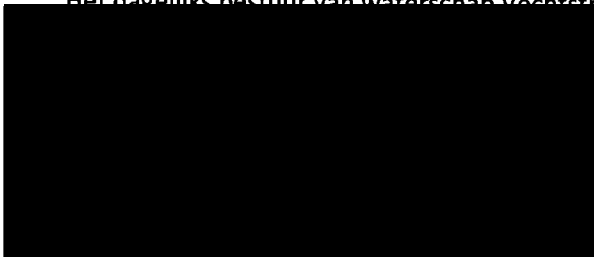
Echter na bestudering van het ontwerp-instemmingsbesluit WP Schoonebeek-Gas blijkt dat dit voorschrift niet is overgenomen.

Er wordt weliswaar voorgeschreven dat NAM een plan van aanpak moet maken voor zo'n meetnet, maar NAM hoeft niet te wachten met injecteren tot dat het meetnet daadwerkelijk operationeel is. Er wordt ook geen harde termijn genoemd wanneer het meetnet operationeel moet zijn. Hiermee is in onze optiek sprake van een discrepantie tussen beide vergunningen. Wij vragen u om één en ander met elkaar in overeenstemming te brengen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende op de hoogte te hebben gebracht van onze inhoudelijke opmerkingen over het ontwerpbesluit omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek-447.

Hoogachtend,

Het dagelijks bestuur van waterschap Vechtstromen,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Schoonebeek-Gas
Postbus 111
9200 AC Drachten

postadres
Postbus 5006
7600 GA Almelo

bezoekadres
Kooikersweg 1 Almelo

t 088-2203333
e info@vechtstromen.nl
www.vechtstromen.nl

contactpersoon
[REDACTED]
doorkiesnummer
[REDACTED]

uw kenmerk
IV-38304
ons kenmerk
Z-2448817/240709

Datum
19 juli 2024
bijlage(n)
-

onderwerp
Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Schoonebeek-Gas

Geachte heer, mevrouw,

Op 12 juni 2024 ontvingen wij het Ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan (WP) Schoonebeek-Gas. Wij hebben dit ontwerpbesluit nader bestudeerd en hebben daarbij met name gekeken hoe ons advies van 21 maart 2024 met kenmerk Z-2448817/24201982 is meegenomen in de besluitvorming.

Ten eerste willen wij opmerken dat wij de samenwerking de afgelopen periode op dit dossier waarderen. In de diverse overlegstructuren, zowel bestuurlijk als ook ambtelijk hebben wij onze invloed kunnen uitoefenen. Wij komen tot de conclusie dat onze adviezen voor een groot deel zijn meegenomen in voorliggende vergunningsaanvraag. Toch willen wij nog wel van de gelegenheid *maken om hieronder op enkele onderwerpen een opmerking te maken.*

Gaswaterinjectie

In ons advies hebben wij gevraagd om een eindtermijn aan de injectie van het 'gaswater' te verbinden, omdat de gaswinning van de kleine velden eindig is.

- In de overweging op pagina 21 geeft de staatssecretaris hierover aan dat met het eindigen van de gaswinning uit het gasveld Schoonebeek-Gas er ook geen productiewater meer met het gas wordt mee geproduceerd dat terug geïnjecteerd wordt. Deze laatste overweging is in onze optie niet geheel juist.
- Via het 'gaswatersnetwerk' en bijbehorende Wabo vergunning wordt immers niet alleen water geïnjecteerd dat vrijkomt bij de gaswinning uit het veld Schoonebeek-gas, maar óók water dat vrijkomt bij gaswinning uit omringende velden.

Bodemdaling

In haar advies adviseert de Mijnraad dat het waterschap het voortouw zou moeten nemen in een integrale aanpak van de bodemdalingsproblematiek met de daarbij behorende effecten.

- Wij herkennen ons niet in dit advies. Bodemdaling kent allerlei oorzaken en gevolgen. Het grondwatersysteem kan hierbij een rol spelen. Alleen daarin zien wij een rol voor het waterschap om bodemdaling te voorkomen door een zo goed mogelijke afstemming te bewerkstelligen tussen de grondwaterstanden en de functies van het gebied, vanuit onze taak als peilbeheerder van het oppervlaktewatersysteem en als bevoegd gezag voor grondwateronttrekkingen. Indien ons bestaande peilbeheer niet afdoende blijkt om bodemdaling te voorkomen, onderzoeken we of er noodzaak bestaat om het bestaande peilbeheer aan te passen middels een gebiedsproces. Lukt dat niet, dan vragen we de provincie om ruimtelijke keuzes te maken. Uiteraard zijn wij als beheerder van het regionale watersysteem beschikbaar met kennis over het watersysteem voor andere partijen, maar zien wij geen rol om het voortouw te nemen in een integrale aanpak. Voor nadere informatie verwijzen wij de Mijnraad naar ons beleidskader grondwater waarin wij deze rol ten aanzien van bodemdaling hebben uitgewerkt.

Bodemtrilling

In paragraaf 4.3 van het ontwerp-instemmingsbesluit ('bodemtrilling') worden op pagina 13, derde en vierde alinea, de adviezen van de regionale overheden benoemd. Wij constateren dat Waterschap Vechtstromen hier ook wordt genoemd.

- Dit is onjuist. De inbreng zoals genoemd komt niet terug in het advies van Waterschap Vechtstromen.

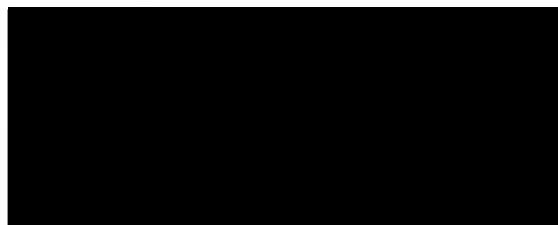
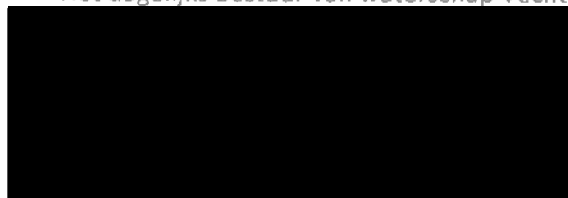
Verder constateren wij een discrepantie tussen voorliggend ontwerp-instemmingsbesluit 'Winningsplan Schoonebeek-Gas' en het ontwerpbesluit omgevingsvergunning waterinjectie voor inrichting Schoonebeek-447. In voorliggend ontwerp-instemmingsbesluit wordt op pagina 14, tweede alinea, gesteld dat 'SodM adviseert dat de waterinjectie pas kan worden uitgevoerd als het seismisch meetnetwerk is uitgebreid zodat in de directe omgeving van het gasveld bevingen van 0,5 magnitude gemeten en gelokaliseerd kunnen worden. De staatssecretaris acht die onnodig en disproportioneel'.

- Dit is echter niet in lijn met de overwegingen uit het ontwerpbesluit omgevingsvergunning waterinjectie voor inrichting Schoonebeek-447. Hierin wordt op pag. 14 het volgende gesteld:
'Het voorschrift waarin SodM stelt dat waterinjectie alleen plaats mag vinden in de aanwezigheid van een seismisch meetnetwerk die in de omgeving van het gasveld Schoonebeek-Gas bevingen vanaf een magnitude van 0,5 kan meten en lokaliseren (MoC) is overgenomen door middel van voorschriften op de beslissing op het winningsplan.'

Wij verzoeken u één en ander met elkaar in overeenstemming te brengen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende op de hoogte te hebben gebracht van onze inhoudelijke opmerkingen over het ontwerp-instemmingsbesluit WP Schoonebeek-Gas.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur van waterschap Vechtstromen,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Aan:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspreekpunt winningsplan Schoonebeek-Gas en/of omgevingsvergunning Schoonebeek 447

Postbus 111

9200 AC DRACHTEN

(gestuurd per email naar: mijnbouwvergunningen@minezk.nl en WJZ-bb@minezk.nl)

Betreft: Kennisgeving Staatscourant nr. 18958 d.d. 13-06-2024

Zienswijze Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Schoonebeek-Gas

M.e.r.-notitie en m.e.r.-beoordelingsbesluit

Ontwerp- omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek-447

Coevorden, 25 juli 2024

Geachte dames en/of heren,

Hiermee dienen wij onze zienswijze in t.a.v. het door Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (later in dit schrijven EZK genoemd) genomen beslissing inzake het Winningsplan Schoonebeek-Gas NAM.

Als bezorgde inwoners, wonend op het gas- en olieveld van NAM Schoonebeek, willen wij onze zienswijze indienen over het door EZK genomen besluit wat een zeer groot impact gaat hebben op onze woon- en leefomgeving, onze veiligheid en het milieu

Algemeen:

Wij wonen op ca. 400 meter van de afvallokatie S313 (gelegen in gemeente Coevorden) van de NAM; wij hebben al diverse malen klachten en bezwaarschriften ingediend tegen de werkzaamheden, voorgenomen werkzaamheden, genomen besluiten en verstrekte vergunningen.

S313 is 1 van de beoogde lokaties om gas te gaan winnen, afvalwater uit oliewinning te injecteren en daarnaast nog afvalstromen te verwerken van andere gaswinlokaties in de omgeving (deze afvalstromen worden aangevoerd per vrachtwagen/tankoplegger).

Ons huis is gelegen in een natuurgebied en op een paar honderd meter van een rijksmonument Schans de Katshaar (verdedigingswerk - aangelegd in 1672).

Het traject/project in het geheel – korte omschrijving:

Op NAM lokaties S447 (gelegen in Schoonebeek) en S313 (gelegen in Coevorden) wil de NAM gas gaan winnen en is de NAM voornemens in de bodem (gasveld 3 km. Diepte) het afvalwater te injecteren dat vrijkomt bij oliewinning in de gemeente Schoonebeek (Emmen) en Coevorden.

INDIENEN ZIENSWIJZE:

Graag hadden wij ons “aangesloten” bij het door Stop Afvalwater Schoonebeek (SAS) geïnitieerde wijze van gezamenlijk indienen van een zienswijze. Helaas is onze rechtsbijstand niet in staat gebleken om e.e.a. te regelen/goed te keuren voor de datum van indienen van de zienswijze.

Ook is de vakantieperiode niet de meest “handige” periode om een zienswijze te gaan indienen.

Dus onze zienswijze is redelijk beknopt!

Belanghebbenden:

Natuurlijk zijn wij belanghebbende in dit traject; in principe zijn alle inwoners van Schoonebeek en buurtschappen van Coevorden belanghebbenden. Immers wij wonen allemaal boven op het gas- en olieveld en zullen dus in de toekomst te maken gaan krijgen met bodembewegingen en aantasting van onze woon- en leefomgeving, veiligheid en aantasting van het milieu!

Het zg., door overheden, vaak benoemde en gehanteerde "Afstandscriterium" is dus ook absoluut niet van toepassing voor de mensen die boven op het gas- en olieveld wonen!

Gebiedsproces:

Onbegrijpelijk hoe de gehele procedure (gebiedsproces) rond deze voorgenomen werkzaamheden is verlopen. Gebiedsproces wat zou moeten staan voor transparantie, goede communicatie en eerlijkheid. De diverse partijen zouden goede, duidelijke en voor iedereen te begrijpen informatie moeten verstrekken, partijen zoals bijv. NAM, SodM, gemeente Coevorden en Emmen, provincie Drenthe, waterschap Vechtstromen en natuurlijk Ministerie van EZK.

Hoe kunnen burgers de informatie tot zich nemen maar ook daadwerkelijk de wel verstrekte informatie begrijpen; deze kennis is niet aanwezig en dat kan de overheid ook niet verwachten van de burgers. De overheden moeten zorgen voor een veilige leefomgeving voor de burgers en zorg dragen voor het milieu.

Nogmaals willen wij u attenderen op de uitspraak van Staatssecretaris Vijlbrief "Als Schoonebeek het niet wil gaat het niet door"; de uitslag van de enquête is bij iedereen bekend!

Het vertrouwen in de overheid is daarmee verworpen tot niets!

Schoonebeek het "Groningen 2.0":

De problemen in Groningen, ontstaan door gaswinning (jarenlang ontkend door NAM en de zg. specialisten die ontelbare onderzoeken hebben gedaan en rapporten hebben geschreven).

Met het parlementaire enquête en het rapport "Nij begun" was de verwachting dat problemen opgelost zouden gaan worden en zaken afgehandeld; **NIETS IS MINDER WAAR!**

Maar niet getreurd; in Schoonebeek (en omgeving) kan de gaswinning gewoon weer opgestart en vergund gaan worden! Dit in combinatie met hervatting van de oliewinning, het injecteren van afvalwater uit oliewinning op dezelfde lokaties en in hetzelfde gasveld!

Het parlementaire enquêterapport Nij Begun heeft uiteindelijk de ogen geopend dat het in Groningen heel lang heel erg is misgegaan; Het kabinet heeft de Groningers in de steek gelaten en "de Groningers hadden altijd gelijk" – uitspraken van toenmalig staatssecretaris Hans Vijlbrief bij de presentatie van het rapport.

Maar helaas is hier niets van geleerd en gaat in Schoonebeek de gaswinning, oliewinning en het injecteren van het afvalwater, als gestapelde mijnbouw gewoon weer opgestart worden!

Werkzaamheden en/of vergunningen:

De werkzaamheden ter voorbereiding zijn inmiddels reeds gedeeltelijk opgestart en er zijn vergunningen aangevraagd voor een gedeelte van de werkzaamheden. Ook zijn bepaalde werkzaamheden (zie salamitactiek) "vergunningvrij" beoordeeld....!?

- **SCH-447** (Bultweg/Beekweg); deze, door NAM voor gaswinning en het injecteren van afvalwater beoogde, locatie zijn al voorbereidende uitgevoerd voor het afvalwaterproject.

Op deze locatie zijn meerdere putten, op deze locatie is ook gelegen SCH-597; in deze put wordt vanaf 2014 al afvalwater uit gaswinning geïnjecteerd.

Vanaf 2014 t.m. 2019 is op SCH-597 al 415.253 m³ geïnjecteerd.

In de omgeving van S447 en S597 zijn 2 aardbevingen vastgesteld; in 1994 en in 2017.

In 2017 is op SCH-597 enorm veel afvalwater geïnjecteerd nl: 79.619 m³ (= 79.619.000 liter)

Op SCH-447 is vastgesteld dat daar, door beweging in de ondergrond de boorput al is verschoven!

Ook wordt op deze locatie gas gewonnen!

- **SCH-313** (Katshaarweg – Gemeente Coevorden); op deze afvallocatie worden alle afvalstoffen aangevoerd afkomstig uit gaswinning uit de omgeving, is een gaswinlocatie en nu ook beoogd als afvalwaterinjectieput.

Op deze locatie zijn meerdere putten, op deze locatie is ook gelegen SCH-589;

De gasproductie op deze put was in 2022 12.351.026 m3 / dit was bijna de gehele gasproductie over het jaar 2022 in het Schoonebeker gasveld.....!

Het financieel gewin gaat boven de veiligheid en zorg voor het milieu:

Schoonebeek en Coevorden worden nu “lekker” gemaakt met het, mogelijke, financiële gewin; onder de bevolking lijkt het idee gevat te zijn dat de oliewinning en daarmee het injecteren van het afvalwater gewoon zijn doorgang zal gaan vinden en dat er nu een enorm, zoals door NAM omschreven “substantieel bedrag” ter beschikking van Schoonebeek en Coevorden gesteld zal gaan worden.

Hiervoor is ondertussen het zg. “bijdragenspoor” opgestart.

Voor ons, is dit onaanvaardbaar, het accepteren van geld ten koste van onze leefomgeving, veiligheid en het milieu kan toch nooit de bedoeling zijn.

Door NAM is aangegeven dat er een substantieel bedrag voor Schoonebeek en Coevorden wordt gereserveerd. Er zijn uitspraken gedaan over een percentage; absoluut onduidelijk is of het genoemde percentage zal worden berekend over de omzet of over het rendement. Waarbij voor beide kerngetallen van toepassing is dat deze door NAM berekend en bepaald gaan worden. Bij recente uitspraken en publikaties blijkt al dat NAM nu al spreekt over “als er winst wordt gemaakt.....!”

Risico's en VEILIGHEID:

* Dat er aardbevingen gaan komen als gaswinning (en oliewinning) gewoon doorgaat en tegelijkertijd ook nog per dag 6.500 m3 afvalwater in hetzelfde veld wordt geïnjecteerd is wel duidelijk – de vraag is alleen wanneer en in welke mate!

Iedereen kan toch begrijpen dat dit niet samen gaat:

Juist de beoogde “Injectielokaties” zijn de twee lokaties waar de gaswinning – gepland t.m. 2031 – plaats vindt.

Note: *Verwachting NAM gaswinning Schoonebeek 2022 – 2031 tussen 30 tot 100 miljoen Nm3
Aardgas wordt gewonnen vanaf S313 en S447*

Dit maakt dat de gevaren voor onze omgeving enorm zijn; immers sprake van zg. “gestapelde mijnbouw”

* In Schoonebeker gasveld is een relatief hoog H₂S (zwavelwaterstof) gehalte aanwezig;

Gevaren van H₂S: ontvlambaar/explosief/zeer giftig (bij inademing)

Effecten bij hoge concentraties bewusteloos raken / of zelfs direct dodelijk

* Bodemdaling: Er is al vastgesteld dat de bodemdaling groter is dan verwacht in het (gas)winningsplan van de NAM.

Bodemdaling en bodeminklinking zijn grote risico's; juist ook door de zg. “gestapelde mijnbouw”

* Hoe precies de gasvelden en het olieveld rond Schoonebeek precies liggen en zich verhouden tot elkaar is niet precies bekend.

* Gaswinning in Nieuw-Amsterdam; hier is al sprake van enorme bodemdaling en problemen met huizen/funderingen etc..

Ook hier zijn bezorgde burgers bijeengekomen en proberen hierover met gemeente Emmen tot een oplossing te komen.....

* Uit rapportage in opdracht van NAM:

“Gegeven de specifieke reservoirstructuur van Schoonebeek gasveld denkt NAM dat er een mogelijkheid is om de gasproductie voortgang te laten vinden nadat injectie van het injectieater afkomstig van oliewinning is gestart. Hier is al op beperkte schaal ervaring mee opgedaan”

Bovenstaand moet ons dan vertrouwen geven? NAM denkt? Hier is al op beperkte schaal ervaring mee opgedaan?

Dit risico is toch niet aanvaardbaar en onze overheden die de beslissing moeten gaan nemen kunnen dit risico toch niet gaan nemen?

* De aanwezige chemische stoffen in het afvalwater; vastgesteld na analyse van het afvalwater in Twente en ook door NAM vastgesteld blijkt uit het plaatsen van een tolueenfilter op WKC/OBI!

De samenstelling van het afvalwater is wisselend en afhankelijk van uitgevoerde werkzaamheden op de olielokaties en de oliewinning.

Bovenstaand zijn beknopt de risico's en eenvoudig weergegeven!

Nog even een opsomming (beknopt) van feiten over NAM:

* Stilleggen injectie in Twente – door aanwezigheid van hoge concentratie Tolueen in het afvalwater en lekkages

* Borgsweer (Gr.) – OM gaat NAM vervolgen voor het injecteren van vervuild afvalwater in gasveld

* Groninger gasveld – Aardbevingen – schade etc.

* Kleine bevingen – diverse - in Schoonebeek, Dalen, Wachtum, Stieltjeskanaal en Laar (D); allemaal op 3.0 km. (de diepte van het gasveld):

Gem. Coevorden:

04-08-1996 2.42 uur 1.6 schaal v. Richter	3.0 km. Diepte – Wachtum (buurt Dalen gasveld A37)
17-11-1996 5.59 uur 2.2 schaal v. Richter	3.0 km. Diepte – Wachtum (1 ^e rotonde N854/A37)
26-02-1997 20.31 uur 1.2 schaal v. Richter	3.0 km. Diepte – Laar (Aatalstrasse) D.
01-04-2000 5.13 uur 1.3 schaal v. Richter	3.0 km. Diepte Dalen - De Loo 1 omgeving
14-12-2002 1.13 uur 1.4 schaal v. Richter	3.0 km. Diepte Stieltjeskanaal – Stieltjeskanaal 104
17-07-2018 11.53 uur 2.0 schaal v. Richter	3.0 km. Diepte Dalen - De Mars 4 omgeving
* Ekehaar – diverse kleine bevingen onlangs!	

NAM heeft jarenlang ontkend dat de Groninger aardbevingen te wijten waren aan gaswinning.....!

TOEZICHT, handhaving en controle:

Ministerie van EZK heeft toezicht, handhaving en controle ondergebracht bij SodM; het SodM heeft nauwe en goede banden met NAM. Immers NAM wordt door velen gezien als betrouwbare partner met optimale/goede zorg voor veiligheid, gezondheid en milieu. Helaas is gebleken (mede door o.a. bovenstaande opsomming) dat dit vaak een “papieren tijger” is.

Bij andere gevallen/klachten die wij hebben gemeld bij SodM is gebleken dat SodM vaak accoord gaat en instemt met aangeleverde gegevens van NAM en niet, zoals het zou moeten zijn, zich onafhankelijk opstelt en zorg draagt voor omgeving, onze woonomgeving en het milieu. Dus ons vertrouwen hierin voor de toekomst is minimaal (of zelfs niet aanwezig)!

Onze conclusie:

- * Beslissingen worden/zijn genomen op basis van eenzijdig opgestelde rapporten; de praktijk en de theorie – het is gebleken in Groningen dat de praktijk helaas “anders” is.
- * Het financiële gewin laten prefereren boven veiligheid en milieu.
- * Het gehele “afvalwater-injectietraject” is een project van aannames, gebaseerd op “denken en verwachten”
- * Door de aardbeving in het gasveld van Wintershall/Dea in Emlichheim (D) met een magnitude van 2.1. is vastgesteld dat er grote risico's te verwachten zijn als de voorgenomen gaswinning in combinatie met andere activiteiten uitgevoerd gaan worden; Schoonebeek wordt Groningen 2.0!
- * Wij stellen onze overheid aansprakelijk voor de gevolgen van de genomen beslissing!

Graag ontvangen wij van u een ontvangstbevestiging van onze zienswijze en uitleg over de voortgang van de procedure en de termijnen!

Hoogachtend,

[Redacted signature block]

[Redacted block]

[Redacted block]